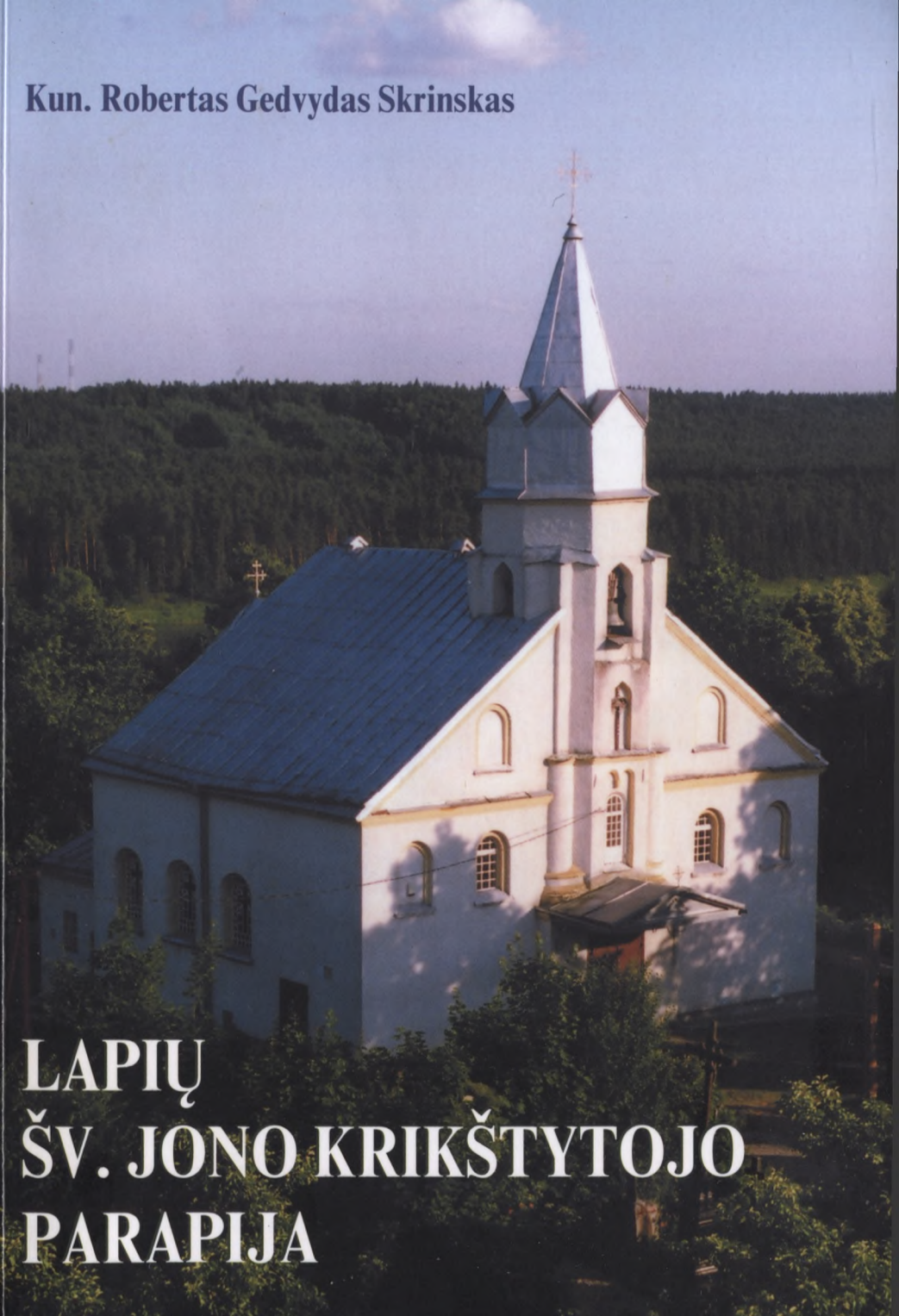
Kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

LAPIŲ ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO PARAPIJA

LAPIŲ ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO PARAPIJA

Kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

Lapės, 2008

UDK 23/28:282(474.5)(091)
Sk58

Viršelio pirmame puslapyje – Lapių bažnyčia, R. Skrinsko nuotrauka.
Viršelio vidiniuose puslapiuose: Šv. Kazimiero ir Šv. Juozapo vitražai, R. Šaknio nuotraukos.
Viršelio ketvirtame puslapyje – Laisvės paminklas 1930 m.: viršuje iš dešinės trečias – vargonininkas Česlovas Mickevičius, už jo kraštinė – Ona Mikulčienė; antroje eilėje nuo viršaus kairėje prie paminklo su mokykline kepure – Marija Mickevičiūtė; kairėje pusėje nuo paminklo – Valerija Mickevičiūtė; su balta kepure ir kailių apykakle – Petroškaitė, priekyje dešinėje stovintis berniukas – Česlovas Mickevičius (jaunesnysis), E. Mickevičiaus nuotrauka.

ISBN 978-9955-748-17-5

ĮVADAS

ĮVADAS 5
LAPĖS 6
BAŽNYČIOS KRONIKA 6
INVENTORIAUS ISTORIJA 23
ATLAIDAI 39
LAPĖSE DIRBĘ KUNIGAI 45
VIZITACIJOS 55
BAŽNYČIOS PRIEŽIŪRA 56
KLEBONIJA IR TROBESIAI 56
KLEBONIJOS INVENTORIUS 61
ALTARIJOS NAMAS 62
BAŽNYČIOS ŽEMĖS ISTORIJA 64
DVARAI, KAIMAI IR JŲ ISTORIJA 69
KAPINĖS 82
VALSČIUS 89
MOKYKLOS 90
ORGANIZACIJOS 104
PILYS, PILIAKALNIAI IR UPELIAI 105
KALBA 111
LAISVĖS PAMINKLAS 111
ARCHYVAS 119
METRIKAI 119
KODAI 124
LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS 126
Priedas Nr. 1. INSPEKTAVIMO AKTAS 129
Priedas Nr. 2. BAŽNYČIOS PRIEŽIŪRA 136
Priedas Nr. 3. BAŽNYČIOS ŽEMĖ 158
Priedas Nr. 4. LAISVĖS PAMINKLAS 170
Priedas Nr. 5. DOMEIKAVOS FORTAS 190
Priedas Nr. 6. ARCHEOLOGINIAI DUOMENYS 194
Priedas Nr. 7. KATEKIZMAS 197

Lapių parapijos klebonas kun. Robertas Skrinskas 2007 m.

ĮVADAS

Brangūs Lapių parapijiečiai ir skaitytojai, ši knyga yra dovana Jums – padėka už šiltą priėmimą, palaikymą ir bendrą kelionę laiko tėkmėje į Tėvo namus.

Knygos tikslas yra išsaugoti vis sparčiau laiko dulkių uždengiamą garbingą Lapių parapijos praeitį ateinančioms kartoms.

Ši knyga – tai pirmasis indėlis į garbingo Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios 400 metų jubiliejaus minėjimą.

Surinkta medžiaga pravers būsimiems praeities tyrinėtojams. Knygos prieduose pateikti dokumentai padės patiems skaitytojams spręsti apie aukštų valdininkų ir atsakingų pareigūnų požiūrį į Lapių parapijos problemas.

Dėl paramos šiai knygai išleisti kreipiausi į Kauno rajono savivaldybę, Kultūros paveldo departamentą ir dar vieną instituciją. Bet jokio atsakymo nesulaukiau. Knyga išleista Lapių parapijos lėšomis.

Nuoširdžiai dėkoju Kauno apskrities viešosios bibliotekos vyresniajai bibliografei Nijolei Rutkauskienei už paskolintas knygas, buvusiai „Artumos“ redaktorei Vandai Ibianskai už kai kurių inventorių vertimą, Lapių mokyklos direktorei Vaidai Trofimišinienei už galimybę pasinaudoti mokyklos muziejumi, Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktoriui plk. ltn. dr. Gintautui Surgailiui už leidimą nufotografuoti Radikių kapinyno senąsias monetas, direktoriaus pavaduotojui Arvydui Pociūnui už medžiagą apie Domeikavos fortus.

Ačiū Kultūros paveldo departamento Kauno teritoriniam padaliniui už suteiktus duomenis.

Ypač dėkingas visiems, kurie pateikė nuotraukų ir žinių apie Lapių parapijos gyvenimą.

Įsigydami šią knygą jūs paremsite griūvančią Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčią.

Tegul Dievas laimina visus šios knygos skaitytojus ir geradarius.

LAPĖS

Lapių miestelis yra ant aukšto dešiniojo Neries upės šlaito, 16 km nuo Kauno rotušės. Lapės gali didžiuotis sena bažnyčia, pilies griuvėsiais. Pilies šlaito apačioje yra apie 100 m ilgio apie 170 metų amžiaus tankiai susodintų liepų alėja. Apylinkėse yra piliakalnių, Drąseikių atodanga – 31 m aukščio moreniniai sluoksniai – kvartero uolienos[1]. Neries upėje, ties Šešuvėlės žiotimis, yra Raudonės rėva. Dešiniajame upės krante buvo didelės akmenų kalyklos[2]. Prie Andriuškonių k. ir Kaukazo vienkiemio yra aukščiausia apylinkėje kalva (95 m aukščiau jūros lygio)[3]. 2 km į šiaurę nuo Lapių, Lepšiškių kaime, buvusiame karjere, 1973 m. įrengtas Kauno regiono sąvartynas. Pirmosios atliekų kaupimo aikštelės viršūnė yra aukščiausias Kauno rajono taškas (125 metrai virš jūros lygio)[4].

1991 05 25 pastatytas Antano Merkio paminklinis biustas[5].

BAŽNYČIOS KRONIKA

STILIUS – Renesansas. Presbiterijos arka primena gotiką. Pamatai – akmens mūro, sienos – molio plytų mūro, tinkuotos. Stogas – dvišlaitis, medinės konstrukcijos, dengtas skarda. Bažnyčia beveik kvadratinio plano, trinavė, halinė. Pagrindinis fasadas simetriškas. Ašyje išsikiša bokštas. Arka atskiria presbiteriją. Bokšto apatinį tarpsnį dengia kryžminiai skliautukai. Altoriai XIX a. neobarokinių formų.

ISTORIJA. Tiksli bažnyčios pastatymo data nėra žinoma. Štai kelių šaltinių teiginiai. Šv. Jono Krikštytojo bažnyčią 1639 m. pastatė Vitebsko pilininkas ir Lapių dvaro savininkas Jonas Alfonsas[6] Lackis ir jo žmona Joana Talvošaitė-Lackienė. „Į donacinį aktą (1639 11 30) įrašė šiuos reikalavimus: kad Lapių klebonai mokėtų lietuvių kalbą, kad sekmadieniais ir šventadieniais L. bžn.

---

[1] „Kelionių magija". 2005. Nr. 2.

[2] Bronius Kviklys. „Mūsų Lietuva". T. 2, Vilnius,1991, p. 373–374.

[3] Ten pat.

[4] http://lt.wikipedia.org/wiki/Lepšiškiai

[5] Povilas Labazinas taip papasakojo jo atsiradimo istoriją: Laisvės paminklo statytojas Jonas Labazinas išmūrino krosnis mediniame Merkio name, kuris vėliau sudegė. Jis buvo geras A. Merkio draugas. Jono sūnus Povilas apie Merkį papasakojo tuo metu tame pačiame name Kaune, Krėvės prospekte, gyvenančiam Gintautui Jonkui, kuris nutarė padaryti A. Merkio biustą.

[6] Seniausiame inventoriuje, esančiame Kauno Kurijos archyve (b. 136 l 21-22) rašoma Alfonsas, o vėlesniuose inventoriuose, esančiuose Lapių bažnyčios archyve, rašoma Adolfas.

Bažnyčios interjeras. 2007 m. R. Šaknio nuotrauka

būtų laikomos giedotinės šv. Mišios su lietuvišku pamokslu, kad bent vieną kartą per metus kunigas aplankytų dv. priklausančius gyventojus ir juos mokytų lietuviškai tikėjimo dalykų ir pratintų dalyvauti pamaldose."[7]

1782 m. inventoriuje („Tokį inventorių surašęs per savo, kaip dekano, vizitaciją šviesiausiojo kunigaikščio Masalskio, vietos ordinaro pavedimu, pasirašiau; antrą egzempliorių palikau bažnyčioje. Kun. Pranckevičius, apaštalinis protonotaras, Livonijos kanauninkas, Kauno klebonas ir dekanas."[8]) rašoma, kad „bažnyčia mūrinė, dengta gontais; fundaciją jai, kaip parapinei, 1639 m. lapkričio 30 d. suteikė šviesusis dauggalis jo malonybė ponas Jonas Alfonsas Lackis, Žemaičių kaštelionas; beveik sugriuvusią ją neseniai (savo) lėšomis atstatė jo malonybė ponas Dominykas Tiškevičius, dvaro savininkas; (bažnyčia) palaiminta, pakviesti vienuoliai tenai nustatytu laiku aukoja šv. Mišias."[9]

---

[7] Lietuvių enciklopedija, XIV tomas. Bostonas, 1958, 166 p.

[8] Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001, p. 291.

[9] Ten pat, p. 289.

Bažnyčios interjeras. 2007 m. R. Šaknio nuotrauka

Švč. M. Marijos altorius. 2007 m.
R. Šaknio nuotrauka

Švč. Jėzaus Širdies altorius. 2007 m.
R. Šaknio nuotrauka

1859 09 15 inventoriuje rašoma: „Nežinia, kada išmūryta. Tai yra viena seniausių bažnyčių, nes kai Lapių dvaro paveldėtojai Samuelis ir Aleksandras Valadkevičiai dalijosi turtą, 1620 07 27 dokumente, patvirtintame Kauno Pavieto teisme, patikslinama, kad tokia egzistuoja, neužsimenant, kas ją išmūrijo."[10] Istorikas Jurgis Oksas rašo, kad „Pirmą kartą dabar žinomuose šaltiniuose jau egzistuojanti bažnyčia minima 1620 m. Lapių dvaro dalybų tarp Samuelio ir Aleksandro Valatkavičių (Volodkoviči) akte".[11] Kai kur rašoma, kad bažnyčią 1620 m. pastatė tas pats J. A. Lackis. Bažnyčios antspaude buvo įrašas: „SIGILLUM ECCLESIAE LAPIENSIS 1620".

Menotyrininkė D. Vasiliūnienė bažnyčios statybą linkusi kelti į XVI a.: „Fundaciniame J. A. Lackio 1639 11 30 dokumente, kurio nuorašas yra saugomas Kauno arkivyskupijos kurijoje, rašoma, kad Lackis, Žemaičių kaštelionas (ir t.t.), su žmona Joana Talvošaitė-Lackienė, matydamas, kad jo valdose esančių Lapių gyventojams nepatogu lankyti kitoje upės pusėje esančią Karmėlavos bažnyčią, ir nesant šiapus arti jokios kitos, restauravo mūrinę bažnyčią Lapėse. Ten išvardyta ir kiek pinigų ir produktų skiriama klebono ir kantoriaus išlaikymui. Dotacinio akto tekstas leidžia daryti išvadą, kad J. A. Lackis tik restauravo seniau statytą mūrinę bažnyčią. Kadangi kartu jis skyrė lėšas kunigui išlaikyti, panašu, kad lig tol bažnyčia kunigo neturėjo ir stovėjo apleista. Jeigu pats J. A. Lackis 1620 m. ją būtų statęs, kokios gi priežastys nulemtų, kad iki 1639 m. ji tapo taip apleista, jog reikėjo remonto? Mūrinė Lapių bažnyčia greičiausiai statyta gerokai anksčiau – būtent XVI amžiuje.

Zakristija. 2007 m. R. Šaknio nuotrauka

B. Šukys savo apybraižoje rašo: „Jau iš kelinto žmogaus Lapių apylinkėje girdėjau pasakojant lyg kokią legendą iš gilios praeities: esą pati pirmoji Lapių bažnyčia, gal dar tik koplyčia, buvusi kalvinų. Didikai kalvinai gyveno pilyje ir į savo gretimus maldos namus atvykdavę pakeliamuoju ant grandinių tiltu, ištiestu per didžiulį šlaito tarpeklį."

[10] LBA (Lapių bažnyčios archyvas). Lapių bažnyčios 1859 m. inventorius, (toliau inventorius), patvirtintas 1859 12 31 Kauno dekano, Babtų klebono kun. Mikalojaus Petraševičiaus vizitacijos metu.

[11] PKI istoriko Jurgio Okso 5 puslapių tyrimas „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią", 1980 05 15.

Yra žinoma, jog 1591 m. Lapių dvaras priklausė Krokuvos kaštelionui Severynui Boneriui (gimė po 1530 m. – mirė 1592 m. Jis buvo Severyno Boneriо vyresniojo (1486–1549 m.) sūnus. Paveldėjęs dalį tėvo turtų, gavęs gerą humanitarinį išsilavinimą, Krokuvos kaštelionas, kaip ir jo brolis Jonas Boneris, buvo aktyvus reformacijos šalininkas. Įtikėtina, kad disponuodamas nemenkomis lėšomis, savo valdose Lapėse jis galėjo pastatyti protestantų maldos namus.[12] Br. Kviklys rašo: „Lapių dvaras buvo Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos laikais, nežinia kada ir kieno įkurtas. 1591 m. priklausė Krokuvos pilininkui Severinui Bonorai; (...) XVI–XVII a. Lapės daugelį kartų minimos Kauno pavieto aktuose."

Bažnyčios interjeras 1996 04 16.
R. Skrinsko nuotrauka

„1647 01 15 J. A. Lackio laidotuvių proga sakytame pamoksle dominikonas Petronijus Kamienskis kaip dera iškėlė velionio nuopelnus katalikybei, pavardydamas ir jo statytąsias bažnyčias (Aukštadvario domininkonų vienuolynas, bažnyčios Šalčininkuose, Rodūnėje ir kt.). Tarp jų Lapių bažnyčia nepaminėta"[13].

Pagal presbiterijos ir bokšto struktūrą, panašumą į Kauno Šv. Gertrūdos ir Gniezno bažnyčias, Dalia Vasiliūnienė linkusi Lapių bažnyčią gretinti su XVI a. panašiomis bažnyčiomis.

1887 m. inventoriuje, sudarytame Žemaičių vysk. Mečislovo Leonardo Paliulionio vizitacijos proga, rusų kalba rašoma: „Kiem pervonačalno postrojen neizvesno, vj 1639 g. postrojen kamienny Lopevski kostiol Gospodinomj Ivanom Adolfom Liadzkim kašteljanom Vitebskim vladelcem imenija Lope."[14] Šiame inventoriuje bažnyčios ilgis nurodytas 8 sieksniai ir 6 verškai[15], o plotis per vidurį 3 sieksniai ir 11 verškų.

---

[12] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, 1998, Nr. 2, p. 21.

[13] Ten pat.

[14] LBA. Inventarj (rusų k.) 1887.

[15] 1 sieksnis lygus 2,13 m. 1 verškas lygus 4,4 cm.

„Lapių bažnyčia nekonsekruota, tik benedikuota; kada benedikuota, nėra žinių."[16]

1663 04 15 Vilniaus vyskupas Jurgis Belazaras konsekravo šventųjų Krescencijaus, Albino ir Kirilo relikvijas. Apie tai rašoma 1740 06 15 inventoriuje, surašytame vizituojant Kauno dekanui kun. Mykolui Antanui Strebeikai.[17]

1717 m. Vilniaus vyskupas Konstantinas Kazimieras Bžostovskis suteikė Lapių bažnyčiai Karmėlavos filijos teises, vėliau (1744 m.[18]) patvirtintas vysk. Mykolo Jono Zenkavičiaus.[19]

„1720 m. Kazimieras V. Liackis bažnyčią atstatė. Taip rašo Br. Kviklys[20], tačiau nenurodo nei kokio masto šis atstatymas, nei žinią paremiančio šaltinio."[21]

„1740 m. inventoriuje rašoma, kad bažnyčia buvo mūrinė, jau sena, lubos dalinai mūrinės, dalinai medinės. Varpinė taip pat mūrinė, statyta kartu su bažnyčia. Zakristija mūrinė, su vienu langu."[22]

1781 m. balandžio 23 d. – šv. Jurgio dieną Lapių dvarą pirko Dominykas Tiškevičius su žmona Eleonora Valadkevičiūte-Tiškevičiene. Negalėdami išmokėti visos sumos, skolinosi 42 tūkstančius lenkiškų auksinių iš Trakų vaivadijos rotmistro T. Tanskio, kuriam už tai 3 m. įkeitė Lapių pilį ir bažnyčią. Užstatymo akte pažymėta, kad bažnyčia mūrinė, naujai atstatyta, dengta nauju gontų stogu. Zakristija be lubų, dengta čerpėmis. Bažnyčios lubos iš naujų lentų. Altorius vienas – Šv. Onos.[23]

1786 m. dvarininko Ignoto Sivicko rūpesčiu bažnyčia atstatyta, o Marianos Žagieliovos iš Sivickių lėšomis stogas, bokštas padengtas cinkuota skarda.[24]

1817 m. inventoriuje aprašoma bažnyčia: lubos naujos, grindys iš plytų, rūsys ir laipteliai į rūsį mūriniai, bažnyčios viduryje.

1845 m. kun. J. Markevičius bažnyčią atnaujino. Bažnyčia įsigijo daug naujo inventoriaus.[25]

---

[16] LBA. Lapių R.K. bažnyčios inventorius, sudarytas klebono kun. Juozo Jaso 1925 m. gegužės 1 d., p. 4.

[17] Žr. Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią", 1980 05 15, p. 1.

[18] LBA. 1888 m. inventorius.

[19] LBA. 1874 m. inventorius. Išrašai iš Karmėlavos parapijos 1814 rugpjūčio 30 d. inventoriaus, įsakius Vilniaus vyskupui grafui Jeronimui Stroinovskiui. Inventorių surašė kun. J. Markevičius, bet nenurodyti metai. Vėliausia minima inventoriuje data yra 1874 m. Yra du panašūs egzemplioriai.

[20] Mūsų Lietuva. T. 2, Bostonas, 1965, 373 p.

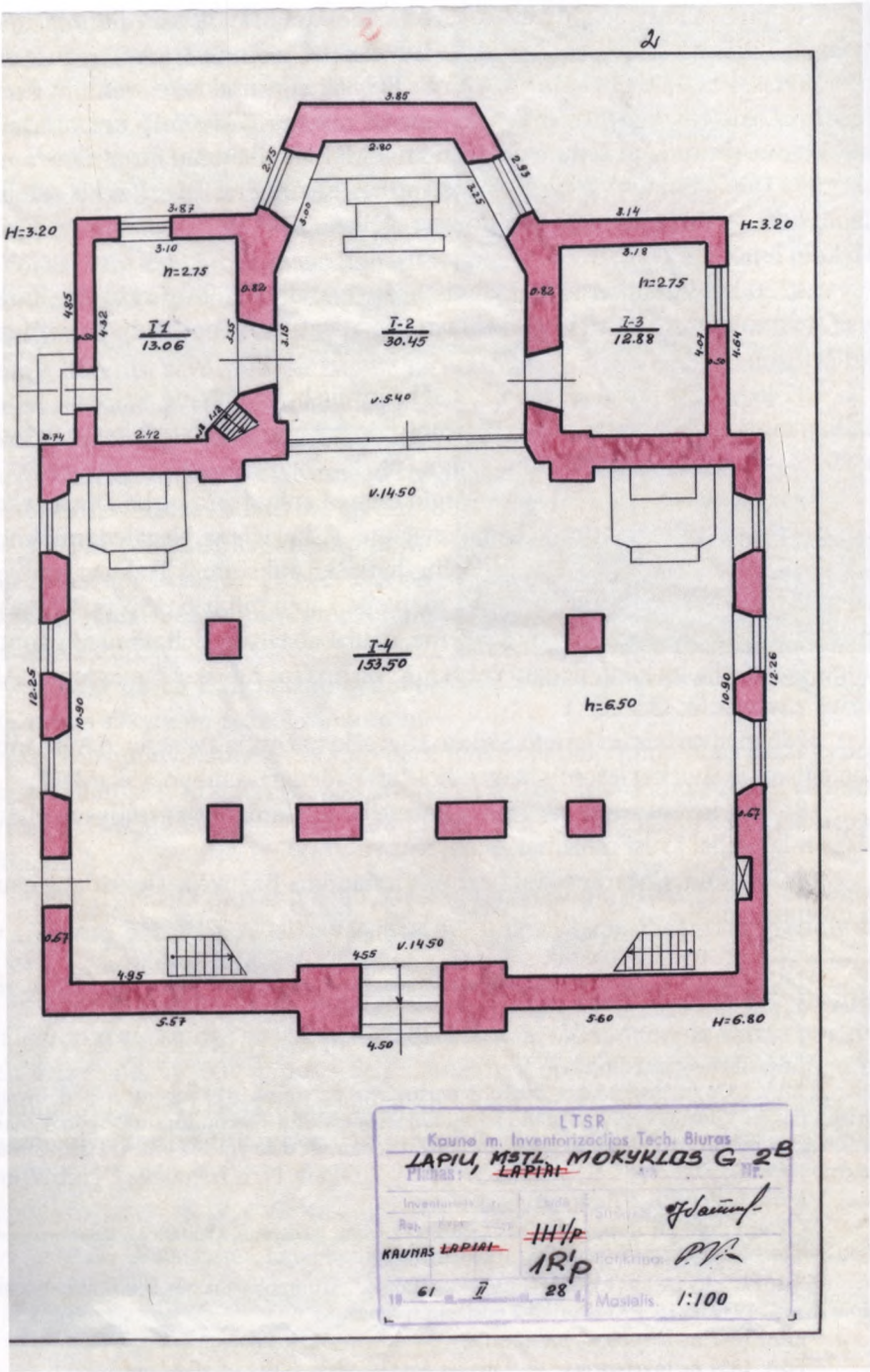
[21] Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią", 1980 05 15, p.1.

[22] Ten pat, p. 2. (LVAI, f. 669, ap. 2, b. p. 62-63).

[23] Ten pat, (LVIA f.b. 13802). Ir žr. Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie buvusį Lapių dvarą", 1980 05 15. PKI istoriko 2 puslapių tyrimas.

[24] LBA. 1887 m. ir 1988 m. inventoriai.

[25] LBA. 1859 m. inventorius.

H=3.20
H=3.20
h=2.75
h=2.75
I-1
13.06
I-2
30.45
I-3
12.88
I-4
153.50
h=6.50
v.14.50
v.14.50
v.5.40
H=6.80
LTSR
Kauno m. Inventorizacijos Tech. Biuras
LAPIU, MSTL. MOKYKLOS G 2B
LAPIAI
KAUNAS LAPIAI
III1/P
1R'p
61 II 28
Mastelis 1:100

1848 m. vizituojant Vilniaus vyskupui V. Žilinskui[26] ir Lapių gyventojams prašant, Vilniaus vyskupas Vaclovas Žilinskas 1849 11 08 Lapėms suteikė parapijos teises[27]. Dalį Vilniaus vyskupijos prijungus prie Žemaičių vyskupijos, Lapių bažnyčia buvo priskirta Žemaičiams.[28]

Lapių bažnyčia priklausė Karmėlavos parapijos filijai, bet Vysk. Valančius 1852 12 31 dokumentu Lapių bažnyčiai patvirtino vysk. V. Žilinsko potvarkį dėl parapijos teisių.[29]

Dvarininkei Marijonai Žagieliovai iš Sivickių davus lėšų, kun. Jurgio Markevičiaus pastangų dėka 1852 m. bažnyčia su bokštu uždengta skardiniu stogu ir visa nutinkuota. Grindys buvo iš plytų, lubos – lentinės.[30] 1852 m. galutinai sutaisyta: nutinkuotos lubos, pataisytos plytinės grindys, rūsys akmeninis su įėjimu iš šventoriaus.[31]

1859 m. Lapės buvo Kauno Gubernijos ir pavieto Karmėlavos parapijoje, 12 varstų[32] nuo Kauno.[33]

1874 m. inventoriuje aprašyta pamaldų tvarka. 7 val. vargonininkas atgroja valandas, po to gieda rožančių. 11 val. giedotinės šv. Mišios, po kurių suplikacijos, pamokslas pagal Evangeliją. Valdančiųjų namų iškilmių dienomis reikia melstis už Ciesorių, jo šeimą ir giedoti himną „Bože Caria chrani".

1885–1887 m. kun. Vitalijaus Denbskio iniciatyva š.r. pusėje pristatyta antroji zakristija, kurios vienas iš dviejų langų su geležinėmis grotomis.[34] 1885 m. kunigo lėšomis suremontuotas stogas, įrengti lietvamzdžiai su akmenimis prie pamato, viduje ir išorėje pataisytas tinkas, nutinkuotos lubos, išdažytos sienos, sudėtos naujos medinės lentų grindys. 1887 m. padaryti septyni nauji įvairiaspalvio vitražo langai su kryžiais viduryje (dvarininkų Aleksandro ir Petronėlės

Šiaurinės zakristijos durys. R. Skrinsko nuotrauka

[26] LBA. 1874 m. inventorius.

[27] Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią", 1980 05 15, p. 3.

[28] LBA. 1888 m. inventorius.

[29] LBA. 1925 m. inventorius.

[30] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, Nr. 2, 1998.

[31] LBA. 1859 m. ir 1887 m. inventoriai.

[32] 1 varstas lygus 1,067 km.

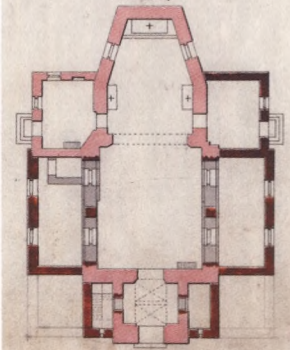
[33] LBA. 1859 m. inventorius.

[34] LBA. 1887 m. inventorius.

Передний фасадъ

Планъ

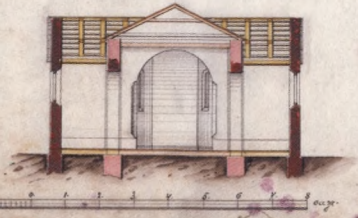
Проектъ

На учрежденіе Римско-Католической приходской церкви Кормиловскаго прихода, въ имѣніи Лопи Ковенскаго уѣзда.

Боковой фасадъ

Поперечный разрѣзъ

Настоящій чертежъ по протоколу Строительнаго Отдѣленія Ковенскаго Губернскаго Правленія отъ № Апрѣля 1896 г. за № № сообразенъ съ техническими отношеніями.

Губернаторъ Статскій Совѣтникъ

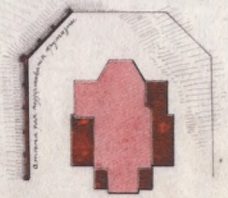
Губернскій Инженеръ

И. д. Губернскаго Архитектора

Продольный разрѣзъ

Планъ мѣстности.

Проектъ составилъ:

Dobrovolskių bei Jono Valionio fundacija[35]), o bokšte langai iš balto stiklo.[36] Įtaisyti nauji altorių laipteliai ir presbiterijos grotelės.

1892 m. kun. Antano Baškos ir Jaroslavo Mackevičiaus rūpesčiu 25 pagon[37] sieksnių ilgumo mūro tvora buvo aptvertas šventorius ir medžiais apsodintas pietrytinis kalno šlaitas, siekiant sustabdyti jo slinkimą.[38]

1893 m. prašyta valdžios leisti padidinti bažnyčią. Po pakartotinių prašymų leidimas gautas tik 1898 m.

„1899 m. kun. Andriaus Rakausko ir parapijiečių lėšomis bažnyčia buvo padidinta ir atnaujinta: 8 metrais pailginta ir paplatinta, sujungta su bokštu, stovėjusiu prieš didžiąsias bažnyčios duris; pristatyta nauja zakristija su vienu langu; bokštas paaukštintas 6 metrais ir apdengtas geležine skarda; naujos lubos ištinkuotos; uždėtas naujas dokankų[39] stogas ir t.t.“[40]

Bokšto detalė virš lubų, ties vargonų dumplėmis. R. Skrinsko nuotrauka

„1925 m. Bažnyčios sienų teplionės su tinku pradeda byrėti dėlei bažnyčios sienų drėgnumo.“[41]

„1925 m. vasarą Lapių bažnyčios stogas su bokštu apdengtas nauju skardiniu (I rūšies angl. skarda) stogu, kuris kainavo 3902 Lt.Viso išėjo 598 lapų, kurie kainavo 3014 Lt.“[42] Skardino Jokūbas Gutermanas ir Davidas Kripas.[43]

„1925 m. kalkėmis pabaltinta visa bažnyčia ir virš didžiųjų durų gonkos, o apačioje cementinės grindys su laiptais ir slenksčiu. Kainavo 633 Lt, 25 cnt.“[44]

„1925 m. šventorius buvo aptvertas iš trijų šonų plytų aukštu mūru, apdengtu skindelių stogeliu.“[45]

---

[35] Žr. Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią“, 1980 05 15, p. 4.

[36] LBA.1887 m. inventorius.

[37] Neišverta, nes nerasta žodyne mato vertimo.

[38] 1894 m. inventorius.

[39] Senoviški terminai ir išsireiškimai palikti tokie patys, kokie buvo įrašyti inventoriuje ar kitame cituojamame šaltinyje.

[40] LBA inventorius, sudarytas klebono kun. Juozo Jaso 1925 m., p. 4.

[41] Ten pat, p. 11.

[42] Ten pat, p. 23.

[43] LBA. Segtuvas „Sutartys“.

[44] LBA inventorius, sudarytas klebono kun. Juozo Jaso 1925 m., p. 23.

[45] Ten pat, p. 9. Pastaba. Kun. Juozo Jaso 1925 m. pradėta inventoriaus knyga buvo tęsiama iki 1952 10 16.

„1930 m. viduje padarytas remontas: pertinkuotas lubų tinkas, sienos. Po chorais lubos pamuštos obliuotomis lentomis ir nudažytos baltais aliejiniais dažais. Zakristijose ir presbiterijoje medinės grindys pakeistos cementinėmis. Remontas kainavo 6146,25.“[46]

1931 m. iš pereinamosios zakristijos į presbiteriją mūro sienoje įtaisytos naujos plačios ąžuolinės durys.[47]

Bokšto detalė virš lubų. Netinkuota dalis, matyt, rodo buvusio stogo vietą prieš XIX a. pab. rekonstrukciją. R. Skrinsko nuotrauka

„1936 m. atstatyta sugriuvusi šventoriaus dešinė dalis. Duota dvi akmens atramos (spyriai) įleista 1,5 m gilumo, sustiprinti apgriuvimai įdedant dviejose vietose po 3 m storos geležies. Darbą atliko Petras ir Vacys Zdanavičiai iš Ramaškių km. Sutartinė darbų kaina – 500 Lt.“[48] „Presbiterijoje ir kunigų dešinėje zakristijoje įdėtos naujos grindys (201 Lt). (Anksčiau visai nebuvo). Užtverta prie bažnyčios aikštelės tvora, cementiniais stulpeliais ir štankietomis. Šventoriaus remontas kainavo 1042 Lt 70 cnt. (Kitais duomenimis,[49] šventoriaus remontui išleista 1001 Lt ir 5 centai.) Perdažyti suolai, durys, nuskustos vidaus sienos, nugruntuotos, užpakliuotos ir 2 kartus nudažytos aliejiniais dažais. Užtverta prie bažnyčios aikštelės tvora cementiniais stulpeliais ir štankietomis.“[50] „Grindis nudažyti presbiterijoje ir padaryti per visą bažnyčią fanelį įsipareigojo Aleksandras Fursas.“[51]

Šventoriaus sienelės statyba Smetonos laikais

Sovietų valdžia ketino uždaryti Lapių bažnyčią, bet dėl kun. I. Česaičio gerų santykių su stribais (kartu išgerdavo), jos neuždarė.

1948 09 07 bažnyčia užregistruota Religinių Kultų reikalų Taryboje prie TSRS

[46] Ten pat, p. 26.
[47] Ten pat, p. 28.
[48] LBA. Segtuvas „Sutartys“.
[49] LBA. Segtuvas „Išsiųsta“.
[50] Kun. J. Jaso inventoriaus papildymai, p. 30.
[51] LBA. Segtuvas „Sutartys“.

RELIGINIŲ KULTŲ REIKALŲ TARYBOS
PRIE TSRS MINISTRŲ TARYBOS
ĮGALIOTINIS
LIETUVOS TS RESPUBLIKAI

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ
СОВЕТА ПО ДЕЛАМ РЕЛИГИОЗНЫХ КУЛЬТОВ
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ СССР
ПО ЛИТОВСКОЙ ССР

Nr. 1720

Vilnius, 1948 m. rugsėjo mėn. 7 d.

RELIGINĖS BENDRUOMENĖS REGISTRACIJOS

Pažymėjimas

Šiuo pažymima, kad Lapių katalikų religinė bendruomenė ....., yrą 1948 mėn. rugsėjo mėn. 7 d. Religinių Kultų Reikalų Tarybos prie TSRS Ministrų Tarybos Įgaliotinio Lietuvos TS Respublikai, užregistruota (registracijos byla Nr. 422) kartu perduodant religinio kulto reikalui naudoti pastatą, kuris randasi Lapės., Kauno apskr.

su visomis TSRS vyriausybės nutarimų ir veikiančių įstatymų, liečiančių kulto reikalus, numatytomis teisėmis.

Šis pažymėjimas turi būti laikomas religinės bendruomenės vykdomojo organo bylose ir pagal tarybinių organų pareikalavimą pateiktas.

Religinių Kultų Reikalų Tarybos
prie TSRS Ministrų Tarybos
Įgaliotinis
Lietuvos TS Respublikai

(PUŠINIS)

Vilnius, „Vaizdas" 1381

RELIGINIŲ KULTŲ REIKALŲ TARYBA
PRIE TSRS MINISTRŲ TARYBOS
ĮGALIOTINIS
PRIE LIETUVOS TSR MINISTRŲ TARYBOS

СОВЕТ ПО ДЕЛАМ РЕЛИГИОЗНЫХ КУЛЬТОВ
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ СССР
УПОЛНОМОЧЕННЫЙ СОВЕТА
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ЛИТОВСКОЙ ССР

Nr. 623 Vilnius, 1961 m. gruodžio mėn. 12 d.

KULTO TARNAUTOJO REGISTRACIJOS

PAŽYMĖJIMAS

Šiuo pažymima, kad Kun. PUKYS Rapolas, Stanislovo s., gyvenantis Lapiuose, Kauno r., 1961 m. gruodžio mėn. 12 d. Religinių Kultų Reikalų Tarybos prie TSRS Ministrų Tarybos Įgaliotinio Lietuvos TS Respublikai, yra užregistruotas kaipo kulto tarnautojas Lapių katalikų bažnyčios klebonas. - - -

RELIGINIŲ KULTŲ REIKALŲ TARYBA
PRIE TSRS MINISTRŲ TARYBOS
ĮGALIOTINIS
PRIE LIETUVOS TSR MINISTRŲ TARYBOS

СОВЕТ ПО ДЕЛАМ РЕЛИГИОЗНЫХ КУЛЬТОВ
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ СССР
УПОЛНОМОЧЕННЫЙ СОВЕТА
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ ЛИТОВСКОЙ ССР

Nr. 535 Vilnius, 1964 m. rugpiūčio mėn. 19 d.

RELIGINĖS BENDRUOMENĖS VYKDOMOJO ORGANO IR
REVIZIJOS KOMISIJOS REGISTRACIJOS

PAŽYMĖJIMAS

Pažymima, kad, remiantis Lapių katalikų religinės bendruomenės 1948 m. rugsėjo mėn. d. registracija, Religinių kultų reikalų tarybos įgaliotinio prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos įregistruota:

Vykdomasis organas, kuris yra Lapiuose /Kauno raj./ ir susideda iš šių asmenų:

1. Pirmininkas - Aleknavičius, Stepas, Kazio s.
2. Sekretorius - Grigonytė, Aldona, Kazio d.
3. Kasininkas - Rumševičius, Bronius, Juozo s.
4. -- --
5. -- --

Revizijos komisija, susidedanti iš šių asmenų:

1. Pirmininkas - Mickevičius, Vytautas, Vinco s.
2. Sekretorius - Chmieliauskas, Jonas, Jono s.
3. Narys - Račinskas, Aleksas, Antano s.,

kurių teisės ir pareigos yra numatytos TSRS vyriausybės nutarimuose ir veikiančiuose įstatymuose, liečiančiuose religinius kultus.

Šis pažymėjimas turi būti laikomas religinės bendruomenės vykdomojo organo bylose.

Religinių kultų reikalų tarybos įgaliotinis prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos *(RUGIENIS)*

Vilnius, „Vaizdas", 1959 — 2547

Ministrų Tarybos Įgaliotinio Lietuvos Respublikai. Išrinktas Komitetas iš 20 žmonių ir sudarytas Vykdomasis Komitetas iš 5 žmonių bei Revizijos Komisija iš 3 žmonių.

1957–59 m. bažnyčioje vyko nemenkas remontas. 1959 m. vasario 14 d. kun. Juozo Stankūno pareiškime Kauno Arkivyskupijos valdytojui rašoma, kad Lapių bažnyčios būklė buvo „gąsdinanti". Vidus ir išorė, šventorius, bažnytiniai indai ir drabužiai „per 15 metų nematė remonto". Yra žinoma, kad kun. Juozo Stankūno iniciatyva buvo tvarkomas šventorius, tinkuojama bažnyčia, perdengtas stogas, pataisyta jo konstrukcija ir grindys.[52]

1968 m. perdažyti altoriai. 1972 ir 1985 m. remontuojama ir dažoma bažnyčios išorė. 1981 m. dekoruojamas interjeras.[53]

1970 04 30 Lapių bažnyčios vykdomasis organas nutarė užtaisyti vietomis prakiurusį stogą ir iš naujo jį perdažyti.[54]

1970 05 30 Lapių bažnyčios vykdomasis organas nutarė pataisyti griūvančią šventoriaus tvorą. Įtaisyti vargonų dumplėms dumti motoriuką ir suderinti išsiderinusius vargonus.[55]

1971 01 20 DEKRETAS Nr. 116: „JO ŠVENTENYBĖ POPIEŽIUS POVILAS VI /Šv. Ap. Penitencijarijos 1969.XI. 10 d. raštas Nr. 499/69/ yra Lietuvos tikintiesiems suteikęs galimybę kai kuriose p a r a p i j i n i ų bažnyčių šventėse laimėti VISUOTINIUS ATLAIDUS.

Kadangi filijalinė LAPIŲ bažnyčia iki šiol turėjo jai priskirtą cirkulą, bet Kurijoje nėra dokumentalių davinių apie jos pakėlimą į p a r a p i j i n ę bažnyčią, šiuo DEKRETU ją paskelbiame P A R A P I J I N E B A Ž N Y Č I A, priskiriant jai bei patvirtinant tuos kaimus ir vietoves, kurios iki šiol priklausė šios bažnyčios cirkului. /parašas/ /VYSK. DR. J. MATULAITIS-LABUKAS/ KAUNO ARKIVYSKUPIJOS IR VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS APAŠTALIŠKASIS ADMINISTRATORIUS." /antspaudas/

1972 01 01 Lapių bažnyčios vykdomasis organas nutarė išdekoruoti bažnyčios vidų ir iš lauko pusės nudažyti.[56]

1978 m. naujai išdekoruotas vidus.

Lapių katalikų religinės bendruomenės vykdomojo komiteto susirinkime, įvykusiame 1985 06 21 Domeikavos apylinkės salėje, nutarta remontuoti bažnyčią.[57]

---

[52] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, 1998, Nr.2, p. 27.

[53] Žr. ten pat, p. 27.

[54] LBA. Pastoracinės Tarybos segtuvas, 1925–2007.

[55] Ten pat.

[56] Ten pat.

[57] Ten pat.

1985 06 19 – Pareiškimas Kauno r. Vykdomojo Komiteto pirmininkui Steponavičiui. „Prašome leisti:

1. pataisyti kai kur ištrupėjusį tinką;

2. nudažyti visą bažnyčios išorinę sieną baltais dažais;

3. pataisyti kai kur prakiurusį skardinį stogą.[58]

Apie 1985 m. Vincas Mikalauskas su sūnumi Vincu, g. 1944 m. Romaškių Būdoje, į langus įstatė raudono organinio stiklo kryžiaus figūras.[59]

1986 m. (prie kun. J. Jokūbonio) sustiprintas šventoriaus šlaitas ir pastatyta nauja šventoriaus tvora, nes senoji išgriuvo.[60] LBA yra išlikęs tvirtinimo brėžinys – planas, pasirašytas V. Liaudansko 1986 05 21.

Senoji sienų tapyba. Kultūros paveldo departamento Kauno skyriaus nuotrauka

1995 m. klebonu paskyrus kun. Robertą Gedvydą Skrinską, jo ir parapijiečių iniciatyva buvo padaryti tokie darbai:

Iškirsta ir apipjaustyta daug šventoriaus menkaverčių ir nevietoje augančių medžių. Atkurta katalikiška biblioteka.

1996 m. LR kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamentas skyrė 20 000 Lt šlaito sienelės, bokšto tvarkymo darbams projektuoti, nes tie dalykai buvo kritiškos būklės. Perdengtas skarda stogelis virš didžiųjų bažnyčios durų, padaryti nauji lietvamzdžiai bažnyčioje ir pakeista dalis skardos ant stogo. Skardinimo darbus atliko meistras Algis Andriulionis iš Vilijampolės. Nudažytas stogas.

1995 08 06. Bažnyčia buvo apaugusi medžiais. R. Skrinsko nuotrauka

[58] LBA. Segtuvas „Išsiųsta."

[59] Vinco Mikalausko, g. 1944 m., liudijimas.

[60] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 56.

1997 m. buvo numuštas atšokęs bažnyčios išorės sienų tinkas, jos pertinkuotos ir nupurkštos kalkių ir kreidos mišiniu. Sutvirtintas bažnyčios skylantis kampas, supilant į pamatus betoną (ŠR zakristijos). Padarytas betoninis takas į kleboniją. Sienų tinkavimo mišinį ir betoną skylančiam kampui bei takui paaukojo UAB „Ašva“ (Vadovas V. Kantautas). Bažnyčią nupurškė Vladas Černiauskas. Pakeistos išpuvusios bažnyčios grindų lentos.

Bokšto kryžius. R. Skrinsko nuotrauka

Įdėtos papildomos grotos į zakristiją. Meistras Steponas Linkevičius.

1997–1998 m. Kultūros vertybių apsaugos departamentas skyrė 268,71 tūkst. Lt. Tarp stataus šlaito ir bažnyčios šventoriuje buvo įrengti gelžbetoniniai poliai, pastatyta mūrinė tvora. Darbus atliko „Kauno restauratoriai“.

1998 m. ištiesintas palinkęs bažnyčios bokšto kryžius. Pataisė Edmundas Kukcinavičius. Bokštas ir stogas perdažyti alyva su sidabro spalvos milteliais. Pastatyti suoliukai šventoriuje. Formas Domeikavoje išliejo Juozas Laurinaitis.

1998 m. bažnyčios vidus naujai išdažytas ir nubaltintos lubos. Meistras Juozas Vosylius. Kaina 6000 Lt be medžiagų.

1996 m. pavasaris. R. Skrinsko nuotrauka

Bokšto skliautai. R. Skrinsko nuotrauka

Grunto tvirtinimo darbai 1998 03 11.
R. Skrinsko nuotrauka

1998 m. perdažyti šoniniai ir centrinis altoriai. Darbus atliko Ignas Stankus.

1998 m. prie didžiųjų durų ir varpinės lange įrengtos metalinės grotos. Darbą atliko „Kauno kalviai", vadovas Ričardas Kriukelis. Kaina – 1200 Lt.

2001 m. perdažytas bažnyčios stogas ir bokštas.

2003 m. prie kelio Kaunas–Žeimiai, buvo pastatytas specialus informacinis ženklas „XVII a. kultūros paminklas – Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia."[61]

2004–2005 m. pakeisti bažnyčios langų rėmai. Stalius – Vladimiras Maksiuta.

2006 m. Stepas Krapas, Vladas Paulauskas, Stepas Linkevičius ir Kazys Skliaudys nukasė dalį grunto ir pakeitė bažnyčios grindis navose ir prie didžiųjų durų. Tačiau jos ėmė siūbuoti, nes atramos – smėlio krūvelės, ant kurių uždėta po plytelę.

Grindų remontas 2006 m.
R. Skrinsko nuotrauka

INVENTORIAUS ISTORIJA

Kun. Jonas Debekevičius 1734 m. savo lėšomis įrengė du varpus: vieną didelį, o kitą mažesnį. Didžiajame altoriuje buvo didelis Šv. Šeimos paveikslas: šv. Juozapas ir Švč. Dievo Motina su Kūdikėliu. Virš jo – šv. Jono Krikštytojo paveikslas. 1740 m. inventorius.[62]

1817 m. buvo dvejos durys. Į bažnyčią durys buvo dvigubos, ant trijų vyrių, raktas apsisuka spynoje 3 kartus. Durys į zakristiją ant 2 vyrių. Bažnyčioje

[61] LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai." Kauno r. Savivaldybės administracijos kelių ir transporto skyrius, 2003 09 25 raštas Nr. 152. (Kauno merui L. Gineikai 2003 09 18 buvo parašytas toks Prašymas: „Lapių bažnyčia pagal savo amžių yra 12 –ta bažnyčia Lietuvoje. Išliko nesugriauta nuo 1620 m. Prašau Savivaldybės lėšomis prie kelio pastatyti specialų ženklą, nurodantį architektūros paminklą. Parapijos močiutėms būtų per didelė našta, jei finansavimas užgultų jų pečius. Su pagarba – Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas")

[62] Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią". 1980, p.2.

7 dideli langai, o aštuntas zakristijoje, mediniai. Zakristijos langas su grotom. Langas į rūsį su grotom. Rūsio durys be vyrių, su viena rankena. Durys į chorą ant vyrių. Iš choro į bokštą su sklende ir vyriais. Į chorą laiptai iš kairės pusės prieš bažnyčią. Chorai solidūs iš medžio, stalių darbo.

Vargonai – 8 balsų, nauji, su būgnu ir žvaigžde, dvi dumplės minamos kojomis.

9 suolai, stalių darbo. Dievo stalo tekintos grotelės. Įėjimas į amboną iš zakristijos.

Didžiojo altoriaus mensa mūrinė, paveikslas iškilmingas, vaizduoja nukryžiuotą Viešpatį Jėzų, paveikslo apatinėje dalyje yra skaistykloje kenčiančios sielos. Aukščiau pakabintas šv. apaštalo Andriejaus paveikslas. Po lubom pavaizduota Dievo Apvaizda.[63] Cimborius iškilmingas. Filiarų apačioje paauksuota. Tabernakulis atsidaro į abi puses. Kur statoma monstrancija trys dalys išgaubtos. Nupieštas nukryžiuotas Kristus. Nuo didžiojo altoriaus einant į dešinę – didingas Angelo Sargo paveikslas. Aukščiau – šv. Barbora. Nuo didžiojo altoriaus einant į kairę pusę – didingas Švč. M. Marijos paveikslas. Altorius uždengia langą. Iš viso trys altoriai. Didžiojo altoriaus naujos alavinės žvakidės; 2 sidabrinės, paauksuotos taurės; 2 variniai varpukai bokšte; 2 variniai varpeliai prie zakristijos; 1 geležinis kryžius ant bokšto ir 1 ant bažnyčios; 18 lempų. Medinė Prisikėlusio Kristaus statulėlė, 6 žibintai; 2 mišiolai: vienas geras, kitas suplyšęs. Ant sienų paveikslai: 1) Švč. M. Marijos, tapytas senoviškai; 2) Šv. Marijos Magdalenos, tapytas ant drobės; 3) Tapytas ant lentų, su autoriaus parašu.

Senasis baldakimas. R. Skrinsko nuotrauka

Žibintas. R. Skrinsko nuotrauka

1818 m. inventoriuje, patvirtintame 1819 02 07, vizituojant Kauno dekanui kunigui kanauninkui Pily-

[63] LBA. 1817 m. inventorius.

pui Kepeckiui, rašoma, kad bažnyčioje yra trys altoriai. Kairėje pusėje nuo įėjimo yra antras – medinis altorius senovinio skulptoriaus darbo, su Angelo Sargo paveikslu. Dešinėje – trečias altorius su tapytu ant drobės Švč. M. Marijos paveikslu. Staliaus darbo nedažyta ambona, zakristija su vienu langu. Bažnyčioje 7 mediniai langai, plytinės grindys ir lentinės lubos. Bokšte signatūra ir nedidelis varpas. Medinis choras su 8 balsų vargonais.[64]

Senas Švč. M. Marijos paveikslas. R. Skrinsko nuotrauka

1859 m. durys buvo 3, su prancūziška spyna. Vargonai 8 balsų, bendromis parapijiečių lėšomis perdirbti. Didžiajame altoriuje tapytas „Nukryžiuotojo" paveikslas, aukščiau – Jono Krikštytojo paveikslas. Trečiame aukšte – Dievo Apvaizda. Einant link Didžiojo altoriaus dešinėje pusėje Angelo Sargo paveikslas, naujas. Kairėje pusėje – M. Marijos tapytas paveikslas, aukščiau – Aušros Vartų paveikslas. Yra 2 sidabrinės taurės, 2 patenos. Tabernakulis stalių darbo, su keturiais stulpeliais.[65]

1859 ir 1874 m. inventoriuose rašoma, kad tris altoriuose esančius tapybos kūrinius – „Nukryžiuotąjį", „Angelą Sargą" ir „Švč. Dievo Motiną" – kun. J. Markevičiui asmeniškai padovanojo tapytojas Feliksas Smuglevičius.

1859 m. bažnyčioje buvo šie paveikslai: Išganytojo, trys Dievo Motinos (vienas iš jų Aušros vartų), šv. Rapolo arkangelo, šv. Jono Krikštytojo ir senas šv. Teklės paveikslas. Buvo 14 senų Kryžiaus kelio stacijų. Aušros vartų paveikslas buvo perkeltas į dešiniojo altoriaus viršų. Vargonai buvo visiškai seni, varpinės bokšte buvo trys varpai.[66]

1885 m. dvarininkų lėšomis pastatyti nauji raižyto medžio, paauksuoti šoniniai altoriai. Aleksandro ir Petronėlės Dobrovolskių – Šv. Angelų Sargų. Jono Valionio – Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo. Naujus paveikslus nutapė G. Rudnickas.[67] Angelo Sargo altoriuje relikvijų nėra, o kituose yra.[68] 1885 ir 1887 m. inventoriuose rašoma, kad didysis altorius yra naujas.

---

[64] Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią". 1980, p.2.

[65] LBA. 1859 m. inventorius.

[66] Oksas Jurgis „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią". 1980, p.3.

[67] LBA. 1887 m. ir 1888 m. inventoriai.

[68] LBA. 1887 m. inventorius.

Vienas ir du konfesionalai[69] iš ąžuolo padaryti kun. Dembskio lėšomis. Sietynas vidury bažnyčios laikomas metaline grandine.

1885 m. Fražeto fabriko relikvijorių su gyvybę teikiančio (životvoriaščego) Kryžiaus relikvija paaukojo Sirtautas.

1885 09 07 vysk. Mečislovas Leonardas Paliulionis suteikė tikintiesiems teisę Lapių bažnyčioje penktadieniais ir švenčių metu liesti šv. Kryžiaus relikviją.

1885 m. varinį indą šv. vandeniui krikštykloje, prie durų mediniame stulpe, žalvarinį indą zakristijoje rankų plovimui su mediniu pagrindu, didelį kryžių iš ketaus prie durų, katafalką, juodą karstą, calūną, 6 perlamutrinės spalvos medines žvakides ir visokių kitokių žvakidžių paaukojo kun. V. Dembskis.

Šv. Kryžiaus relikvijorius. R. Skrinsko nuotrauka

1885–1887 m. kun. Vitalijaus Dembskio lėšomis presbiterijoje įdėtos naujos grotelės su 2 didelėmis naujomis žvakidėmis, į didžiąsias ir mažąsias duris įdėtos naujos spynos, prie visų trijų altorių padaryti nauji ąžuoliniai laipteliai.

Monstrancija 1997 m. rudenį. R. Skrinsko nuotrauka

1886 m. dvarininkai Tadeušas ir Povilas su Elzbieta Ibianskai paaukojo Varšuvos meistrų darbo paauksuotą monstranciją, 70 cm aukščio. Aukotojų vardai ir pavardė yra įrašyta ant monstrancijos pėdos. Ji naudojama iki šiol. 1887 m. inventoriuje minima ir kita sidabrinė, vidutinio dydžio monstrancija. 1925 m. inventoriuje minima tik viena. Jaroslavas Mackevičius paaukojo sidabrinę taurę su patena. Kun. V. Dembskis paaukojo ąžuolinį kryžių su bronzine kančia ant lauko sienos ties didžiuoju altoriumi.[70] Dvarininkas Aleksandras Puikovskis paaukojo senus Dievo Motinos ir Angelo sargo paveikslus.

Iki 1887 m. buvo 3 nedideli varpai: 1 – 1 pūdo[71] ir 20 funtų;[72] 2 – 35 svarų; 3 – 30 svarų.

[69] Bažnytiniai suolai.

[70] LBA. 1887 m. inventorius.

[71] Rusijos svorio matas = 16,38 kg.

[72] Funtas = svaras, Rusijos svorio matas = 409,5 g.

Vieną porą harmoninių varpelių po 4 varpelius paaukojo Uršulė Mackevičienė.

1887 m. tris Pelagijos Usačiovos fabriko varpus paaukojo bažnyčiai parapijiečiai Petras Rimdeika -16 pūdų, Jonas Valionis – 8 pūdų, Tadas Kulvietis – 4 pūdų. 1915 m. caro kariuomenė juos išvežė į Rusiją. Išvežus varpus buvo gautas ar pasiliko tik vienas nedidelis varpas signatūra.[73] 1925 m. jie atgauti. Už jų parvežimą sumokėta valdžiai išlaidų 421 Lt. 37 cnt. Jų svoris: I – 65 kg, II – 137 kg 500 g ir III – 265 kg 390 g.[74] LBA yra Žemaičių vyskupijos Kurijos Bažnytinių turtų valdymo Tarybos 1925 12 04 raštas Nr. 5562, kuriuo raginama Lapių kleboną atsiimti varpus, sumokėjus V.R. Ministerijai išlaidas už transportavimą.

Altorėlis.
R. Skrinsko nuotrauka

Ant visų trijų varpų yra išlieti tokie įrašai lotynų k.: „AD. HONOREM. SANCTI. PETRI. SUMPTIBUS. PETRI. RYMDEIKO. ŁOPIE. AN: DO: MDCCCLXXXVII. IZDIELIA PELAGIEI IVANOVOI USATSCHOVOI V VALDAIE NOVGORODSKOI GUBERNII."

Ant kitų dviejų varpų skiriasi tik vardai: „(...)SANCTI. THADDAEI. SUMPTIBUS. THADDAEI. KULWIEC (...)"; „(...)SANCTI. JOANNIS. SUMPTIBUS. JOANNIS. WALONIS (...)" Ant varpų dar taškais iškaltas lenkų k. įrašas: „NA CZAS WOINY W. R. 1915 WYWEZIONY DO ROSJI, A W R. 1925". Arba: „TEN DZVON BYL W RUSJI 1915–1925".

Apie vieno varpo kilmę Jadvyga Zinevičiūtė-Dubinienė, g. 1917 m., papasakojo štai ką. Kitados Lapių apylinkėje gyvenęs labai turtingas ūkininkas, pavarde Ibianskas. Jis turėjęs vienintelį sūnų. Tėvas labai griežtai auklėjęs tą savo įpėdinį: neleisdavęs nė kojos (žengti) su kaimo jaunimu susitikti. Kartą sūnus tėvo nepaklausęs ir savavališkai nuėjęs į kaimo vakarėlį (gūžynes). Tėvas dėl to labai įtūžęs ir neklaužadą įstūmė į rūsį. Buvę labai šalta, ir tas sūnus labai sušalęs. Gavęs ligą ir numiręs. Tėvas labai gailėjęsis ir savo sąžinei nuraminti nupirkęs bažnyčiai varpą.[75]

1887 m. Matas Rimdeika paaukojo gedulinį arnotą. Vikentijus Dautartas paaukojo 2 melsvas vėliavas.

1887 m. aplink bažnyčią pastatyta 14 ąžuolinių kryžių su paauksuotais ketaus kryželiais ir 14 Kristaus kančios paveikslų po stiklu. Aukotojai: Jonas Valionis, Vladislovas Kristovskis, Pranciškus Kovalevskis, Osipas Mackevičius, Ma-

[73] LBA. Kun. Juozo Jaso 1925 m. inventorius, p. 8.

[74] Ten pat, p. 24.

[75] Bronius Šukys. „Lapės - miestelis prie Neries ", Kaunas, 1991, p. 49.

teušas Kadzevičius, Simonas Čekavičius, Osipas Kadzevičius, Simonas Levinskis, Mikalojus Ibenskas, Pranas Ot?mantas[76] Ignotas?, Jeronimas Visiboras, Alfonsas Ibenskas, Jonas Zimevičius, Jaroslavas Mackevičius.[77]

XIX a. šv. Antano skulptūra, vietinės reikšmės paminklas, kažkuriais metais sudužo ir jos jau nebėra.[78] Išbrauktas LTSR KM kolegijos 1976 12 28 nutarimu Nr.129.[79]

1894 m. inventoriuje rašoma ir apie „neseniai" Lapių bažnyčiai paaukotus paveikslus: Antaninos Vinbor – „Šv. Antaną", Juozapo Chrystovskio – šv. Stanislovą, kuris neišliko, ir „Šv. Juozapą" (Simono Čechavičiaus paveikslo kopija). Nors paveikslas dovanotas apie 1894 m., bet gal tapytas net XVIII a.[80]

Senoji stacija. R. Skrinsko nuotrauka

Nešiojamas kryžius. R. Skrinsko nuotrauka

1908 m. bažnyčioje įrengti Šv. Kazimiero ir Šv. Juozapo vitražai (aut. Vladislovas Przybytniovskis, 1873–1937), pagaminti Kauno vitražų dirbtuvėje „Marija" (Vilniaus g. 28), kurią įkūrė Vladislovas Przybytniovskis. Jo darbų išliko Vabalninko ir Viduklės bažnyčiose.[81]

Vargonai – 8 balsų 1887 m. ir 1888 m. inventoriuose minimi kaip labai susenę (vietchy).

1890 m. kun. Antano Baškos ir parapijiečių lėšomis įrengti nauji aštuonių balsų vargonai.[82]

---

[76] ? - reiškia neįskaitytą raidę ar žodį.

[77] LBA. 1888 m. inventorius.

[78] Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašas. Vilnius, Lietuvos TSR Kultūros Ministerija, Mokslinė – metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba, 1973 m. p. 640.

[79] http://195.182.68.156/registrai/

[80] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, Nr. 2,1998, p. 26.

[81] Plačiau: Dalia Vasiliūnienė. Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios vitražų autorius Wladislawas Przybytniowskis „Menotyra" 1997 Nr.3.

[82] LBA. 1894 m. inventorius.

Šv. Antanas su kūdikėliu Jėzumi.
R. Skrinsko nuotrauka

Šv. Juozapas su kūdikėliu Jėzumi.
R. Skrinsko nuotrauka

1925 m. vargonai jau gana seni 8-ių balsų, su pedalais, nutepti balta spalva.[83]

1926 m. „seni vargonai pertaisyti, perkelti į kitą vietą ir nustrajyti; kainavo darbas Lit. 310".[84]

1925 m. inventoriuje (9 p.) rašoma: „Didysis altorius pagamintas iš pušies medžio, nuteptas baltais aliejiniais dažais. Jame yra paveikslas Nukryžiuotojo Jėzaus, senas dailės žvilgsniu, nekokios vertės. Altoriaus kondignicijoje paveikslas Šv. Jono Krikštytojo. Dailės žvilgsniu dar menkesnės vertės."

Didžiajame altoriuje kabo medinė „Nukryžiuotojo" skulptūra, atsiradusi po 1922 m. Kartu su altoriumi padarytas ir tabernakulis.[85]

1925 m. šoniniai mediniai altoriai. Kairėje pusėje, einant nuo didžiojo, yra Angelo Sargo ir aukščiau Šv. Jurgio kankinio paveikslai. Kitame altoriuje yra Šv. Marijos P. Nekaltai Pradėtos, o aukščiau šv. Barboros paveikslai (Šv. Barboros paveikslas, galimas dalykas, yra T. Rudnicko darbas[86]). Visų trijų al-

[83] LBA. Inventorius, sudarytas kun. Juozo Jaso 1925 m. p. 11.

[84] Ten pat, p. 24.

[85] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, 1998 Nr.2.

[86] Ten pat.

Prisikėlusio Kristaus statulėlė. R. Skrinsko nuotrauka

torių mensoje yra portatiliai su šventųjų relikvijomis.[87]

Šiuo metu ant Didžiojo altoriaus portatilio (marmuro plokštelės su relikvijomis) yra toks įrašas: „Anno Dñi 1930. V. 17 in Basilica Archicathedrali Kaunensi ab Exmo Dno Archiepiscopo Metropolitano Kaunensi Josepho Skvireckus inclusis Reliqraiis SS. MM. Amandae et Speciosi ho altare portatile rite consecratum est in quorum fidem etc. Datum Kaunae 1930.X.17."

Ant Centrinio („atsukto") altoriaus vietomis jau sunkiai įskaitomas įrašas lotynų kalba: „1936.X.17. Kauno arkikatedroje bazilikoje, Kauno arkivyskupas metropolitas Juozapas Skvireckas delegavo Matrogensi vyskupą Teofilį Matulionį įdėti Šv. kankinių Specijaus ir Simplicijos relikvijas ir konsekruoti šį portatilį. 1936.X.17. kan. P. Dogelis, Kauno bazilikos viceprepozitas."

Švč. M. Marijos altoriuje sunkiai matosi, bet įžiūrima „1930 m. ir vardai Amandae et Speciosi".

Mūsų Viešpaties Jėzaus altoriaus portatilis yra uždažytas.

1925 m. ant sienų kabojo šv. Antano, šv. Juozapo, šv. Stanislovo ir Švč. P. Marijos paveikslai.

1925 m. buvo 5 klausyklos: 3 pušinės ir 2 ąžuolinės. Viena jų buvo zakristijoje. 1948 m. ir 1977 m. inventoriuje minimos tik 3: 1 pušinė ir 2 ąžuolinės. Kai Lapių parapiją aptarnavo kun. L. Vaičiulionis, jis vieną ąžuolinę klausyklą pervežė į Vilijampolės bažnyčią. Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas 1997 m. ją iš Vilijampolės klebono kun. Jono Bujoko atgavo ir laikinai paskolino Domeikavos bažnyčiai.

Šv. Barbora prieš restauravimą. Rūtos Gužauskaitės nuotrauka

[87] LBA. Inventorius, sudarytas kun. Juozo Jaso 1925 m. p.10.

Švč. Jėzaus Širdies altorius. S. Rimdeikos nuotrauka

1926 m. nupirkta V. Jėzaus Prisikėlimo statulėlė už 200 Lt.

1929 m. Marija Chrystovska, kaip votą už patirtą malonę ir didesnei „Mažosios šventosios" garbei paaukojo kūdikėlio Jėzaus Teresėlės paveikslą. Jį 1929 06 26 pašventino misijonierius. Tai liudija įrašas kitoje paveikslo pusėje. 1929 m. šventoriuje buvo pastatytas ir Misijų kryžius.

1930 m. nupirkta V. Jėzaus Širdies statula, h – 1,60 m, patalpinta šoniniame Angelų Sargų altoriuje, kainavo 1000 Lt.

1933 m. Šventaisiais metais įrengta balta vėliava. Kainavo 300 Lt.

1936 m. už 457 Lt įsigyta h – 1,50 m Švč. M. Marijos dail. Mato Menčinsko statula. Iškalus šoniniame altoriuje vietą, ten patalpinta. Dabar ji yra varpinės nišoje.

1936 m. padirbtas presbiterijoje suolas su ornamentais.

1936 m. nupirkta nauja paauksuota taurė – D. Petravičienės auka kainavo 135 Lt. Archyve yra firminis lapas: „Firma A. Krupavičienė, Kaunas, Rotušės a. 2 Ns. Telefono Ns. 47-74." Joje parašyta: „Kielikas ir Patena Lapių bažnyčiai."

Nupirkta nauja paauksuota puška – kainavo 120 Lt. Dvi taurės atnaujintos.

1937 m. atnaujintos Kristaus kapo dekoracijos. Dailininkas Vladas Skorobogatovas. Įsigyta nauja žalia 200 Lt vertės kapa – Daratos Petravičienės auka. Didž. altoriuje vietoje seno paveikslo įdėtas atnaujintas kryžius su 2 votais. Įsigytos 2 juodos spalvos vėliavos su kotais – 163 Lt. Padirbta nauja kėdė ir pastatyta kunigų zakristijoje – 17 Lt.[88]

Taurės. R. Skrinsko nuotrauka

Lepšiškių Madona. Lepšiškių kaime gyveno Simono Chmieliausko šeima. Anos nepriklausomybės laikais gimstamumas buvo

[88] Ten pat. Šiame puslapyje 1925–1937 m. minimo inventoriaus duomenys paimti iš 11–32 p.

didelis, bet ir mirdavo daug mažų vaikų. Iš Chmieliauskų didelės šeimos buvo likusi tik viena dukra Marija su žentu. Prie jų namo stovėjo baltas kryžius, labai gražus ir didingas. Kaime buvo keli kryžiai, bet rudi tamsūs, o baltas – tik vienas. Chmieliauskų namas pagal anų laikų stilių buvo dviejų galų: viename gale gyvenamosios patalpos, o antrame – tokia menė, svetainė. Toje menėje kabojo didžiulis Čenstakavo Dievo Motinos Marijos su kūdikėliu Jėzumi ant rankų paveikslas. Apačioje buvo užrašas: „Pod twoję obronę uciekamy się."

Pas Chmieliauskus buvo rengiamos gegužinės pamaldos, Lepšiškių kaimo žmonės susirinkdavo vakarais ir giedodavo Švč. Mergelės Marijos litaniją, giesmes. Toks buvo paprotys.

Karo metu per vokiečių okupaciją buvo toks atsitikimas. Važiavo vokiečių kareiviai per kaimą ir liepė atiduoti maistą, kraustė namus. Užėjo pas Simoną Chmieliauską. Atidarė duris, pamatė tą paveikslą – ir tik atatupsti kad spruko atgal, sakydami vokiškai: čia šventovė, koplyčia! Taip ir išsinešdino iš kaimo, daugiau žmonių neapiplėšę. Taip tas Švč. Marijos paveikslas išgelbėjo kaimą nuo barbariško antplūdžio. Vėliau tėvai mirė, o dukra Marijona Chmieliauskaitė-Sudikienė šventąjį Juodosios Madonos paveikslą padovanojo Lapių bažnyčiai, kur ir dabar jis yra. Kabo ant pirmojo pilioriaus įėjus į bažnyčią.[89]

Patena laikoma dalinant Šv. Komuniją. Kitoje pusėje išgraviruota: „Vilijampolės vaikų, priėmusių pirmąją Komuniją 1945 V Auka."

1948 m. inventoriuje ąžuolinės krikštyklos su Šv. Jono Krikštytojo paveikslu vieta nurodoma presbiterija. Minimos 6 taurės su patenomis.[90]

Ant vargonų balkono stovi sena, kojomis minama fisharmonija. Ant jos yra įrašas: „Brattleboro, Vr., U.S.A."

Antspaudas. Bažnyčios archyve yra ranka rašytas pareiškimas. „J. M. Kun. Ign. Česaičiui, Lapių Parapijos Klebonui, Lapėse./ Pažymėjimas/ Šiuo pažymiu, kad Kauno Arkivyskupijos, Kaišiadorių ir Vilkaviškio Vyskupijų Kurijos įsakymu iš 1950-II-20 d. Nr. 393, paėmiau Lapių parapijinės bažnyčios apvalų anspaudą,[91] kurį aš privalau įteikti minėtai Kurijai, o ji tą anspaudą perduos Kauno Miesto Milicijos Valdybai:/ Kun. (neįskaičiau, gal A. Pilnickas?)/ Kauno dekanato vice-dekanas. /Karmėlava/ 1950-III-5 d."[92] Dar yra 1950-III-28 d. vice-dekano pranešimas, prašantis Lapių kleboną atsiimti Kurijoje „parapijinės bažnyčios apvalius anspaudus."[93]

Yra buvę du antspaudai. Vienas, skirtas vaškui ir pan. medžiagai įspausti. Juo su virvutėmis pervertais lapais patvirtintas 1874 m. inventorius. Jis yra

[89] Gailevičienės Jadvygos, g. 1929 m., liudijimas.

[90] Kun. J. Jaso pradėto inventoriaus papildymai po 1940 m. 38 ir 39 p.

[91] Kalba netaisyta.

[92] LBA. Segtuvas „Kurijos raštai iki 1966".

[93] Ten pat.

Bažnyčios vaškinis antspaudas. R. Skrinsko nuotrauka

Bažnyčios antspaudas. R. Skrinsko nuotrauka

3 cm diametro. Vaizduoja kryžių, kurio papėdėje yra vienoje pusėje širdis, kas kitoj, – sunku įžiūrėti. Rodos, yra plonos inkaro strėlės. Per vidurį iš vienos kryžiaus pusės yra skaičius 16, kitoje 20. Apačioje pradedant 4 val. pagal laikrodžio rodyklę užrašas: „ECCLESIAE R.C. LOPIENSIS * SIGILLUM". Žodžiai išsidėstę tolygiai.

Kitas antspaudas, naudotas, pvz., 1925 m., yra kiek kitoks. Nėra taisyklingas skritulys. Iš kairės į dešinę diametras yra 3,3 cm, o iš viršaus į apačią, – 1 mm ilgesnis. Šis skirtumas gali būti nulemtas rankos judesio dėjimo metu. Vaizduoja centre kryžių su spinduliais aplink viršutines kryžmas, o apačioje kryžius baigiasi inkaru. Iš dešinės pusės kryžiaus papėdėje tarsi įsmeigtas kalavijas. Kryžiaus kraštuose – 16 ir 20, t.y. susidaro 1620 metai. Aplink užrašas, pradedant 7 val. ir baigiant 4:30val. pagal laikrodžio rodyklę: „Sigillum Ecclesiae Lapiensis". Prie 6 val. yra *.

1958 09 30 Kauno vyskupijos valdytojas J. Stankevičius išdavė kun. J. Stankūnui leidimą Nr. 1533 pašventinti monstranciją ir relikvijorių.[94]

1966 09 iš 26 į 27 d. naktį per zakristijos langą vagys įsibrovė į bažnyčią ir pavogė iš didžiojo altoriaus komuninę su komunikantais. Išbėrė ant šventoriaus. 1966 10 17 gautas Kauno r. milicijos skyriaus viršininko Stelmoko raštas pil. Pukiui Rapolui: „Į gautą Jūsų pareiškimą pranešame, kad dėl dingusio iš Lapių bažnyčios komuninio indo paieška tęsiame toliau..."[95]

2 baltas vėliavas (dabar nenaudojamas) numezgė Ona Šumskaitė.

Ant aukų dėžutės stovi šv. Antano medinė, h – 37 cm statulėlė. Ant dugno įrašas 1975. VI. 2. ir parašas.

Apie 1984 m. šv. Kazimiero / Šiluvos Marijos (kaina 300 rub.) ir Jurgio Matulaičio vėliavas paaukojo Rozalija Vonžodienė.

---

[94] Ten pat.

[95] LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai".

Apie 1985 m. dvi baltas ir dvi juodas mažas vėliavas (po 75 rublius) nupirko Viktorija Ruseckienė.

Apie 1989 m. Švč. Jėzaus Širdies / Šv. Jono Krikštytojo vėliavą (600 rub.) paaukojo Monika Lekavičienė. Šv. Angelo Sargo / Šv. kun. Jono Bosko vėliavą (700 rub.) paaukojo Regina Žiugždinienė.

1990 m. Šv. Juozapo / Šv. Antano vėliavą (1000 rub.) paaukojo Marijona Vobolevičienė. Švč. Jėzaus Širdies / Barboros vėliavą (1000 rub.) paaukojo moterys bendrai.

Iki 1989 m. kun. J. Jokubonio tarnystės metu buvo įsigyti 2 arnotai, juoda kapa.

1990 02 04 (02 11 d.[96]) nakčia vagys įsilaužė vidun pro grotuotą zakristijos langą (mediena buvo papuvusi). Iš bažnyčios pavogė tris komunines taures, dvi žvakides, sudaužė šv. Antano paveikslą. Padaryta nuostolių daugiau kaip už 1600 rub.[97]

1995 m. iš JAV gauta komuninė. Ant jos pėdos klebonas kun. R. Skrinskas išgraviravo įrašą: „Dovana Lapių bažnyčiai 1995 m.“ Kitą, seną padovanojo Vandžiogalos klebonas Albinas Graužinis.

1995 08 05 šventoriuje surengta bažnytinių liturginių drabužių ir vėliavų paroda. Apie eksponatus pa-

Kun. R. Skrinskui iš JAV padovanota komuninė. R. Skrinsko nuotrauka

Arnotų paroda 1995 08 06. R. Skrinsko nuotrauka

[96] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas“. Menotyra, Nr. 2, 1998, p. 27.

[97] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries“, Kaunas, 1991, p. 56.

1996 m. Velykos. R. Skrinsko nuotrauka

pasakojo M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Liaudies meno skyriaus vedėja Aušra Kargaudienė.[98]

1996 m. Birutė Norkienė pasiuvo adorantėms baltas sukneles, patarnautojams pelerinas. Iš JAV labdaros gauti geltoni apsiaustėliai choristėms.

1996 m. „Carito" siuvykla nauja geltona medžiaga perdengė skėtį, skirtą nešti Švč. Sakramentui procesijoje. Kaina 406 Lt. Kitą skėtį raudona medžiaga.

1996 09 03 Kultūros paveldo komisija surašė Inspektavimo aktą (Žr. Priedą Nr. 1).

1997 m. Čenstakavo Dievo Motinos paveikslo, šiuo metu esančio virš įėjimo į zakristiją, istorija. Tai kun. Adolfo Gižynskio dovana. Jaunystėje buvo skautas, studijavo. Vokiečių okupacijos metais gyveno pas savo vyresniąją seserį Ireną Šatijų km., Lapių parapijoje. Gestapo suimtas, buvo išvežtas į Pravieniškes. Sau prisiekė, jei liks gyvas, savo gyvenimą pašvęs Dievui kunigo tarnystėje. Atsirado žmonių, kuriems pavyko už pinigus ir maisto gėrybes sušvelninti Gižynskio nuosprendį. Mirties bausmė jam buvo atšaukta. Jį išvežė į koncentracijos stovyklą Vokietijoje. Vėliau jį pervežė į Prancūziją. Ten po išlaisvinimo jis įstojo į kunigų seminariją. Vėliau jau kaip kunigas atvyko į Lenkiją, Ščeciną. 1980 m. lankėsi Kaune. Iš Lenkijos išvyko į Prancūziją. Ten ir mirė 1984 m. Prieš išvykdamas į Prancūziją užsakė ir padovanojo Lapių parapijos bažnyčiai šį paveikslą. Bet tuomet buvo problema pervežti religinį paveikslą. Ir tik 1997 m. delegacija iš Ščecino atvežė šį paveikslą kaip atminimą tiems, kurie vokiečių okupacijos metais išgelbėjo gyvybę kun. Gižynskiui. Paveikslą nutapė

[98] „XXI amžius". 1995 08 18

Kun. A. Gižynskio dovana. R. Skrinsko nuotrauka

dailininkė P. Monikowska-Jasnorzewska. Jis buvęs labai brangus.[99]

1997 m. įsigyti elektroniniai vargonėliai.

1998 m. padarytas medinis centrinis atsuktas altorius. Meistras Vincas Kankalis.

1998 m. padarytas žvyrkelis per kapus į bažnyčią, nes labai šlapo gruntas.

1998 m. nupirkta apvali patena, laikoma per Šv. Komunijos dalinimą.

1998 m. perdėtos šv. Juozapo ir šv. Kazimiero vitražų švininės juostelės. Restauruota išmušta šv. Juozapo vitražo apatinė dalis. Darbą atliko vilniečiai vitražistai Ignas Meidus ir Rimantas Bagdonas. Kaina 2600 Lt. Minėti vitražistai nekokybiškai restauravo išmuštą vietą ir dešinysis šv. Juozapo batas (naujai įdėta vieta) išbluko.

Sovietų okupacijos metu vienas mokinys (V. Ž.) atsitiktinai Br. Šukiui atviraširdiškai pasipasakojo, kad jis paleidęs akmenį ... į bažnyčios langą. „Kodėl taip padarei?“ – paklausė mokytojas Br. Šukys. „Juk dabar raginama naikinti religiją ir bažnyčias.“[100] Vitražas buvo išmuštas 1970 m., nes „Drg.“ Matulis-Matulevičius yra kviečiamas 1970 12 16 dėl išmušto vitražo į Kauno rajono prokuratūrą.[101] Lapių bažnyčios archyve yra 1970 10 09 pareiškimas, rašytas dėl išmušto šv. Juozapo vitražo.

1999 m. prieš bažnyčią pastatytas ąžuolinis paminklas nužudytiems negimusiems vaikams. Į medį įrėžtas toks užrašas: „NUKANKINTIEMS NEGIMUSIEMS KŪDIKIAMS ATMINTI 1999“. Meistras Vincas Kankalis. Ta proga buvo iškilmingai švenčiama Gyvybės diena. Balandžio 23–25 d. vyko 40 val. nepertraukiama Švč. Sakramento adoracija. Balandžio 23 d. (penktadienį) 12 val. Lapių mokykloje vyko gyvybei ginti skirta respublikinė

Altorių kryžiai. R. Skrinsko nuotrauka

[99] Kurier Wilenski 24 wresnia 1997 ir http://archiwum2000.tripod.com/514/ojczyz.html

[100] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries“, Kaunas, 1991, p. 55.

[101] LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai“.

Gyvybės dienos minėjimas ir paminklo nužudytiems negimusiems vaikeliams pašventinimas. R. Skrinsko nuotrauka

konferencija. Dalyvavo LR Seimo narys Vladas Vilimas, Pasaulinės gydytojų federacijos Už žmogaus Gyvybę Lietuvos asociacijos narė Birutė Obelenienė ir kt. Balandžio 25 d. 10 val. buvo aukojamos šv. Mišios Lapių bažnyčioje. Po šv. Mišių paminklą pašventino mons. Vincentas Jalinskas. Programoje dalyvavo Lapių mokyklos mokiniai (vadovė Reda Sudikienė), Kauno „Rasos" gimnazijos smuikininkai Simona ir Aurelijus Grušai, Kauno 24-os vid. mokyklos mokiniai (vadovė Petronėlė Lauraitienė), Lapių Pavasario draugovės skautai (vadovė Birutė Norkienė).[102]

2000 m. Dainius Sverdiolas restauravo vargonus.

2000 m. nuskusti suolų aliejiniai dažai ir jie nulakuoti. Atliko Vytautas Mikušauskas.

2000 m. įrengti nauji Vinco Kankalio darbo ąžuoliniai suolai. Ąžuolo lentas paaukojo Edmundas Kukcinavičius. 10 suolų yra pilni ir du – pusės prie kolonų.

2000 m. nupirkti 2 gesintuvai M-6 (237 Lt).

2001 m. įvesta signalizacija. Pakeistas lauko elektros oro kabelis.

2002 m. Rūta Gužauskaitė restauravo Angelo Sargo ir šv. Barboros paveikslus.

2004 m. įrengta garso aparatūra. Meistras Leonas Berezinas.

2004 m. Raimundas Burba išdrožė ir padovanojo bažnyčiai Rūpintojėlį.

2007 05 09 iš klebonijos kiemo pavogtas šiukšlių konteineris. Bet dėl Zitos Kuizinienės pastabumo, vėliau vagiui bandant konteinerį parduoti, jis iš

[102] „XXI amžius", 1999 04 23; „Kauno diena", 1999 04 22.

Angelo Sargo paveikslas prieš ir po restauravimo. Rūtos Gužauskaitės nuotraukos

Arnotai. R. Skrinsko nuotraukos

vagių buvo atimtas ir sugrąžintas klebonijai. Pasirodo, vagis – Mokyklos gatvės pradžioje gyvenantis (...).

2007 06 24 per Šv. Jono atlaidus, po šv. Mišių kun. Robertas Skrinskas pašventino Stepo Linkevičiaus lėšomis ir pastangomis ant šventoriaus atstatytą Misijų kryžių. Ant jo įrėžta: „MISIJA 1929 ATSTATYTA 2007".

2007 10 07 per Angelų Sargų atlaidus Vanda Ibianska padovanojo Sasoferato (?) (Sassoferato, Salvi, Giovanni Battista (1609–1685) Marijos Sopulingosios paveikslo kopiją. Italų (Romos) mokykla. Drobė, aliejus, 60x46. T – 947, Lietuvos dailės muziejus. (Reprodukcija atspausdinta albume „Vakarų Europos tapyba Lietuvos TSR muziejuose". Vilnius, „Vaga", 1982, Nr. 13.)

O klebonas R. Skrinskas padovanojo gintaro imitacijos indelį šventam vandeniui prie šoninių durų. Jį pirko Čenstakave 2007 rugsėjo mėnesį. Naują kryžių ta proga padarė Stepas Linkevičius.

ATLAIDAI

1741 04 10 popiežius Benediktas XIV suteikė Šv. Jono Krikštytojo atlaidus.

1791 08 26 popiežius Pijus VI suteikė (Visų Šventųjų[103]) Vėlinių (na dzien Zaduszny), Angelų Sargų ir Šv. Barboros kankinės atlaidus.[104]

Angelų Sargų (spalio 2 d.), Šv. Barboros kankinės (gruodžio 4 d.) atlaidus suteikė popiežius Pijus VI. Šv. Jurgio kankinio (balandžio 23 d.) suteikė Žemaičių vyskupas Palulionis.[105]

1843 06 07 vysk. Jonas Cyprinskis Lapių klebonui Jurgiui Markevičiui noriai suteikia leidimą švęsti Šv. Jono Krikštytojo ir Angelų Sargų atlaidus, remdamiesi originaliais Apaštalų sosto indultais 1741 04 10 ir 1791 08 26 ir leidžia tas dvi šventes švęsti Lapių bažnyčioje su Švč. Sakramento išstatymu, procesija, litanijomis, maldomis. LBA.

1846 10 01 vysk. Jonas Cyvinskis suteikė Kryžiaus Kelio atlaidus. Štai visas tekstas:

„Jonas Cyvinskis, Delkonensi vyskupas, Trakų sufraganas, Kapitulos vikaras, sede vacante valdantis Vilniaus vyskupiją, Šv. Stanislovo I, Šv. Vladimiro III ir Šv. Onos II laipsnių kavalierius.

Kristų tikintiems sveikatos ir Dievo malonių.

---

[103] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, 1998, Nr. 2, p. 23.

[104] LBA. 1859 m. inventorius.

[105] LBA. 1925 m. inventorius.

1996 06 09 Devintinės. Kryžių neša Rimas Gailevičius, šalia mažiukas – Rolandas Tamašauskas

J. M. Jurgis Olševskis, Kauno dekanas, pereitų metų 19 rugsėjo pateikė man J. M. Jurgio Markevičiaus, filijinės Lapių bažnyčios kunigo bei tos vietovės dvarininkų pageidavimą įvesti minėtoje bažnyčioje *Kryžiaus Kelio* pamaldas arba Viešpaties kančios apmąstymą keturiolikos stočių, bažnyčios viduje tam parengtų ir dekano tarnybos apžiūrėtą.

Dabartinė stacija. R. Skrinsko nuotrauka

Dėl pamaldumo atgaivinimo tikinčiųjų žmonių širdyse ir didesniam Viešpaties Dievo garbės augimui, su dideliu noru pritariu minėtų pamaldų įvedimui kiekvieną penktadienį su žmonėmis, kad pavyzdingai vyktų, kad būtų gauti atlaidai, priklausantys toms pamaldoms, o taip pat pagelbstint mūsų mirusių brolių Kristuje sieloms, skaistyklos kančiose prieš Dievo teisingumą atsilyginančioms. Pilnus atlaidus Lapių bažnyčioje kiekvienas tikintysis, kuris šiose pamaldose nuoširdžiai dalyvaus, kiekvieną kartą apmąstydamas ir dvasiškai susikaupęs, gaus. Kad maldos, iš nuolankių širdžių kylančios teiktų

palaimingą dvasinę naudą, linkiu iš visos širdies tikintiems žmonėms ir tuos linkėjimus siunčiu. Pirmąsias tokias pamaldas Lapių bažnyčioje pavedu atlikti dekanui Olševskiui. Vilnius 1846 m. spalio 1 d. /parašas Jan Cywinski/ /anspaudas/. Sekr. /parašas/"[106]

1895 gegužės 5 d. popiežius Leonas XIII suteikia atlaidus už noveną į Šv. Dvasią prieš Sekmines. Iš popiežiaus Leono XIII ilgo, keturių didelių puslapių laiško: „Wisems Krystaus wierniems szią gromatą regesiintėms sweikatą ir apasztaliszką palaiminimą. (...) Taigi wisems, kure par diewynes dėnas presz Sekminias sukłomis kasdiena nobažnai pildys, Baznyczoje arba name, kokias ipaczas maldas į Dwasią Swentą, suteikiame atlejdą ant kiekwienos tų dėnu po septynerius metus ir taip pat kwodragenu; pilną gi atlaidą wenoje kuroje isz tu dienu, arba paczoje Sekminiu Swentoję, arba kuroje nors isz asztonių dienų po Sekminioms: jeigu gerai apiplowę par spaweidni ir pasistiprinę Szwenczausią Komuniją melses Diewui pagal Musu misles aukszczaus paznaimisztos..."[107]

1996 06 09 Devintinės. Vėliavą laiko Anzelmas Norkus

[106] LBA. Vysk. J. Cyvinskio raštas. Kažkurios inventorizacijos numeris lapo šone yra N 1374. Iš lenkų k. vertė Vanda Ibianska.

[107] LBA. Кypcopия (Vatikano ir Kurijos raštai) 1886 – 1908 rusų, lietuvių, lenkų, lotynų kalbomis. Ten pat lietuvių kalba yra ir vyskupo M. Leonardo 1896 03 27 laiškas dėl šių atlaidų.

Miecislaus Leonardus

PALLULON

Dievo ir Apaštalų Sosto malone – Žemaičių vyskupas

Vysk. Mečislovas Leonardas Paliulionis. Fotografas J. David, Levallois-Paris. KAKA nuotrauka

Iš ištikimos meilės siekdami dangiškais Bažnyčios turtais puoselėti tikinčiųjų į Kristų pamaldumą ir sielų išganymą, visiems abiejų lyčių tikintiesiems, kurie mūsų Žemaičių vyskupijos filinėje Lapių bažnyčioje Šv. Jono Krikštytojo – šios bažnyčios globėjo – šventėje būdami malonės būklės kurį laiką pasimels Šventojo Tėvo intencija, Apaštalų Sosto 1892 m. birželio 28 d. Mums duota galia septyneriems metams suteikiame kasmetinius keturiasdešimties dienų atlaidus, o tiems, kurie, laikydamiesi anksčiau nurodytų sąlygų, šioje bažnyčioje Šv. kankinio Jurgio dieną nuolankiomis maldomis kreipsis į Dievą, savo ordinarine galia suteikiame keturiasdešimties dienų atlaidus, taip pat be jokių papildomų sąlygų leidžiame, kad dabar galiojančia ordinarinio Mūsų Sosto nustatyta tvarka, per anksčiau minėtas šventes nuo pirmųjų iki antrųjų mišparų kuo tinkamiausiai papuoštame didžiajame altoriuje, čia per nurodytą laiką nuolatos degant bent dvylikai vaškinių žvakių, būtų viešai išstatomas Švenčiausiasis Eucharistijos Sakramentas, idant tikintieji galėtų jį garbinti, bei, kaip iš tikrųjų pridera, po baldakimu ar skėčiu būtų nešamas į minėtos bažnyčios šventorių procesijoje aplink bažnyčią.

Šių dalykų patvirtinimui ir kt.

Kaunas,
1895 metų lapkričio 27 d.
+ Miecislaus Leonardus PALLULON[108]

[108] LBA. Vyskupų Paliulionio ir Cyrtauto atlaidų dekretai saugomi rėmeliuose po stiklu. Stanislovo Poniškaičio vertimas iš lotynų k.

Gaspar Felicianus

CYRTOWT

Dievo ir Apaštalų Sosto malone – Žemaičių vyskupas

Žemaičių vysk. Gasparas Felicijonas Cirtautas. Lapių mokyklos muziejaus nuotrauka

Trokšdami skaistykloje esančioms tikinčiųjų sieloms, kurios meilėje susivienijusios su Dievu iškeliavo iš šio pasaulio, iš dvasinio Bažnyčios lobyno suteikti tinkamą pagalbą, kad tiek, kiek Dievo gerumas leis, ją gavusios galėtų lengviau pasiekti dangiškąją tėvynę, Šventojo Tėvo Pijaus X Mums suteiktąja galia, apie kurią buvo paskelbta Mums skirtu raštu 1910 metų balandžio 20 dieną, filinės Lapių bažnyčios didžiajam altoriui artimiausiems septyneriems metams suteikiame apaštališką privilegiją, skirtą tikinčiųjų į Kristų sieloms iš skaistyklos kančių vaduoti, kad kai tik kuris nors diecezinis ar bet kurio ordino, kongregacijos ir instituto kunigas prie minėto altoriaus aukos Šv. Mišias už mirusius kurio nors tikinčiojo sielos, kuri meilėje susivienijusi su Dievu iškeliavo į amžinybę, intencija, ji iš dvasinio Bažnyčios lobyno užtarimo būdu gautų atlaidus ir dėl Dievo palankumą jai laiduojančių mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus ir Švenčiausiosios Mergelės Marijos bei visų šventųjų nuopelnų būtų išvaduota iš skaistyklos kančių.

Šitų dalykų paliudijimui ir kt.

Kaunas,
1910 metų rugsėjo 2 diena
+Vyskupas Gaspar

1958 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 152 Kauno arkivyskupijos valdytojas Dr. J. Stankevičius suteikė tokius atlaidus: rekolekcijų ir 40 val. Sakramento adoracijos prieš Verbas penktadienį, šeštadienį ir Verbų sekmadienį; Jurgio; Jono Krikštytojo; M. Marijos Snieginės (Ramaškių kapinių koplyčioje); Angelų Sargų; Barboros. Visi atlaidai keliami į sekmadienį.[109]

[109] LBA. Segtuvas „Kurijos raštai iki 1966".

Atlaidų suteikimo
DEKRETAS

Remdamasis Apaštališkosios Penitenciarijos 1999 metų rugsėjo 12 dienos raštu Prot. Nr. 121/99/I bei vadovaudamasis bendrosiomis atlaidų suteikimo normomis,

NUSTATAU,

kad Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje,

be Visuotinių atlaidų, kuriuos tikintieji gali gauti rugpjūčio 2 ir lapkričio 2 dienomis, dar galima gauti šiuos Visuotinius atlaidus:

1. **Šv. Jurgio** – balandžio 23 d. (keliama į artimiausią sekmadienį)
2. **Šv. Jono Krikštytojo** – birželio 24 d. (keliama į artimiausią sekmadienį)
3. **Šv. Angelų Sargų** – spalio 02 d. (keliama į artimiausią sekmadienį).

Visuotiniams atlaidams gauti reikia aplankyti bažnyčią, dalyvauti Eucharistijoje, atlikus Išpažintį, priimti Švenčiausiąjį Sakramentą, sukalbėti Viešpaties maldą (*"Tėve mūsų"*) bei Tikėjimo Išpažinimą ir, pašalinus bet kokį prisirišimą prie bet kokios, kad ir lengvos nuodėmės, pasimelsti Šventojo Tėvo intencija (*Enchiridion Indulgentiarum*, n. 19 – 20).

Visuotinius atlaidus šiomis progomis galima gauti nuo atlaidų dienos išvakarių vidurdienio iki atlaidų dienos vakaro **vieną kartą**.

Visi kiti iki šiol duoti atlaidų raštai nebegalioja.

Kaunas, 2005 metų birželio 24 diena, Nr. 157/46.

† Sigitas TAMKEVIČIUS SJ
Kauno arkivyskupas metropolitas

Mons. Adolfas GRUŠAS
Kauno arkivyskupijos kurijos kancleris

1996 06 09 Devintinės. Mišiolą laiko Dainius Vonžodas

1971 sausio 20 d. „...remdamiesi Šventosios Apaštališkosios Penitencijarijos 1969 11 10 raštu Nr. 499/69 nustatome, jog LAPIŲ bažnyčioje šalia atlaidų, kuriuos galima pelnyti: bažnyčios titulo iškilmėse, rugpjūčio 2 d. ir lapkričio 2 d., tikintieji, atlikę išpažintį, priėmę Komuniją ir sukalbėję popiežiaus intencija „Tėve mūsų" ir „Sveika Marija" ar kitą kokią maldą, jei tą dieną pamaldžiai dalyvaus kuriose nors liturginėse apeigose, gali laimėti vieną kartą Popiežiaus POVILO VI suteiktus VISUOTINIUS ATLAIDUS šiose parapijos šventėse: KALĖDŲ I d.; VELYKŲ I d.; ANGELŲ SARGŲ – keliama į sekmadienį; ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO – keliama į sekmadienį. (...) Šis raštas galioja iki 1976 m. lapkričio 10 dienos. /parašas/ /VYSK. DR. J. MATULAITIS-LABUKAS/ KAUNO ARKIVYSKUPIJOS IR VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS APAŠTALIŠKASIS ADMINISTRATORIUS."

LAPĖSE DIRBĘ KUNIGAI

Kun. *Debakovičius* mirė 1755 m. (Jis minimas Žemės Istorijos skyriuje prie 1782 m. inventoriaus)[110]. *Jonas Debekevičius* 1734 m. įtaisė du varpus.[111]

---

[110] Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001, p. 281.

[111] Jurgis Oksas. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią". 1980 05 15, p. 2.

Kun. Jurgio Markevičiaus antkapis. R.Šaknio nuotrauka

Kazimieras Rapševičius kunigavo nuo 1770 m. ir dar buvo 1817 m., nes tais metais pasirašė Lapių inventorių. Pasirašė kaip Karmėlavos klebonas.[112] „Karmėlavos klebonas dabar yra jo malonybė kunigas Kazimieras Rapševičius iš Ukmergės apskrities, 48 metų. Šią beneficiją valdo nuo 1770 m.; į kunigus įšventino 1764 m. šviesusis dauggalis jo malonybė Tomas Zenkavičius, Ariopolio vyskupas, Vilniaus sufraganas ir LDK sekretorius, (paskirdamas) į Šėtos bažnyčią, su Šėtos klebono jo malonybės kun. Sebastijono Chučonovičiaus (teikiamu) išlaikymu. Mokėsi vyskupijos seminarijoje, moralės teologas, gerai moka lietuvių kalbą. Nors galėtų turėti pagalbininką kamendorių, bet nelaiko. Valdo tik šią vieną Karmėlavos beneficiją ir joje nuolat gyvena. 1767 m. šviesiausiojo Lenkijos monarcho Stanislovo Augusto pristatytas."[113]

Jurgis Markevičius dirbo 1839–1882. Palaidotas Lapių bažnyčios šventoriuje. Kun. Jurgis čia paskirtas 1839 10 11 jo paties prašymu.[114] 1860–1861 m. pasirašydavo kuratas, o nuo 1861 m. – klebonas (M).[115] Kun. I. Česaičio sąraše klebonavimo data yra 1835–1882 m. Ant Kauno Minervos liejyklos paminklo parašyta, kad mirė 1882 m. rugpjūčio 5/17 d. išgyvenęs 82 m., kunigystėje – 54 m., Lapių klebonu išbuvęs 43 m.

Česlovas Mickevičius – 1881–1917 m. (M).

Izidorius Šauklinskas 1882–1883 m. (K)[116] (Gal Šavklinskas, nes neaišku, ar ten u, ar v raidė. – R.S.)

---

[112] Žr. LBA. 1817 m. inventorius.

[113] Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001, p. 281.

[114] LBA. 1874 m. inventorius.

[115] Raidė M (Metrika) reiškia, kad kunigo pavardė nurašyta pagal Lapių bažnyčios Metrikos knygas. Krikšto, Jungtuvių, Mirčių knygose pasirašiusio kunigo pavardė. Data žymi ankstyviausią ir vėliausią to kunigo įrašą. Kai kurie duomenys iš Lapių Metrikos knygų nesutampa su Lapių klebono kun. Igno Česaičio 1944 03 27 pateiktais duomenimis apie Lapių klebonus. Galbūt kunigai, nurodyti pasiremiant Metrikų šaltiniu, nebuvo klebonai. Galbūt jie laikinai pavadavo kleboną. Galbūt jie buvo vikarais, rezidentais ar altaristais.

[116] Raidė K (Klebonai) reiškia, kad kunigo pavardė nurašyta pagal Lapių klebono kun. Igno Česaičio 1944 m. sudarytą sąrašą. KAKA B704 p. 128 Kauno Arkivyskupijos Kurijos archyvas. Lapių klebono kun. Igno Česaičio pateikti duomenys apie Lapių klebonus. 1944 03 27.

Juozapas Kraučeliūnas 1883–1885 m. (K). 1885 03 19 Žemaičių vyskupo įsakymu Vandžiogalos klebonas kun. Mykolas Viršila perėmė Lapių bažnyčią iš filialisto kun. Kraučeliūno ir perdavė ją kun. Vitaliui Dembskiui. Perėmimo proga buvo sudarytas bažnyčios ir jos valdų inventorius.[117]

Vitalijus Denbskis dirbo 1885–1888. Bažnyčia jam perduota dalyvaujant Vandžiogalos klebonui Mykolui Viršilui.[118]

Jonas Dembskis – 1885–1888 (K).

Antanas Baška – 1888–1894 Palaidotas Girkalnyje. (K).

Andrius Rakauskas – 1894–1911. Palaidotas Kurtavėnuose. (K).

Jonas Macijauskas – 1911–1913. Prelatas, palaidotas Raguvoje. (K).

Juozapas Jarašiūnas – 1913–1919 (K), [119].

Kazimieras Pranckietis (kitur Pranckytis) – 1919 (1918 (M)– 1919. Kėdainių dekanas (1944 m.) (K). Jis ilgai neištvėrė.[120]

Juozas Jasas kunigavo 1919–1935 (K). Palaidotas kapinėse prie Lapių bažnyčios. „1935 m. kovo 19 d., per Šv. Juozapą, mirė Lapių klebonas kun. Juozapas Jasas, sulaukęs 63 m. amžiaus. Mirė skrandžio liga. Praeitais metais jam buvo padaryta operacija. Po operacijos velionis gerai jautėsi, bet neilgai. Matyti būta tokios ligos, kuriai išgydyti ir operacija nebegelbsti. Kun. J. Jasas yra gimęs 1872 m. Kvėdarnos parapijoje. Mokėsi Palangos progimnazijoje (1890–1894) kartu su dabartiniu Respublikos prezidentu p. A. Smetona. Baigęs progimnaziją, stojo į Žemaičių Dvasinę Seminariją, kurią baigė 1899 m. ir tais pat metais buvo įšventintas į kunigus. Vikaravo Subačiuje 1899–1901, Viešintuose 1901–1902, Tauragnuose 1902–1904, Šėtoje 1904–1908, Užpaliuose 1908–1913, Varnavičiuose 1913–1915 buvo kuratu, 1915 m. Didžiojo karo metu išvykęs į Rusiją buvo Oriolo lietuvių pabėgėlių kapelionu. Grįžęs iš Rusijos vikaravo Vilkijos bažnyčioje 1918–1919. Nuo 1919 m. velionis buvo Lapių klebonu (kuratu[121]). Kun. J. Jasas šiaip, rodos, nepasižymėjęs garsiais darbais, buvo vienas iš pavyzdingiausių kunigų, ėjusių į žmones, apsišarvavusių katalikybės ir lietuvybės šarvais. Būdamas kunigu, J. Jasas savo pašaukimo pareigas statydavo pirmoje vietoje. Būdamas lietuvių patriotas, jis yra daug pasidarbavęs Tėvynei tuo metu, kai tų darbininkų buvo labai maža ir kai jiems nelengva buvo tas darbas dirbti. Jis uoliai platino iš užsienio gabenamą lietuvišką spaudą, kai jinai rusų valdžios buvo draudžiama. Iš rusų valdžios buvo gavęs vardą „neblagonadiežnyj – nepatikimas." 1919 ir 1929 m. užsienio ir paskui Lietuvoje einančiuose

---

[117] Jurgis Oksas. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią", 1980 05 15, p. 3.

[118] LBA. 1885 m. inventorius.

[119] LBA. Inventorius, sudarytas klebono kun. Juozo Jaso 1921 08 06; Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries", Kaunas, 1991, p. 50.

[120] Bronius Šukys, „Lapės..."

[121] „Tiesos kelias". Neoficialinė dalis, Nr.4, 1935, p. 32.

Kun. Juozo Jaso paminklinė nuotrauka. R. Skrinsko nuotrauka

Kun. J. Jaso kapas.R. Skrinsko nuotrauka

Kun. Juozo Jaso pašarvojimas klebonijoje. B. Norkienės nuotrauka

laikraščiuose, ypač „Vilty", kun. J. Jasas daug yra rašęs straipsnių. Jų turinys liesdavo valstiečių reikalus, ginant jų teises ir išrodant jiems daromas iš nepašauktų žmonių skriaudas. Po straipsniais pasirašydavo Kaplys. Plunksną turėjo gan aštrią. Velionis mokėdavo kam reikdavo gerokai užvažiuoti. Mirė a.a. kun. J. Jasas laimingai, tinkamai prie mirties pasiruošęs, šv. Sakramentais aprūpintas. Mirė savo ir Laimingos Mirties Patrono, šv. Juozapo, dieną. Mirė vienas iš 33 draugų, neseniai šventusių pas J. E. Panevėžio vyskupą savo Jubiliejų. Po dviejų metų tiems pat draugams skirta yra vėl susirinkti Kaune. Bet jau draugo Juozapo tarp jų nebus. Ilsėkis, drauge Juozapai, ramybėje savo Mokytojo Kristaus prieglobstyje. Draugas. Kan. P. Dogelis."[122]

Ant paminklo užrašyta „Kun. J. Jasas, 68 m. amžiaus, miręs 1935 03 19"

Pauliukas, (mirus J. Jasui, dirbo laikinai, 2 savaites.)

Jonas Juodeika, kuratas 1935–1938. Rumšiškių klebonas (1944 m.) (K). Jį galima laikyti Lapių parapijos medicinos punkto pradininku. Laiške prezidentui jis rašė: „Kaimai dar bemaž tik pradeda skirstytis viensėdžiais. Higienos ir sveikatos reikalai čia apleisti. Daugelį ligonių paliekama taip sakant „Dievo valiai", vien iš nesupratimo sveikatos reikalų bei stokos medžiaginių išteklių. Todėl gyvas būtų reikalas įsteigti ir čia sveikatos punktą, iš kurio dažniau galima būtų prisikviesti lengvesnėm sąlygoms gydytojas arba nuolatinė pribuvėja daug galėtų pagelbėti gimdyvėms Lapių valsčiuje ir apsaugotų nuo skaitlingo vaikų mirtingumo. Minimam sveikatos centrui įsteigti patalpas užleisčiau parapijos namuose, bet atatinkamam remontui reikalinga lėšų."[123]

Kazimieras Kazlauskis, kuratas 1938–1940, senyvas. Kelmės altarista. (1944 m.) (K).

A. Žilinskas – 1940 10 07 (M).

Mykolas Ruseckas – 1940–1943. Vandžiogalos klebonas (1944 m.) (K). (Jei tik ne bendrapavardis: gimė 1888, mirė 1950 10 30. Mirties metais buvo Kauno Šv. Kryžiaus (karmelitų) bažnyčios klebonu.)

Dr. Ignas Česaitis – 1943–1958. Jis gimė 1893 02 01 Balbieriškyje. 1913–30 m. buvo marijonas. 1919 m. tapo teologijos daktaru. „Baigęs Marijampolės gimnaziją 1908–13 studijavo Seinų kunigų seminarijoje, 1913–19 – Fribūro u-te. 1915 įšventintas kunigu. 1919–21 Marijampolės mergaičių g-jos ir mkt. Seminarijos kapelionas. 1921–25 laikr. „Draugas" (Čikaga) redaktorius. 1925–35 VDU Teol.-filos. f-te dėstė pastoracinę ir moralinę teologiją. 1936–40 karo technikos štabo kapelionas. Pavasarininkų 1926–28 ir ateitininkų sendraugių 1926–34 centro v-bų narys."[124] Organizavo misijas. Vienoje jų dalyvavo jau-

[122] Rytas, Nr. 68, 1935 kovo 23, p. 9.

[123] LBA. Iš 1935 m. Lapių klebono prašymo Jo Ekscelencijai Ponui Valstybės Prezidentui.

[124] Visuotinės lietuvių enciklopedijos IV t., p. 322.

Kun. Jonas Juodeika 1937 m.
Iš kunigo dešinės Zofija Balandytė,
iš kairės pusės – Elena Lechavičiūtė.
Zofijos Nomeikienės nuotrauka

Kun. Kazimieras Kazlauskis.
Šalia Feliksas ir Bronius Gineikos.
Juozo Gineikos nuotrauka

Kun. Kazimieras Kazlauskis.
Zofijos Nomeikienės nuotrauka

Kun. I. Česaitis 1947 06 14.
J. Gineikos nuotrauka

Kun. Ignas Česaitis 1957 05 03.
Irenos Chmieliauskienės nuotrauka

Kun. Ignas Česaitis 1957 03 02.
Mokyklos muziejaus nuotrauka

nas vyskupas Vincentas Brizgys. Iš studijų užsienyje metų buvo artimas poeto Vinco Mykolaičio-Putino draugas. Tarybiniais metais skurstantį kun. I. Česaitį paremdavo Putinas.[125] Buvo tolerantiškas kunigas, klebonijoje priglaudęs karo pabėgėlių Vainaičių šeimą, netekusią namų. Pasižymėjo iškalba, turiningais pamokslais. Kadangi parapijoje ilgai dirbo, pažinojo beveik visus parapijiečius, kasmet kalėdodamas su vargonininku A. Mickevičiumi, kreipdavosi į parapijiečius vardais.[126] Vaikai Pirmajai Komunijai rengiami per pusantro mėnesio prieš šv. Joną, kada vaikai paleidžiami vasaros atostogų.[127] 1948 m. Pirmąją Komuniją priėmė 125 vaikai.[128] Per 1952 10 16 dekanato vizitaciją kasos knygoje buvo rastas 1355 rub. deficitas (pajamos nepadengia išlaidų).[129] Kun. Česaičio priežodis buvo „bičiulis". Į visus taip kreipėsi. Todėl ir jį patį žmonės vadino bičiuliu.[130] Mirė kaip Babtų altarista 1961 01 06.[131] Mirė Garliavoje, palaidotas Balbieriškyje.[132] Kitų duomenimis, palaidotas Jonučių (Garliava) kapinėse.[133]

Juozas Stankūnas 1957–1960 m. buvo „amžino įšalo" tremtinys. Grįžo jau invalidas, o dar buvo gana jaunas. Labai gražiai sutvarkė klebonijos aplinką,

---

[125] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries", Kaunas, 1991, p. 51.

[126] Joanos Vonžodienės, g. 1934 m., atsiminimai.

[127] LBA. Kun. J. Jaso pradėta inventoriaus knyga, p. 35. (Iš 1947 10 08 Kauno dekano A. Sabaliausko vizitacijos.)

[128] Ten pat, p. 36.

[129] Ten pat, p. 45.

[130] Iš Marijonos Jagelavičienės, g. 1933 m., pasakojimo.

[131] LBA. „Kurijos raštai iki 1966".

[132] Visuotinės lietuvių enciklopedijos IV t., p. 322.

[133] Genovaitės Jasionienės, g. 1934 m., atsiminimai.

pasodino medžių, dekoratyvinių krūmų, sutvarkė kapines. Kalno šlaite prie bažnyčios iškirto brūzgynus ir tame plote, žemės paviršiuje, kažkokia medžiaga išbarstė didelį baltą kryžių. Br. Šukiui teko kartu važiuoti su LKP Kauno r. komiteto sekretoriumi S. Pilipavičiumi.

„– Žiūrėk, kunigas ir vėl propagandą varo ir dar kokią!

– O ką darys luošas žmogelis? – sakau. (Mat iš Sibiro „gulagų" grįžo kun. J. Stankūnas su labai nesveikomis kojomis.) Po kelių dienų tas įspūdingas kryžius, labai gerai matomas pravažiuojantiems plentu, buvo likviduotas. Geras žmogus buvo tas S. Pilipavičius, bet mes visi tuomet gyvenome nuolatinės baimės atmosferoje."[134] Mirė kun. Stankūnas 1968 07 30 būdamas Babtų altarista.[135]

Bronislovas Matusevičius kunigavo 1960 11–1961 12 19 (M). Jis gimė 1905 01 31, kunigu įšventintas 1935 06 15.

Kun. Rapolas Pukys. Šalia Irena Chmieliauskienė ir Zofija Dapkutė. I. Chmieliauskienės nuotrauka

Rapolas Pukys, sūnus Stanislovo[136], – 1961–1968. Pasižymėjo labai gražiu balsu, populiariais pamokslais. Vėliau sunkiai sirgo.[137] Mirė 1969 08 30 nuo inkstų ir kaulų vėžio, aprūpintas šventais sakramentais. Buvo pašarvotas Kauno Šv. Kryžiaus bažnyčioje. Laidojimo šv. pontifikalines Mišias atlaikė vysk. Juozapas Labukas, o į Petrašiūnų kapines palydėjo 1969 09 03 generalvikaras dr. Romualdas Krikščiūnas.[138]

P. Martinkus – 1968 12 15 –1969 08 30 (M).

Juozas Matulis-Matulevičius, Lauryno s. kunigavo 1968 12 17–1987. Gimė 1900 01 07. Įšventintas 1925 06 14. Lapėse atšventė savo kunigavimo 50 ir 60 m. jubiliejų. Paskutinis nuolatinis Lapių parapijos klebonas. Kilęs iš Kauno, Šančių priemiesčio. Sunkiai sergant senatvėje, parapijos reikalų tvarkyti atvykdavo Vilijampolės klebonas J. Jakubonis.[139] Talkindavo kunigai Jonas Raudonikis, Kęstutis Vilutis. Mirė 1987 09 16. Palaidotas Kauno Panemunės kapinėse.

---

[134] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 52 ir 54.

[135] LBA. „Kurijos raštai 1966–1974"

[136] LBA. „Įvairūs raštai".

[137] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 52.

[138] LBA. Mirusiųjų įrašų sąsiuvinis.

[139] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 52.

Jonas Jakubonis, s. Antano aptarnavo iš Vilijampolės. Gimė 1910 05 06. Kunigu įšventintas 1938 06 11. Jo rūpesčiu bažnyčia iš lauko pusės perdažyta, gražiai iš naujo aptvertas šventorius, sustiprintas šlaitas prie bažnyčios. Sulaukusį 80 m. jį perkėlė į Raudondvarį.[140]

Jonas Stankevičius iš kun. J. Jokubonio parapiją perrėmė 1989 04 25 d. Išbuvo iki 1990 m. pavasario. Gimė 1954 11 05, kunigu įšventintas 1980 06 01. Talkino vikaras Gintautas Jankauskas.

Lionginas Vaičiulionis aptarnavo iš Vilijampolės 1990–1995. Jis gimė 1931 01 02. Kunigu įšventintas 1958 03 23. Jam talkino vikarai Kęstutis Vilutis, Gintautas Jankauskas, Rimantas Norvila.

Robertas Gedvydas Skrinskas – 1995. Gimė 1960 10 20 Vilniuje. Baigė pogrin-

Kun. Juozas Matulis-Matulevičius apie 1966 m. Rozalime. B. Norkienės nuotrauka

Kun. Juozas Matulis-Matulevičius 1975 06 24 švenčia 50 m. kunigystės ir 75 m. amžiaus jubiliejus. B. Norkienės nuotrauka

[140] Ten pat, p. 53.

Kun. J. Stankevičius

Kun. L. Vaičiulionis ant Šilainių bažnyčios stogo 2006 12 29. R. Skrinsko nuotrauka

džio seminariją Gargždуose pas kun. Antaną Šeškevičių S. J. Kunigu įšventino kardinolas Vincentas Sladkevičius 1991 07 16. Jurbarko vikaru paskirtas 1991 07 16. Kauno Vilijampolės Šv. Juozapo bažnyčios vikaru paskirtas 1994 04 11. Lapių ir Domeikavos klebonu paskirtas 1995 05 16.

Iš Lapių parapijos kilę kunigai:

Juozapas Mickevičius, gimė 1901 m. Lapėse, špitolėje. Tėvas buvo zakristijonas. Primicijos buvo 1924 m. 1944 m. buvo Kvetkų klebonas, (K). Panevėžio vyskupijoje. Mirė Krekenavoje1985 m. Palaidotas šventoriuje.[141]

Kun. Juozas Mickevičius brolio Česlovo laidotuvėse apie 1963 m. Lapėse. E. Mickevičiaus nuotrauka

[141] Papasakojo šito kunigo tėvo brolio sūnus Edvardas Mickevičius, g. 1935 m.

Leonas Christauskas. Įšventintas 1935 m. Pinske, 1952 m. buvo Vilniaus vyskupijoje (K).

Kęstutis Vilutis g. 1958 m. Lepšiškėse, įšventintas 1982 m.

Stepas Rimdeika

Bažnyčios tarnai

Lapių zakristijonai: Stepas Rimdeika dirbo apie 15 m. Mirė 1999 m. Po to kurį laiką nuolatinio zakristijono nebuvo. Padėjo paaugliai Povilas Balandis, Laimonas Grinius. Iki dabar dirba Aloyzas Urba.

Vargonininkai: Rasa Endriukaitienė 1995–1997 m. Antanas Vyšniauskas 1998–1999 m.; Aloyzas Pauliukas 2000–2002; Jonas Šalčius nuo 2002.

VIZITACIJOS

1848 m. vizitavo Vilniaus vyskupas Vaclovas Žilinskas. Žinoma, kad vizitacijos metu lapiečiai prašė juos atskirti nuo Karmėlavos. Tik neaišku, ar jis lankė Lapes, ar tik Karmėlavą.

1887 m. vizitavo Žemaičių vysk. Mečislovas Leonardas Paliulionis.

1921 08 13–14 vizitavo vyskupas Pranciškus Karevičius. Suteikė sutvirtinimą 245 asmenims.

1931 09 04 vizitavo Kauno arkivyskupas metropolitas Juozapas Skvireckas. Dalyviams suteikė Šv. Sosto specialų palaiminimą su atlaidais. Aukojo šv. Mišias ir suteikė sutvirtinimą 197 asmenims.[142]

Vyskupo Cirtauto bareljefas, kurį, pasak S. Rimdeikos, padarė ankstesnis zakristijonas

1936 10 13 vizitavo vysk. Teofilis Matulionis.

1942 09 09 vizitavo tituliarinis Bosanos vyskupas ir Kauno vyskupas pagalbininkas Vincentas Brizgys. Dievo malonėje esantiems suteikė 50 dienų atlaidų. Atlaikė gedulingas pamaldas už mirusius. Kitą dieną atlaikė skaitytines šv. Mišias, suteikė visuotinius atlaidus. Sutvirtinimą priėmė 407 asmenys.[143] Vyskupą pasitiko apačioje palyda, tarp kurių buvo trys raiti vyrai su juostomis ant baltų žirgų.[144]

[142] LBA. 1925 m. inventorius, p. 29.

[143] LBA. 1925 m. pradėto inventoriaus tęsinys, p. 34.

[144] Iš Marijonos Jagelavičienės, g. 1933 m., pasakojimo.

1995 11 19 vizitavo Kauno vyskupas augziliaras Sigitas Tamkevičius.

2001 06 24 vizitavo Kauno vyskupas augziliaras generalvikaras Rimantas Norvila. Sutvirtinti 25 jaunuoliai.

2006 Kauno vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas suteikė sutvirtinimo sakramentą. Jį priėmė 34 asmenys.

BAŽNYČIOS PRIEŽIŪRA

Visos kovos už bažnyčios išsaugojimą peripetijos matomos iš susirašinėjimo, pateikto Priede Nr. 2.

Lapių klebonas 2007 m. prie Aplinkos ministerijos su griūvančios bažnyčios detale. R. Skrinsko nuotrauka

KLEBONIJA IR TROBESIAI

Turgaus aikštėje namą pastatė parapijiečiai su Adolfu Ratautu. 1851 m. raštu Adolfas Ratautas skyrė daržą bažnyčios tarnų reikmėms.[145]

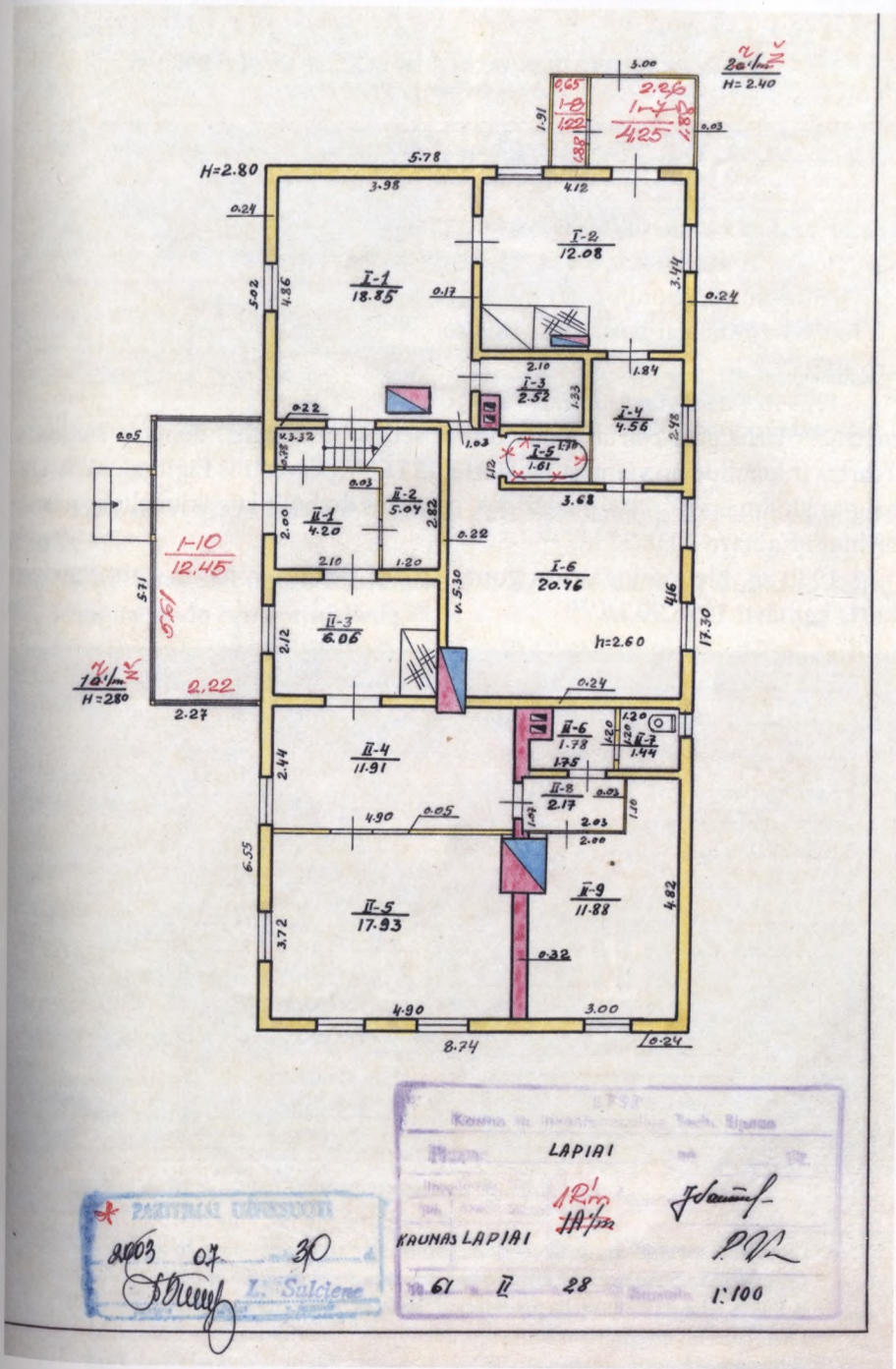
1874 m. bažnyčios tarnų namą klebonas kun. Jurgis Markevičius atnaujino.[146]

1887 m. inventoriuje rašoma, kad klebonija sena ir niekam netinkamas namas. Nauja pastatyta 1896 m. iš eglinio medžio, „stogas dengtas skindeliais."[147]

[145] LBA. 1874 m. inventorius.

[146] LBA. 1859 m. inventorius.

[147] LBA. 1925 m. inventorius, p. 19.

H=2.80
H=2.40
I-1
18.85
I-2
12.08
I-3
2.52
I-4
4.56
I-5
1.61
I-6
20.46
I-10
12.45
II-1
4.20
II-2
5.04
II-3
6.06
II-4
11.91
II-5
17.93
II-6
1.78
II-7
1.44
II-8
2.17
II-9
11.88
h=2.60
5.78
3.98
4.12
3.68
8.74
4.90
3.00
17.30
LAPIAI
KAUNAS LAPIAI
2003 07 30
1:100

1925 m. inventoriuje, be klebonijos, minimas ir svirnas su šeimynine po vienu stogu; bažnyčios tarnų labai senas namas. Jo vietoje jau pastatytas, bet nepabaigtas dėl lėšų stokos namas bažnyčios tarnams su didele parapijine mokykla – sale. Kiti ūkio trobesiai, kaip arklidė, karvidė, kiaulidės ir 2 daržinės išsidėstę į šiaurę nuo klebonijos. Į rytus nuo klebonijos yra naujai pastatyta pirtis su krosnimi.

Klebonijos krosnies koklis su vytimi. R. Skrinsko nuotrauka

1929 m. pastatytas klojimas – 25x10 metrų.[148] Užbaigtas tvartas (karvidė) iš senos medžiagos, dengtas šiaudais. Tvartas ir kiaulidė po vienu stogu – 413,45 Lt.[149] (pervežti iš Eigirgalos)[150]. Užbaigtas klojimas iš pirktos medžiagos, „dengtas drebuliniais skindeliais, namie dirbtais. Kainavo 2038,37 Lt.“[151]

1930 m. klebonijos senas gontų stogas pakeistas nauju gontų stogu, kuris kainavo 1095,90 Lt.[152]

Klebonija. R. Šaknio nuotrauka

[148] LBA. 1948 inventorius, p. 8.
[149] LBA. 1925 m. inventoriaus tęsinys, p. 25.
[150] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries“. Kaunas, 1991, p. 73.
[151] LBA. 1925 m. inventoriaus tęsinys, p. 25.
[152] Ten pat, p. 26.

Klebonija 1996 m. pavasarį. Šalia klebono kun. R. Skrinsko meistras Stasys Kadževičius. R. Skrinsko nuotrauka

1931 m. svirno senas gontų stogas pakeistas nauju gontų stogu. Kainavo 420 Lt.[153]

Kun. Jasas klebonijos kieme iškasė ir iš lauko akmenų sumūrijo šulinį. Tik į dugną įleido cementinį žiedą.[154]

Parapijos kluonas 1950 10 21 sudegė.[155] Ūkio pastatų gaisro priežastis – vaikų išdykavimas su degtukais.[156]

Špitolę sugriovė kolūkio vadovai 1952 m.[157]

1952–1954 m. klebonijos antrame aukšte gyveno akušerė Monika Mikuckienė, g. 1915 m.[158]

1973 m. klebonijoje, be klebono, dar gyveno vargonininkas ir valytoja.[159] Bažnyčios tarnai gyveno ir 1979 m.[160] Nuo 1979 iki mirties 1992 m. klebonijoje apsigyveno Ona Norkienė. Ji tvarkė bažnyčios patalpas, plaudavo liturginius drabužius, užtiesimus, puošdavo altorius gėlėmis, ruošdavo prakartėlę, Prisikėlimo dekoracijas. Vėliau apsigyveno jos sūnus Anzelmas Norkus, g.1940 m. Nuo 1996 m. dirbo Lapių seniūno pavaduotoju. Mirė staiga nuo insulto 2000 05 04. Jis ir jo žmona Birutė Norkienė padėjo tvarkyti bažnyčią ir klebonijos aplinką.

---

[153] Ten pat, p. 28.

[154] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 73. Bet tas pats B. Šukys 92 p. rašo, kad nežinoma, kada tas šulinys iškastas.

[155] LBA. 1925 m. inventoriaus tęsinys, p. 45.

[156] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 73.

[157] KAKA B153 p. 45. Bažnyčios apžiūros aktas, 1952 11 12. Kun. A. Žilinskas.

[158] Irenos Chmieliauskienės, g. 1928 m., liudijimas.

[159] LBA. 1973 m. inventorius.

[160] LBA. 1979 m. inventorius.

Vaikučiai prie klebonijos apie 1996 m. R. Skrinsko nuotrauka

1979 m. pataisytas sandėliukas ir šiferiu apdengtas jo stogas.[161]

1988 m. šiferiu uždengtas klebonijos stogas. Dengė Vismantas Žemaitis ir Jonas Viatkinas iš Kauno.[162]

1995 m. padarytas klebonijos vidaus remontas, įrengtas garažas ir lauko WC. Meistras Stasys Kadževičius išmūrino naują virtuvės krosnį. Bet blogai traukia, nelaiko šilumos.

1996 m. perstatyta klebonijos veranda. Stogas paliktas senasis. Meistras Statys Kadževičius. Verandos duris ir langus padarė Antanas Petronis iš Kauno. Lietvamzdžius ir dvi dideles skardines statines lietaus vandeniui surinkti pagamino Algis Andriulionis iš Vilijampolės.

1998 m. padaryta betoninė nuogrinda.

Per kelis metus įveista naujų vaismedžių ir vaiskrūmių.

2001 m. klebonijos vakarų pusėje gyveno Janina Kreivėnienė. 2003–2004 m. – Danutė Smetonienė ir klierikas Mindaugas Smetonis, kuris 2007 m. gavo kunigo šventimus.

Takas į kleboniją 2007 m. vėl apaugo. R. Skrinsko nuotrauka

[161] Ten pat.

[162] LBA. Segtuvas „Sutartys".

KLEBONIJOS INVENTORIUS

Klebonijoje yra medinis, keturkampis, pailginamas stalas. Išlikusi raštinės spintelė su vieta krikšto vandens puodui. (Žieminė krikštykla). Išlikę nuo seno 2 kambariniai kryžiai. Vienas didelis 96x53 cm, o kančia 41x28 cm, kitas 41x21 cm su dideliais spygliais. Ant sienos kabo paveikslas su įrašu „J. Komarowski 1895.III.8." Jis vaizduoja apvainikuotą Viešpaties Jėzaus galvą. Matyt, tai Juozo Kamarausko, gim. 1874 m., darbas. Jis ne tik tapytojas, bet ir architektas. Kopijuodavo paveikslus provincijų bažnyčioms.

1996 m. Valdemaras Petraitis klebonijai padovanojo stambų rudos spalvos rašomąjį stalą. Mons. L. Vaičiulionis iš Vilijampolės kun. Roberto prašymu atidavė spintelę su stiklinėmis durimis ir tris kėdes Lapių klebonijai. SAF koncernas perdavė įvairių nurašytų baldų Domeikavos parapijai. 4 nurašytas kėdes, aptrauktas gėlėtu audeklu, klebonas atidavė Lapių klebonijai. Vieną iš jų paskolino Norkų šeimai. Geležinę lovą klebonas kun. R. Skrinskas pervežė iš Domeikavos klebonijos. Spintą paliko klebonijoje Norkų šeima. Knygų spintą dovanojo Stepas

Klebonijos Jėzaus Širdies statulėlė. R. Skrinsko nuotrauka

Klebonijos kryžiai. R. Skrinsko nuotraukos

Statulėlė, rasta ant zakristijos aukšto. R. Skrinsko nuotrauka

Juozo Kamarausko tapytas paveikslas.
R. Skrinsko nuotrauka

Klebonijos paveikslas.
R. Skrinsko nuotrauka

Rimdeika. Stalas parapijos kambaryje – tai buvęs pirmasis „atsuktas" altorius, kurį užsakė mons. L. Vaičiulionis. Dažytą rašomąjį stalą iš Kauno mokyklos dovanojo Birutė Norkienė.

1997 m. klebonijai nupirktas 3,3 kW kaloriferis (el. šildytuvas). Kaina 790 Lt, mažas televizorius „Funai", skirtas vaikams žiūrėti religinius filmus.

1999 m. nupirkta sofa-lova už 603 Lt.

ALTARIJOS NAMAS

Kasdieninis klebonijos svečias – Gražvydas Kurutis.
R. Skrinsko nuotrauka

Kun. Juozas Jasas nugriovė bažnyčios špitolę (bažnyčios tarnų namą) ir iš gerų rąstų ėmėsi statyti altarijos namą (seniems kunigams). Prie statybos dirbo ir Stepas Rimdeika, senatvėje buvęs Lapių zakristijonu. Dabar šis namas yra Mokyklos g. Nr.2. Šalia to namo leido pastatyti namą šeimininkės Onos Mikulčienės, g. 1888 m., šeimai ir dar mažą namuką, kuriame šeimininkė buvo įsirengusi asmenišką parduotuvėlę. Šios parduotuvės pastatas buvo nugriautas apie 1984–1985 m.

Kauno r. valdybos potvarkiu 1990 11 29 Nr. 195 Marijonai Jasilevičienei buvo grąžinti du gyvenamieji namai Mokyklos g. 2 ir 2a.

LAPIŲ ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO PARAPIJOS PAAUKOJIMO ŠVČ. JĖZAUS ŠIRDŽIAI AKTAS

JĖZAU, NEKALČIAUSIOS MERGELĖS MARIJOS SŪNAU,
TAVO GAILESTINGAJAI ŠIRDŽIAI PAAUKOJAME LAPIŲ PARAPIJĄ IR JOS ATEITĮ.
IETIMI PERVERTOJI JĖZAU ŠIRDIE,
PAVEDAME TAU MŪSŲ ŠEIMAS:
UGDYK JŲ TIKĖJIMĄ, VILTĮ IR MEILĘ;
STIPRINK JŲ IŠTIKIMYBĘ, BLAIVUMĄ IR SANTARVĘ;
ĮKVĖPK JIEMS NORĄ BRANGINTI ŠV. MOTINYSTĖS DOVANĄ.
MEILE LIEPSNOJANTI JĖZAUS ŠIRDIE,
TAVO YPATINGAI GLOBAI PAVEDAME MŪSŲ JAUNIMĄ:
SAUGOK JŲ DORĄ IR SIELŲ TYRUMĄ;
ĮKVĖPK JIEMS KARŽYGIŠKOS DVASIOS IR APDOVANOK ŠV. DVASIOS DOVANOMIS.
MALONINGOJI JĖZAUS ŠIRDIE,
DOVANOK MŪSŲ SILPNYBES, ATLEISK ĮŽEIDIMUS IR NUODĖMES.
PASIŽADAME, MERGELĖS MARIJOS UŽTARIAMI, BŪTI IŠTIKIMI DIEVUI IR TAVO ĮSTEIGTAI BAŽNYČIAI.
ŠVČ. JĖZAU ŠIRDIE, TEATEINIE TAVO KARALYSTĖ MŪSŲ BRANGIOJE PARAPIJOJE!

Lapių šv. Jono krikštytojo parapijos klebonas
kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2007 m. šv. Kazimiero diena

Vienas iš jų grąžintas nepagrįstai, nes jis jos motinai Onai Mikulčienei iki 1940 m. nepriklausė, o buvo Lapių parapijos nuosavybė. M. Jasilevičienė jai grąžintus namus dovanojo savo anūkui Rimui Tervydžiui. 1991 12 15 Lapių klebonas kun. Lionginas Vaičiulionis kreipėsi į Žemės reformos komisiją, kad būtų sugrąžintas altarijos namas. Dėl to altarijos namo vyko teismai. Lapių klebonu paskyrus kun. Robertą Gedvydą Skrinską ir darant tolimesnius žygius dėl namo grąžinimo, Kauno r. Taryba 1996 12 13 sprendimu Nr. 165, „vadovaudamasi 1995 03 21 LR religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamą turtą atkūrimo tvarkos įstatymu Nr. 1-822, nusprendžia: 1. Atkurti nuosavybės teisę Lapių parapijai į altarijos namą. 2. Negrąžinti natūra namo (pagal religinių bendrijų teisės į nekilnojamąjį turtą atkūrimo tvarkos įstatymo 4 str., turtas negrąžinamas religinei bendrijai natūra, jei juose gyvena nuomininkai. Šiame name gyvena Chšanavičių šeima, kuriai Kauno r. Savivaldybės administracija suteikti butą neturi galimybės – Kauno r. Savivaldybės raštas 1996 09 19 Nr. 495). 3. Suteikti paramą Lapių bažnyčios remontui už negrąžinamą turtą, įvertintą 11 928 Lt."

BAŽNYČIOS ŽEMĖS ISTORIJA

1782 08 01 Karmėlavos parapijos bažnyčios inventoriuje, surašytame Kauno kunigo dekano, rašoma: „1639 11 30 dauggalis jo malonybė ponas Jonas Adolfas Liackis, Žemaičių kaštelionas, įsteigė parapiją už pusės mylios nuo Karmėlavos, už Neries upės, ir pastatė mūrinę bažnyčią, įpareigodamas, kad tenai reziduojantis kunigas rūpintųsi tik jo žmonių – valdinių sielomis; jo naudai, neskaitant užrašytų pajamų, įtraukė dar tą garantiją, kad kuriuo nors atveju (bažnyčios) steigėjo įpėdiniams nustojus mokėti paskirtą kunigui algą ir duoti metinę duoklę grūdais, kunigui skiria kaimą, vadinamą Masteikiais. Tačiau mirus fundatoriui įpėdiniams neteko vykdyti įpareigojimo – mokėti (algą) kunigui, nes šviesieji dauggaliai Vilniaus vyskupai prijungė Lapių bažnyčią prie Karmėlavos bažnyčios kaip filiją ir Masteikių kaimą daugiau kaip 50 metų valdė Karmėlavos klebonai, iki 1755 m., iki Karmėlavos klebono kunigo Debakovičiaus mirties. Jam mirus, Lapių savininkai užgrobė Masteikių kaimą ir dabar valdo, o Karmėlavos kunigai klebonai (to kaimo) nebeturi. Todėl dabar (reikėtų) kelti bylą dėl menkos beneficijos; antra (vertus), stokojant dokumentų – originalų, kai tėra vien kopijos, paliktos bažnyčiai, galbūt galėtų ką nors laimėti, gavę iš Kauno Žemės teismo arba iš Vilniaus sprendimo išrašą apie Lapių dvaro taksaciją, kuriame, kaip sakoma, Masteikių kaimas esąs priteistas bažnyčiai. Fundacijos skyrimo ir dovanojimų bažnyčiai dokumentų originalai,

priklausantys Karmėlavos bažnyčiai, atiduoti vyskupijos archyvui, o bažnyčioje yra vien nuorašai."[163]

Prie Lapių bažnyčios buvo apie 3 ha. Tai pirmojo įsteigėjo duotos žemės, priskaitant šventorių, kapines ir bažnyčios tarnų daržus. Jas savo ranka rašytu dokumentu Lapių bažnyčiai atidavė Adolfas Ratautas 1851 m.[164]

Šančių km. bažnyčiai paaukojo Lackis 1786 m., kaip matosi iš Lapių ir Karmėlavos bažnyčių inventorinių dokumentų. Kasparas Sokolovskis ir Ignotas Šukšto kaimą pasisavino. G. Sokolovskis už pusę kaimo moka klebonui po 200 rub., o I. Šukšto atsisako.[165]

Šančių kaime kitąkart prigulėjo keletas valakų žemės su trobesiais, kuriuos klebonai nuomavo. Po 1863 m. Lapių dvaro savininkas Sakalauskas mokėjo klebonui Markevičiui po 200 rublių. Bet ilgainiui ją visai pasisavino ir pardavė su ten esančiu mišku kaimiečiams. Dar mokėjo klebonui algą po 200 rub., davė klebonui ir bažnyčios tarnams ganiavą, malkų keletą sieksnių, šieno ir grūdų keletą statinių, bet prieš didįjį karą nustojo visa tai klebonui mokėję.[166]

„Našlė Karolina Justina Vaidaitė Volkavienė (Volkienė[167]) 1907 12 11 testamentu" <...> „jai priklausančio palivarko Eigirgalių vienkiemyje 30 dešimtinių žemės su visais trobesiais..." „Tą visą turtą ji skiria užlaikymui prie Lapių bažnyčios kunigo ir bažnyčios tarnų ir su ta sąlyga, kad po jos mirties Lapių bažnyčioje kasmet būtų laikoma dešimt šv. Mišių už jos sielą ir kad Lapių bažnyčios klebonas sumokėtų Karmėlavos ir Vandžiogalos bažnyčioms po 100 rusų rublių atlaikymui už jos sielą pamaldų."[168] Minėta žemė su menkais trobesiais (pusė trobesių atiteko J. K. Volkienės giminaičiui Stasiui Volkui) atiteko Lapių bažnyčiai 1914 m., kai mirė (1913[169]) našlė Karolina.[170] „J. Volkienei mirus 1914 m. testamento užrašas buvo per Žemaičių Konsistoriją paduotas Rusų apygardos teismui užtvirtinti, bet tuose metuose rusų įstaigoms dėlei karo išsikrausčius į Rusiją, karui siaučiant testamentas nebesugrąžintas; Nesant rašyto dokumento, nei jo nuorašo Konsistorijoje, negalima pradėti su pretendentu bylą vesti, bet norima taikiu būdu atsiskirti, kas iš dalies jau ir padaryta."[171]

---

[163] Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001, p. 281.

[164] LBA. 1925 m. inventorius, p. 20.

[165] LBA. 1887 m. inventorius.

[166] LBA. 1925 m. inventorius, p. 21.

[167] LBA. 1921 08 06 inventorius.

[168] Iš Kauno Metropolijos Kurijos Bažnyčios turtų Valdymo tarybos įsakymo Lapių klebonui. Kaunas kovo mėn. 8 d. 1927 m. Nr. 514.

[169] LBA. 1921 08 06 inventorius.

[170] LBA. 1925 m. inventorius, p. 21.

[171] LBA. 1921 08 06 inventorius.

1930 04 15 gautas Žemės Reformos Departamento liudijimas (Nuosavybės dokumentas), registruotas 1929 10 18 Nr. 34131. Ten rašoma, „kad Žemės Reformos Valdyba 1927 07 22 nutarimu Nr. 3041 ir p. Ministerio tais pačiais metais liepos mėn. 23 dieną patvirtintu, Lapių parapijos bažnyčiai už paimtą valdžios žinion jai priklausiusią žemės sklypą, esantį Eigirgalos km. B. Radvilavičiaus 1923 m. sudarytame šio kaimo išskirstymo į vienkiemius plane, pažymėtą nr. 44, 18 ha 6982 kv. m ploto, – duotas mainais iš Lapių dvaro žemės sklypas matininko A. Stančausko 1926/7 m. sudarytame šio dvaro parceliacijos plane pažymėtas Nr 8; 24 hektarų 7589 kv. metrų plotas. Sukeistomis žemėmis šalys pradėjo naudotis nuo 1928 04 23. Šis turtas yra pažymėtas Kauno apskrities pripažinimo rejestre Nr. 35 dalyje 30 ir įrašytas 1930 m. rejestran Nr. 5061 ir duotas Lapių parapijos bažnyčiai 1930 Vytauto didžiojo metais kovo mėn. 25 d. Vyr. Notaras."[172]

Įvykdžius Lapių žemės pakeitimą, Lapių bažnyčios žemė, kurios pagal senesnius inventorius buvo 2 dešimtinės, paliko neliesta. Tiktai rinka ir sklypas, ant kurio pastatytas bažnyčios tarnų namas (špitolė) iš viso apie 1 ha, sutikus Lapių dvaro savininkui J. Grigoniui, atiteko pilnon bažnyčios nuosavybėn. Dabar iš viso sodybos sklypas 3 ha.[173]

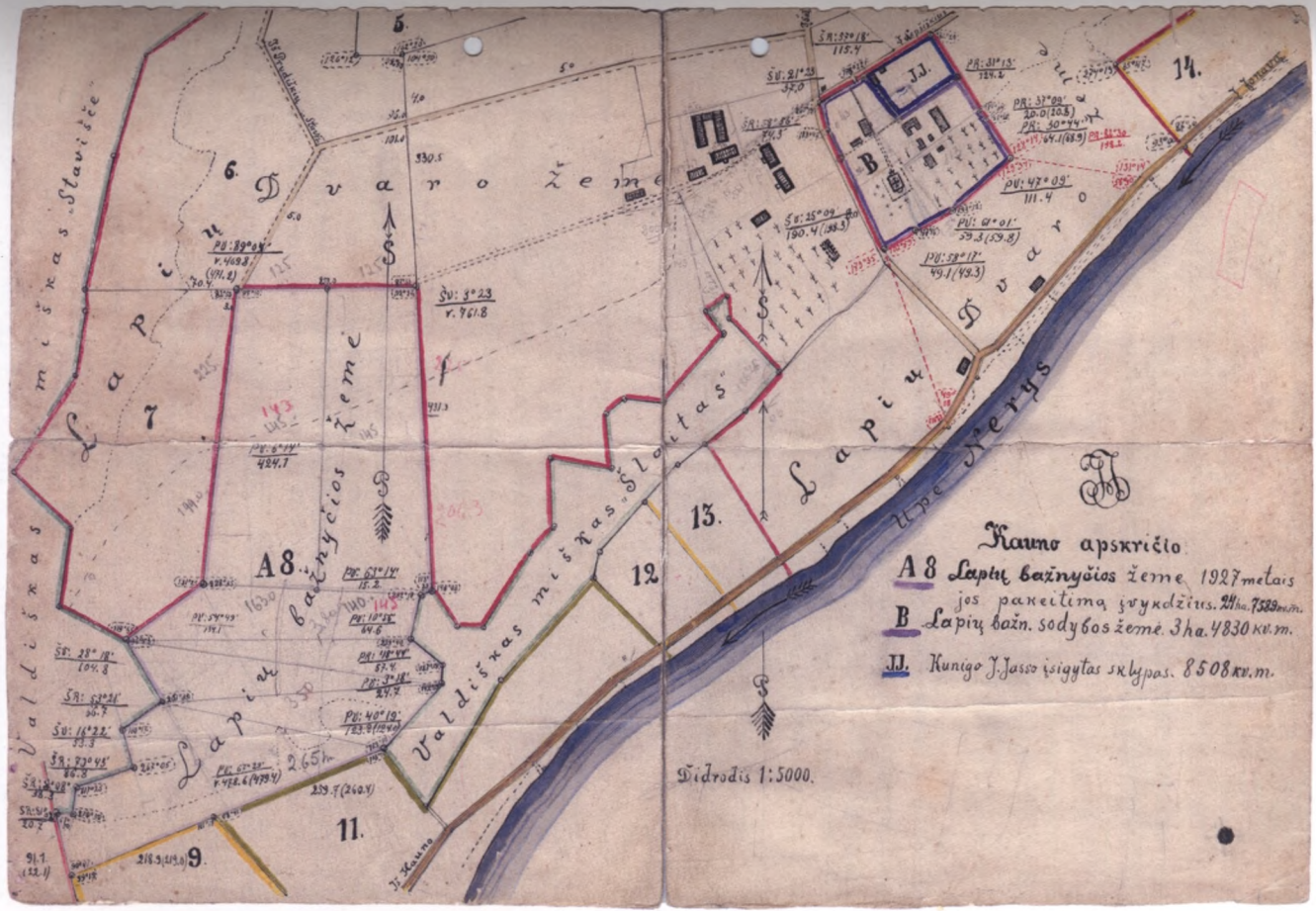
1935 10 28 raštu Lapių kuratas kun. Jonas Juodeika prašo Bažnyčios Turtų valdymo tarybą išduoti jam įgaliojimą atstovauti Lapių bažnyčiai dėl tokio reikalo. Šatijų kaimas išdalytas viensėdžiais. „Minėto kaimo žemė, kuri buvo valdoma Vlado Christausko, jos dalis parduota Stasiui Majauskui ir ta visa žemė, kurios draudimas yra įrašytas Kauno Notarinio Archyvo Nr. 1230, 1928 m. yra apsunkinta skola Lapių R. Katalikų bažnyčiai 1100 rusų rublių." Taip pat aukščiau minėto Vlado Christausko įpėdiniai iš savo valdomos žemės yra pardavę Veronikai Steponavičiūtei ir ta žemė, kurios draudimas yra įregistruotas Kauno Notarinio archyvo Nr. 824, 1934 m. yra apsunkinta skola Lapių bažnyčiai R. Katalikų bažnyčiai 1000 rusų rublių."

1935 11 07 notaro pažymėjimas: „Pažymima, kad Vlado Christausko turtui, perėjusiam Marijos Zofijos ir Enriko Christauskų nuosavybėn Šatijų km., yra uždėtas tik vienas draudimas 1100 rusų rublių Lapių Rymo Katalikų Bažnyčios naudai. Draud. Rink. 1912 m. 307 nr."

Iš 1936 08 14 Lapių kurato kun. J. Juodeikos rašto Kurijai. „Skirstant į viensėdžius Šatijų km., (...) p. Christausko žemės dalis yra parduota dviem skirtingiems asmenims, kur sudarant notarinius dokumentus, viename akte pažymėta 1100 rusų rublių, o kitame 1000 rub. Christausko turto įpėdiniai (...)

[172] LBA. 1925 m. inventoriaus tęsinys, p. 27.

[173] Ten pat.

Kauno apskričio
A 8 Lapių bažnyčios žeme 1927 metais
jos pakeitimą įvykdžius. 24 ha. 7539 kv.m.
B Lapių bažn. sodybos žeme. 3 ha. 4830 kv.m.
JJ. Kunigo J. Jasso įsigytas sklypas. 8508 kv.m.
Vidrodis 1:5000.
Lapių bažnyčios žeme
Lapių Dvaro
Upe Nerys
Valdiškas miškas Slotas
Valdiškas miškas Stavisčė
A 8
B
JJ.
5.
6.
7.
9.
11.
12.
13.
14.

LIETUVOS ARCHYVŲ GENERALINĖ DIREKCIJA

LIETUVOS CENTRINIS VALSTYBĖS ARCHYVAS

ARCHYVO PAŽYMĖJIMAS

1995 02 21 Nr. 01-2

L.Vaičiulioniui

Linkuvos 62
Kaunas

Į Jūsų prašymą, gautą
1995 01 17

Vyriausiosios žemės rūšiavimo komisijos archyviniame fonde, Kauno apskrities Lapių valsčiaus žemės tyrimo bylose rasta: Lepsiškių seniūnijos rūšimis paskirstytų žemių 1929 08 28 sąrašas, patvirtintas 1930 02 06, kuriame įrašytas savininkas "Lapių bažnytinė žemė", Lapėse turėjęs 24,75 ha žemės (4,75 ha II rūšies, 14 ha III rūšies ariamos; 6 ha IV rūšies ganyklų);

Mažųjų Lapių seniūnijos rūšimis paskirstytų žemių 1937 02 08 sąrašas, patvirtintas 1937 05 26, kuriame įrašytas savininkas "Lapių R.K.Bažnyčia, iki gyvos galvos valdo Mikoličienė Ona", Lapių bažnytkaimyje turėjęs 0,80 ha I rūšies ariamos žemės.

Pagrindas. F. 1251, ap.I, b. 942, 759.

Lietuvos TSR žemės ūkio liaudies komisariato archyviniame fonde, Kauno apskrities valstybinio žemės fondo byloje, žemės ūkio komisijos 1940 09 01 nutarime įrašytas Lapių valsčiaus Ginėnų kaimo buvęs 24,76 ha žemės savininkas Lapių R.K. bažnyčia. Į valstybinį žemės fondą paimta 21,76 ha žemės. Pastaboje nurodyta: Vls. Ž.Ū.K. nutar. pakeičiamas ir paliekama 3 ha. Skundas dalinai patenkinamas, nes paliekama parapijai nustatyta žemės norma.

Pagrindas. F.R-764, ap.Ia, b. 292.

Respublikinės žemės komisijos prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos archyviniame fonde, 1945-1948 m. byloje, Kauno apskrities Lapių valsčiaus "Valstybės žinioje ir kitų ūkių" sąraše (be datos) įrašytas žemės valdytojas "Lapių valsč. R.K. Parapija", M.Lapių kaime valdęs 24,63 ha žemės. Į valstybinį žemės fondą buvo paimta: 19,63 ha žemės, gyvenamas namas.

Pagrindas. F.R-61, ap.2, b.9-1. 226.

Pastaba. Daugiau žinių apie Lapių bažnyčios turėtą nekilnojamąjį turtą ir turto konfiskavimo akto nepavyko rasti išlikusiuose archyvo dokumentuose nerasta.

Direktorius A.Piliponis

Skyriaus vedėja E.Bernotėnaitė

O. Milašiaus 21 tel. 76 47 09 Atsisk. sąsk. 1141720
2016 Vilnius "Aurabankas" Vilnius
A.S.,2

sumą 1100 rub. beveik visą gražino iki 1914 m., kas buvo įrodyta kvitais. Buvo likę negrąžinta 40 rub., kuriuos susitarėme skaityti 1 rub. 1 litu ir ši suma jau grąžinta Lapių bažnyčiai."

1937 04 08 Vyriausia Žemės Tvarkymo Komisija nutarė, kad 1000 Lt draudimą Lapių bažnyčios naudai panaikinti, nes Lapių klebonas J. Juodeika nepateikė įrodymų ir jo skundą atmesti.

1991 12 15 Lapių klebonas (aptarnaujantis iš Vilijampolės parapijos) kun. Lionginas Vaičiulionis kreipėsi į Žemės reformos komisiją, kad būtų sugrąžinta bažnyčios žemė ir altarijos namas.

Paskyrus kun. Robertą Skrinską Lapių klebonu, jis ėmėsi ir bažnyčios žemės klausimų.

Žr. PRIEDĄ Nr. 3.

Apie Lapių parapijos žemę rašė: „Naujosios tėviškės žinios" 2003 06 21; 2003 06 27; 2003 07 02; „XXI amžius" 2003 07 04; 2003 08 29; „Laikinoji Sostinė" 2003 06 21; „Tėviškės Žiburiai" 2003 07 15 (Kanada); „Akiračiai" 2003, Nr. 8 (netiesiogiai) ir kita spauda, reportažus parengė kelios televizijos.

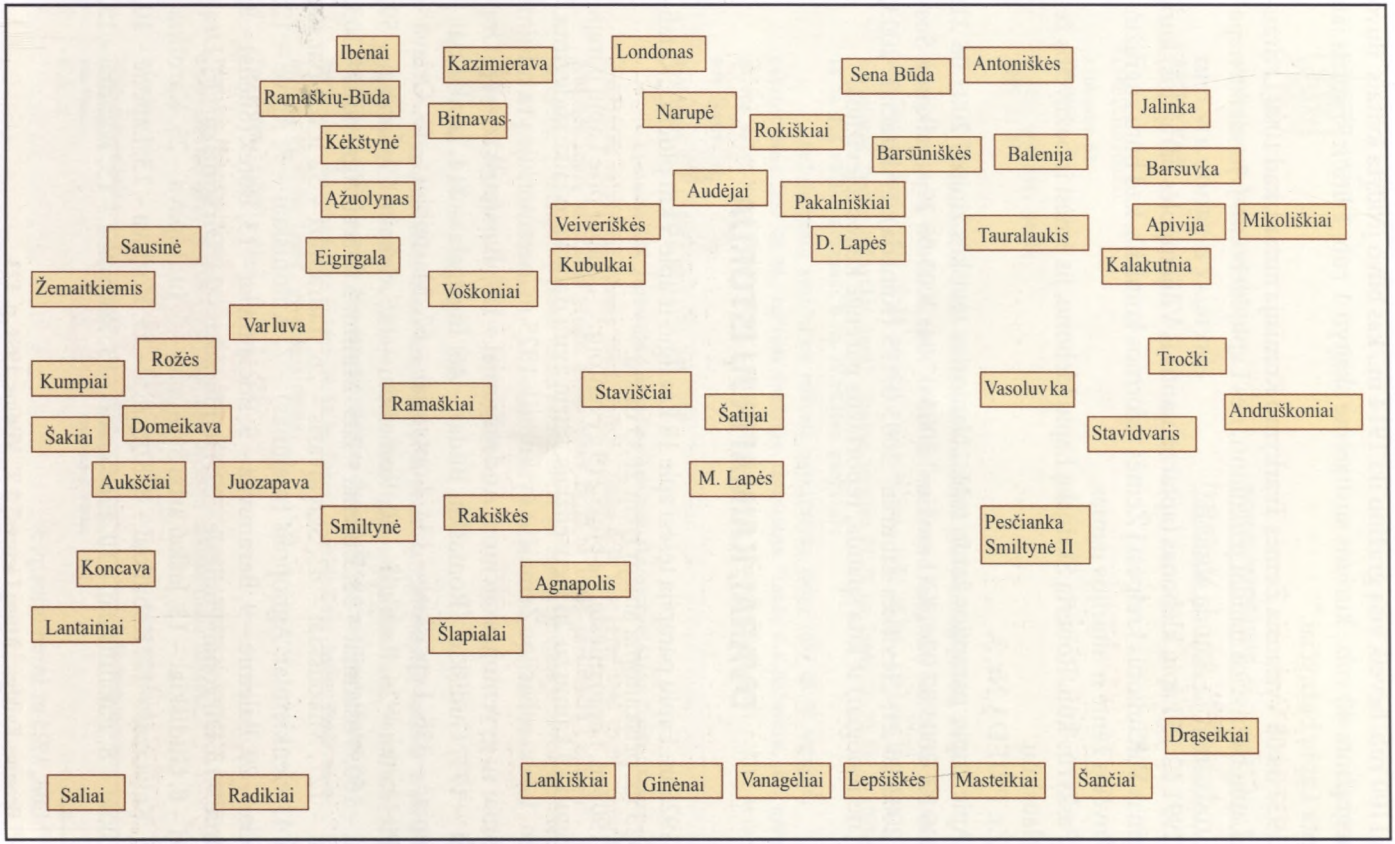
DVARAI, KAIMAI IR JŲ ISTORIJA

1925 m. Lapių parapija tęsėsi apie 18 km ilgio ir apie 5 km pločio. „Katalikų 1923 m. priskaitoma abiejų lyčių 2833 dūšių."[174]

1903 m. Lapių miestelyje buvo 219 gyventojų.[175] „Dabar prie Lapių parapijos priguli 19 kaimų su 26 viensėdžiais, kurių žymi dalis karo laike sudeginta." (Iš kun. J. Jaso reliacijos Žemaičių vyskupui). 1925 m. inventoriuje yra minimi šie kaimai su gyventojų skaičiumi: Andruškoniai – 127, Barsūniškiai – 48, Drąseikiai – 171, Gudiškiai (Romaškių Būda) – 46, Eigirgala – 214, Lankiškiai – 53, Lapiai – 356, Lepšiškiai – 134, Lontainiai – 67, Masteikiai – 45, Orlava – 159, Pieščanka – 26, Radikiai – 80, Romaškiai – 115, Saliai – 19, Šančiai – 59, Šatijai – 160, Voškoniai – 58, Žinėnai – 205. Minimi 5 dvarai: Agnapolis – 103, Lapiai – 127, Mikoliškiai – 53, Stavidvaris – 26, Taurapolis – 52 ir ten pat surašyti 43 vienkiemiai: Agnopolis (malūnas) – 7, Antoniškiai – 7, Apivė – 12, Aukščiai – 29, Baleinie – 9, Baranuvka – 5, Bocianuvka – 13, Borek (Šilelis) – 8, Cegelnie – 13, Dirvonai-Podlesje – 22, Dembniakas – 21, Dirvoniška – 15, Drąseikiai – 8, Gudiškiai – 13, Jaškai arba Svinucha – 5, Juozapava – 25, Karolinava – 8, Kaukazas – 17, Kobulkiai – 8, Konceva – 13, Kozlava – 13, Lapenė – 10, Lepšiškiai – 8, Pakalniškiai – 10, Piesčanka – 13, Podembe – 13, Poginia – 15,

[174] LBA. 1925 m. inventorius, p. 5.

[175] Bronius Kviklys. „Mūsų Lietuva". 2 T., Vilnius, 1991, p. 373.

Apytikris kaimų planas. Sudar4 kun. R. Skrinskas

2003 04 02
Nr. 208

Kauno Arkivyskupijos Kauno II dekanato Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos ribų nustatymo DEKRETAS

Siekdamas tinkamai sutvarkyti Kauno arkivyskupijos parapijų ribas ir išklausęs pateiktus pasiūlymus, vadovaudamasis Kanonų teisės kodekso kan. 515 § 2,

NUSTATAU

tokias Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos ribas:

Vakarinė riba: Nuo Neries upės, priešais Vaistariškių kaimą (Karmėlavos parapija), keliu į šiaurę, kerta kelią Kaunas – Žeimiai, keliu pro Smiltynų kaimą (Domeikavos parapija), palei Agnopolio mišką, keliu į šiaurę, kairėje paliekant Voškonių gyvenvietę (Domeikavos parapija), iki kelio posūkio Veiveriškių miške.

Šiaurinė riba: Veiveriškių mišku į šiaurryčius iki Bitvano upelio. Bitvano upeliu aukštyn, į rytus, palei Lapių mišką, kerta kelią Pakalniškiai – Boniškiai, per Barsūniškių mišką, iki Kauno – Jonavos rajonų ribos (ties Mikuliškių miško pietine pamiške). Nuo Mikuliškių miško pietinės pamiškės, rajonų riba (vandens kanalais ir laukais) į pietus ir pietryčius, kerta kelią Kaunas – Žeimiai, tarp Mažųjų Žinėnų (Kulvos parapija) ir Andruškonių kaimų, vandens kanalu į pietryčius, palei Mažųjų Žinėnų piliakalnį, iki Neries upės.

Pietrytinė riba: Nuo Mažųjų Žinėnų piliakalnio (Kulvos parapija), Neries upe žemyn iki kelio, priešais Vaistariškių kaimą (Karmėlavos parapija).

Gyvenvietės ir kaimai: **Lapės,** Andruškoniai, Audėjai, Barsūniškiai, Didžiosios Lapės, Drąseikiai, Ginėnai, Lepšiškiai, Masteikiai, Mažosios Lapės, Pakalniškiai, Rokiškiai, Smiltynai, Stavidvaris, Staviščiai, Šančiai, Šatijai, Tauralaukis.

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapija ribojasi su Domeikavos, Vandžiogalos, Kulvos ir Karmėlavos parapijomis.

Šis dekretas įsigalioja nuo 2003 metų birželio 1 dienos ir panaikina visus ankstesnius parapijų ribas nustatančius potvarkius.

Kaunas, 2003 metų balandžio 2 diena.

Kun. Evaldas Vitulskis
Kurijos kancleris

SIGITAS TAMKEVIČIUS ARCHIEPISCOPUS ET METROPOLITA KAUNENSIS

†Sigitas TAMKEVIČIUS
Kauno arkivyskupas metropolitas

Rokiškiai – 28, Sena-Būda – 27, Stavidvaris – 10, Stavisčiai – 12, Šalampija – 7, Šambališkiai – 13, Talejai – 11, Teofanija – 16, Tročkiai – 8, Uzoliai – 11, Valierava-Šatijai – 5, Veiveriška – 15, Vieselava – 9, Voškančiai – 8, Voškaniška – 22, Žinėnai – 12. Iš viso kaimų, dvarų ir vienkiemių gyventojų 3069, iš jų 1528 vyrų, 1541 moterų. Rymo katalikų – 2833; stačiatikių ir sentikių – 208; liuteronų – 11; žydų – 7.[176]

Pagal 1923 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenis: Kobulkų km. – 1 kiemas, 9 gyventojai; Orlavos km. (dabar Varlavos km.) – 41 kiemas, 141 gyv.; Padembės pavietas – 1 kiemas, 15 gyv.; Romaškių km. – Būdos viensėdija – 6 kiemai, 50 gyventojų.; Staviščių km. – 3 kiemai, 13 gyventojų.; Voškančių km. – 4 kiemai, 22 gyventojai; Voškančių viensėdija – 1 kiemas, 8 gyventojai. Audėjų km. pagal senų žmonių pasakojimą 1940 m. buvo 10 sodybų ir apie 40 gyventojų.[177]

Lapių panelės 1915 m. Veronika Lekavičiūtė (16 m.) stovi šviesi. Z. Nomeikienės nuotrauka

Palyginimui 1996 m. duomenys: miestelis Lapės – 960, kaimai: Didžiosios Lapės – 197, Šatijai – 48, Drąseikiai – 84, Andruškoniai – 29, Barsūniškiai – 24, Ginėnai – 16, Lepšiškiai – 30, Masteikiai – 105, Pakalniškiai – 10, Smiltynai II – 17, Stavidvaris – 19, Staviščiai – 0, Šančiai – 21, Tauralaukis – 10. Iš viso 1570 gyventojų.[178] 1940 m. Lapėse buvo apie 400 gyventojų.[179]

2007 m. kaimų registruotų gyventojų skaičius: Audėjai (į Š. Nuo Voškonių) – 1, Domeikava – 5027, Eigirgala – 34, Kumpiai – 8, Radikiai – 371, Ražiai – 5, Romaškiai – 3, Saliai – 48, Smiltynai – 137, Šakiai – 292, Varluva – 51, Vytėnų kaimas – 0, Voškoniai – 991, Žemaitkiemis – 45 gyv. Šeimų skaičius 2468. Iš viso Domeikavos seniūnijoje – 7013.[180] Andruškoniai – 28, Bar-

[176] LBA. 1925 m. inventorius, p. 5–7.

[177] Vitalijos Venslovienės, g. 1942 m., surinkti duomenys. Ranka surašyti keli lapai, esantys Domeikavos seniūnijoje.

[178] Savivaldybės žinios, Kauno r. 1996 m. Nr 6.

[179] Bronius Kviklys. „Mūsų Lietuva" 2T, Vilnius, 1991, p. 373.

[180] Domeikavos seniūnijoje esančių kaimų su juose gyvenančių gyventojų skaičiumi sąrašas 2007-05-17 Nr. 19-97. Kiek pasenę duomenys yra ir http://lt.wikipedia.org/wiki/Domeikavos_seniūnija

sūniškiai – 15, Didžiosios Lapės – 216, Drąseikiai – 124, Ginėnai – 61, Lapės – 1038, Lepšiškiai – 26, Masteikiai – 99, Pakalniškiai – 16, Rokiškiai – 3, Smiltynai II – 35, Stavidvaris – 38, Staviščiai – 0, Šančiai – 38, Šatijai – 215, Tauralaukis – 45.[181]

1931 m. LBA minimi dar šių gyvenviečių pavadinimai: Arlavos vs., Arlavos km., Barsuvkos km., Borisovka, Dembninko km., Rakiškių km.

Lietuvos karys.
J. Gineikos nuotrauka

Bažnyčios archyve tarp dokumentų yra 1933 ir 1935 m. susirinkimo statutas su kaimų atstovų pavardėmis ir nurodytais kaimais. Ten, be jau minėtų, yra išvardinti tokie kaimai: Aukščiai, Ginėnai, Juozapava (Domeikavos dabartinės mokyklos vietoje), Rodžiai, (Rožiai?), Orvo? Orlwo? Kuncava[182] (Domeikavos Neries g., kur dabar daugiabučiai). Prelatas turėjo kelis dvarus. Čia buvo paskutinis (*koncowa* – lenk.) dvaras. Tai buvo ilgas namas. Viename gale gyveno ūkininkas, o į kitą atvykdavo prelatas. Augo liepos, buvo kūdra, kryžius. Tą kryžių išvežė į Vandžiogalos naująsias kapines. Jis baltai dažytas, su užrašu.[183] Jurgis Miliauskas pasakė Vandžiogalos klebonui Jonui Jokūboniui, kad Domeikavoje yra kryžius, kuriam dėl čia pradėtų statybų gresia nugriovimas. Kun. Jokūbonis suorganizavo kryžiaus perkėlimą į Vandžiogalos Naująsias kapines. Romas Beniulis pervežė kryžių su 150 ZIL`u. Kun. Jonas Jokūbonis palaidotas Kelmėje. Kryžius stovėjo ties Neries g. 14 numerio namu.[184] Vandžiogalos kapinių duobkasys sakė, kad kryžių atvežė apie 1956 m. naujoms kapinėms. Kryžius su pagrindu – apie 5 m aukščio. Betoninis, nubaltintas. Pamatas trišonis. Kiekviename šone yra po metalinę lentelę su užrašais: „GARBINAME TAVE, KRISTAU, IR ŠLOVINAME TAVE, NES PER SAVĄ ŠVENTĄ KRYŽIŲ TU ATPIRKAI PASAULĮ“. „JUBILIEJINIS KRYŽIUS PASTATYTAS ŠVEN┼AISIAIS 1933–34 METAIS“ ir „PASTATYDINO KAUNO ŠV. TREJYBĖS KLEBONAS PRELATAS POVILAS JANUŠEVIČIUS“. Prel. Povilas Januševičius mokėsi Petrapilio dvasinėje akademijoje, buvo Kauno kunigų seminarijos lietuvių kalbos

[181] http://lt.wikipedia.org/wiki/Lapių_seniūnija
[182] LBA. „Kurijos raštai iki 1966“.
[183] Jasionienės Genovaitės, g. 1934 m., liudijimas.
[184] Miliausko Jurgio, g. 1934 m., liudijimas.

profesorius, Vaikelio Jėzaus labdaros draugijos pirmininkas. Buvo kandidatas į vyskupus. Palaidotas prie Kauno Bazilikos. Vilma Žaltauskaitė apie jį parengė studiją.[185]

Vietovardžius siūloma vadinti taip: Apievė, Barsynė (*Barsuvka* – lenk.), Jalinka, Pamiškiai, Rokiškiai, Stavidvaris, Staviščiai, Šalampiai, Balainė (sen.), Bucenuvka = Pakalniškiai, Dirvoniškės, Paąžuolė, Šalampė (s), Jaškiai, Pamiškis, Smiltynai I – prie Agnapolio, Smiltynai II – virš Masteikių, Narupė.[186]

Parapijos ribų aprašyme 1782 m. rašoma, kad parapija išilgai „...prasideda nuo jų malonybių ponų Valadkevičių dvaro, vadinamo Koncavomis, kuris ribojasi su Kaunu ir tęsiasi iki Betėgalos." „Iš tos pačios Karmėlavos skersai iki jo malonybės pono Dominyko Tiškevičius, Kauno parapijos rotmistro, Naujosios ir Senosios Būdų, kurios ribojasi su Vandžiogalos parapija, pusantros mylios." Apskritai visoje parapijoje yra 11 bajorkaimių, tai yra Eigirgala, Romaškiai, Voškoniai, Radikiai, Šatijai, Andruškoniai, Drąseikiai, (...) Dvarų – 5 (...) ponų Tiškevičių, Kauno parapijos rotmistrų, – Lepšiškiai ir Lapės; jų malonybių ponų Valadkevičių – Koncavos.[187] „Valadkevičių Koncavos dvare yra koplyčia, išpuošta pagal Tridento susirinkimo reikalavimus; dėl sunkumo persikelti per upę pagal ypatingą dvejiems metams išduotą Šventojo Tėvo indultą šioje koplyčioje aukojamos šv. Mišios ne tik paprastomis dienomis, bet ir iškilmingiausiomis, kaip antai: per Kalėdas, Velykas ir t.t."[188]

Prel. Povilas Januševičius. 1899 m. Fotografas Jo Didenybės Imperatoriaus Dvaro, St. Petersburg Imperatorinės Mokslų Akademijos W. Clasen. KAKA nuotrauka

„1531 m. jo malonybė ponas Jurgis Andriuškevičius savo žemę ir palivarką Andruškonių bajorkaimyje už Neries upės, už pusės mylios nuo Karmėlavos,

[185] Vilma Žaltauskaitė „Povilas Januševičius. Visokių atsitikimų sąrasza: 1895–1898". Lietuvos istorijos institutas, Vilnius, 2004 m.

[186] Lapių mokyklos muziejus. Segtuvas „Vietovardžių tyrimas".

[187] Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001, p. 289.

[188] Ten pat, p. 291.

užrašė bažnyčiai; ten dabar gyvena žmonės.[189] Jos malonybė ponia Stankūnavičienė, Mykolas Balandis, ateivis, Andrius Sabeckas, ateivis, moka po 48 auksinius. Yra karčemėlė, gėralais prekiauja dvaras. Joje gyvena Martynas Januškevičius, jis nieko nemoka, kol nenaudojamoje žemėje pasistatys pastatus.[190]

Medinė Šv. Kryžiaus bažnytėlė, dengta gontais, yra dauggalių jų malonybių ponų Šimkovskių Mikališkiuose, ant kalno, už Neries upės, per gerą mylią nuo Karmėlavos. Vilniaus kurijos (leidimu) iškilmingai švenčia Šv. Kryžiaus Atradimo dieną ir per potvynius, kai sunku persikelti per upes, (žmonės) tenai susirenka švęsti visų Viešpaties švenčių. Pagal ypatingą Romos indultą pačiame dauggalių jų malonybių ponų Šimkovskių, Kauno apskrities medžioklininkų, Mikališkių dvare paprastomis dienomis ir sekmadieniais vienuoliai aukoja šv. Mišias koplyčioje virš vartų, toliau nuo pastatų, aprūpintoje ir prideramai išpuoštoje pagal Tridento Susirinkimo (nuostatus).[191] Mikališkių dvaras yra už Andruškonių, prie Neries salos.

Andruškoniai – bajorkaimis, kur yra ir to paties pavadinimo kaimas; priklauso Karmėlavos bažnyčiai. Aukščiai – užusienis, jo malonybės pono Valadkevičiaus. Senoji Būda – kaimelis, jo malonybės pono Tiškevičiaus. Drąseikiai – pono Šimkovskio. Eigirgala – įvairių jų malonybių ponų valdytojų – Kasparo Eigirdo, Kazimiero ir Mateušo Eigirdų, Jono Radvilavičiaus, Antano Jakimavičiaus, Jono Šatinskio, Jono Vistickio, Mykolo Daškevičiaus, Tadeušo Prūsevičiaus, Juozapo Nedzelevičiaus ir t.t. paveldas. Lepšiškiai – jo malonybės pono Dominyko Tiškevičiaus. Lepšiškėse veikė malūnas, buvo tvenkinys.[192] Lapės – pono Tiškevičiaus. Taip pat jo malonybės pono Andriaus Valatkevičiaus dvaras su mūrine bažnyčia. Lankiškiai –

Veronika ir Vincas Balandžiai laiko Steponą apie 1923 m. Jie dar turėjo Jadvygą, mirusią 1,5 m., Zofiją, Vaclovą, Marijoną, Mykolą ir Bronislovą ir Janiną, g. 1939 m. Romos Balandienės nuotrauka

[189] Ten pat, p. 281.
[190] Ten pat, p. 287.
[191] Ten pat, p. 289, 291.
[192] Ten pat, p. 647.

jo malonybės pono Andriaus Valatkevičiaus. Lantainiai – Tiškevičiaus, Rumšiškių seniūno. Pakalniškiai – pono Dominyko Tiškevičiaus. Masteikiai – kitados priklausė Lapių bažnyčiai, o dabar jį valdo jo malonybė ponas Dominykas Tiškevičius. Romaškiai – jų malonybių ponų Stanislovo Ibiansko, Juozapo Roslavičiaus, Simono ir Mykolo Vorlovskių, Onos Dapkevičienės, Adomo, Juozapo, Antano Roslavičių, Tamošiaus Kazakevičiaus, Jurgio ir Tamošiaus Romaškių, Dominyko Šimkovskio, Simono Januškevičiaus. Šatijai – jų malonybių ponų Antano, Igno Rapalavičių, Tadeušo Ramykos, Kazimiero Jakimavičiaus, Ievos Romeškienės, Antano ir Mykolo Christovskių, Jono Šatinskio, Jono Chrizevičiaus, Dominyko Stavskio, Jokūbo Vašeikos, Magdelenos Voškevičienės, Pranciškaus Gečio, Jono Buinevičiaus, Mykolo Abramavičiaus, Rožės Stavskos, Juozapo Jagintavičiaus. Saliai – jo malonybės pono Andriaus Valatkevičiaus užusienis[193] su smukle, kur baigiasi Karmėlavos parapija ir prasideda Kauno. Vanagėliai – jo malonybės pono Dominyko Tiškevičiaus. Varluva – kaimas ir smuklė šviesiojo dauggalio jo malonybės pono Antano Tiškevičiaus, Onos Vorlovskos. Žinėnai – jo malonybės pono Jono Šimkovičiaus."[194]

1859 m. inventoriuje yra išvardinti šie dvarai: Lapių, Mikuliškių, Taurapolio, Agnapolio.

Smiltynų km., netoli Staviščių upelio ir Neries santakos buvo dvaras. Liko tik ūkiniai raudonų plytų pastatai.[195]

Nuo Andruškonių link Betėgalos prie Neries slėnio yra Mykoliškių dvaro ūkio pastatai iš raudonų plytų. Smetonos laikais Mikuliškių dvarą ir kaimą apsemdavo pavasarį vanduo, nes prie Šančių km. esanti sala padėdavo užsikimšti ledo lytims. Dvaro tvarte buvo antras aukštas ir ant jo vesdavo gyvulius per potvynį. Atslūgus vandeniui, ant rugių likdavo po 1 m storio ledo luitai, kuriuos tekdavo skaldyti, kad greičiau ištirptų, nepakenktų žiemkenčiams.[196]

Drąseikių upelyje Smetonos laikais buvo daug vėžių. Jonas Nomeika juos sugaudęs įleisdavo į tvenkinį netoli sodybos. Vargšai vėžiai 200 m atbulom grįždavo į upelį.

Ponas ponui nebuvo lygūs. Grafienė Balsevičienė iš Agnapolio dvaro, turėjo teisę važiuoti su 4 arklių traukiama karieta. Sakalauskas su 3 arklių, o klebonas tik su 2 arkliais.[197]

---

[193] Ten pat. Lenk. *Zaścianek* – viensėdis, atsiradęs XVI a. už valakais išmatuotų žemių ribos (sienos); užusienyje galėjo būti ne viena, dažniausiai smulkiųjų bajorų, sodyba su jai priklausančiomis žemėmis. Užusienių bajorai priklausė žemiausiam bajorų luomo sluoksniui.

[194] Ten pat, p. 637–643.

[195] Kelionių magija, 2005`2.

[196] Jono Nomeikos, g. 1926 m., prisiminimai.

[197] Mečislovo Zaščiurinsko, g. 1926 m., pasakojimas.

ПАСПОРТЪ.

Выдан Виленского Окружного Суда

Выдан Виленскимъ Православнымъ волостнымъ

Ивана Православнаго

БЕЗПЛАТНО.

1. Вѣроисповѣданіе: Р.-Католическое
2. Время рожденія или возраста: 44 л.
3. Родъ занятій: Земледѣлецъ
4. Состоитъ ли или состоялъ ли въ бракѣ: Женатъ
5. Находятся при немъ:
6. Отношеніе къ отбыванію воинской повинности:
7. Подпись (владѣльца паспорта): Францъ Рымдейко

При неграмотности предъявителя обозначаются его приметы:
Ростъ:
Цвѣтъ волосъ:
Особыя приметы:

Предъявитель сего Кретингскій Раценскій губ., Кретингскаго уѣзда, Юлишскаго Уголовной волости, Поневѣжскій судебный Округъ Ковенской губ. стр. 21, Крестьянинъ Михаилъ Рымдейко уполенъ въ главные города и селенія Россійской Имперіи отъ нижеписаннаго числа по Февральское Мая 1911 года.

Данъ, съ приложеніемъ печати, Тысяча девятьсотъ пятнадцатаго года Мая 9 дня.

Волостной Старшина

Волостной Писарь

ОТСРОЧКА.

Выдана

Дѣйствіе сего паспорта отсрочено на , т.-е. до года.

БЕЗПЛАТНО.

1) На документѣ обозначается каковая отсрочка, подписью выборн. или писаря.
2) Паспортъ оставить здѣсь для взятія или заграничнаго паспорта или отсрочки.

Призывнаго возраста. 189/ г.

ВѢРУ ЗА ЦАРЯ ОТЕЧЕСТВО

СВИДѢТЕЛЬСТВО
О ЯВКѢ КЪ ИСПОЛНЕНІЮ ВОИНСКОЙ ПОВИННОСТИ.

(Безсрочное).

№ 124

(ВИДОМЪ НА ЖИТЕЛЬСТВО СЛУЖИТЬ НЕ МОЖЕТЪ).

Рымдейко
Францъ Михайловъ
Кретингскій Красносельской волости

являлся къ исполненію воинской повинности при призывѣ 189/ года и, по вынутому имъ № 421 Четвертаго Кавалерійскаго Запасному

жеребья, зачислень, по третьему призывному участку Ковенскаго уѣзда, въ ратники ополченія перваго разряда до 43 лѣтняго возраста, то есть до 1 Января 1914 года.

Выдано Ковенскимъ Уѣзднымъ по воинской повинности Присутствіемъ „15" Марта мѣсяца 1893 года за №106 Столоначальникомъ

За Председателя Присутствія

Перечислень, согласно заявленнаго желанія призывнаго участка уѣзда въ призывной участокъ уѣзда губерніи, гдѣ зачислень по участковому ополченскому списку за №

Председатель Присутствія

О дальнѣйшихъ случаяхъ перемѣщенія ратника должно указываться на страницѣ 8.

Prano Rimdeikos, Mykolo sūnaus, carinis pasas ir rekrūto pažymėjimas

Ražių, Žemaitkiemio, Kumpių kaimai priklausė Kauno parapijai. Tai matyti iš vysk. I. Masalskio vizitacijos: „Antroji [Kauno] parapijos dalis už Neries upės apima (...) jo malonybės p. Domeikos Kumpių dvaras su valstiečiais; Junevičių dvaras; Žemaitkiemio bajorkaimis – jo malonybė ponas Mykolas Domeika, Kauno statybininkas; 2 Eičiūnai, Steigvila, Kulvietis, Pranevičius, Jovaiša, Ibianskis, Kudrevičius, Želnia, Junevičius, Eimantas;[198] Kauno klebono Ražių kaimas, perkolas Neries upėje, smuklė ir Rumšiškių seniūno valstietis; Sargėnų bajorkaimis – 2 Černevičiai, 2 Rakevičiai; Milkalnis – dvaras su kaimeliu, šiam dvarui priklauso Žydų slabada šalia paties miesto, prie Neries upės; ten pastatyta daugiau kaip 300 žydų namų; turi mūrinę skalą, pastatytą praėjusiais metais, sutikus šviesiausiajam kunigaikščiui jo malonybei [Karoliui] Radvilai, Vilniaus vaivadai, tam pritarė šviesiausiasis kunigaikštis Masalskis, Vilniaus vyskupas, 1780 m.“[199]

DOMEIKAVOS km. 1961 m. Domeikavoje įsikūrė valstybinė mašinų bandymo stotis. Šalia stoties augo gyvenvietė.[200] Visi aplinkiniai kaimai buvo sujungti į Domeikavos gyvenvietę. Steigiamasis parapijos susirinkimas įvyko 1990 m. gruodžio 2 d. Bažnyčios vyr. architektas – Kęstutis Pempė. Bažnyčios projekto autoriai architektai K. Kisielius, G. Ramunis, A. Asauskas drauge su „Vilniaus architektūros studija“, lietuvių išeivijos architektas R.Mulokas. 1993 m. birželio 14 d. kertinį akmenį pašventino vysk. S. Tamkevičius. Buvo pašventinti V. Žilinsko išdrožta skulptūrinė grupė ir kryžius. 1995 05 16 Domeikavai paskirtas pirmas klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas. Iki tol aptarnavo kunigai iš Vilijampolės. 2006 m. liepos 2 d. 15 val. Lietuvos kankinių bažnyčią konsekravo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Bažnyčios statyba kainavo 2 milijonus ir apie 200 000 litų.

Jeronimas (šaulys) iš Ramaškių km. 1935 m. M. Vobolevičienės nuotrauka

2007 09 09 po Šv. Mišių klebonas kun. R. Skrinskas atšventino kryžių, pastatytą prie įvažiavimo į Domeikavą iš Vandžiogalos pusės. Kryžių padovanojo Janina Ba-

[198] Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001, p. 87.

[199] Ten pat, p. 89.

[200] Domeikava, „Artivija“, 2002.

Domeikavos Lietuvos kankinių bažnyčia 2006 m. R. Skrinsko nuotrauka

zevičienė. Anksčiau jis stovėjo prie jos namo.

EIGIRGALOJE 1923 m. – 35 ūkiai, 216 gyv.; 1936 m. – 42 ūkiai, 213 gyv. 1923 m. išskirtas valsčius. 1920 m. įsteigta pradžios mokykla.[201] Šiaurėje Eigirgalos km. ribojasi su Kėkštynės km.

LANKIŠKIŲ km. buvo kitoje Smiltynės kapinių pusėje. Kartais pavasarį, einant ledams, iškildavo pavojus ir namams. Ypač didelis potvynis buvo 1946 m. Kalinauskui vadovaujant, kaimas buvo perkeltas į Domeikavą.

LEPŠIŠKIŲ km. gyveno Juozas Zvolinskas. Buvo bolševikas, dalyvavo Spalio revoliucijos įvykiuose Samaroje, kovojo pilietiniame kare Rusijoje, vykdė pogrindinę komunistinę ardomąją veiklą prieš nepriklausomą Lietuvą. Savo tėvų sodyboje laikė slaptą ginklų sandėlį. Viena jo bendrininkų proklamacijų, iš-

Viduryje – Juozas Jasiulevičius iš Lankiškių k. Marytės Vobolevičienės nuotrauka

[201] Lietuviškoji enciklopedija, t. 7, 1939 m., p. 573.

Jonas Bartusevičius 1947 m. M. Grinienės nuotrauka

Pranas Bartusevičius Vorkutoje 1950 m. Jis gavo 25 m. lagerio, 5 m. tremties ir 5 m. be teisės grįžti. M. Grinienės nuotrauka

leistų Lietuvos komunistų partijos (Kominterno sekcijos) 1935 04 03 saugoma Lapių mokyklos muziejuje. Joje rašoma: „Kovokim už Klaipėdos krašto apsisprendimo teises iki atsiskyrimo nuo Lietuvos".[202] Tuo metu Stalinas su Hitleriu buvo geriausi draugai.

TAURAPOLIO dvare (dabar Tauralaukio km.) augo Jonas Bartusevičius-Vėtrungė. Partizanavo „Žilvičio" būryje. Jis paaukojo savo gyvybę už Lietuvos laisvę Vanagiškių km. (Jonavos r.) 1955 m. drauge su kitu partizanu Vytautu Žukausku-Mėnuliu. Kur palaidoti jų kūnai, iki šiol nežinoma. 1999 m. Vanagiškių kaime buvo pašventintas koplytstulpis.[203] Taurapolio dvarą iš Vlado Oskerkos pirko grįžęs iš Amerikos 1931 m. senelis Bartusevičius ir padovanojo trims savo sūnums. 1944 m. „išvadavus" Lietuvą, visa Bartusevičių šeima buvo išvaryta iš namų. Jie apsigyveno motinos tėviškėje Žinėnuose. Dėdės su šeimomis (tėvo broliai) buvo išvežti į Sibirą.[204]

RADIKIŲ vėlyvojo akmens amžiaus (apie 2000 m. prieš Kristų) stovyklavietė yra prie Radikių km., Neries deš. krante, II viršsalpinės terasos smėlynuose, prie Lapienės upelio. 1959 m. ją tyrė Kauno istorijos muziejaus archeologai. Rasta lancetinių, trikampių, skersinių ir širdies pavidalo strėlių antgalių, trumpų ir mažų rėžtukų bei gremžtukų, gludintų akmeninių kirvių ir kaplių nuolaužų, keramikos, puoštos virvele ir įraižomis.[205]

---

[202] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 136; Tarybų Lietuvos enciklopedija, IV t. Vilnius, 1988, p. 626.

[203] Jonavos „Naujienos", 1999 08 03.

[204] „Laisvės kovų archyvas". Kaunas, 1997, 22 T., p. 95.

[205] Tarybų Lietuvos enciklopedija, Vilnius, 1987, 3 T., p. 482.

ROŽIŲ km. Carinės Rusijos okupacijos laikais už dalyvavimą 1863 m. sukilime daug vietos gyventojų buvo ištremta į Sibirą. Iš šalia buvusio Ibėnų km. ištremti visi gyventojai. Ištremtųjų lietuvių vieton iš Rusijos buvo atkelta kolonistų, daugiausia sentikių.

SALIŲ km. V. Andziulis, kasdamas savo sodyboje, kadaise buvusio vandens malūno vietoje, rado pusę girnų akmens ir du pinigėlius, vieną Žygimanto Augusto laikų, kitą carinės Rusijos 1 kapeiką. Buvęs Salių km. kalvis Bradauskas (dabar jau miręs) pasakojo, jog šioje buvusio malūno vietoje jaunimas rinkdavosi linksmintis, o vyrai iš pinigų lošdavo. Pro Salius kryžiavosi vienas kelias į Jonavą – kitas į Vandžiogalą. Senieji gyventojai pasakojo, kad keliu į Vandžiogalą, kylant į kalną, buvęs tankus miškas, per kurį važiuojant arkliais, gyventojus, grįžtančius iš miesto, dažnai užpuldavę plėšikai. Bradauskas dar pasakojo, kad jo jaunystėje buvusi didelė liūtis, nuo Salių upelio šlaitų vanduo plovęs ir nešęs Nerin egles su visomis šaknimis, tad prie pat upelio gyvenantys medinius namus virvėmis ir vadelėmis rišę prie medžių, kad vanduo nenuplautų. Malūnas kažkurių karų metu galėjęs būti išsprogdintas, nes rastoji girnapusė kitokiu būdu negalėjo būti perlaužta, o degėsiai buvusio malūno ir sodybos vietoje liudija apie čia siautėjusį gaisrą. Rasti daiktai saugomi Pogrindžio spaustuvės muziejuje. Vasarą, Neries upei nusekus, dar matosi po vandeniu išlikę tilto poliai. Medinis tiltas buvo per Nerį ties Salių upelio žiotimis.[206] Savo sodyboje po žeme V. Andziulis kartu su J. Bacevičiumi įkūrė pogrindžio spaustuvę "ab" , kuri 1980 m. išspausdino pirmąją knygelę – vysk. K. Paltaroko „Tikybos pirmamokslis". Vėliau buvo išspausdintos kitos knygos ir maldaknygės. Sovietų saugumui KGB taip ir nepavyko surasti šios spaustuvės. Dabar čia muziejus ir visi norintys gali aplankyti po žeme esančią pogrindžio spaustuvę.

ŠATIJŲ km. 38 ha ūkį įsigijo majoras Sergiejus Staniškis, g. 1899 m. Okupantų karinė vadovybė jį atleido. 1944 m., artėjant frontui, iki Naujųjų metų slapstėsi kaime ir Kaune. Partizanavo Dzūkijoje, 1947 m. paskirtas Dainavos štabo viršininku. Tų metų pabaigoje tapo Dzūkų rinktinės vadu. Slapyvardis buvo Litas. Buvo išduotas ir žuvo 1953 m. prie Naravų km., Prienų šile. 1988 05 19 LR prezidentas suteikė jam pulkininko laipsnį ir apdovanojo Vyčio kryžiaus III laipsnio ordinu.[207]

VOŠKONIŲ km. 1923 m. buvo 58, 1959–87, 1970–217, 1979–698, 1987–1065 gyventojų.[208]

„Sovietų okupaciją gyventojai sutiko labai išsigandę. Pritariančiųjų okupantams beveik nebuvo. Pokario metai prasidėjo represijomis ir vežimais į Sibirą.

---

[206] Vytauto Andziulio, g. 1930 m., prisiminimai.

[207] Spausdintas lapelis su nuoroda į „Laisvės kovų archyvą".

[208] Žr. Tarybų Lietuvos enciklopedija, T 4, Vilnius, 1988, p. 605.

1949 m. prasidėjo kolektyvizacija. Eigirgala, Audėjai, Milžinynė, Voškoniškiai įėjo į „Taikos“, o Voškoniai, Romaškiai, Staviščiai, Varlava į „Draugystės“ kolūkius. Pirmieji kolūkių egzistavimo metai buvo baisūs. Krito gyvuliai, liko daug nedirbamos žemės. 1960 m. abu kolūkiai susijungė į „Naujo gyvenimo“ kolūkį. 1963 m. kolūkis buvo perorganizuotas į Mašinų bandymo stoties Bandomąjį ūkį. Tada pradėta statyti karvidžių, kiaulidžių kompleksai, technikos parkas.1966 m. prasidėjo melioracija ir gyventojų kėlimas iš viensėdžių į gyvenvietes. Voškonyse pastatyti 6 standartiniai daugiabučiai ir bendrabučiai.“[209] Juozapava, Rokiškis, Valerava – Vandžiogalos seniūnijoje.

KAPINĖS

Seni žmonės pasakojo, kad maro metais nespėta laidoti žmonių, todėl vietoje, savo kaimuose ir laidodavę. Taip šių apylinkių kone kiekvienas kaimas turi savo kapines.[210]

2007 m. Lapių parapijoje veikė šios kapinės:

ANDRUŠKONIŲ,

DRĄSEIKIŲ,

MASTEIKIŲ.

LAPIŲ „Parapijinės kapinės yra prie bažnyčios, tačiau čia laidojimų būna ne daugiau 3 per metus. Dauguma laidojama kaimų kapinėse, kurių parapijoje yra iki 8.“[211] Šalia paminklo nužudytiems negimusiems vaikams yra metalinis kryžius, apjuostas gėlių vainiku. Įrašas skelbia, kad čia palaidota 19 m. Marijona Michelevič, mirusi 1895 vasario 26 d. Kaip sakė žmonės, ją sukandžiojo pasiutęs šuo ir ji mirė. Mirė netekėjusi, nekalta, todėl ant kryžiaus yra vainikas.

LAPIŲ (Didžiųjų)

ŠATIJŲ

SMILTYNĖS (inventoriuje vadinamos Agnapolio. Įkūrus Lapių seniūniją, jos priskirtos prie Domeikavos, nors daug lapiečių yra čia palaidota.)

Anksčiau dar priklausė ir Žinėnų kapinės.[212]

BARSŪNIŠKIŲ (senkapiai, jau nenaudojamos). Kartą ūkio skyriaus vedėjas Baublys, vykdydamas komunistų partijos organų reikalavimus plėsti ariamų žemių plotus, nebeturėdamas ką beplėsti, kėsinosi suarti Barsūniškių

[209] Venslovienės Vitalijos, g. 1942 m., surinkti duomenys.

[210] Mačiulio Stasio, g. 1930 m., liudijimas.

[211] LBA. Iš 1947 10 08 Kauno dekano A. Sabaliausko vizitacijos. Kun. J. Jaso pradėta inventoriaus knyga, p. 35.

[212] LBA. 1925 m. inventorius, p. 9.

Barsūniškio kapinės prieš kryžiaus pastatymą, 2007 m. R.Šaknio nuotrauka

Barsūniškio kapinės 2007 m. R. Skrinsko nuotrauka

senkapius, bet žmonės vos ne su basliais atsistojo ir šios šventvagystės įvykdyti neleido. Žmonės kalbėjos: „Viską iš mūsų išplėšė kolchozui – ir akėčias, ir vežėčias, o jau savo tėvų kaulų tai neduosim."[213] 2007 06 11 klebono R. Skrinsko iniciatyva buvo pastatytas kryžius. Jis stovėjo Rožių kapinėse. Kai darė naują antkapį, jį nuėmė ir padovanojo klebonui Aleksandra Adžgauskienė iš Domeikavos. Kryžių buvo pagaminęs Vytautas Adžgauskas. Lapietis Leonardas Balčiūnas iš Barsūniškio g. sako, kad jo tėvas sakęs, kad tai Napoleono karių kapinės. Mečislovas Zaščiurinskas sako, kad kapai buvo apsodinti beržais. Dvarininkai Adolfas (tėvas) ir sūnus Edvardas Sakalauskai juos išpjovė. Čia laidojo rusus. Čia palaidoti Jarmolajaus diedukas Lavrenov Pavliučenka, rusų partiza-

[213] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 70.

Barsūniškio kapinės 2007 06 30. Kryžiaus pašventinimas. R. Skrinsko nuotrauka

nas. Steponas Linkevičius, Leonas Rimdeika dar matė šiose kapinėse antkapius (kauburėlius). L. Rimdeika sako, kad karo metais prie šių kapinių stovėjo vokiečių artilerija ir apsišaudė su rusų artilerija Karmėlavoje. 2007 06 30, 10 val., dalyvaujant Barsūniškių, D. Lapių, Pakalniškių, Lapių, Domeikavos ir Kauno gyventojams bei svečiams kryžių atšventino klebonas kun. R. Skrinskas. Vietos moterys jį papuošė gėlėmis.

EIGIRGALOS kapinės dabar priklauso Domeikavos parapijai. Senieji gyventojai pasakoja, kad jau jų tėvai nežinojo, kada jose pradėta laidoti. Sakoma, 300 metų tikrai jau laidojama. Pasakojama, kad anksčiau buvę daug ąžuolinių kryžių. Prieš porą metų buvo likęs tik vienas, bet ir to jau nebeliko. Seniausias yra geležinis kryžius, statytas 1839 m. Kryžiai yra vieni galvūgalyje, kiti kojūgalyje. Basanavičius rašė: „Kryžiai buvo statomi kojūgalyje, kad vėlėms iš kapų keliant smagiau būtų už jų pasitvėrus atskelti."[214] Kai J. Palaima 1962 m. kasė žvyrą iš netoli kapinių esančios vietos (dabar čia tvenkinys), rado žmonių kaulų.

KUBULKŲ km. senkapiai dabar priklauso Domeikavos parapijai. 1935–1937 m. buvo tyrinėta Kubulkų plokščiasis kapinynas ir Radikių kapinynas. Juose rastos urnos su pelenais ir į padarytas angas supiltų pelenų. Archeologai pripažįsta, kad Kubulkų kapinyne buvo laidojama jau V–VI a. Kubulkų kapinynas yra ant nedidelės kalvos, apaugęs lapuočiais medžiais, eglėmis, ąžuolais. Viena liepa su 10-čia kamienų, kita su 5-iais. Anksčiau čia buvo stulpelis su užrašu: „Lietuvos TSR archeologinis paminklas Kubulkų plokščiasis kapinynas".

[214] Jonas Basanavičius. „Rinktiniai raštai", Vilnius, Vaga, 1970, p. 135. Vitalijos Venslovienės pastebėjimas.

Kubulkų kapinės 2007 m. R. Skrinsko nuotrauka

Dabar jau jo nebėra.[215] Plokštiniai (be žymių žemės paviršiuje) buvo įrengiami kalneliuose arba sausose ir gražiose vietose. Jos yra žvyrkelio Eigirgala–Lapės kairėje pusėje.[216] 2007 09 13 Eigirgalos lentpjūvės vadovas Algirdas Pranckevičius padovanojo 6 cm storio ir 4 m ilgio maumedžio iš Baikalo krašto lentas kryžiui. Kryžių pagamino Juozas Smaldžiūnas. Kryžių klebono kun. R. Skrinsko iniciatyva pastatė ant Kubulkų kapinių 2007 10 29, pašventintas Visų šventųjų dieną.

RADIKIŲ kapinės dabar priklauso Domeikavos parapijai. Čia buvo likę keli kryžiai, nes jau nedaug kas laidojo. Kaimas apnykęs. Apie 1971 m. šalia buvo smėlio karjeras. Kai Sargėnų plytinė kasė smėlį, rado daug kaulų. Lankydamas artimųjų kapus, tai pamatė Vytautas Činčikas. Jis kreipėsi į reikiamas instancijas. Buvo atvykusi komisija ir nutarė tą vietą užsodinti mišku. Kas ir buvo padaryta. Tie kaulai buvo rasti nuo dabartinių Radikių kapinių einant į Lapių pusę.[217]

Radikių km. 1960 m. rasti ir ištirti 72 griautiniai kapai, priskiriami XIII–XV a. Rasta dar prieš 1387 m. kaldintų sidabrinių monetų su Gedimino vartų ir Vyčio kryžiaus ženklais. Tai, rodos, seniausios Lietuvoje kaldintos monetos.[218] Į rytus nuo kaimo kapinių buvo ardomas kapinynas. Dalį jo radinių (II–VI ir IX–XII a.) surinko 1909 m. Tadas Daugirdas. 1959 m. ir 1967 m. kapinyną tyrė Kauno istorijos muziejus. 1959 m. rasta 73 XIV–XVI a. griautiniai kapai, 1967 m. – 1 griautinis VI-VII a. ir 30 XV–XVI a. kapų. Greta buvę ir suardytų X–XII a. degintinių kapų. Radiniai laikomi Kauno istorijos muziejuje, kai kurie Varšuvos archeologijos muziejuje.[219] Nuotraukoje yra 27 monetos,

---

[215] Vitalijos Venslovienės, g. 1942 m., surinkti duomenys. Ranka surašyti keli lapai, esantys Domeikavos seniūnijoje.

[216] Ten pat.

[217] Leono Rimdeikos, g. 1935 m., liudijimas.

[218] Bronius Kviklys. „Mūsų Lietuva", 2 T., Vilnius, 1991, p. 374.

[219] Tarybų Lietuvos enciklopedija, 3 T. Vilnius. 1987, p. 482.

Radikių monetos. Publikuojamos pirmą kartą. Vytauto Didžiojo karo muziejaus nuotrauka

rastos Radikių senkapio moters kape Nr. 59 1959 metų tyrinėjimų metu. Jų diametras 1–1,2 cm, jos visos aptrupėjusios. Priskirtinos XIV a. pab.–XV a. viduriui (1392–1430). Jos vienos iš seniausių, bet ne pačios seniausios. Averse matyti ietigalis su kryžiumi, o reverse – Gedimino stulpai. Monetos saugomos Vytauto Didžiojo karo muziejuje.[220]

Apie RAMAŠKIŲ kapines (dabar priklauso Domeikavos parapijai) yra Kauno arkivyskupijos, Kaišiadorių ir Vilkaviškio vyskupijų valdytojo 1958 02 11 raštas Nr. 152. Jame suteikiami Švč. M. Marijos Snieginės atlaidai Ramaškių koplyčiai. Ši koplytėlė 1914 m. buvo medinė, vinys kalvio darbo. Julė Zdanavičiūtė ir Marijona Jagelavičienė apie 1960 m. ėmė rinkti aukas naujos koplytėlės statybai, nes senoji labai suseno. Koplytėlę sumūrino meistras Šimonis iš Varluvos km. Nutinkavo Jonas Kutkauskas iš Šermukšnių g., o dažė Julės Zdanavičiūtės sesers žentas. Koplytėlė perstatyta pagal senosios planą be jokio valdžios prašymo ir leidimo. 1979 m. čia dar buvo švenčiami atlaidai.[221] Koplytėlės stogą uždengė Pranas Nomeika apie 1958 m.[222]

1977 07 27 Zigmo Ancikevičiaus ir Lidijos Ivančikovos vaikai Algis Ivančikovas ir Kęstutis Ivančikovas išdaužė visus koplyčios langus, žvakides, sulaužė ketaus kryžių, 2 paveikslų rėmus ir stiklus, nusiaubė kai kuriuos kapus.

ROŽIŲ kapinės dabar priklauso Domeikavos parapijai. 1905 m. statant fortus, smėlį ėmė iš senųjų kapinių. Tuo metu ir buvo įkurtos naujosios Rožių kapinės. Senosios kapinės buvo Pakalnės g., einant link Parko g., ant kalniuko dešinėje kelio pusėje. Apie senąsias kapines papasakojo Pranas Putriūnas.[223] Dar 1958 m. čia stovėjo lokatoriai, kuriuos aptarnavo karinis dalinys. Apie 1963 m. kareiviai nuvertė medinius savo pastatus ir išsikraustė.[224] Kai MIS`o ūkio valdytojas Alfonsas Kalinauskas organizavo žemės kasimą keliui iš Ibėnų į Babtus nuo čia minimo kalno, tai su smėliu buvo vežama ir žmonių kaulų. Juos nuo kelio surankiojo vienas komunistas (vardo neprisimena) ir užkasė

[220] Monetų inventoriniai numeriai: VDKM Inv. Nr. 555:2-28.
[221] Marijonos Jagelavičienės, g. 1933 m., liudijimas.
[222] Antano Nomeikos, g. 1951 m., prisiminimai.
[223] Leono Rimdeikos, g. 1935 m., liudijimas.
[224] Romos Rybelienės, g. 1934 m., atsiminimai.

Kryžiaus pašventinimas ant Senųjų Rožių kapinių. I. Daukšienės nuotrauka

pakelėje prie miško kampo. Ten pastatė žmogaus aukščio kryžių, kuris ir dabar dar tebestovi. O senųjų kapinių vietoje liko duobė.[225] Senųjų kapinių vietoje stovėjo medinis kryžius. Jį dar matė Ona Benaitienė, kai atvyko gyventi į Naujo Gyvenimo gatvę, t.y. apie 1963 m.[226] Nedzielskienė pasakojo, kad čia buvo kapai. Kai statė fortus, paskyrė kareivius, kurie palaikus iškasė ir perlaidojo naujoje, dabartinių Rožių kapinių vietoje. Genovaitės Vasiliauskienės mama Kazė pasakojo, kad jos uošvius perlaidojo iš šių senųjų Rožių kapinių į naująsias.[227] Kai apie 1973 m. Jonas Palaima vežė žvyrą iš čia, o su ekskavatoriumi krovė Zenonas Čepaitis, byrėjo žmonių kaulai.[228] 2005 m. Jonas Liegus į rytus apie 80 m nuo duobės, kuri liko ekskavatoriumi iškasant smėlį, kasėsi smėlio morkoms, 1 metro gylyje rado žmonių kaulų. Ten juos ir užkasė.[229] Tvirtovės teritorija 1960 m. buvo be medžių, švari. „Naujojo Gyvenimo" kolūkio vadovybė apie 1962 m. organizavo ąžuoliukų sodinimą. Be kitų, juos sodino ir Jonas Palaima. Sodinamų ąžuoliukų amžius buvo 3–4 m.[230]

Domeikavos kalviai už 600 Lt padarė metalinį 4 m aukščio kryžių ir senųjų kapinių vietoje jį pastatė. Kančia kainavo 55 Lt. Ją paaukojo Juozas Rutkauskas. Kryžiaus gaminimą apmokėjo šalia esanti UAB „RUFAX". Kryžių pašventino Domeikavos klebonas kun. R. Skrinskas 2007 09 16, 18 val. gausiai dalyvaujant Domeikavos gyventojams.

---

[225] Stasio Mačiulio, g. 1930 m., atsiminimai.
[226] Onos Benaitienės, g. 1922 m., prisiminimai.
[227] Genovaitės Vasiliauskienės, g. 1938 m., liudijimas.
[228] Jono Palaimos, g. 1932 m., liudijimas.
[229] Jono Liegaus, g. 1930 m., liudijimas.
[230] Jono Palaimos, g. 1932 m., liudijimas.

SALIŲ km. kapinės dabar priklauso Domeikavos parapijai. Jos buvo apie 1,5 km nuo Salių kaimo link Kauno, dešinėje kelio pusėje. Apie tai papasakojo Drazdausko sūnus Mykolas Drozdovskis. Salių km. buvo dvejos kapinės. Vienos (į Kauno pusę) – rusų sentikių, kitos, spėjama, – Napoleono laikų prancūzų kareivių prie Salių upelio. Sentikių kapinės, plečiant kolektyvinius sodus, buvo iškeltos į Ibėnų kapines, o Saliuose esančios kapinės, statant gyvenamąjį namą, (Pelėžirnių g. 73) statybininkų sunaikintos. Dalį žmonių kaulų ir kaukolių V. Andziulis surinko ir užkasė savo sodyboje.[231]

Salių km. katalikiškos kapinės buvo už Neries Vilniaus – Kauno tilto (važiuojant iš Salių link Kauno), kairėje kelio ir dešinėje Neries upės pusėje, priešingoje pusėje nei posūkis iš Lapių – Kauno kelio į magistralę, vedančią link Vilniaus. Šiose kapinėse laidojo ne tik iš Salių, bet ir Vilijampolės, Sargėnų. Neries upė plovė kapinių šlaitą, ten mėtėsi daug žmonių kaulų. Chomantovskis iš Vilijampolės rinkdavo tuos kaulus ir nešdavo parduoti į supirkimo punktus. Ten buvo palaidoti Voloskevičių, Bradauskų ir kt. šeimų mirusieji. Apie 1963 m., prieš statant tiltą, valdžia liepė ten palaidotus palaikus perlaidoti į kitas kapines. O ties Pelėžirnių g. 73 namu kapinių nebuvę. Čia galėję būti užkasti žuvusiųjų karų metu palaikai.[232]

ŠANČIŲ km. kairėje vieškelio pusėje yra kalnas, vietos žmonių vadinamas „Apkasais". Kiti dar vadina prancūzų kapais. Pranas Lekavičius, Igno s., g. 1890 10 21 Šančiuose, pasakoja, kad nuo pat jo vaikystės dienų čia rasdavę kaulų. Netoli tų apkasų buvęs senas ąžuolinis kryžius, kurį jis prisimena. P. Lekavičius taip samprotauja: „Pro ten nėjęs kelias, nebuvę kryžkelės, tai gal ten ir buvo kapai, o juose – ir tas senas kryžius." Statys Dabkevičius, Antano, g. 1885 m. Drąseikiuose, o smetoniniais laikais persikėlęs į Šančius, t. p. prisimena, kad seniau kalbamoje vietoje buvęs kryžius, ir daro prielaidą, kad tenai kitados galėję būti kapai.[233] Šančių plokštinis kapinynas su griautiniais kapais yra MARGUPIO kairiajame

Kryžiaus pašventinimas Šančių kapinėse ant „Apkasų" kalno

[231] Vytauto Andziulio, g. 1930 m., prisiminimai.

[232] Jasionienės Genovaitės, g. 1934 m., liudijimas.

[233] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris". Kaunas, 1991, p. 88.

krante.[234] Kad čia tikrai yra buvę kapai tvirtina ir Zofija Nomeikienė, g. 1924. Ji prisimena, kad apie 1934 m. ant kalno buvę tik 3 berželiai. Kalno viršūnėje esančioje duobėje buvę plytų. Jos tėvelis Vincas Balandis sakydavo, kad kasant bulvėms duobę, radęs žmonių kaulų, iškasė kaukolę. Todėl vaikai bijodavo eiti parnešti bulvių.[235]

2007 m. rugpjūtį ąžuolo medieną Šančių kryžiui paaukojo Kęstutis Gotvaišas. Kryžių labdaringai iš jos padarė Steponas Rumba. 2007 09 29 kryžių pašventino klebonas kun. R. Skrinskas.

ŽEMAITKIEMIO kapinės (dabar priklauso Domeikavos parapijai) buvo perkeltos į dabartinę vietą. Prieš tai jos buvo dabartinio Šakių km. vienoje iš aukščiausiųjų vietų – dabar senosios kapinės apsodintos pušimis.[236] Marija Plegienė, g. apie 1894 m., sakė, kad jai reikėjo 1912 m. perlaidoti artimuosius iš Žemaitkiemio senųjų ir Rožės senųjų kapinių į naująsias.[237]

VALSČIUS

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Lapių valsčiaus nebuvo. Visi Lapių bažnytkaimio apylinkės gyventojai priklausė Raudondvario valsčiui, rusų vadinamam „Krasnoselskaja volost". 1919 01 21 įkurtas Lapių valsčius. Ypač daug pastangų kuriant valsčių įdėjo Eigirgalos kaimo ūkininkas Aleksas Vimbaras. Vieta Lapių valsčiaus raštinei parinkta Lontainių vienkiemyje, buvusiuose rusų valdiškuose namuose.[238] Šis valsčius buvęs labai didelis – nuo Vilijampolės iki beveik Žeimių. Buvusi valsčiaus savivaldybė, policijos nuovada, paštas, dvi parduotuvės, o Šatijuose buvęs malūnas ir alaus gamyklėlė.[239] Buvo pradžios mokykla, sveikatos punktas, vaistinė, vaikų prieglauda, žemės ūkio kooperatyvas „Ūkininkas", smulkaus kredito draugija, miškų girininkija, kelios krautuvės, gyveno keli amatininkai.[240]

Lapių klebonui ir gyventojams prašant, valsčius 1935 m. buvo perkeltas į Lapes. Štai dokumento citata: „S.M. Pašto Valdyba, Pašto tarnyba. Kaunas, 1934 spalių mėn. 19 d. Nr. 29575. Lapių Bažnyčios klebonui. Pranešama Tamstai ir prašoma neatsakyti pranešti kitiems piliečiams, pasirašiusiems prašyme dėl perkėlimo Lapių pašto agentūros iš Lontainių kaimo į Lapių bažnytkaimį,

[234] Ten pat, p. 89.
[235] Nomeikienės Zofijos, g.1924 m., liudijimas.
[236] Jagelavičiaus Vyto, g. 1946 m., liudijimas.
[237] Henriko Lapinsko, g.1955 m., liudijimas.
[238] Trimitas 1932 10 27.
[239] Bronius Šukys. „La pės – miestelis prie Neris". Kaunas, 1991, p. 131.
[240] Bronius Kviklys. „Mūsų Lietuva". 2 T., Vilnius, 1991 p. 373–374.

žinoti, kad Pašto Valdybos atstovai nuvykę į vietą ištyrė reikalą, ir rado, jog pašto agentūros dabartinė būstinė Lontainių kaime sudaro nepatogumų piliečiams p. agentūrą lankyti.

Valdyba turi tikras žinias, kad vietos savivaldybė nuo ateinančių metų sausio mėnesio neliks toj pačioj būstinėj, bet persikels į Lapių bažnytkaimį. Perkėlimas pašto telefono agentūros iš Lontainių kaimo į Lapių bažnytkaimį yra susijęs su stambiomis išlaidomis, tai kad nedaryti aukščiau pažymėtų išlaidų, Valdyba nutarė pagal Tamstų prašymą Lapių p. agentūrą nukelti į naują būstinę – Lapių bažnytkaimį ne tuojau, bet su savivaldybės įstaiga, kurios sekretorius yra taip pat ir pasakytos agentūros tvarkytojas." (Pasirašo Direktorius ir Tarnybos viršininkas).[241]

1950–1975 m. Lapės – apylinkės centras. 1975 m., vykdant administracinių apylinkių stambinimą, Lapių apylinkė sujungta su Ražių apylinke.[242] Kauno r. Savivaldybės Tarybos 14-ajame posėdyje 1996 07 31, atsižvelgiant į gyventojų pageidavimą, nuo 1996 09 02 nuspręsta įsteigti Lapių seniūniją.[243] 2005 m. gegužės 10 d. prezidento dekretu patvirtintas Lapių herbas. Gyvenvietė sparčiai auga, statoma daug namų.

MOKYKLOS

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą ir jo metu Lapių vaikus mokęs „vaikščiojantis daraktorius". Pasakojo pas tą daraktorių mokiusis rašto Adelė Mickevičienė, g. 1899 m.

Be keturių komplektų pradinės mokyklos Lapėse, buvo dar mokyklų Domeikavoje, Lantainiuose, Eigirgaloje, D. Lapėse ir Drąseikiuose.[244] Trimite paminėta

Lapių jaunimas 1997 10 05. R. Skrinsko nuotrauka

[241] LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai".
[242] B. Šukys. „Lapės - miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 248.
[243] Savivaldybės žinios Kauno r. 1996 m. Nr 6
[244] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris". Kaunas, 1991, p. 131.

Pažymėjimas.

Šiuo pažymima, kad Rimdeika Stepas iš Lapių naimo Lapių valsč. gimęs 1912 m. Sausio mėn. 12 d. Kauno apskrityje Rr. Kataliny tikybos, įstojęs 1921 m. Spalių mėn. 18 d. į Lapių pradedamąją mokyklą, mokėsi joje visus 4 metus iki 1925 metų Birželio mėn. 1 d. šių mokslo dalykų: Tikybos, Lietuvių kalbos, Aritmetikos, Gimtinės mokslo, Krašto mokslo, Gamtos mokslo, Geografijos, Istorijos, Dainavimo, Grafikos, ir Dailyraščio ir šiais 1925 m., baigė šios mokyklos kursą.

Nr. 91

Mokslas buvo einamas prisilaikant Švietimo Ministerijos patvirtintosios 1919 m. Spalių 18 d. laikinosios pradedamosioms mokykloms programos.

Komisija, duodama Rimdeikai Stepui šį pažymėjimą, vadovavosi 1925 mokslo metų darbais ir egzaminų daviniais.

Lapiai 1925 m. Birželio mėn. 4 d.

Egzaminų Komisijos Pirmininkas Zigmas Jasionis

Egzaminų Komisijos Nariai: [illegible]

Lapių pradžios mokykla Kauno ap.

mokykla ir Linkavoje.[245] Buvusi kurį laiką ir lenkų pradinė mokykla. Lapių dvaro ponas davęs 2 litus, kad Elena Bužinskaitė nelankytų lietuvių mokyklos, bet ji nepaklausiusi. Tą ji pati papasakojo.[246]

LAPIŲ mokykla. 1925 m. vietoje labai seno bažnyčios tarnų namo kun. J. Jasas pastatė naują namą bažnyčios tarnams drauge su didele parapijine mokykla – sale. Kai statyba buvo visai užbaigta, jame 1927 m. buvo atidaryta 4 skyrių pradinė mokykla. Ji priklausė parapijai.

Irstant minėtiems pastatams, mokykla perkeliama į kitus, naujus medinius namus, dabar dar tebestovinčius (prieš parduotuvę).

Iš LR Kauno Apskrities Lapių Valsčiaus viršaičio 1934 09 07 rašto Nr. 2908 Lapių klebonui: „Švietimo ministerijos nustatyta, kad Mažųjų Lapių pradžios mokykla, kuri jau veikia nuo 1927 m. ir ligi šiam laikui buvo ir yra p. Klebono name, turi būti Lapių bažnytkaimy. (...) 1934/35 mokslo metams mokyklai namas išnuomotas pas p. Merkienę, bet tas namas dar neužbaigtas statyti ir į tą namą mokykla bus perkelta š.m. spalių mėn. 1–15 d., o gal ir anksčiau...“ „Mokyklos vedėjas mok. Tumasonis, kaip jis man pareiškė, sužinojęs iš vargonininko Mickevičiaus, kad mokyklos krosnis netvarkoj, jos daugiau nekūrens, todėl namo sudeginimo pavojus atpuola.“[247]

1935 m. pradžioje kuratas Jonas Juodeika vysk. Valančiaus jubiliejaus proga įsteigė parapijinę (prie pradžios mokyklos) vysk. Valančiaus vardo skaityklą –

Lapių mokykla 1936 m. Z. Nomeikienės nuotrauka

[245] Trimitas, 1932 10 27.

[246] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris“. Kaunas, 1991, p. 131.

[247] LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai“.

biblioteką, turinčią 207 knygas ir 7 katalikiškus laikraščius.[248] „Šių metų pradžioje įsteigiau parapijos namuose vysk. Valančiaus vardo liaudies skaityklą biblioteką, kurion pareina keliolika laikraščių ir randasi iki 150 knygų. Prieš karą veikė čia parapijinė biblioteka, iš kurios teliko tik 53 knygos ir tos visos lenkiškos."[249]

1936 m. pradžios mokyklų esą 5, kuriose vaikai mokomi ir auklėjami krikščioniškai. Yra pasiturinčiai gyvenančių, bet savo vaikų į aukštesnį mokslą šioje parapijoje leisti vengiama.[250]

1938 m. pastatytas naujas mokyklos pastatas, medinis, dviaukštis. Br. Šukys rašo, kad apie 1934 m. A. Merkio iniciatyva pastatyta tipinė dviaukštė pradinė mokykla.[251] Mokiniai mokėsi 6 skyriuose. Klasės buvo pirmame aukšte, mokytojai gyveno antrame. Mokyklos aplinka greitai sutvarkyta: apsodinta įvairiais medžiais bei dekoratyviniais krūmais.

6 skyrių pradinės mokyklos vedėjas buvo Tumasionis, kurį su žmona ir vaikais komunistai 1941 m. išvežė į Sibirą.[252]

Lapių mokyklos mergaitės 1937 m. Z. Nomeikienės nuotrauka

[248] LBA. Iš kurato kun. Jono Juodeikos skaityto raporto Vysk. T. Matulionio vizitacijos proga 1936 10 13.

[249] LBA. Iš 1935 m. Lapių klebono prašymo Jo Ekscelencijai Ponui Valstybės Prezidentui. Bažnyčios inventoriaus segtuve yra 1929 m. lapas su likusių ? knygučių iš parapijinės Lapių bibliotekos sąrašu, pasirašyta L. Chrystovski.

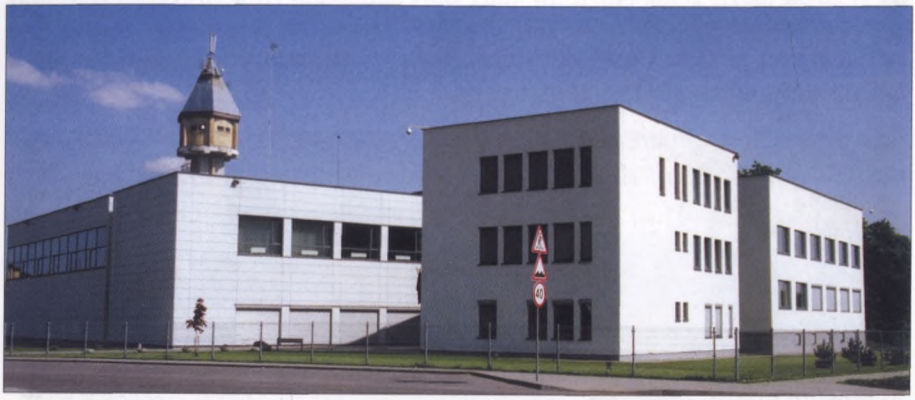
[250] LBA. Iš kurato kun. Jono Juodeikos skaityto raporto Vysk. T. Matulionio vizitacijos proga 1936 10 13.

[251] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 132.

[252] Ten pat, p. 132.

Lapių senosios mokyklos pastatas 2007 m. R.Šaknio nuotrauka

Naujoji Lapių mokykla 2007 m. R.Šaknio nuotrauka

1945 m. mokykla išplėsta ir pavadinta progimnazija, 1950 m. jau septynmetė, 1961 m. reorganizuota į aštuonmetę, 1988 m. – devynmetė, nuo 1993 m. – pagrindinė mokykla.[253]

Pagal mokyklos metraštį: 1946 m. mokykla pavadinta progimnazija, 1948 m. pavadinta nepilnąja vidurine. Dirbo 10 mokytojų, 9 klasės (buvo 2 pirmosios) su 147 mokiniais. 1949 m. pavadinta septynmete. Mokėsi 155 mokiniai. Antrame aukšte gyveno mokytojai, o mokykla dirbo 2 pamainomis. 1959/1960 m. mokykloje suorganizuotas internatas. 1961 09 01 septynmetė Lapių mokykla išaugo į aštuonmetę. Tais metais 8 klasėje mokėsi 17 mokinių.[254]

2004 m. rugsėjo 1 d. atidaryta nauja ir viena moderniausių Kauno apskrities mokyklų, kurioje vienu metu galės mokytis 320 vaikų. Projekto autorė – architektė Asta Kiaunienė. Mokyklos pastatymo kaina – 15 milijonų.

[253] Tėviškės naujienos, 2003`7.

[254] Lapių mokyklos muziejus. Metraštinis mokyklos albumas.

Didžiųjų Lapių mokykla 1923 m. Fotografas V. Losinskas

DIDŽIŲJŲ LAPIŲ mokykla. Bažnyčios archyve yra 1929 m. raštas dėl tikybos mokytojų reikalų. Jame minima D. Lapių pradinė ir M. Lapių dviejų komplektų pradinė mokyklos.[255] 1929 11 20 raštu Nr. 119 Lapių klebonui D. Lapių 2-jų komplektų pradžios mokyklos mokytojas – vedėjas J. Lapinskas prašo išrūpinti tikybai dėstyti leidimą jam pavestos mokyklos pirmame komplekte su atlyginimu. O Jadvyga Prižgintaitė prašo leidimo tikybai dėstyti D. Lapių pradžios mokyklos antrame komplekte.[256] Sovietiniu periodu aktyvią ateistinę kovą vykdė D. Lapių mokytoja Jankūnienė. Ji liepdavo vaikams atnešti rožančius, maldaknyges ir atiminėjo. Važinėjo po apylinkes ir pjaustė prie kelių, sodybų esančius kryžius. Nupjovė Šatijų kalne. Norėjo nupjauti prie Klemenso Sūdiko sodybos esantį kryžių, bet šis nuvarė ją su kirviu.[257] Įskundė mokytoją Eleną Kurutienę, kad jos brolis yra kunigas. O jis buvo tik panašus į kunigą. Kurutienė pateikė dokumentus, įrodymus, kad jos brolis ne kunigas. Už tokį šmeižtą Jankūnienė gavo pylos.[258] Jankūnienė nuėjo į bažnyčią ir ėmė kažką rašinėti. Moterys su rankinukais ją apdaužė ir išvijo iš bažnyčios. Po Stalino

[255] LBA. „Kurijos raštai iki 1966".
[256] LBA. „Įvairūs raštai".
[257] Stepono Linkevičiaus, g. 1941 m., pasakojimas.
[258] Elenos Kurutienės, g. 1922 m., pasakojimas.

Didžiųjų Lapių mokykla. Mokytojai Galinis su žmona, jų sūnelis Algis. 1941 m. komunistai juos ištrėmė į Sibirą. Priekyje sėdi 1 kl. mokinė Marytė Bartusevičiūtė, g. 1929 m. Stovi I eilėje iš kairės į dešinę antras – brolis Jonas Bartusevičius. Trečias – pusbrolis Mečislovas Bartusevičius, Vaclovo s. Viršuje centre stovi Rimdeikaitė. Į dešinę nuo jos – Regina Bagdzevičiūtė. M. Grinienės nuotrauka

mirties D. Lapių mokyklos mokytojas Misiūnas priteršė ant Stalino portreto. Už tai gavo 3 metus kalėjimo. D. Lapių mokyklą uždarė apie 1972 m.[259] Mokyklos namas yra Šaltinio g. 22.

Didžiųjų Lapių mokyklos namas 2007 m. R. Skrinsko nuotrauka

[259] Iš vietos žmonių prisiminimų.

Didžiųjų Lapių mokykla 1930 m. S. Rimdeikos nuotrauka

BARSŪNIŠKIŲ mokykla buvo atidaryta 1940 m., uždaryta 1967 m.

DRĄSEIKIŲ mokykla. Apie 1931 m. mokykla veikė Prano Nomeikos namuose. Apie 1932 m. persikėlė pas Mykolą Leonavičių. Apie 1935 m. persikėlė į Stavidvarį.[260] 1939 m. Drąseikiuose veikė mokykla turtingesnio ūkininko – malūnininko Leonavičiaus sodyboje. Mokykla buvo vienkomplektė (dirbo

Drąseikių mokykla 1929–30 m. Mokytoja R. Čiurlionytė. Jono Nomeikos nuotrauka

[260] Zofijos Nomeikienės, g. 1924 m., prisiminimai.

Drąseikių mokykla 1931–32 m. Mokytoja R. Čiurlionytė. Jono Nomeikos nuotrauka

Drąseikių mokykla apie 1931 m. Pr. Nomeikos namuose. Iš kairės stovi: Vacė Nomeikaitė, Bronius Stankevičius iš Masteikių. Sėdi: Regina Pogerskaitė, mokytoja Kriaučiūnienė, mažytė Zofija Balandytė. Kitoje mokytojos pusėje – Elena Lekavičiūtė. Sėdi: Julius Nomeika. Stovi: Juzefa Babenskaitė. Sėdi: Aleksas iš Andruškonių. Zofijos Nomeikienės nuotrauka

LIETUVOS RESPUBLIKA

Švietimo Ministerija

Kauno apskrities Lapių valsčiaus

Dragsčių pradžios mokykla

PAŽYMĖJIMAS

Šiuo raštu pažymima, kad Žaščiurinskaitė Emilija Kazio duktė, R. Katalikė tikybos, gimusi 1922 m. rugsėjo mėnesio 7 dieną Kauno apskrityje, valsčiuje, Kaune ~~kaime~~, įstojo į Dragsčių pradžios mokyklą 1930 m. rugsėjo mėnesio 16 dieną, mokėsi joje iki 1933 metų birželio mėnesio 14 dienos ir baigė visą ketverių metų pradžios mokyklos kursą.

Žaščiurinskaitės Emilijos mokėjimas einamųjų pradžios mokykloje mokslo dalykų įvertinamas šitaip:

Tikybos	(5)	labai gerai
Lietuvių kalbos	(3)	patenkinamai
Skaičiavimo	(4)	gerai
Krašto pažinimo	(4)	gerai
Geografijos ir Lietuvos istorijos	(4)	gerai
Gamtos mokslo ir higienos	(3)	patenkinamai

Be to, Žaščiurinskaitė Emilija mokėsi rankų darbų, grafikos dalykų, kūno kultūros, žaidimų, giesmių ir dainų.

Komisija, remdamasi mokslo metų darbais ir egzaminais, nutarė išduoti Žaščiurinskaitei Emilijai šį pažymėjimą ir pripažinti ją baigusia visą ketverių metų pradžios mokyklos kursą.

M. Lapės, 1933 m. birželio mėnesio 16 dieną.

Nr. 23

Komisijos Pirmininkas,
Mokyklos Vedėjas Čiurlionytė R.

Komisijos Nariai

«Dirvos» B-vės leidinys. Kaunas, Laisvės alėja 80

viena mokytoja Krikščiūnaitė su 4 skyriais). Rytą rinkdavosi dviejų skyrių (klasių) mokiniai, su jais mokytoja dirbdavo dvi pamokas. Į trečią pamoką ateidavo dar dviejų klasių mokiniai. Trečią ir ketvirtą pamoką mokytoja dirbdavo su keturiom klasėm. Po keturių pamokų išeidavo namo nuo pat ryto atėję mokiniai, likdavo tie, kurie ateidavo į trečią pamoką. Su jais mokytoja dirbdavo dar 2–3 pamokas.

Drąseikių mokyklos jaunųjų ūkininkų ratelis. Iš kairės į dešinę: Adamavičiūtė, Liudvika Vaškevičiūtė, Ona Leonavičiūtė, Fiodoras Pauliučenka, Irena Sidorovaitė, mokyt. Vaclovas Dalinkevičius, Jonas Nomeika, Stepas Vonžodas, Julius ir Pranas Nomeikos. J. Nomeikos nuotrauka.

1940 m. mokykla persikėlė į Stavidvarį, į Juchnevičiaus namus. Dirbo mokytojas, kuris su šeima gyveno tame pačiame name.

Nuo 1944 m. mokykla persikėlė į vokiečių dvarininko Lengo rūmus Stavidvaryje. Pradžioje mokykla buvo vienkomplektė. Dirbo mokytoja Olga Žakevičiūtė, pirmadieniais dviračiu atvažiuodavusi iš Kauno. Įpusėjus 1944–1945 m. paskirtas dar vienas mokytojas – vyras, mokinių pravardžiuojamas „ponuliu“. Mokykloje mokėsi apie 30–40 mokinių. Tai Drąseikių, Šančių ir Andruškonių kaimų vaikai. Paskyrus dar vieną mokytoją, kiekvienas dirbo su dviem klasėm. Vienas dirbo su I ir III kl., kitas – II ir IV kl.

Drąseikių mokykla 1948–49 m. Lengo namuose. Po spektaklio. Iš kairės I eilėje buvę mokiniai: Pranas Vonžodas, Veronika Nomeikaitė, Liudvika Sudikaitė, mokytoja Valuckienė, Darja Abramovaitė, mokytojas Jonas Valuckas. II eilėje iš kairės: Romas Nomeika, Vytas Vonžodas ir Filipas Abramovas. Prano Vonžodo nuotrauka

1945 m. ėmė dirbti mokytojai Jonas Valuckas su žmona. Jie gyveno mokyklos patalpose. Buvo gerbiami žmonės, organizavę jaunimo saviveiklą. Šie mokytojai dirbo iki 1956 m.

1956 m. į Drąseikius, į to paties ūkininko (jau ištremto į Sibirą) Leonavičiaus sodybos kiemą, atkeltas iš Tauragės kaimo advokato Rešiotkino vasarnamis ir jame įkurta Drąseikių septynmetė mokykla. Šios mokyklos direktorė buvo Nijolė Stočkutė, mokytojai Celestinas Skrinskas, T. Skaisgirytė, A. Skučaitė, D. Jankauskienė, Šukaičiai.

1958 m. I laidoje buvo 13 mokinių. Sumažėjus mokinių skaičiui, 1959 m. mokykla paversta pradine, kurioje dirbo mokytojai Leonas Šukaitis su žmona. Ji veikė iki 1970 m. Uždarius mokyklą, patalpose apgyvendintos šeimos. Netrukus pastatas sudegintas. Kiti buvusių mokyklų pastatai išlikę, vieni apgriuvę, kiti suremontuoti.[261]

Išlikęs kun. Jaso 1929 10 30 Prašymas Kauno arkivyskupui leisti Lepšiškių km. mokytojai Felicijai Lapinskienei dėstyti tikybą, nes ji jau kelinti metai gerai dėsto savo mokykloje tikybą.[262]

EIGIRGALOS pradinės mokyklos vedėjas 1935 m. birželio mėnesio raštu Nr. 32 kviečia Lapių kleboną dalyvauti Eigirgalos mokyklos IV skyriaus išleidžiamuose egzaminuose birželio 18 dieną.[263]

---

[261] Joanos Vonžodienės, g. 1934 m., atsiminimai.

[262] LBA. Segtuvas „Išsiųsta"

[263] LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai".

LONTAINIŲ pradžios mokykla buvo įsteigta 1920 m. Lapių valsčiaus pastate, vienkiemyje, buvusiose rusų valdiškuose namuose. 1922–1923 m. šioje mokykloje mokėsi 56 įvairaus amžiaus (nuo 8 iki 15 m.) mokiniai, susirinkę iš aplinkinių kaimų: Lontainių, Radikių, Agnopolio, Romaškių, Salių, Lanciškių, Aukščių. „1928–1929 mokslo metais Lontainių pradžios mokyklai priklausė 3 ha žemės, mokėsi 39 mokiniai, mokytojavo B. Gudavičius."[264] 1929 10 29 raštu Nr. 70 Lapių klebonui Lontainių pradžios mokyklos vedėjas B. Gudavičius prašo leidimo 1929/30 mokslo metais dėstyti tikybą su atlyginimu.[265]

„Mokyklos inspektoriumi 1924–1933 m. buvo A. Vokietaitis. 1933 m. Lontainių pradinė mokykla perkeliama į Domeikavą. 1935 m. pradžios mokykla iš Domeikavos buvo perkelta į Rožių seniūnijos Žemaitkiemio II kaimą, į Bagdonavičiui priklausantį pastatą. Viename namo gale buvo mokykla, o kitame gyveno 3 kumečių šeimos. Mokyklai priklausė 1,25 ha žemės."[266] Mokykloje buvo 4 skyriai. Pamoka vyko kartu 1–2 skyriams ir 3–4 skyriams. Mokytojai buvo Vytautas (?) Pušinskas ir Elzytė[267] Vaitaitytė. Tikybą dėstė Vilijampolės kunigai Masaitis ir Underlikas. Vaikai ateidavo mokytis iš Giraitės, Sausinės, Žemaitkiemio, Rožių, Salių, Radikių, Lantainių kaimų. 4 skyriuje karo metais mokėsi apie 10 mokinių. Apie 1946/7 metus mokyklą perkėlė prie Rožių kapinių. Čia ji išbuvo apie 2–4 metus.[268] „1949 m. prof. Bronius Sidaravičius, vengdamas tremties, pastatus ir žemę Juozapavoje (čia buvo tik 2 namai[269]) atidavė sovietų valdžiai. Šiame name įsikūrė auganti septynmetė mokykla. 1951–1952 mokslo metais mokykloje pradėta dirbti dviem pamainomis: ryte mokėsi I–IV klasės, o V–VII klasės po pietų.1952 m. mokėsi 95 mokiniai. 1959 m.

Domeikavos mokykla (Rožių km.)

[264] „Domeikavos vidurinė mokykla", D. Bikuličiaus įm. „RD", 2005, p. 1.
[265] LBA.
[266] „Domeikavos vidurinė mokykla", D. Bikuličiaus įm. „RD", 2005, p. 1.
[267] Neatsimena, ar tikras vardas ir pravardė.
[268] Genovaitės Jasionienės, g. 1934 m., atsiminimai.
[269] Marijonos Jagelavičienės, g. 1933 m., atsiminimai.

Domeikavos mokykla apie 1948 m. J. Gineikos nuotrauka

Domeikavos mokyklos I laida. J. Gineikos nuotrauka

– 94. 1971 m. jau 235 mokiniai. 1962 m. pradėtas statyti naujas mokyklos priestatas. Jame mokykla įsikūrė 1963 m. 1965/6 m. DOMEIKAVOS mokykla reorganizuojama į aštuonmetę, o 1983 m. į vidurinę. 2005 m. mokėsi 788 mokiniai, dirbo 62 pedagogai. Buvo 35 klasių komplektai."[270] 2007 m. pavasarį/rudenį mokėsi 787/748 mokiniai, apimant ir Užliedžių (28/20 mokiniai), ir Eigirgalos (23/16 mokiniai) skyrius. Vien tik Domeikavos mokinių buvo 736/712. 2005 m.

[270] „Domeikavos vidurinė mokykla", D. Bikuličiaus įm. „RD", 2005, p.1-2.

Užliedžių skyrius dar nebuvo prijungtas prie Domeikavos. 2007 m. buvo 31 klasės komplektai. Eigirgalos ir Užliedžių skyriuose – 2 komplektai. [271]

Domeikavos mokykla apie 1952 m. Mokytoja Barbora Masiulytė. V. Mikalausko nuotrauka

ORGANIZACIJOS

Lapėse tarpukaryje veikė šaulių, jaunalietuvių, pavasarininkų organizacijos. Mokykloje – angelaičių ir jaunųjų ūkininkų.[272] Katalikiško jaunimo Pavasarininkų organizacija buvusi stipri. Jie prenumeravo „Pavasarį", užsiminėjo menine saviveikla. Susidėję visi po 5 litus, šventaisiais jubiliejiniais 1933 m. pastatė Lapėse kryžių, ornamentuotą lietuvišku stiliumi. Jį

Gėlių barstytojos (adorantės) apie 1946–47 m. J. Černienės nuotrauka

[271] Žinios iš pokalbio su Domeikavos mokyklos direktoriumi Daliu Vibrančiu 2007 06 21 ir sekretore 2007 10 11.

[272] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 129.

nukalė Nikodemas Karnilavičius. Darant verandos remontą, buvo rastas Pavasarininkų organizacijos antspaudas. Jį klebonas R. Skrinskas atidavė Birutei Norkienei. Jaunalietuviai prenumeravo laikraštį „Jaunoji karta“.[273] Katalikų Veikimo skyrius turėjo 28 narius, Pavasario Sąjungos vyrų ir mergaičių kuopos – 36 narius, Angelo Sargo vaikų – 50, Tretininkų – 20 narių.[274]

L.T.J. „Jaunosios Lietuvos“ Eigirgalos skyrius 1937 01 24 kreipėsi į Kuriją, prašydamas leisti Lapių klebonui J. Juodeikai pašventinti savo vėliavą. Ordinaras leidimo nedavė, nes „šventinamos tik bažnytinių, katalikiškų draugijų ir karinio pobūdžio organizacijų. „Jaunosios Lietuvos“ sąjungos vėliava į tokių vėliavų skaičių neįeina.“[275] 1995 m. buvo įkurti skautai. Jiems vadovavo Kostas Gailius, vėliau mokytoja Birutė Norkienė.

2006 m. Iš kairės zakristijonas Aloyzas Urba, aukščiau – Steponas Linkevičius, dešinėje – katechetė Virga Chšanavičienė. R. Skrinsko nuotrauka

PILYS, PILIAKALNIAI IR UPELIAI

Kas pastatė LAPIŲ pilį, literatūroje jokių žinių nėra. Manoma, kad tai sena pilis, o jos plytos ir statybos technika artima Kauno piliai.[276]

---

[273] Ten pat, p. 130.

[274] Iš kun. Jono Juodeikos skaityto raporto Vysk. T. Matulionio vizitacijos proga 1936 10 13.

[275] LBA. „Kurijos raštai iki 1966“.

[276] Jurgis Oksas. „Trumpos istorinės žinios apie buvusį Lapių dvarą“. 1980 05 15.

Lapių pilis. R.Šaknio nuotrauka

Lapių pilis 1591 m. priklausė Krokuvos pilininkui Severinui Bonarai, dar turėjusiam valdas Ogrodence ir Kamence, Mažojoje Lenkijoje. 1620 m. dvarą dalijosi broliai Samuelis ir Aleksandras Valatkevičiai (Volodkovič). Vėliau priklausė Lackiams. 1988 m. per „Atgajos" kasinėjimus rasta daug koklių su Lackių herbu: drakonas su kryželiu ir su Jono Alfonso Lackio vardo ir pareigybių inicialais. J. A. Lackio tėvas – Teodoras Lackis (mirė 1616 m.) buvo pagarsėjęs karys, artimas Lietuvos etmono Jono Karolio Chodkevičiaus bendražygis, pasižymėjęs 1605 m. Salaspilio mūšyje su švedais. Pulkininko vadovaujami husarai daug prisidėjo prie pergalės.[277] J. A. Lackis nuo 1616 m. buvo Daugpilio (tuo metu Dyneburgo) seniūnu, nuo 1630 10 12 buvo Minsko kaštelionas, nors minimas ir kaip Vitebsko pilininkas. 1634 m. – Žemaitijos kaštelionas. O 1643 12 05 tapo Žemaitijos seniūnu.[278] (su šia pareigybe rasti kokliai). Mirė 1646 11 30. Šis žymus valstybės veikėjas ne kartą yra gynęs Lietuvos interesus Abiejų Tautų Respublikos seimuose.[279] Rezidencinius rūmus – pilį J. A. Lackis galėjo pastatyti 1643–1646; jos liekanos tebestovi ir šiandien. Pilis buvo apiplėšta ir sudeginta 1655, karo su Maskva metu. Vėliau atstatyta nebuvo, bet XVIII a. tebenaudoti jos rūsiai. 1653–1655 m. Trakų pavietas buvo priskirtas p. Samueliui Lackiui (greičiausiai J. A. Lackio sūnui), Trakų pakamoriui, kuris į iždą neįnešė priklausančių pinigų ir Vyžainių tribunolo dekretu atleistas iš tų pareigų. 1740 m. dvaras priklausė Chelkovskiams. 1781 m. jį pirko Kauno pavieto rotmistras Dominykas Tiškevičius su žmona Eleonora Valadkevičiūte-Tiš-

[277] A. Vaičius. Kauno diena, 1997 12 11.

[278] Dalia Vasiliūnienė. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, 1998 Nr. 2, p. 28.

[279] Ten pat, p. 21.

kevičiene. Negalėdami išmokėti visos sumos, skolinosi 42 tūkstančius lenkiškų auksinių iš Trakų vaivadijos rotmistro T. Tanskio, kuriam už tai 3 m. įkeitė Lapių pilį.[280] Įkeitimo akte yra dvaro inventorius, iš kurio matyti, kad gyvenamas namas buvo, atvažiavus nuo vieškelio, dešinėje kelio pusėje. Tai buvo medinis, dengtas šiaudais, labai senas, pasviręs pastatas, kurio stogas buvo supuvęs. Dauguma ūkinių pastatų taip pat buvo labai seni, supuvę. Iš inventoriaus galima spręsti, kad gyvenamas namas statytas seniai, ne mažiau kaip prieš 100 metų, t. y. XVII a. antroje pusėje. Reiškia, mūriniai dvaro rūmai jau tuo metu nebebuvo naudojami, o buvo pastatytas naujas medinis namas. Remiantis šiais duomenimis, galima padaryti išvadą, kad Lapių rezidenciniai rūmai buvo sugriauti 1655–1661 m. karo su Maskva ir Švedija metu. Remiantis griuvėsių vizualiniais stebėjimais (netinkuotos gotiško rišimo plytų sienos ir kt.), reikia manyti, kad rūmai statyti XVI a. 2 pusėje, ar vėliausiai XVII a. pradžioje, veikiausiai valdant Bonarams.[281] Vėliau valdė Sivickiai (Ignotas ir kt.), Ratautai, XIX vid. – Rozalija Sivickytė-Ratautienė, Sakalauskai (Gasparas XIX a. pab.). Po Pirmojo pasaulinio karo Sakalauskienė ir Duchnovskienė, Juozas Grigonis – Lietuvos Banko Kauno skyriaus tarnautojas, advokatas. Vėliau Lapių dvaro centrą nusipirko buvęs Lietuvos Respublikos ministras pirmininkas A. Merkys.[282]

Pokario metais Lapių dvaro pastate buvo įsikūrusi kolūkio, vėliau tarybinio ūkio administracija ir kitos apylinkės įstaigos.

1985 m. sausio 25 d. dvaro pastatas sudegė ir 1987 m. jo vietoje buvo pastatytas didelis ir modernus pastatas, kuriame įsikūrė Lapių ūkio administracija ir kultūros namai, 1995 m. LNK televizijos studija.[283] Pilies kiemas buvo labai didelis, visas išgrįstas stambiais akmenimis. Vėliau esą vienam Lapių dvaro savininkui kilusi mintis kieme užveisti vaismedžių sodą. Grin-

Merkio dvaras 1953 m. Č. Vobolevičiaus nuotrauka

[280] Jurgis Oksas. „Trumpos istorinės žinios apie buvusį Lapių dvarą“, 1980 05 15.

[281] Ten pat.

[282] B. Šukys „Lapės – miestelis prie Neries“ Kaunas 1991, p. 32; 38. Algirdas Žalnierius „Mažųjų Lapių dvarvietės žvalgomieji tyrinėjimai 1996 metais.“

[283] A. Vaičius. Kauno diena 1997 12 11.

Merkio dvaro krosnys 1953 m. Iš kairės meno vadovas S. Siaurusaitis ir J. Jasiulevičius. Č. Vobolevičiaus nuotrauka

Merkio dvaro krosnys 1953 m. Iš kairės Č. Vobolevičius ir S. Siaurusaitis. Č. Vobolevičiaus nuotrauka

dinio akmenis pasirodė per sunku išversti, tai žemę ir durpes suvežė ir išbarstė ant akmenų.[284]

Lapių gyventojai pasakoja, kad jiems seneliai porindavę, jog Lapių pilis kažkada požeminiu tuneliu per Nerį buvusi sujungta su Karmėlavos pilimi.[285] Paveldo duomenų yra Priede Nr. 6.

LANTAINIŲ piliakalnis yra vienas iš gražiausių šiose apylinkėse. Jo šlaitai statūs, apie 30 m aukščio. Š. ir V. pusėje yra gynybinis griovys.[286] Jis yra tarp Salių km. ir kelio į Domeikavą. 1 km į š.v. nuo LAPIENĖS ir Neries santakos, 0,1 km į š. nuo Neries deš. kranto, į š. nuo Kauno–Žeimių kelio, buv. Lantainių k. Viršuje yra apie 40 m ilgio š.v. – p. r. kryptimi ir iki 15 m pločio aikštelė. Manoma, kad jos š.v. gale buvo pylimas, kuris sunaikintas įrengus bunkerį.

Padavimai. Nurodoma, kad dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą piliakalnio viršūnę kasinėjo rusų valdžia.[287] Pasakojama, kad piliakalnyje senovėje buvusi pagonių bažnyčia, kurioje juodus šunis aukodavę. Taip pat pasakojama, kad piliakalnyje buvusi skylė, kurią vieną vasarą kerdžius su piemenimis užpylęs.[288]

---

[284] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries“. Kaunas, 1991, p. 15.

[285] Ten pat, p. 16.

[286] Kelionių magija, 2005`2.

[287] VAK. B.11. p. 191.

[288] Ten pat, p. 192.

Nurodoma, kad piliakalnio papėdėje, vėjo pustomame lauke, randama senų sodybų liekanų. Šią vietą žmonės vadina Pekline arba Pekielnu.[289] Piliakalnio aikštelėje prieš Pirmąjį pasaulinį karą, stiprinant Kauno tvirtovę, buvo įrengtas bunkeris. Literatūroje piliakalnis nurodomas ir Kleboniškių vardu. [290]

Smiltynės km. – STAVISČIŲ, o 200 metrų nuo Smiltynės kapinių yra VEISESTĖS upelis. 0,5 km iki Lepšiškių yra MARILĖS upelis. Dešiniajame krante yra VANAGĖLIŲ senovės gyvenvietė.

Kitoje plento ir Marilės upelio pusėje, netoli kapinaičių, archeologai rado MASTEIKIŲ kapinyną. Jame 1993–94 m. rasti XIII–XIV a. 62 griautiniai žirgų kapai, XV–XVII a. 60 žmonių kapų. Rasta apie 860 radinių. Nuo Masteikių kapinaičių pasukus tiesiai slėnio šlaitų link, nesunku pastebėti LEPŠIŠKIŲ piliakalnį. Viršūnė apaugusi krūmais. Lepšiškių piliakalnio šlaitų aukštis apie 23 m, pylimas – apie 3 m aukščio. Vakarinėje dalyje yra negilus gynybinis griovys.

ŠANČIŲ piliakalnis yra 0,8 km į š.r. nuo Lepšiškių piliakalnio, vadinamo Batareika, 0,45 km į š.v. nuo Kauno–Žeimių kelio ir 0,1 km į r. nuo MARGUPIO kair. kranto, apie 1 km nuo Šančių km. į Lapių pusę, pušimis apaugęs. Šančių piliakalnio aukštis apie 20 m. Jo viršuje yra duobė. Seniau ta duobė buvo labai gili. Šančių piliakalnį vietos žmonės vadino Pikelnia, Pikelnė.[291] Nurodoma, kad Pirmojo pasaulinio karo metu piliakalnį kasinėjo vokiečiai ir rado plytų. Buvusi iškasta 1 m pločio ir 1,5 m gylio duobė. Pasakojama, kad piliakalnyje buvusi prancūzų kariuomenės sustojimo vieta (ten pat).[292] Specifiniai archeologiniai duomenys (žr. Priedą Nr. 6).

„Šančių km. gyventojas Pranas Lekavičius, Igno, g. 1890 10 21 Šančiuose, pasakoja savo vaikystės prisiminimus. Kai jis buvo vaikas, kartu su kitais kaimo piemenimis lakstydavęs po tą kalną ir žaisdavęs. Tame kalne buvusi labai didelė, atseit gili, skylė. Buvo kalbama, kad toje skylėje tupįs velnias. Suaugusieji perspėdavę vaikus, kad šie skylės neardytų ir į ją nieko nemėtytų. Esą išbėgsiąs velnias ir pagausiąs vaikus. Tačiau vaikai neklausę: jie pamėgindavę giliai sėdintį velnią paerzinti. Taigi, paleisdavę akmenis į tą skylę, o po to sprukdavę kiek kojos įkabina nuo to kalno žemyn, būdami įsitikinę, kad jie yra greitesni ir už patį greičiausią velnią. O kai pasileisdavę skuosti, kūnas pagaugais nueidavęs, tai ir atrodydavę lyg kas vejasi. Tik geroką varsną nubėgę atsigręždavę pasižiūrėti, ar iš tikrųjų velnio vytasi. Bet velniui, matyt, nusibosdavę vaikus toli vytis ir jis sugrįždavęs į savo tupyklą anksčiau, negu vaikai atgal atsigręždavę pasižiūrėti vejiko. Taigi, jaunieji drąsuoliai niekada ir nematę to velnio. Stepas

[289] B.Kviklys. 1991, p. 31.

[290] Kultūros paveldo Registrų Nr. A324; paieškos Nr. MC 5066. http://195.182.68.156/registrai/

[291] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 86.

[292] VAK. B.11. p. 306. http://195.182.68.156/registrai/

Lekavičius, Igno, g. 1909 m. Šančiuose (Prano brolis), pasakoja, kad žmonės tą kalną laikę užburtu, užkerėtu."

„Netoli „Pikelnės" yra kitas kalnas, vadinamas „Kapaliūšai."[293]. Kultūros paveldo registre būtent Šančių piliakalnis vadinamas Kepeliušu.[294] Br. Kviklys rašo „Kapeliušu": „Šio kaimo gale, Neries šlaituose, yra įdomus piliakalnis, kiek primenąs skrybėlę ir todėl vietos žmonių vadinamas Kapeliušu. Jis priskiriamas pirmojo pokristinio tūkstantmečio piliakalnių tipui."[295] Šalia Šančių km. sodybų yra kalva. Archeologas Petras Tarasenka manė, jog tai antrasis Šančių piliakalnis. Seniau vietiniai šią kalvą vadino „okopu", „šancais" (vok. *Die Schanze* – pylimais sutvirtintas XVI–XVII a. lauko įtvirtinimas). Galėjo nuo to kilti ir kaimo vardas. Vietiniai sako, kad čia yra kapai.[296] (Plačiau žr. skyriuje apie kapines).

„Eidami Neries pakrante, prieisite MAŽŲJŲ ŽINĖNŲ piliakalnį, kurio vienas šlaitas virtęs ANDRUŠKONIŲ atodanga. Piliakalnis įrengtas Neries ir ŠLĖNOS santakoje. Akivaizdu, kad čia stovėjo nemaža medinė pilis. Šiauriniame aikštelės pakraštyje supiltas 55 m ilgio, apie 4 m aukščio pylimas. Piliakalnyje lokalizuojama XIV a. rašytiniuose šaltiniuose paminėta SVILONIŲ pilis."[297]

EIGIRGALA yra minima tarp J. Basanavičiaus išvardintų pilių: „Eigergalia, arba Egollen (?), ant Nerio (Vilijos) kranto, netoli Kauno. Pasakojama, čia Keistutis pastatęs pilį, kada Kauno pilis išgriauta tapo 1362 m."[298]

Bronius Šukys mini dar tokius upelius: VILKSTUČIŲ, KAZLINĖS, (Kazluvkos) TAURUPĖ, ZILGIŲ, LEPŠIŠKIŲ.[299] Ir Lapių tvenkinių istoriją: „Kitados čia tekėjo vingiuotas ir sraunus upokšnis. Prieš keletą metų čia supiltas aukštas ir platus pylimas, padaryta užtvanka. Vanduo sulaikytas, o jis atiteka iš Ambuolių ir Sadėlių miškų upokšniais. Į jį prileido žuvų. Žuvivaisos telkinys priklauso MIS`ui. O netolimoje ateityje jį numatoma praplėsti."[300]

J. Dubinienė pasakojo, kad maždaug 0,25 km nuo bažnyčios, Vacio Chmieliausko sodyboje, sruvenęs šaltinėlis, seniau vadintas Šv. Jono vardu. Žmonės kitados rinkdavęsi, vandeniu vilgydavę savo akis ir skaudamas vietas, gerdavę tą tyrą vandenėlį.[301] Dabar šaltinėlio vanduo nuvestas į vamzdį.

Pro Salių km. teka SALIŲ upelis.

---

[293] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 86–87.

[294] http://195.182.68.156/registrai/.

[295] B. Kviklys. „Mūsų Lietuva", 2 T., Vilnius, 1991, p. 374.

[296] Kultūros paveldo Registrų Nr. A325; paieškos Nr. MC 5056. Nr. Lietuvos Respublikos kultūros paminklų sąraše ~~A R357~~. Kultūros ministro 2005 m. įsakymais Nr. ĮV-190, ĮV-359 saugoti moksliniam pažinimui bei viešajam pažinimui ir naudojimui. http://195.182.68.156/registrai/.

[297] Kelionių magija, 2005`2.

[298] Jonas Basanavičius. „Rinktiniai raštai". Vilnius, Vaga, 1970, p. 84.

[299] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 133.

[300] Ten pat, p. 267. „Komunizmo vėliava", 1975 09 04.

[301] Ten pat, p. 49.

KALBA

XVII a. I pusėje Lapių apylinkės gyventojai tekalbėjo lietuviškai, nes dotacijos akte pasakyta, jog klebonai mokėtų lietuvių kalbą ir sekmadieniais sakytų lietuvišką pamokslą, atsižvelgiant į vietos aplinkybes.[302] Dvaro įtakoje XIX a. pab. bažnyčioje buvo vartojama lenkų kalba. Mečislovas Zaščiurinskas, g. 1926 m., sako, kad dvarininkai ėmė kalbėti prancūzų ir lenkų kalbomis. Iš valstiečių reikalaudavo į juos kreiptis lenkiškai. O valstiečiams reikėdavo prašyti tai medžių, tai ganiavos, todėl išmoko lenkiškai. Po pono Vitčin valdė ponas Volfas. Jis labai pykdavo, jei kas kalbėdavo lietuviškai. Eidavo pasiklausyti, kokia kalba meldžiasi.[303] XX a. pradžioje bažnyčioje vyko „kalbiniai mūšiai". Kuriam laikui buvo suspenduotos net pamaldos. Kurija šiuo klausimu gavo daug skundų. Apie vieną kalbinį susitarimą rašė Lietuvos Aidas.[304] 1960 m. kurija uždarė bažnyčią dėl nekatalikiškos kovos už kalbą. Bažnyčioje pamaldų nebuvo apie metus.[305] Vienoje šeimoje būdavo vienas brolis lenkas, du broliai lietuviai ir t.t., dar ir dabar yra senų žmonių, iš kurių vienas brolis lenkas, kitas – lietuvis.[306]

LAISVĖS PAMINKLAS

Laisvės paminklas

[302] Lietuvių enciklopedija, XIV tomas, Bostonas. 1958, p. 166.
[303] Jono Nomeikos, g. 1926 m., atsiminimai.
[304] Lietuvos Aidas, Nr. 15, 1932 m. sausio 20 d. p. 6.
[305] Alinos Rusteikienės, g.1938 m., atsiminimai.
[306] Vitalijos Venslovienės, g. 1942 m., surinkti duomenys.

Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmečiui paminėti paminklą ant bažnyčios žemės 1928 m. pastatė klebonas kun. J. Jasas ir vietos šaulių būrys. Paminklą sumūrino vietos gyventojas Jonas Labazinas (mirė 1954 m.) Jam padėjo mūryti Dudonis.[307] Paminklo statymui vadovavo Lapių klebonas J. Jasas. Jis parašė raštą, kurį įdėjo į butelį ir užmūrijo pamate. Paminklo šonuose šventinimo metu buvo pasodinti du ąžuoliukai. Buvo paruošti trys, todėl trečią, atsarginį, pasodino prie klebonijos. Monumentas sucementuotas iš pačių gražiausių Lapių laukų akmenų, kuriuos savo arkliais iš apylinkių suvežė vietos gyventojai. Akmenis vežė net iš Neries upės, – taip pasakojo tėvuko brolis Antanas Nomeika.[308] Viršuje buvo įmūrytas lapiečio kalvio Nikodemo Karnilavičiaus, g. 1902 04 15, padirbtas dailus apie 1 metro aukščio kryžius,[309] kiek žemiau – Vytis.

Priešakyje auksinėmis raidėmis žėrėjo plokštėje įrašas:

ŽUVUSIEMS
UŽ LIETUVOS LAISVĘ
1918–1928

Buvo dar ir kitos dvi plokštės su įrašais. Vienoje jų „PRO PATRIA“ (už tėvynę).[310] Kitoje – „PER ASPERA AD ASTRA“ (Per kančias į žvaigždes).

1930 m. minint Vytauto Didžiojo mirties 500-ąsias metines, laikinai buvo pritvirtintas Vytauto Didžiojo paveikslas. Prie paminklo valstybinių švenčių metu vykdavo įvairūs renginiai, iškilmingos rikiuotės. Paminklas Vytauto Didžiojo metais, per Jonines, buvo pašventintas. Prie paminklo buvo gyvatvorė. Po jungtuvių, krikšto, žmonės prie paminklo fotografavosi, padėdavo gėlių.[311]

1935 02 16 Lapių Šaulių būrys iškilmingai paminėjo Nepriklausomybės šventę. Šventėje dalyvavo ir Lapių šaulių būrio garbės narys, tuometinis Kauno

Jonas Labazinas, pusseserė Liuba Komisarovienė, brolis Vladas Labazinas, žmona Klaudija Labazinienė su vaiku? Dar buvo 6 vaikai

[307] Iš Povilo Labazino, g. 1930 m., pasakojimo 2007 05 17
[308] Jono Nomeikos, g. 1926 m., atsiminimai.
[309] Iš Povilo Labazino pasakojimo 2007 05 17.
[310] Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris“. Kaunas, 1991, p. 133.
[311] Iš Povilo Labazino, g. 1930 m., pasakojimo.

miesto burmistras, ats. pulk. A. Merkys su žmona ir daug kitų svečių. Rytą būrys su orkestru nuvyko į iškilmingas pamaldas bažnyčioje. Giedojo A. Panemunės V.V.S. skyriaus choras. Po pamaldų prie nepriklausomybės paminklo buvo iškilmingai pašventinta šaulių būrio vėliava ir priimta šaulių priesaika. Vėliavą pašventino ir šaulius prisaikdino vietos klebonas kun. J. Jasas, plačiai apibūdinęs vėliavos prasmę ir priesaikos reikšmę. Rinktinės vado pavaduotojas, ats. leit. M. Varanius pasakė kalbą, iškeldamas nepriklausomybės sukaktuvių reikšmę. Po pietų pradžios mokykloje buvo iškilmingas posėdis, kurį pradėjo policijos nuovados virš. Stasiūnas. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti aukščiau minėti asmenys ir kiti.[312]

Sovietams 1940 m. okupavus Lietuvą, prasidėjo tautos genocidas. Imta organizuoti mitingus. „Kaip pasakoja Jonas Žemaitis, Vinco, g. 1904 m., gyv. Smiltynų km. ir Vladas Jaglinskas, gim. apie 1905 m. Ginėnų km., vienas tokių mitingų 1940 m. vykęs ir Lapių gyvenvietės aikštėje, prie pat Nepriklausomybės paminklo. Kažkas atnešė gražų patriotinio turinio plakatą. „Nereikia! Tučtuojau pašalint!.. Smetoniškas! – klykė mitingo organizatoriai. Vos tik po pamaldų milicijos buvo suvaryta minia, vietos milicijos viršininkas Trimailovas, kilęs iš Ibėnų, lietuviškai šūktelėjęs: „Ei Česaiti, nuvožk furašką!" Vietos klebonas dr. Ignas Česaitis (buv. prof.) dar nespėjo nė pirštu paliesti savo beretės, o jau prie jo pripuolė keli milicininkai ir ėmė jį daužyti per galvą. „Vyrai, ką darot? Ir dar šitaip...seną žmogų, didžiai mokytą," – pasigailėjo Aleksandras Vjukas, komunistas iš TSRS, Lapių partorgas. Mitingą „atidarė" Čestovas, Lapių valsčiaus valdybos pirmasis tarybinis pirmininkas. Kalbėjo kariškiai rusai, atvykę iš Kauno. Kalbėjo Lapių partorgas Stepanas Volosenka. „Atimkit žemę iš klebono!" – šaukė iš tribūnos. „Žemė ne klebono!.. Bažnyčios, parapijos, mūsų..." – kažkas protestavo iš minios. Pirmas bolševikų darbas buvo šluoti valstiečių aruodus ir „raudonomis gurguolėmis" vežti į Kauną valstybei. Už grūdų atvežimą nė kvito neišrašydavę: mat jei dovana, tai dovana."[313]

Iš Lapių trėmė kaip ir iš kitur. Yra žinoma, kad tremiamųjų sąrašus sudarinėjo Steponas Volosenka, Lapių partorgas.[314] Vien iš Pakalniškių kaimo buvo ištremti Motiejus Jankauskas, jo sūnūs Antanas ir Pranas Jankauskai, Pūsliai, Kriaučiūnai, Kondrackiai, Gomanai ir kt. Iš M. Lapių 1941 06 14 naktį buvo ištremti mokyklos vedėjas Tumasonis su žmona Vanda ir 2 mažais vaikais, jų uošvė, paprasti valstiečiai Jonas ir Vladas Petrauskai, Teodora Petrauskaitė, Petraitis ir kt. Mokytoją Joną Gabšį sušaudė vietoje, nes jis suabejojo, ar lipti į tremtinius surenkančią mašiną.[315] Agronomas Mileška perspėjo

[312] Trimitas, 1935 02 26.

[313] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 161-162.

[314] Žr. ten pat, p. 164.

[315] Ten pat.

kai kuriuos žmones apie trėmimus ir jie spėjo pasislėpti.

1941 m.birželio 22 d. rusų kariuomenei žygiuojant keliu palei upę kažkas iš Lapių kalno į juos šovė. Atskubėjęs rusų kareivis nušovė kelis nekaltus asmenis. Tarp jų buvo ir Nikodemas Karnilavičiaus,[316] Boleslovas Zinevičius.[317] Nikodemas palaidotas Lapių parapijos kapinėse, nuo bažnyčios nusileidus į šlaitą link kelio.

Nikodemas Karnilavičius su žmona Veronika apie 1936 m. Vandos Budreckienės nuotrauka

Įsiveržę vokiečiai pirmiausia išuostė sovietų valdžios aktyvistus ir žydus. Be tardymo ir teismo Margavos miške, kitoje Neries pusėje, 1941 07 14 buvo sušaudyti: Juozas Zvolinskas, Petras Gomanas, Stepas Petrauskas, Juozas Ivanauskas, Juozas Vulkevičius, Stasys Jaška, Abraomas ir Zelmanas Grinbliatai, Grinbliatienė. Po to juos giminės perlaidojo. J. Zvolinsko namiškiai, jie vadinosi Valinskai, kryželį prikalė ir prie jo paminklo, bet komunistai nuplėšė.[318]

D. Lapių gyventojas Steponas Rimdeika su žmona 1943 – 1945 m. pas save slėpė iš IX forto pabėgusią žydaitę. Ištekėjusios jos pavardė buvo Fišerienė.[319]

Raudonoji armija grįžo į Lapių žemę 1944 08 01 rytą.[320]

1944 m. vasarą ties Eigirgala dėl nežinomų priežasčių nukrito sovietinis karinis lėktuvas. Žuvo nemažiau kaip penki lakūnai. Pradžioje jie buvo palaidoti Lapių aikštėje ties paminklu, vėliau perlaidoti Kaune karių kapinėse.[321] Antanina Rusteikienė, g. 1907 m., savo dukrai pasakojusi, kad jai skutant bulves, užėję stribai ir liepė keturis kruvinus rusų lakūnų kūnus nuprausti, aprengti. Tuos karius palaidojo prie paminklo. Mama vaikams liepdavusi nežaisti prie paminko, nes ten palaidoti žmonės.[322] Emilija Petrauskienė (Vilkevičiūtė) sa-

---

[316] Povilo Labazino liudijimas.

[317] Jonas Juozapavičius. „Lapės – miestelis prie Neries". 2001, 16 p. Paliudijo Nikodemo dukra Vanda Budreckienė.

[318] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris". Kaunas, 1991, p. 163–164.

[319] Elenos Vonžodienės, g. 1949 m., Stepo dukros, liudijimas.

[320] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris". Kaunas, 1991, p. 138.

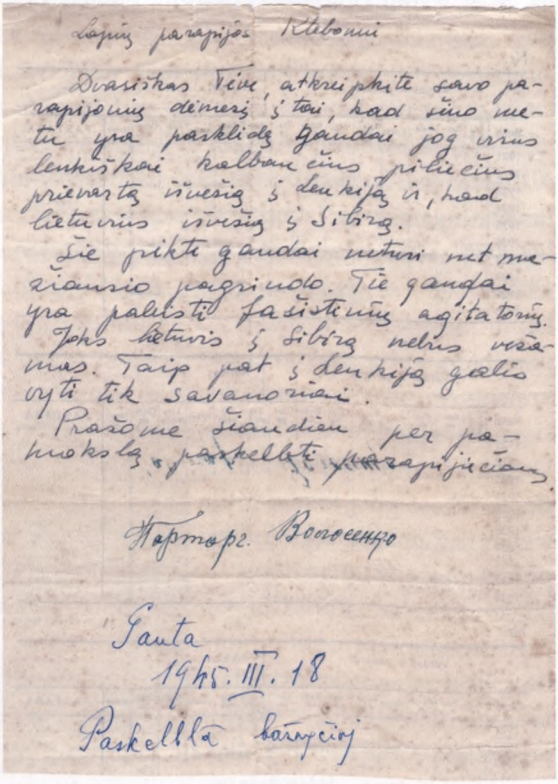
[321] Ten pat, p. 194.

[322] Navickienės Onos, g. 1944 m., liudijimas.

kiusi, kad laidojant jų palaikai buvo įvynioti į parašiutus. Jų ten buvę keturi.[323] Perlaidojant iš kūnų buvo likę drebučiai.[324]

Karui besibaigiant ties aikštės pakraščiu, nuo vartelių į kapus ir bažnyčią, iki aikštės krašto į kairę pusę žiūrint į bažnyčią, viena eile buvo palaidoti karių palaikai. Vėliau 1945 m. ar 1946 m. jie buvo perlaidoti į kapines. Pasak Marijonos Jagelavičienės, ne viena, o keliomis eilėmis buvo sulaidoti rasti negyvi žmonės. Į Kauno Šančių kapines perlaidoti apie 1949 m.[325]

Po karo vėl prasidėjo trėmimai. Vaclovą Vaškevičių iš Andriuškonių km. stribai suėmė 1945 m. sausio mėnesį, nes jis buvo šaulys, mylėjo tėvynę ir turėjo 24 ha žemės. Tą pačią viduržiemo naktį jo žmoną su dviem dukromis, Liudvika (15 m.) ir Leonora (14 m.) išvarė iš namų. Vaclovas mirė 1947 m. Vorkutos kalėjime, būdamas 51 metų. Joną Eimontą gaudė 3 kartus. Bet jam pavykdavo su šeima pabėgti, nes kelias į jo sodybą taip išvingiuotas, kad iš anksto matosi, kad kažkas atvyksta. Į Andruškonių km. po 1863 m. sukilimo buvo privežta daug rusų.[326]

Lapių parapijos Klebonui

Dvasiškas Tėve, atkreipkite savo parapijonių dėmesį į tai, kad šiuo metu yra paskleisti gandai jog visus lenkiškai kalbančius piliečius prievartą išvežią į Lenkiją ir, kad lietuvius išvežią į Sibirą.

Šie prieš gandai neturi net menkiausio pagrindo. Tie gandai yra paleisti fašistinių agitatorių. Jokio lietuvio į Sibirą nebus vežamas. Taip pat į Lenkiją galės vykti tik savanoriai.

Prašome šiandien per pamokslą paskelbti parapijiečiams.

Klebonas Vaitmaro Vaitkevičius

Gauta
1945. III. 18
Paskelbta bažnyčioj

Kažkuriais pokario metais stribai aptikę Varlavos miške, palei Eigirgalą, partizanų žeminę. Kautynių metu žuvę šeši partizanai. Jų lavonai buvo atvežti į aikštę prieš Lapių bažnyčią ir numesti. Vėliau juos užkasė bažnyčios šlaito apačioje. 1990 m. rudeniop žuvusiųjų palaikai buvo perlaidoti.[327]

Stalino laikais Laisvės paminklo viršuje esantį kryžių nupjovė stribas Filipavičius. Jam bepjaunant kryžių,

[323] Povilo Labazino, g. 1930 m., liudijimas.
[324] Veronikos Sandonavičienės, g. 1933 m., prisiminimai.
[325] Iš Marijonos Jagelavičienės, g. 1933 m., pasakojimo.
[326] Liudvikos Nomeikienės, g. 1928 m., liudijimas.
[327] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 69.

lūžo pjūkliukas. Pjovėjas krito iš beveik 3 m aukščio ir užsimušė. Valdžia Filipavičių greitai ir slaptai palaidojo.[328] Stribas po kryžiaus nupjovimo grįžo į būstinę, dar išgėrė ir netyčia nusišovė.[329] Nesisekė ir kitiems stribams. Stribų vyresnysis Osipas Bulatovas vėliau buvo paskirtas Vilijampolės „Vilko" fabriko sargybinių vadu. Vėliau jį rado negyvą, galva įkištą į lauko tualetą. Stribas Stepas Ivanauskas iš Lepšiškių pasikorė.[330] Vietoj kryžiaus tarybinė valdžia ant laisvės paminklo viršaus uždėjo Stalino biustą, primenantį, „kad 1948 m. Lapėse buvo įkurtas pirmasis Kauno r. kolūkis, pavadintas Stalino vardu. Kai šio tirono kultas pagaliau susilaukė kracho, nuo paminklo nusuko Stalino galvą, ir vienas komjaunuolis (per prievartą, dabar jau miręs) ją nudaigojo. Visa tai įvyko 1956 m. pagal dėsnį: `Tai, kas gali sulūžti, būtinai sulūš.`" „Dar 1947 m. buv. Christausko dvaro centre, Šatijų kaime, susikūrė Valstiečių kooperatyvų sąjunga. Maž. Lapių kaime nuo 1948 m. pirmasis tarybinis ūkis, tais pačiais metais pervestas į Lapių Stalino kolūkį, o šis nuo 1959 m. – į Lapių tarybinį ūkį.[331]

1948 m., įkūrus Stalino kolūkį, obeliskas buvo aptinkuotas ir ant jo pastatytas Stalino biustas. Stribams vadovaujant aikštėje buvo pasodinta beržų eilė. Aplink Stalino paminklą kvadratu pasodino akacijas. 1956 m., po TSKP XX suvažiavimo, paminklas su biustu vietos valdžios nurodymu buvo nugriautas ir užkastas prie Lapių ryšių skyriaus.[332] Paminklą traktoriumi įstūmė į šalia jo iškastą duobę. Pasak Veronikos Sandonavičienės, jį užkasė kieme tarp Chšanavičių ir Tervydžių namų, Mokyklos g. Pagal Br. Šukį, garažo kampe. Lapių mokyklos muziejuje yra eksponuojama plokštė su užrašu nuo Laisvės paminklo, kurią rizikuodamas dideliais nemalonumais išsaugojo mokytojas - kraštotyrininkas Bronius Šukys. „Kai paminklas liko be Stalino „marškinių", išsigando Lapių komunistai, išvydę paslėptą Lietuvos laisvę. Tuoj nuplėšė įrašus. Dvi plokštes su įrašais man, kaip muziejininkui mėgėjui, pavyko nučiupti ir paslėpti. Iškasė gilią duobę ir į ją įvertė paminklą. Tačiau paminklo postamento vienas kampas liko kyšoti. Ilgai dar daužė didžiuliais kūjais, kol tą kampą nukapojo. Statant naujus kooperatyvo parduotuvės pastatus, tas paminklas pateko po sandėlio pamatais. Čia paminėtą pirmąją plokštę paslėpiau prie savo buto pamatų; kitą – prie kelio į mokyklą, krūmuose. Kitą ankstų rytą kelią platino, ir plokštė pateko į kelio plotą. O pirmoji plokštė gerai išsilaikė. Man paprašius, mokiniai 1990 12 10 ją nugabeno į mūsų mokyklos kraštotyros muziejėlį, mano įsteigtą 1951 m." Toji plokštė tamsaus granito: aukščio – 35 cm, pločio –

[328] Povilo Labazino liudijimas.

[329] Jono Nomeikos, g.1926 m., pasakojimas.

[330] Ten pat.

[331] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 96 ir p. 192.

[332] „Nukentėję paminklai". Vilnius, 1994, p. 68.

42 cm, storio – 8 cm; plokštės viršus apvalainis. „Kitados lapiečiai labai mėgdavo fotografuotis prie savojo paminklo. Tokių nuotraukų surinkta mokyklos muziejėlyje. Šiuo metu lapiečiai nori tą monumentą iškelti iš žemės ir atnaujinti. Apie paminklo išniekinimą buvo rašyta spaudoje."[333]

Kauno r. Lapių mst. gyventojai nuo persitvarkymo laikų niekaip negali atstatyti aikštėje prieš bažnyčią stovėjusio Laisvės paminklo. Lapių klebono kun. R. Skrinsko iniciatyva ne vieną kartą buvo renkami parašai ir kreiptasi į įvairias instancijas: Lietuvos Respublikos prezidentą, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininką, Respublikos Ministrą Pirmininką, Kauno apskrities viršininką, Kauno r. Savivaldybę, Kauno r. Tarybą, Kauno r. merą, Lapių seniūną.

Dokumentai iš Priedo Nr. 3 įrodo, kad Kauno r. savivaldybė pažeidė savo pačios įsipareigojimą neprivatizuoti bažnytinės žemės, apie tai neinformavo Lapių klebono ir Laisvės paminklo žemę išnuomavo verslo struktūrai.

Problemą sudaro tai, kad paminklo vietoje buvo užstatytas garažas, kuris dabar yra beveik nenaudojamas ir darko visą aplinką. Kauno r. Centrinio vartotojų kooperatyvo pirmininkas Algirdas Ruzgys, kuriam priklauso kooperatyvo parduotuvė, o dabar ir tas garažas, 2006 m. pasiūlė už 35 000 litų kompensaciją leisti nugriauti jiems mažai reikalingą griozdą. Rajono valdžia gaili pinigų. 2007 m. mero L. Gineikos ir Lapių seniūno R. Stankaus pozicija – statyti paminklą prie seniūnijos. Motyvas: seniūnijos bendruomenė nori atstatyti paminklą prie seniūnijos. 2007 m. kovo mėnesio pabaigoje buvo atlikta pagrindinėse gatvėse gyvenančių žmonių apklausa: „Kurioje vietoje jie norėtų, kad būtų atstatytas Laisvės paminklas?" 100 proc. apklaustųjų atsakė, kad ankstesnėje vietoje, prie bažnyčios.

Arkivysk. S. Tamkevičius, meras L. Gineika su parapijiečiais apžiūri Laisvės paminklo vietą. 2007 01 24. R. Skrinsko nuotrauka

Visų istorikų, paveldo specialistų, kraštotyrininkų nuomone, paminklas turi būti atstatomas ne prie tvoros, ne prie seniūnijos ar dar kažkur, bet ten, kur jis stovėjo ir turi stovėti, – senoje garbingoje vietoje.

[333] Pvz., A. Vaičiaus straipsnis su fotonuotrauka iš muziejėlio, pavadintas „Kryžius ir Stalinas – ant vieno postamento", Kauno r. laikraštis „Tėviškės žinios", 1989 07 27, Nr. 88. B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 97.

Lentos atidengimas 2007 06 14. R. Skrinsko nuotrauka

2007 m. birželio mėn. 14 d. – masinių trėmimų pradžios dieną, – prie aikštės buvo atidengta memorialinė lenta komunistų įvykdytam vandališkam nusikaltimui įamžinti. Ji liudys Centrinės ir Kauno r. valdžių abejingumą gyventojų prašymams atstatyti komunistinių barbarų sunaikintą Laisvės paminklą.

2007 08 21, 09 val. Lapių žmonės suorganizavo piketą prie Kauno r. Savivaldybės reikalaudami, kad būtų senoje vietoje atstatytas Laisvės paminklas. Klebonas pikete nedalyvavo. Šį piketą per žinias parodė Penktasis ir Pūko televizijos kanalai.

Tą pačią dieną 09:24 val. klebonui Robertui Skrinskui į mobilųjį telefoną paskambino arkivyskupas Sigitas Tamkevičius ir įspėjo, kad jei piketuos, tai dar šiais metais iškels iš Lapių ir Domeikavos parapijų. O Algirdas Ruzgys kainą pakėlė iki 70 000 Lt.

Betėgaloje Laisvės paminklas išliko nesugriautas. Kulautuvoje Laisvės paminklas buvo atstatytas 1989 11 01, Padainupio (Garliavos–Pažėrų kelio š. pusėje) atšventintas 1989 07 16.

Bronius Šukys rašė: „Lapių vietovė galėtų tapti dideliu kultūriniu centru. Jos patrauklumas dar padidėtų, jei būtų atstatytas (...) paminklas Lietuvos Nepriklausomybei."[334]

Apie susirašinėjimą su biurokratais dėl Laisvės paminklo žr. Priede Nr. 4.

[334] B. Šukys. „Lapės – miestelis prie Neries". Kaunas, 1991, p. 37.

SPAUDA apie Laisvės paminklą: Bičiulystė (Čikaga), liepos mėn. Nr. 1 (00239); Kauno diena, 1997 12 11; 2005 05 21, 21 p.; 2007 01 16, 9 p. 2007 08 22, 1 p.; Lietuvos Aidas, 2007 09 11; Tėviškės žinios, 1989 06 27; 1989 07 27; 1989 07 29; 1989 08 29; 2004 10 22; Naujos Tėviškės žinios, 2005 05 21, 4 p.; 2007 01 26, 1 p.; 2007 08 22, 4 p. 2007 09 01, 5 p.; 2007 09 08; XXI amžius, 2007 01 19; 2007 02 07; 2007 06 29; Trimitas, 1932 02 28; 1932 10 27; Ieva Urbonaitė, Delfi.lt; 2007 sausio mėn. 11 d. 17:34; http://whatson.delfi.lt/archive/article.php?id=11776883.

ARCHYVAS

Lietuvos valstybiniame istorijos archyve yra saugoma 1740 06 15 inventorius – LVIA, f.669, ap.2, b321, l.62. Kitas aktas – f. 669, ap. 2, b356, p. 369; 1818 m. vizitacija – LVIA, f. 694, ap.1, b3640, l.372; 1885 m. inventorius – LVIA f. 696, ap. 2, b201, l.29; 1887 m. inventorius – LVIA, f. 696, ap. 2, b201, l. 1-5a;[335]

Pagal Lapių bažnyčios archyve esantį muziejaus Priėmimo-perdavimo aktą, 1959 09 07 Lapių klebonas J. Stankūnas perdavė Kauno valstybinio istorinio muziejaus darbuotojai Gabriūnaitei Lapių archyve buvusius: 1) inventorių iš 1887 m. (10 lapų); 2) inventorių iš 1919 m. (6 lapai); 3) Telšių vyskupui raštas iš 1913 m. (1 lapas); 4) Raštas Lietuvos bažnyčių rektoriams (1 lapas); 5) Kun. Jurgio Markevičiaus pareiškimas (2 lapai); 6) Tris popiežių bules iš XVIII a. (3 lapai). Klebonas kun. R. Skrinskas 2007 m. gegužės mėnesį kreipėsi į Karo muziejų dėl minėtų dokumentų, norėdamas padaryti kopijas. Bet muziejaus archyvo saugykloje dokumentų nerasta.

METRIKAI

Lapių parapijos raštinė pradėjo registruoti metrikaciją tik nuo 1850 m. Anksčiau jie buvo rašomi Karmėlavos bažnyčios parapijoje.

Metrikų nuorašai iki 1951 m. nusiųsti Kauno Kurijai – Kauno dekanatas.[336]

Kauno apsk. Vykdomojo Komiteto Metrikacijos skyriui per Lapių valsčiaus sekretorių kun. Ignas Česaitis persiunčia 2 archyvų knygas: Мемпческая книга о родившихся 1850–1856; Мемпческая книга о родившихся 1856–1862. Abi knygos po 100 lapų. Pažymima, kad kitas knygas paėmė Metrikacijos skyriaus atstovas 1941 02 01.[337]

---

[335] Jurgis Oksas. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią“, 1980.

[336] Kun. Juozo Jaso 1925 m. inventorius.

[337] LBA. Segtuvas „Išsiųsta“. Iš Lapių klebono kun. Igno Česaičio 1944 12 01 rašto.

Kaip kleboną kun. R. Skrinską informavo Kauno r. Savivaldybės archyvo darbuotoja, Kauno r. Savivaldybės archyve yra tokių metų archyvai: Krikšto: 1901–1917; 1918–1928; 1929–1940. Santuokos: 1887–1927; 1889–1919; 1921–1939; 1928–1940. Mirtys: 1910–1940; Vilniaus Istorijos archyve (G. Vilties g. 10): 1888–1909.

Bažnyčioje dar yra įvairių metų į įvairius sąsiuvinius prirašytų metrikų juodraščių, sąsiuvinių ir knygų.

METRIKAI:

1. Gimimų sąsiuvinis;
2. Gimimų ir mirimų įrašų juodraščiai 1953 - 1955, sąsiuvinis;
3. Gimimų ir mirimų įrašų juodraščiai 1956 - 1957, sąsiuvinis;
4. Krikštų sąsiuvinis 1908–1913 subraukytas;
5. Krikštų knyga 1917–1920 02 08. Vokiečių k. D[338];
6. Krikštų sąsiuvinis 1931–1940 kovas;
7. Krikštų knyga 1940–1942; 1954–1958. D;
8. Krikštų knyga 1959; 1953; 1951; 1950; 1947; 1948; 1949. Lapai įsegti;
9. Krikštų sąsiuvinis juodraštis 1959–1965;
10 Krikštų sąsiuvinis 1965–1979;
11. Krikštų knyga 1972–1995;
12. Krikštų knyga 1996–
13. Jungtuvių sąsiuvinis 1970–1971;
14. Santuokų knyga 1860–1866 Lenkų k. D;
15. Santuokų knyga 1865–1874 Rusų k. D. Be viršelio;
16. Santuokų knyga 1850–1859 Lenkų k. D. Be viršelio;
17. Santuokų knyga 1940 09 29–1941 01 18; 1944 02 15; 1951 04 17; 1945 12 25;
18. Santuokų knyga 1970–1984; 1994–1995;
19. Santuokų knyga 1996 –
20. Mirimų knyga 1917–1931 D. Vokiečių k.;
21. Mirimų knyga 1944–1957. Įsegti lapai;
22. Mirimų sąsiuvinis 1958 12 31–1968 02 10;
23. Mirimų sąsiuvinis 1970 04 06–1971 06 14;
24. Mirusiųjų sąsiuvinis 1968 03 11–1980 04 01;
25. Mirimų knyga 1972–1982; 1994–1995;
26. Laidotuvių knyga 1996–
27. Parapijiečių sąrašas XIX ar XVIII a. (?);
28. Parapijiečių sąrašas rusų k. 1901.

[338] D = didelio formato.

KNYGOS:

1. Appendix 1932;
2. Biblia, Lipsk 1854;
3. Breviarum Romanum, Mechliniae M.D. CCC.LXI;
4. Brevijorius lot. k. 417–940 p.;
5. Cantionale ecclesiastique, Varsaviae MDCCCXXV;
6. Cantionale Ecclesiasticum Romano – Catcholicum, Vilnae 1862;
7. Cantiones sacrae, Ratisbon, New York, Cincinnati 1901;
8. Compendium antiphonaii et breviarii Romani, Ratisbonae, Rome MDCCCCI;
9. Compendium Gradualis et Missalis Romani, Ratisbonae MDCCCXCVII;
10. Directorio, MDCCCLXXXIX Ratisbonae;
11. Evangelijos, Tilžė, 1916;
12. Evangelijos, Kaunas, 1956;
13. Gedulinis Mišiolas, Kaunas. Vilnius, 1982;
14. Grinai musishkai parashytu gismiu LOBYNAS Kun. Kaz. Balandis – Zichus – Ambrozaitys 11 metų darbas, Dorrisville, ILL, U.S.A. Spausdinta Kaune, 1925 m.;
15. Jėzaus Širdies mėnuo, 1914;
16. „L`education patriotique du soldat", Lieutenant M. Roland, Paris 1908;
17. Lekcijos ir evangelijos, Kaunas, 1939;
18. Lietuviškas Bažnytinis Giesmynas, J. Naujelis, Kaunas, 1906;
19. Missae pro defunctis, Ratisbonae 1889 D;
20. Missae pro defunctis, Ratisbonae MDCCCXCVIII;
21. Missae Defunctorum. Turonibus 1934;
22. Missale Romanum, Campoduni, MDCCCLXV;
23. Missale Romanum, Mechliniae MCMXXXV;
24. Missale Romanum, Ratisbonae MDCCCXC;
25. Missale Romanum, Ratisbonae MDCCCCX;
26. Missale Romanum, Vaticani? MCMLXXV;
27. Missale Propriae Sanctorvm, Cracoviae MDCLXXVI;
28. Mszał, Katowice 1999;
29. Mišiolas lotynų k. Be viršelio, palaidi lapai;
30. Officium defunctorum, Warszawa 1905;
31. Ordo Hebdomadae Sancte Instauratus Vatican 1956 (atšviesta kopija). D (didelio formato knyga)
32. Organum comitans ad vesperale Romanum, Ratisbonae,... MCMXVI;
33. Parapijos finansų knyga 2000–
34. Psalmi vesperum et completorii, Dusseldorf 1913;
35. Psalterium Vespertinum 1914;

MISSÆ PROPRIÆ SANCTORUM,

Ordinis Sanctorum Patrum Benedicti & Romualdi,

Cum alijs quibusdam, quæ in Missali Romano non habentur.

Pro usu Eremitarum Camaldulensium

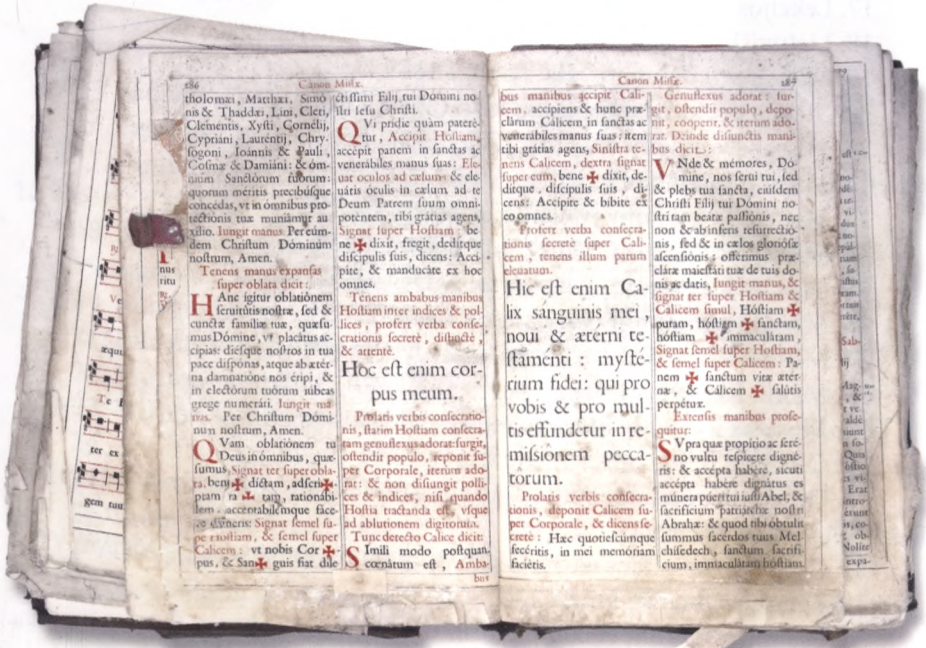
DESUMPTÆ,

Cum permissu Superiorum.

Anno Domini M. DC. XC. VI.

CRACOVIÆ.
Ex Officina Francisci Cezary, S. R. M. ac Illustriss. & Reverendiss. Dñi Episcopi Crac. Ducis Severiæ, necnon Scholarum Novodvorsc. Typogr.

tholoma, Matthæi, Simonis & Thaddæi, Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelij, Cypriani, Laurentij, Chrysogoni, Joannis & Pauli, Cosmæ & Damiani: & omnium Sanctorum tuorum: quorum meritis precibusque concedas, vt in omnibus protectionis tuæ muniamur auxilio. Iungit manus. Per eumdem Christum Dominum nostrum, Amen.

Tenens manus expansas super oblata dicit:

HAnc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed & cunctæ familiæ tuæ, quæsumus Domine, vt placatus accipias: diesque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum iubeas grege numerari. Iungit manus. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

QUam oblationem tu Deus in omnibus, quæsumus, Signat ter super oblata. benı✠dictam, adscri✠ptam ra✠tam, rationabilem, acceptabilemque face✠re dignéris: Signat semel super hostiam, & semel super Calicem: vt nobis Cor✠pus, & San✠guis fiat dilectissimi Filij tui Domini nostri Iesu Christi.

QVi pridie quàm paterétur, Accipit Hostiam, accipit panem in sanctas ac venerabiles manus suas: Eleuat oculos ad cælum: & eleuatis oculis in cælum ad te Deum Patrem suum omnipotentem, tibi grátias agens, Signat super Hostiam: bene✠dixit, fregit, deditque discipulis suis, dicens: Accipite, & manducáte ex hoc omnes.

Tenens ambabus manibus Hostiam inter indices & pollices, profert verba consecrationis secretè, distinctè, & attentè.

Hoc est enim corpus meum.

Profatis verbis consecrationis, statim Hostiam consecratam genuflexus adorat: surgit, ostendit populo, reponit super Corporale, iterum adorat: & non disiungit pollices & indices, nisi quando Hostia tractanda est, vsque ad ablutionem digitorum.

Tunc detecto Calice dicit:

SImili modo postquam cœnátum est, Ambabus manibus accipit Calicem, accipiens & hunc præclárum Calicem in sanctas ac venerabiles manus suas: item tibi grátias agens, Sinistra tenens Calicem, dextra signat super eum, bene✠dixit, deditque, discipulis suis, dicens: Accipite & bibite ex eo omnes.

Profert verba consecrationis secretè super Calicem, tenens illum parum eleuatum.

Hic est enim Calix sánguinis mei, noui & ætérni testaménti: mystérium fidei: qui pro vobis & pro multis effundétur in remissionem peccatórum.

Profatis verbis consecrationis, deponit Calicem super Corporale, & dicens secretè: Hæc quotiescúmque fecéritis, in mei memoriam faciétis.

Genuflexus adorat: surgit, ostendit populo, deponit, cooperit, & iterum adorat. Deinde disiunctis manibus dicit:

VNde & mémores, Domine, nos serui tui, sed & plebs tua sancta, eiúsdem Christi Filij tui Domini nostri tam beatæ passiónis, nec non & ab inferis resurrectiónis, sed & in cælos gloriósæ ascensiónis: offérimus præcláræ maiestáti tuæ de tuis donis ac datis, Iungit manus, & signat ter super Hostiam & Calicem simul, Hóstiam✠puram, hóstiam✠sanctam, hóstiam✠immaculátam, Signat semel super Hostiam, & semel super Calicem: Panem✠sanctum vitæ ætérnæ, & Calicem✠salútis perpétuæ.

Extensis manibus prosequitur:

SUpra quæ propitio ac seréno vultu respícere dignéris: & accépta habére, sicuti accépta habére dignátus es múnera púeri tui iusti Abel, & sacrifícium patriárchæ nostri Abrahæ: & quod tibi obtulit summus sacérdos tuus Melchísedech, sanctum sacrificium, immaculátam hóstiam.

36. Psalmi vesperum et completorii, Ratisbonae MCMXIV;
37. Odpusty, Krakow 189;
38. Romos Mišiolas. Kaunas–Vilnius, 1987;
39. Rituale Romanum parvum (Ritualėlis) Kaunae 1930;
40. Rituale sacramentorum, 1858;
41. Rituale Sacramentorum, Cracoviae 1892;
42. Rituale Sacramentorum Cracoviae 1884;
43. Skaitiniai ABC, Kaunas–Vilnius 1982;
44. Skaitiniai E1, Kaunas–Vilnius 1989;
45. Skaitiniai E2, Kaunas–Vilnius 1994;
46. Skaitiniai G, Kaunas–Vilnius 1982;
47. Skaitiniai KV, Kaunas–Vilnius 1987;
48. Skaitiniai Š, Kaunas–Vilnius 1988;
49. Vantionale, Kaunas MCMXXXII;
50. Verbum Dei I, Vatican? MCMLXX;
51. Verbum Dei II, Vatican? MCMLXXI;
52. Verbum Dei III, Vatican? MCMLXXII;
53. Vesperale Romanum, Ratisbonae et Romae MCMXIII;
54. Vysk. M. Valančiaus skaityklos–bibliotekos skaitytojų knyga, 1936 m.;
55. Wielki i Swięnty Tydzien, Wilno 1880;
56. Šv. Raštas lenkų/lotynų k. Pranašai ir NT, D.

SEGTUVAI:

1. Ksęnga (Žemaičių vyskupijos raštai 1857–1884 m.) Yra vyskupo M. K. Valančiaus raštų. Lenkų, rusų k. Iš kitos knygos pusės – Lapių parapijiečių sąrašas, 1875 m. rusų k.;
2. Курсорія (Vatikano ir Kurijos raštai) 1886–1908. Rusų, lietuvių, lenkų, lotynų kalbomis;
3. Vatikano raštai, 1965–1983;
4. Priešjungtuvių dokumentai 1935–1938;
5. Finansiniai kasos kvitai 1936–1997;
6. Kasos knyga 1962–2000;
7. Lapių bažnyčios komiteto ir bažnyčios Pastoracinės tarybos protokolai 1925–1953 (sąsiuvinis);
8. Kurijos raštai 1842–1966;
9. Kurijos raštai 1966–1974;
10. Kurijos raštai 1975–2001;
11. Kurijos raštai 2001–[339];

[339] – prie datos reiškia, kad byla pildoma iki šiol, t.y. knygos išleidimo metu.

12. Finansai 1996–2005;
13. Finansai 2005–
14. Įvairūs raštai 1929–2001;
15. Įvairūs raštai 2003–
16. Sutartys 1925–2007 m. birželis 18 d.;
17. Pastoracinė Taryba 1925–2007 m. birželis 18 d.;
18. Išsiųsta 1929–
19. Gauti raštai dėl jungtuvių ir mirčių;
20. Leidimai laidoti (Vykdomojo komiteto ir klebonų).

SEGTUVAI – TYRIMAI

1. AB „Kauno Paminklų restauravimo projektavimo institutas". Architektūros paminklas Lapių bažnyčia. Paminklotvarkos sąlygos, Istorinė pažyma, Saugotinų elementų sąrašas, Toponuotrauka;

2. AB „Kauno Paminklų restauravimo projektavimo institutas".Atraminės sienutės–tvoros apmatavimai, konstruktyviniai tyrimai, restauravimo projektas. Lapių bažnyčios daliniai restauravimo darbai;

3. AB „Kauno Paminklų restauravimo projektavimo institutas". Dalis: Vidaus polichrominiai tyrimai. Kaunas, 1997;

4. Bokšto žvalgomieji polichrominiai tyrimai. R. Žukauskienė, 1997;

5. AB „Žemprojektas". Projektavimo institutas. Lapių bažnyčia. Inžinierinė geologija. Kaunas, 1996;

6. UAB „Elvora". J. Mendelevičius. Mūro drėgmės ir užterštumo tyrimai. Vilnius, 1997.

KODAI

Adresas – Mokyklos g. 2b, Lapės, Kauno r.

Pašto indeksas 54434

Bažnyčia įregistruota seniūnijoje namų ūkio Nr. 12; namų ūkio knygoje Nr. 1–12. Data 2003 10 09.

Juridinių asmenų registras. Registravimo pažymėjimas. Kodas 191245996. Valstybinės įmonės Registrų centro Kauno filialas. Data 2006 06 12.

Valstybinės įmonės Registrų centro Kauno filialas. Pažymėjimas, Registro įrašo Nr. 44/79879. Unikalus Nr. 4400-0117-3077. Pažymėjimas plane: 1R1p. Data 2003 10 22.

Bankas Hansabankas, sąskaitos Nr.: LT877300010002242779. Gavėjas: Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija.

Kultūros vertybės registro kodas – S 246 (Kultūros vertybių departamento direktoriaus įsakymas nr. 161. Data 1996 12 23).

Paminklo ankstesnis kodas Atv-900 – vietinės reikšmės architektūros paminklo statusas. (Lietuvos Kultūros ministerijos kolegijos nutarimas Nr. 185. Data 1982 12 21).

Vitražai – MC 9194,; (paso Nr. DV 1196); arnotai – MC 9195, MC 9196; Ant arnotų prisiūta medžiagos skiautelė su įrašu: „Dailės paminklas 1197. Saugomas valstybės." Ant kito numeris 1198; Švč. M. Marijos skulptūra – MC 9197.

LIETUVOS RESPUBLIKA

JURIDINIŲ ASMENŲ REGISTRAS

REGISTRAVIMO PAŽYMĖJIMAS

Pavadinimas:	**Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapija**
Kodas:	**191245996**
Buvęs kodas:	**9124599**
Teisinė forma:	**Tradicinė religinė bendruomenė ar bendrija**
Registro tvarkytojas:	**Valstybės įmonė Registrų centras**
Pažymėjimą išdavė:	**Valstybės įmonės Registrų centro Kauno filialas**

Juridinių asmenų registravimo skyriaus grupės vedėja Meilutė Kazlauskienė

Pažymėjimas išduotas: **2006 m. birželio 12 d.**

Nr. 095207

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

KNYGOS ir BROŠIŪROS

Bronius Šukys. „Lapės – miestelis prie Neris". Kaunas, 1991. /mašinraštis/.

Bronius Kviklys. „Mūsų Lietuva", 2 T., Vilnius, 1991, p. 373–374.

„Domeikava", „Artivija", 2002.

Domeikavos vidurinė mokykla, 2005.

Jonas Basanavičius. „Rinktiniai raštai". Vilnius, Vaga, 1970, 84 p.

Jonas Juozapavičius. „Lapės – miestelis prie Neries". 2001, 16 p.

„Laisvės kovų archyvas". Kaunas, 1997, 22 t., 95 p.

Lietuviškoji enciklopedija, t. 7, p. 573. Kaunas, 1939.

Lietuvių enciklopedija, XIV tomas, 166 p. Bostonas. 1958.

Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašas. Vilnius, Lietuvos TSR Kultūros Ministerija, Mokslinė – metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba, 1973, p. 640.

„Nukentėję paminklai". Vilnius, 1994, p. 68.

Tarybų Lietuvos enciklopedija, t. 4, Vilnius, 1988. 605 p.

Vilma Žaltauskaitė. „Povilas Januševičius. Visokių atsitikimų sąrasza: 1895–1898". Lietuvos istorijos institutas, Vilnius, 2004.

Visuotinės lietuvių Enciklopedijos IV t. Kaunas, 2003, p. 322.

Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m., Vilnius: Katalikų akad., 2001.

ŽURNALAI, LAIKRAŠČIAI, STRAIPSNIAI, INTERNETAS

Jonavos „Naujienos", 1999 08 03, „Tik vienas žodis – LIETUVA".

Kauno diena, 1997 12 11; 1999 04 22.

Arvydas Pociūnas, Kauno tvirtovės gynyba 1915 m., 2007, rankraštis.

Kelionių magija, 2005`2.

Kurier Wilenski, 24 wresnia 1997.

Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie Lapių bažnyčią", 1980 05 15. PKI istoriko 5 puslapių tyrimas.

Oksas Jurgis. „Trumpos istorinės žinios apie buvusį Lapių dvarą", 1980 05 15. PKI istoriko 2 puslapių tyrimas.

Rytas, Nr. 68, 1935 kovo 23, p. 9.

Savivaldybės žinios, Kauno r., 1996, Nr. 6.

Tėviškės naujienos, 2003`7.

Tiesos kelias. Neoficialinė dalis Nr. 4, 1935, 32 p.

Trimitas, 1932 10 27; 1935 02 26

Vasiliūnienė Dalia. Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios vitražų autorius Wladislawas Przybytniowskis. „Menotyra", 1997, Nr. 3.

Vasiliūnienė Dalia. „Lapių bažnyčios istorija ir datavimo klausimas". Menotyra, 1998, Nr. 2.

Žalnierius Algirdas. „Mažųjų Lapių dvarvietės žvalgomieji tyrinėjimai 1996 metais".

XXI amžius, 1995 08 18; 1999 04 23.

http://lt.wikipedia.org/wiki/Lepšiškiai (2007).

http://lt.wikipedia.org/wiki/Lapių_seniūnija.

Duomenis pateikė Domeikavos seniūnija. (http://lt.wikipedia.org/wiki/Domeikavos_seniūnija).

http://195.182.68.156/registrai/.

http://archiwum2000.tripod.com/514/ojczyz.html.

ARCHYVAS

Kauno Arkivyskupijos Kurijos archyvas. (KAKA) Lapių klebono kun. Igno Česaičio pateikti duomenys apie Lapių klebonus. 1944 03 27, B704, p. 128.

KAKA B153 p. 45. Bažnyčios apžiūros aktas. 1952 11 12. Kun. A. Žilinskas.

LBA. (Lapių bažnyčios archyvas), Lapių bažnyčios inventorius 1814 m., (toliau inventorius), Išrašai iš Karmėlavos parapijos įsakius Vilniaus vyskupui grafui Jeronimui Strojnovskiui, 1814 rugpjūčio 30 d.

LBA. 1817 m. inventorius.

LBA. 1859 m. inventorius, patvirtintas 1859 12 31 Kauno dekano Babtų klebono kun. Mikalojaus Petraševičiaus vizitacijos metu.

LBA. Inventarj (rusų k.), 1887.

LBA. Inventorius sudarytas klebono kun. Juozo Jaso 1921 08 06.

LBA. Inventorius, sudarytas klebono kun. Juozo Jaso 1925 m. gegužės 1 d. ir šio inventoriaus papildymas po 1940 m.

LBA. Iš kurato kun. Jono Juodeikos skaityto raporto Vysk. T. Matulionio vizitacijos proga 1936 10 13.

LBA. Segtuvas „Išsiųsta".

LBA. Segtuvas „Įvairūs raštai".

LBA. Segtuvas „Kurijos raštai iki 1966".

LBA. Segtuvas „Kurijos raštai 1966–1974".

LBA. Mirusiųjų įrašų sąsiuvinis.

LBA. Курсория (Vatikano ir Kurijos raštai) 1886–1908. Rusų, lietuvių, lenkų, lotynų kalbomis. Ten pat lietuvių kalba yra ir vyskupo M. Leonardo 1896 03 27 laiškas dėl šių atlaidų.

LBA. Pastoracinės Tarybos segtuvas 1925–2007.

Lapių mokyklos muziejus. Metraštinis mokyklos albumas.

Lapių mokyklos muziejus. Segtuvas „Vietovardžių tyrimas".

Im – Vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio Kauno dekanato vizitacija 1782 m. Vilnius, 2001.

LBA. 152. (Kauno merui L. Gineikai 2003 09 18 buvo parašytas toks Prašymas: „Lapių bažnyčia pagal savo amžių yra 12-ta bažnyčia Lietuvoje. Išliko nesugriauta nuo 1620 m. Prašau Savivaldybės lėšomis prie kelio pastatyti specialų ženklą, nurodantį architektūros paminklą. Parapijos močiutėms būtų per didelė našta, jei finansavimas užgultų jų pečius. Su pagarba – Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas).

ŽMONIŲ PRISIMINIMAI, LIUDIJIMAI:

Andziulio Vytauto, g. 1930 m.
Benaitienės Onos, g. 1922 m.
Budreckienės Vandos, g. 1938 m., Nikodemo Karnilavičiaus dukros.
Chmieliauskienės Irenos, g. 1928 m.
Gailevičienės Jadvygos, g. 1929 m.
Jagelavičienės Marijonos, g. 1933 m.
Jagelavičiaus Vyto, g. 1946 m.
Jasionienės Genovaitės, g. 1934 m.
Kurutienės Elenos, g. 1922 m.
Labazino Povilo – 2007 05 17.
Lapinsko Henriko, g. 1955 m.
Liegaus Jono, g. 1930 m.
Linkevičiaus Stepo, g. 1941 m.
Mačiulio Stasio, g. 1930 m.
Mickevičiaus Edvardo, g. 1935 m., kunigo tėvo brolio sūnaus.
Mikalausko Vinco, g. 1944 m.
Miliausko Jurgio, g. 1934 m.
Navickienės Onos, g. 1944 m.
Nomeikienės Liudvikos, g. 1928 m.
Nomeikienės Zosės, g.1924 m.
Nomeikos Antano, g. 1951 m.
Nomeikos Jono, g. 1926 m.
Norkienės Birutės, g. 1940 m.
Palaimos Jono, g. 1932 m.
Rimdeikos Leono, g. 1935 m.
Rybelienės Romos, g. 1934 m.
Rusteikienės Alinos, g.1938 m.
Sandonavičienės Veronikos, g. 1933 m.
Vaičiaus Antano, kraštotyrininko medžiaga.
Vasiliauskienės Genovaitės, g. 1938 m.
Venslovienės Vitalijos, g. 1942 m., surinkti duomenys. Rankraštis.
Vibrančio Daliaus, Domeikavos mokyklos direktoriaus, 2007 06 21 papasakotos žinios.
Vonžodienės Joanos, g. 1934 m.
Vonžodienės Elenos, g. 1949 m.
Zaščiurinsko Mečislovo, g. 1926 m.

Priedas Nr. 1

LAPIŲ BAŽNYČIOS INSPEKTAVIMO AKTAS

Kauno rajonas 1996 09 03

Dalyvavo: KVAD Kauno TP vadovė Irena Vaškelienė, vyresnioji specialistė Ernesta Vilčinskienė ir Kultūros paveldo centro sakralinių statinių sektoriaus vedėjas Gintautas Žalėnas.

Inspektavimo metu atlikta detali zakristijos inventorizacija. Šiuo metu zakristijoje saugomi arnotai:

1. DV 1197 – kolona, Rusija, XIX a. III ketv., aukso brokatas, šonai – šilko. Prancūzija, XVIII a. II p.(?) Liturginė spalva balta.

2. Baltas XX a. pr.Vakarų Europa (?), šilkas, siuvinėjimai aukso, sidabro gijomis, cekynais, stikliukais. Galionas ažūrinis – Marijos figūrėlė išsiuvinėta, komplekte yra stula. Siūlomas į paminklus.

3. Liturginė spalva t. violetinė, kolona XIX a. III ketv. Rusija, brokatas aukso, šonai XIX a. pab.–XX a. pr., žakardinis audimas, secesinis, šonai XX a. pr., komplekte yra stula. Galėtų būti siūlomas į vertybes.

4. Marijinis arnotas, žydras, šilkas, XVIII a. 1-as ketv., kolona buv. rausva, išblukusi, atausta baltais gėlių motyvais, šonai šviesiai mėlyni, taip pat gėlių motyvais, galionai šilkiniai, autentiški. Siūlomas įrašyti į paminklų sąrašus.

5. Arnotas baltas, XX a. pr. Šonai balti, žakardinis audimas. Kolona baltas atlasas kaišytas aukso gijomis, šilko siūlais. Dekoras – stambūs gėlių motyvai. Pamušalas naujas. Be kryžiaus.

6. Liturginė spalva balta. Rusija, XIX a. III ketv., 2-jų rūšių aud. brokatinis, šonai kaišyti vilnoniais siūlais su šilku. Dekoras – gėlių nedidelėmis puokštėmis. Kolona – lenktos šakelės su puokštėmis. Siūlomas į vertybes.

7. Arnotas paminklinis DV 1198, aud. brokatas, Rusija, XIX a. III ketv., dekoruotas stambiu kaišytu augaliniu motyvu ir stambiomis gėlių puokštėmis. Siūlomas į vertybes.

8. Liturginė spalva balta, XX a. I p., šonai – žakardinis audimas, bažnytinės dirbtuvės. Kolona – šilkas, atlasas siuvinėtas mašininiu siuvinėjimu. Nugaroje – Kristaus herograma. Komplekte yra stula. Į sąrašus įrašyti nesiūlomas.

9. Baltas. XIX a. pab.–XX a. pr. 2-jų rūšių audimas. Šonuose – nedidelės puokštės su rožėmis, kolonoje – stambesnės su rožėmis, motyvai kaišyti, nugaroje kryžius su Kristaus herograma „Glorijoje". Siūlomas į vertybes.

10. Žalias, XIX a. I p.(?) šilkas, šonai žali, išblukę, satinas, kolona – atlasas gelsvas, galionai seni šilkiniai, audiniai be ornamentų, pamušalas mėlynas, sena drobelė.

11. Žalia liturginė spalva, XX a. II p., šonai – žalias žakardinis audinys, smulkiais augaliniais (su indiškomis palmelėmis) motyvais, kolona – tamsiai žalias aksomas (trumpas) dirbtinas, su geltonomis javų varpomis siuvinėtomis gelt. siūlais auksiniais cetinais, siuvinėtos Kristaus ir Marijos herogramomis, pamušalas – šilkinis satinas. Į surašą nesiūlomas.

12. Raudonas, XIX a. II p. (?). Šonai rausvas satinas. Kolona žalia, ripsas, ataustas smulkiais augaliniais motyvais. Pamušalas – gelsva drobelė. Siūlomas į vertybes.

13. Liturginė spalva – žalia. XX a. I p. Šonai – žakardinis audimas. Dekoruotas secesiniais stambesnių lapų motyvais. Kolona – žalias šilkinis ripsas, siuvinėtas aukso gijomis, rožių žiedais, žaliais ir auksiniais cekinais (nesiūlomas).

14. Liturginė spalva žalia. Šonai – šilkas žakardinio audimo, dekoruotas smulkiais augaliniais motyvais. Kolona – mėlyna, atlasinė, siuvinėta, mašininiu siuvinėjimu vynuogių ir javų varpų motyvais. Siuvinėjimas primityvus. XX a. I p. Nesiūlomas įrašyti į sąrašus.

15. Žalias. XX a. III ketv. Nugaroje – kryžius. Šonai – žalio pliušo, kolona – melsvai žalia – satinas, siuvinėta mašininiu būdu javų ir vynuogių motyvais, aukso, sidabro, smaragdo siūlais. Galionai – tautinių žalių lietuviškų juostelių. Komplekte yra stula. Nesiūlomas įtraukti į registrą.

16. Liturginė spalva – žalia. XIX a. III ketv.(?) Šonai – žali, išblukę, žalsvai balkšvi, Vakarą Europa, šilkas, atlasas, žakardinio audimo, dekoruotas balsvų rožių žiedų su stiebais motyvais. Kolona – atlasas, mėlynas, XIX a. I ketv., klasicizmas, dekoruota vertikaliai, juostomis, kaišyta labai smulkiomis gėlių puokštėmis, pamušalas – žalia vaškuota drobelė. Siūlomas įrašyti į paminklų sąrašą.

17. Liturginė spalva – žalia. XIX a. vid., šonai – atlasinis damastas, kaišytas liaunomis rožių šakelėmis. Kolona stipriai išblukusi, buv. šviesiai žalia, damastas, dekoruotas augaliniais motyvais. Pamušalas – žalia drobelė. Priekyje pamušale yra įrašas: „Ofiara Jmie Pani Anny Kulwinskiej Kosciolowi Lapiowskiemu R 1855 Wzesnia 21." Gali būti siūlomas į vertybes.

18. Raudonas – XIX a. pab.–XX a. III ketv. Kolona – kryžiaus formos, šilkas, kaišytas gelt. met. siūlais, lenktom šakelėm su žiedais. Kryžmoje – Kristaus herograma. Kryžius – bažnytinių dirbtuvių darbo – XIX a. pab.–XX a. pr. Šonai XX a. III ketv., vyšninė, pliušas. Galionai – geltoni, tautinių juostelių. Priekio kolona XX a. 3-čio ketv. – rožinis šilkas, ripsas, subtiliai siuvinėtas analogiškais augaliniais motyvais mašininiu siuvinėjimu geltono metalo gijomis. Pamušalas – raudono satino. Komplekte yra tokia stula, kaip priekio kolona. Į sąrašą nesiūlomas.

19. Raudonas – XX a. 3-čio ketv. (vid.?), šonai – žakardinis damastas, šilkas – dekoruoti rožių žiedais, kolona – satinas, raudono šilko, nugaroje –

kryžius su Kristaus herograma. Siuvinėjimas mašininis lenktomis šakelėmis su rožių žiedais ir vynuogėmis. Siuvinėta šilko siūlais, įvairiais tonais. Nevertingas.

20–21. Raudoni, XX. a. 8–9 dešimt., importinės Vakarų Europos brokatinės medžiagos. Nugaroje – kryžiai su Kristaus herogramomis, siuvinėta metalo siūlais, mašininiu būdu. Komplekte yra stulos. Nevertingi.

22. Raudonas (?) Arnoto audinys labai nublukęs. Vilna, Rusija (?) XIX a. II p. Kaišytas, dekoruotas geltonais siūlais ir auksinėmis juostelėmis stambiomis stambių gėlių puokštėmis ir javų varpų motyvais. Pamušalas arnoto išblukęs, šviesiai violetinis. Pasiūtas iš vienos rūšies audinio, stula neišblukusi, analogiško audinio, galai puošti metalo gijų žirginėliais. Komplekte yra stula, siūlomas į vertybes.

23. Žydras – XVIII a. vid. Šonai žydri, šilkinis ripsas, dekoruotas balsvais nedidelių gėlių bukietais, kampu išdėstytomis šakelėmis. Audinys išblukęs. Kolona – XVIII a. vid., rausva, išblukusi, buv. vyšninės spalvos. Ripsas, augalinis ornamentas ataustas damasto principu, blizgantis. Raportą sudaro kampu išlankstytos zigzaginės šakelės su gėlių puokštėmis kampuose. Pamušalas – gelsva drobelė.

24. Liturginė spalva – žalia, XIX a. 2-ro ketv. vid., šonai mėlyni (vandens spalvos) juostuoti – blizgančių ir matinių juostelių, blizgančios – satininio, matinės – drobulinio audimo. Kolona – aksomas, trumpas, juostuotas. Audinio raportą sudaro: centre – violetinės juostos tamsėjančios į pakraščius. Šonuose – juodos aksominės vertikalios juostos, tarp kurių tapytais ataudais įvairiaspalvis šilkinis audinys, ripsinio audimo. Pamušalas – satininio (?) audinio, šviesiai pilkšvas medvil. audinys. Siūlomas į paminklus.

25. Juodas, XX a. vid., žakardinio audimo, ataustas juodu ir įvairaus pilkumo, intensyvumo abstrakčiu raštu. Kolona ir nugaros kryžius šviesesnio audinio, kryžmoje ant pastorinimų išsiuvinėta Kristaus herograma (sena). Galionai – sidabro siūlų seni. Nevertingas.

26. Violetinis, XX amž. vid.(?), galionai ir pamušalas seni. Šonai – damastas šviesiai violetiniai, fonas – ripsas, dekoruotas stambiais augaliniais ornamentais su rožių bukietais. Nugaroje – kryžius, jis ir priekio kolona – tamsesnio aksomo. Pamušalas – medvilninė drobelė, violetinė, išblukusi. Galionai sidabro gijų. Nevertingas.

27. Violetinis, XX a. II–III ketv. Šonai – šilkinis satinas, ataustas damasto principu smulkiais gėlių motyvais, kolona – šviesiai violetinė, satinas pusšilkinis, siuvinėtas mašininiu būdu javų varpom ir vynuogių kekių su lapais motyvais. Nugaroje – kryžius su Kristaus herograma. Pamušalas – tamsiai mėlynas, medvilnė. Nevertingas. Komplekte yra stula.

28. Violetinis, XIX a. vid., priekio šonai tokie kaip Nr. 26, skiriasi tik atspalviai. Kolona – priekyje ir nugaroje violetinio pusšilkinio satino audinys, neornamentuota. Nugaros šonai violetiniai juostuoti, raportas – centre šviesi juosta atausta damasto principu, žakardas (?). Tamsesnės juostelės ant šviesesnio pagrindo sudėtingo kontūro (plunksninės?) papildytos smulkiom augalinėm šakelėm su žiedais, ataustais įvairiais audimo būdais. Centrinės dalies šonuose eina siauresnės juostelės, šviesesnės juostelės ir užbaigia gerokai platesnės juostos iš šonų, imituojančios muarą. Austas dviem būdais. Siūloma į vietinį registrą.

29. Juodas, XX a. vid. II p., šonai – trumpaplaukis aksomas, kolona – satininis pusšilkinis su mašininiu šviesiu siuvinėjimu. Nugaroje – kryžius su Kristaus monograma, dekoras – javų varpos, vynuogių kekės ir lapai. Nevertingas.

30. Juodas, XX a. II–III ketv. Šonai – aksomas, muarinis, kolona – satinas, pusšilkinis, siuvinėtas mašininiu būdu vingriais vynuogių lapais ir uogų kekėmis, nugaroje – kryžius su Kristaus herograma, siuvinėtas dviejų rūšių aukso siūlais ir auksiniais cetinais. Auksinės spyruoklėlės, lygios ir pašiaužtos. Neblogos kokybės. Pamušalas – satinas, siuvinėjimas – pusšilkinis, juodas. Yra aksominė stula komplekte. Siūlomas į vertybių sąrašą.

31. Violetinis, XX a. II p., šonai importinės medžiagos (Vakarų Europos, Amerikos (?) metalizuoti, kolona – ant šilkinio pagrindo stilizuoti augaliniai motyvai, mašininis siuvinėjimas. Su Kristaus herograma, javų varpomis, cekinais. Nevertingas.

Zakristijoje saugomi:

- 5 manipulai (XIX a. pab. – XX a. I pusė). Iš jų du – raudoni, vienas – violetinis, du – juodi.
- 15 bursų (XIX a. pab. – XX a.pr.). Iš jų: 1 – balta (XIX a., pab.–XX a. pr.); 2 – raudonos sp. (XX a.); 2 – juodos sp. (XX a. I p.); 5 – žalios sp. (XX a.); 5 – violetinės sp. (XX a.).
- Relikvijorius – (Norblinas–Varšuva) XIX a. pab.–XX a. pr. šv. Kryžiaus vardo. Štampavimas, liejimas, valcavimas, puncavimas. Pėda – varis, nikeliuotas. Ovalinio plano. Pėdos dugne– ovalinis įspaudas su įrašu „NORBLIN...“ GALW WARSZAWA. H – (bendr. – 41,4 cm, pėdos diametras – 16,3x12cm. Glorijos su kryželiu h – 25,5 cm, plotis – 20 cm.
- Relikvijorius. XX a. pr., patenos formos, auksuotas, nugarinėje pusėje įrašas „W. DANISZEWSKI KOWNO“. Nedaug įgaubtos lėkštelės formos pakraštėlyje įrėžtas kryžius, relikvijų dėžutė – apvalaus plano, įstiklinta, ant raudono audinio yra relikvijos: šventųjų kankinių – Aleksandro, Sabinos, Teodulo, Evencijaus ir Serafijaus. Įrašas: Ex ossib Alexandri pp Sabinae Theoduli Eventii et Seraphiae ∅ 12,7, relikvijų dėžutės ∅ 5,6; h – 1,3. Gali būti siūlomas į vertybes.

- Kielikas. Įrašas dugne: A.KRUPAVIČIENĖ KAUNAS. Pėdos pakrašty, išorėje įrašas: „Daratos Petravičienės auka – Lapių bažnyčiai 1936 m". Valcavimas, auksavimas, žalvaris auksuotas. Tradicinės formos su kriaušišku nodusu centre, kaušelis varpelio formos, pėda – suapvalinta su profiliuotu pakraščiu, pėda ir kaušelis dekoruoti giljoširuotu graviravimu, plačiais neogotik. vynuogių lapais bei mažomis vynuogių kekėmis. Nodusas lietas, žalvarinis. Pėdoje jungti 2 metalai: korpusas – auksuotas aliuminis, o dugno skydelis – žalvaris auksuotas. Kaušelis žalvarinis. Bendras h –21,4 cm, pėdos ∅ 12,3, pėdos h – 6,7, kaušelio ∅ 7,7, kaušelio h – 7,5. Būklė gera.
- Patena. XX a. auksuota, žalvaris (?) ∅ 13,1 cm, šone išgraviruotas kryželis, sudarytas iš 4 kirvių motyvų.
- Viatikinė – ligonių patena – žalvaris (?), sidabruotas, vidus auksuotas, kalimas pagal formą. Susideda iš lėkštelės auksuotos centrinėje dalyje, centr. dalis išgaubta. Užsidaro kabliuku. Lėkštelės šone išgraviruotas lotyniškas kryželis. Lėkštelės dugno pakraštėlyje yra įrašas „S.CHAREVICZ W WILNIE". D ∅ 10,9, d – 8 cm. Gali būti siūloma į vertybes.
- Eucharistijos krepšelis – satinas, pusšilkinis, XX a. I p., gelsvas, išblukęs satininio audimo šilkas. Priekinėje plokštumoje išsiuvinėta Kristaus herograma erškėčių vainike, vynuogių, javų varpų ir lapų motyvais, spyruokliniais aukso siūlais. Siūloma į vietinį registrą.
∅ – reiškia diametrą.

PAPILDYMAI, surašyti kun. Roberto Skrinsko 2007 m.

- Kryžiaus relikvijorius (Jau aukščiau aprašytas). Ant raudono audeklo yra prikabintas mažas medžio gabalėlis, o virš jo baltas lapelis su įrašu „eternum S. Crucis". Kitoje relikvijoriaus pusėje, po dangteliu yra įspaustas į raudoną, sukietėjusią masę antspaudas su vyskupo herbu: skrybėlė su šone esančiais kutosiukais, virš herbo karališka karūna, o herbe – kryžius ant pusmėnulio ir po juo šūkis. Aplink užrašas: „EPISKOPUS SAMOGENTTIENSIS * MECISLOUS LEONARDUS PALLULON."
- Relikvijorius (Jau aukščiau aprašytas). Yra du kvadratiniai lapeliai, kurių vienos kraštinės ilgis apie 6 mm. Ant jų priklijuotos relikvijos. Ant 6 popieriaus lapelių surašyti šventųjų vardai.
- Taurė, h – 22,5 cm. (h – aukštis). Kupos apačia papuošta sidabriniu vynuogių ornamentu, d – 9,5 cm. Gumburys šešiakampis, pėdelės d – 13,2 (d – diametras).

- Taurė. Aplankstyta kupa. h – 18 cm; kupos d – 7,5; pėdelės d – 11,5–11,8 cm.
- Taurė. Metalo spalvos, kupoje 2 strypeliai (dangteliui laikyti), h – 20,7; kupos d – 8,2; pėdos d – 12,4 cm. Pėdelės dugne yra įrašas: „Paweł Chołkowski 1725". Priešingoje pusėje panašu į skaičių 15. Prie šios taurės yra dangtelis, kurio dugne išlikęs paauksavimas.
- Patena, d – 12,6 cm, šone išgraviruotas kryželis, sudarytas iš 4 tulpių motyvų.
- Komuninė, h – 33,5. Ant pėdelės išgraviruota: „Kielich z patene ofiarowany go Kościola Wodzigelskiego przez Gabrijela Dukszty 17?3". Šią komuninę Lapių bažnyčiai per kun. R. Skrinską padovanojo Vandžiogalos klebonas kun. Albinas Graužinis.
- Viatikinė. Sidabrinės spalvos, žalvaris, vietom oksiduotas, d – 4,7 cm.
- Dvi žalvarinės šlakstyklėlės pas ligonius ar kt.
- Du laiveliai smilkalams. Abiejų dugne įrašai: „Norblin Warszawa".
- Trys Šv. Mišių skambalėliai, kiekvienas su 4 varpeliais.
- Ąsotėlis (mažos stiklinės talpos) krikšto vandeniui užpilti. Dugne dvigalvis erelis, ovalinis įrašas: „NORBLIN & Co WARSZAWA 1704".
- Indelis krikšto vandeniui surinkti (laikyti, kad krikšto vanduo į jį bėgtų). Dugne tas pats, kaip ir ąsotėlyje, tik skaičius 1706.
- Indelis laikyti per Šv. Mišias, nuplaunant pirštus. Dugne tas pats, tik skaičius 1500.
- Procesijinis kryžius. Ilgis 227 cm. Kitoje pusėje ovalinis įrašas „NORBLIN 8C. GALW. WARSHAWA". Virš šio įrašo dvigalvis erelis. Dar įkaltas skaičius 1650.
- Altoriniai metaliniai kryželiai. Trys su barokiniu pagrindu. Jų aukštis apie 39,5 cm. Vieno Kristaus galva pakelta į viršų ir palenkta į kairę pusę, be erškėčių. Kito – nuleista žemyn, pasvirusi į dešinę pusę, su erškėčių vainiku. Šito kryžiaus pagrindo dugnas pramuštas. Trečio – galva nuleista žemyn, į dešinę pusę, be erškėčių vainiko. Apačioje (dugne) įspaudas: „WARSHAWA. Žemiau FRAGET. Dar žemiau PLAQÚE. Ketvirtojo kryželio pagrindas be baroko, stovo dugnas apvalus, d – 14,2, h – 42 cm. Pėdelės apačioje įkaltas įrašas: „1743 NORBLIN 8C ir rombas, kurio viduryje N raidė".

Šiuo metu pagrindinėje zakristijoje yra:

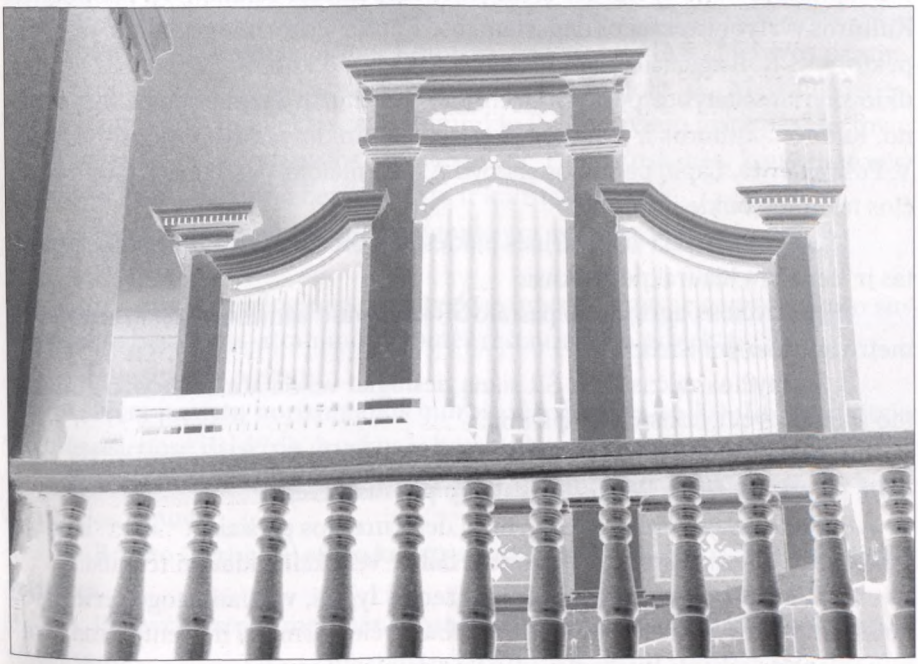
- kapos: balta, žalia, raudona (siūlai irsta), violetinė – sena, auksiniais siūlais siuvinėta, violetinė nauja, auksiniais siūlais siuvinėta.
- arnotai: 10 baltų, vienas iš jų yra gotikinis, naujas; 10 žalių, vienas iš jų yra gotikinis, naujas; 6 violetiniai, vienas iš jų yra gotikinis, naujas; 3 juodi; 6 raudoni, vienas iš jų su mėlynais šonais.

Šiaurinės pusės zakristijoje yra saugomos dvi senos juodos kapos ir dvi baltos, iš kurių viena siuvinėta sidabro siūlais. Keturkampis baldakimas ir apvalus raudonas. Septynios senos vėliavos:

1. Balta: Šv. Petras/Šv. Kazimieras.
2. Balta: Šv. Antanas su kūdikėliu Jėzumi/Čenstakavo Marija.
3. Balta: Švč. Marija, Nekaltai Pradėtoji, ant žemės rutulio, primynusi žaltį/Šv. Barbora.
4. Balta: Švč. M. Marija (prastai nupiešta)/„Jubiliejus 1933" ir Marijos monograma.
5. Raudona: Viešpats Jėzus, prikaltas ant kryžiaus/Šv. Jonas krikštija Jėzų Jordano upėje.
6. Raudona: Švč. Jėzaus Širdis/Šv. Juozapas su kūdikėliu Jėzumi.
7. Mėlyna: Angelas sargas su kūdikėliu už rankos/Šv. Jurgis, ietimi duriantis drakoną.

Bažnyčioje yra 1 nešiojamas procesijinis altorėlis. Vienoje pusėje – Švč. M. Marija iki pusės, kitoje – Viešpaties Jėzaus kenčianti galva.

Suolai: 12 suolų V. Kankalio darbo. 2 suolai – seni, buvę pagrindinėje navoje, dabar bažnyčios gale. 4 suolai dviviečiai ir 3 – triviečiai. Visi čia minimi suolai su klauptukais.

BAŽNYČIOS PRIEŽIŪRA

Šiame priede sudėti įvairūs pareiškimai, prašymai, rašyti įvairioms instancijoms, kurių tikslas gelbėti griūvančią bažnyčią. Ir gauti atsakymai.

LR Kultūros Ministerijos kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinis padalinys (toliau Kp): „*Pažyma.* (...) Į Lietuvos paminklų sąrašą Lapių bažnyčia įrašyta 1982 12 21 d., suteikiant jai AtV-900 numerį. Šiandien bažnyčios techninė būklė apgailėtina: įskilusios sienos pietvakarių dalyje, būtina stiprinti pamatus, stogui reikalingas skubus remontas, visiškai susidėvėjusi lietaus vandens nuleidimo sistema, būtinas skubus šlaito tvirtinimas. Paminklo gelbėjimui reikalingos nemažos lėšos, o parapija neturtinga. Į 1996-ais metais valstybės finansuojamų objektų sąrašą Šv. Jono bažnyčia nepateko. Atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją, Kp pritaria Lapių tikinčiųjų bendruomenės prašymui dėl skubaus pirminių darbų šiame objekte finansavimo. Kp vadovė I. Vaškelienė 1995 09 14 Nr. 96".

Lapių bažnyčios apžiūros *aktas* Kaunas, 1995 09 21: „Komisija, susidedanti iš Kauno apskrities Valstybinės statybos inspekcijos viršininko J. Drižniaus, Kauno apskrities architektės-inspektorės Kauno r. A. Lobikienės, Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinio padalinio vyr. inspektoriaus R. Jurgilaičio, Lapių bažnyčios klebono kun. R. Skrinsko, Kauno r. ūkio skyriaus statybos poskyrio techninės priežiūros inžinieriaus E. Martinėno, Kauno r. kultūros ir švietimo skyriaus paminklotvarkos poskyrio vadovės V. Poškaitienės, Lapių parapijos atstovo A. Adomaičio, patikrino Lapių bažnyčios techninę būklę ir nustatė:

1. Lapių bažnyčia yra avarinės būklės, nes ŠR bažnyčios zakristijos pamatas ir siena yra kiaurai pertrūkusi.

2. Bažnyčios pagrindinio pastato ŠR siena nuo žemės paviršiaus iki vieno metro aukščio yra ištrupėjusi.

3. Bažnyčios zakristiją ir ŠR sieną tiesiogiai veikia atmosferos krituliai ir tuo skatina greitą konstrukcijų irimą.

4. Pastato stogo ir bokšto konstrukcijos susidėvėję, stogas praleidžia vandenį. Lietvamzdžiai ir lietaus latakai taip pat susidėvėję.

5. Presbiterijos vidinė siena yra su deformacijos plyšiais.

6. Presbiterijos arka aukščiausioje dalyje vertikaliai kiaurai trūkusi.

7. Pakitus šventoriaus pirminiam žemės lygiui, veikiant stogo teritorijos nutekamiesiems vandenims yra ardomi bažnyčios pamatai ir šventoriaus atraminė sienelė, laikanti šventoriaus šlaitinę dalį iš ŠR pusės.

8. Šventoriaus atraminė sienelė, tvirtinanti šlaito dalį ir laikanti šventoriaus žemę, yra daugelyje vietų sutrūkusi, t.y. avarinės būklės. Nuslinkus šiai sienelei, gresia bažnyčios griūtis.

Komisija siūlo, likviduojant pastato avarinę būklę, imtis šių priemonių: a) išsikviesti inžinierių konstruktorių (ekspertą), kuris pateiktų techninius sprendimus avarinės būklės likvidavimui, b) pagal eksperto pasiūlymus organizuoti avarinės būklės likvidavimą, e) remiantis Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 27 str. 8 pastraipa, dėl šio objekto finansavimo kreiptis į Kauno r. savivaldybę. Komisijos narių parašai."

(Reikia pažymėti, kad Kauno r. savivaldybė tuomet užsakė ir apmokėjo ekspertizę, kurią atliko ekspertas Kęstutis Linkus. Jis pripažino grėsmę bažnyčios pastatui dėl šlaito ir, kad Lapių bokšto smailės būklė yra AVARINĖ.)

Kultūros vertybių apsaugos departamentas 1996 03 18 *Nr. 04-05-448*:

„Departamentas Lapių Šv. Jono bažnyčios tyrimams 1996 m. skyrė 6 tūkst. Lt. Kai bus atlikti tyrimai ir jų pagrindu parengta bažnyčios tvarkymo projektinė dokumentacija, mes 1997 m. galėsime dalinai prisidėti prie bažnyčios tvarkymo. Tačiau prašome mus informuoti, kiek lėšų gali skirti Kauno r. savivaldybė ir parapija Lapių Šv. Jono bažnyčios remontui. Ministerijos sekretorius – direktorius J. Glemža."

1996 03 20, Kaunas. *Aktas.* Komisija, sudėties iš UAB „Lietuvos paminklai" atstovų: R. Balsevičiaus, direktoriaus pavaduotojo, A. Meškauskienės, vyr. restauravimo architektės, AB „Paminklų Restauravimo institutas" atstovų: D. Pikšrienės, proj. vyriausios architektės, S. Dobožinskaitės, konstruktorės, apžiūrėjo Lapių bažnyčią bei šventorių ir konstatavo, kad:

I. Šventoriaus tvora-atraminė sienutė yra avarinės būklės (...)

II. Nutarė:

(...) 2. Atlikti geologinius-konstruktyvinius tyrimus ir parengti šlaito sutvirtinimo bei tvoros-atraminės sienutės restauravimo projektą.

III. Bažnyčios pastatui:

1. Nėra pamatų horizontalios hidroizoliacijos, dėl ko 1,0–1,6 m aukštyje vidinėse sienose išsiskiria druskos ir byra tinkas.

2. Dešiniosios ir kairiosios zakristijų medinės perdangos ir stogo konstrukcijos supuvę.

3. Bokšto (varpinės) stogo konstrukcija suirusi, dėl ko kryžius yra stipriai pasviręs.

4. Bažnyčios stogo medinės konstrukcijos gera būklė, skardos danga – patenkinama.

5. Lietaus nuvedimo sistema (lietvamzdžiai, lietloviai) susidėvėjusi. Neteisingai atliktas skardos sujungimas su vertikaliomis sienomis.

IV. Nutarė:

1. Parengti I-os eilės darbų projektą, numatant:

a) kairiosios zakristijos pamatų tvirtinimą;

b) abiejų zakristijų perdangų ir stogo konstrukcijų pakeitimus;

c) bokštelio (varpinės) stogo konstrukcijos tvirtinimą;

d) lietvamzdžių ir lietlovių pakeitimą bei dalinį skardos dangos remontą.

2. Prieš pradedant projektavimo darbus, parengti paminklotvarkos sąlygas." (Toliau – komisijos parašai.)

Kultūros vertybių apsaugos departamentas 1996 03 22 *Nr. 05-01-495*:

„(...) Departamento užsakymu skubiai, per šių metų pirmąjį pusmetį bus atlikti tyrimai ir parengtas šlaito sutvirtinimo bei tvoros-atraminės sienutės restauravimo projektas. Iš dalies galėsime prisidėti finansiškai ir prie restauravimo darbų.

Kauno r. savivaldybę ir Lapių tikinčiųjų bendruomenę prašome skubiai organizuoti sniego nukasimą šventoriaus teritorijoje, ypač prie atraminės sienutės, išvalant vandens nutekėjimo vamzdžius, praeinančius per sienutę.

Taip pat prašome mus informuoti, kiek lėšų šiais metais galės skirti Kauno r. savivaldybė ir parapija Lapių bažnyčios šlaito sutvirtinimo ir atraminės sienutės restauravimo darbams. Ministerijos sekretorius – direktorius J. Glemža."

Kauno r. savivaldybės administracija 1996 04 18 *Nr. 242*:

„Savivaldybė šiuo metu gali išmokėti tik atlyginimus ir dalinai apmokėti išlaidas energijos tiekėjams. Lėšų šlaitui tvirtinti bei atraminei sienutei restauruoti šiuo metu skirti negalime. Kai gausime projektą ir pagerės finansavimas, šį klausimą svarstysime. Parapija šiems darbams gali skirti 1,0 tūkst. Lt. Administratorius Z. Puišys."

1997 06 05 KVAD Kauno TP vadovė I. Vaškelienė išdavė *leidimą* vykdyti (...) „Religinei Lapių bendrijai (kunig. R. Skrinskas) Lapių bažnyčios fasado remonto darbus (tinko remonto ir dažymo). Ūkio būdu. Prieš vykdant priekinio fasado remonto darbus būtina atlikti žvalgybinius polichromijos tyrimus (ekspertizę). Leidimas galioja iki 1997 07 30."

AB KPRPI „Apžiūros *aktas* 2000 01 31. KONSTATUOTA:

Atraminė sienutė

Lapių bažnyčios šventoriaus teritorijoje esantiems mūriniams kontraforsams praradus stabilumą ir konstruktyvinę funkciją, buvo susidariusi avarinė situacija bažnyčios pastatui dėl šlaito slinkimo.

Avarinei būklei likviduoti 1997–98 m. buvo atlikti šlaito tvirtinimo (g/b poliais ir g/b siena), mūrinės tvoros įrangos ir šventoriaus teritorijos tvarkymo darbai, pagal AB „KPRPI" parengtą dokumentaciją. Minėtus darbus atliko „Kauno restauratoriai", finansavo KVAD.

Naujoji atraminė sienutė perėmė visas grunto apkrovas nuo šlaito slinkimo, o autentiška mūrinė atraminė siena su kontraforsais neteko savo konstruktyvinės paskirties. Autentiški mūriniai kontraforsai buvo ir yra avarinėje būklėje. Jie liko nerestauruoti dėl lėšų.

1998. 09. 07 AB KPRPI atliko Apžiūros aktą „Dėl Lapių bažnyčios autentiškos atraminės sienutės restauravimo" ir parengė akte minimiems darbams sąmatinį skaičiavimą. (1998. 01. 01 kainų lygiu autentiškos sienutės restauravimui reikėtų 66,42 tūkst. Lt).

Bažnyčios pastatas

Bažnyčios priestatėlio ties presbiterija išorinės sienos virš durų įtrūkimas tinke yra nežymus (0,5+1 mm), nesuformuojantis avarinės situacijos.

Išvada: Mūrinius kontraforsus reikalinga restauruoti kaip istorinius autentiškus šlaito tvirtinimo elementus nors visas grunto apkrovas nuo šlaito slinkimo perėmė naujoji atraminė sienutė. AB KPRPI direktorius E. Andriuškevičius., proj. vadovė D. Pikšrienė, konstruktorė S. Dobožinskaitė."

Specialios paskirties UAB „Lietuvos Paminklai" 2000 02 04: „Atsakydami į kunigo R. G. Skrinsko kreipimąsi dėl Lapių bažnyčios šventoriaus šlaito tolimesnių tvarkymo darbų, paaiškiname, kad šventoriaus šlaito priešavarinė būklė buvo likviduota 1998 m. Įvykdytas AB „Kauno PRI" projektinis sprendimas, kuriame naujoji gelžbetoninė atraminė sienutė ir gelžbetoniniai poliai perėmė visas grunto apkrovas nuo šlaito slinkimo. Neskyrus finansavimo, liko nerestauruoti autentiški mūriniai kontraforsai, po šlaito tvirtinimo netekę konstruktyvinės paskirties, tačiau vertingi kaip istoriniai, šlaito tvirtinimo autentiški elementai ir turėtų būti kuo skubiau restauruoti, tam skiriant lėšas. AB „Kauno PRI" specialistai, apžiūrėję bažnyčios pastate atsiradusį įtrūkimą, įvertino kaip neformuojantį avarinės situacijos. PRIEDAS: 2000 01 31 apžiūros aktas (1 lapas). Direktoriaus pavaduotojas Ramutis Balsevičius."

2001 03 02 buvo surašytas trūkumų pašalinimo *protokolas*: „Dalyvavo: Spec. UAB „Lietuvos paminklai" bendrosios techninės priežiūros vadovas P. Pleskevičius, PRPI inžinierius V. Navickas, kultūros vertybių tvarkymo darbų ekspertas (atest. Nr 143E) K. Vaikšnoras, buvęs UAB „Kauno restauratoriai" darbų vykdytojas K. Grigas.

Apžiūrėję dar kartą objektą, vietoje nustatė:

1. Lapių bažnyčios atraminės sienutės statybos metu atlikta bažnyčios teritorijos drenažo tinklų darbai perfaruotais 100 diametro plastmasiniais vamzdeliais viso: apie 100 m. ilgio ir į šiuos drenažo vamzdžius šuliniuose pajungti bažnyčios lietvamzdžių stovai, o taip pat sumontuoti 4 g/b šuliniai 700 diametro (vienas lietaus surinkimo šulinėlis su špižinėmis grotelėmis).

2. Būtina atjungti bažnyčios lietvamzdžius nuo drenažo tinklų (viso 4 lietvamzdžiai).

3. Išardyti betoninę monolitinę nuogrindą apie bažnyčią ir vietoje jos įrengti kvėpuojančią nuogrindą iki š.m. gegužės 1 d. (atsakingas K. Grigas).

4. Ateityje įvykdyti pagal anksčiau paruoštą projektą lietaus nuvedimo sistemą nuo bažnyčios stogo išsprendus su KVAD šių darbų finansavimą.

5. Išsprendus finansavimą atlikti atraminės betoninės sienutės viršaus apskardinimą.

6. Iki š.m. birželio 15 d. atlikti atraminės betoninės sienutės atšokusio tinko remontą. Atsakingas buvęs šio objekto genrangovas UAB " Kauno restauratoriai."

„Lietuvos paminklai" 2001 03 12 *Nr. 07 09 85*: „Spec. UAB Lietuvos paminklai informuoja, kad vykdant bažnyčios atraminės sienutės statybą 1998 m. aplink bažnyčią buvo įrengtas ir drenažas, tačiau po to prie jo savavališkai ūkio būdu buvo pajungtas bažnyčios lietaus nuvedimas nuo stogo lietvamzdžiais, kas prieštarauja techninėms projekto sąlygoms. Todėl esant didelėms liūtims, vanduo daro atvirkštinį procesą ir drenažas nedirbo, parengta lietaus vandens nuvedimo sistema dėl lėšų trūkumo nebuvo atlikta.

Apžiūrėjus objektą papildomai 2001 03 02 komisija nustatė, kad pirmiausia reikia atjungti bažnyčios lietvamzdžių stovus nuo drenažo tinklų, atjungimo vietas užaklinti plastmasinėmis aklėmis, po to išardyti betoninę nuogrindą iki 2001 05 01.

UAB „Kauno restauratoriai" darbų vykdytojas K. Grigas iki š.m. birželio 15 d. atliks atraminės sienutės nubyrėjimo tinko remontą.

Ateityje, išsprendus objekto finansavimą, būtina atlikti pagal anksčiau paruoštą projektą bažnyčios stogo lietaus nuvedimo sistemą bei visos atraminės sienutės viršaus apskardinimą, o esant galimybei, ir bažnyčios pamatų tinkavimą sanuojanču tinku, kas pilnai išspręstų visas aukščiau išdėstytas problemas. Direktorius V. Drumsta."

Panašų *raštą* parašė **Kultūros Vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinis padalinys 2001 03 20 Nr. 93:** „(...) Prašome iki š.m. gegužės 1 d. pašalinti bažnyčios drėkimo priežastis:

1. Nuo drenažo tinklų atjungti bažnyčios lietvamzdžių stovus, atjungimo vietas užaklinti plastmasinėmis aklėmis;

2. Išardyti betoninę monolitinę nuogrindą apie bažnyčią ir vietoje jos įrengti kvėpuojančią nuogrindą.

Apie darbų pradžią informuoti Kultūros vertybių apsaugos vertybių departamento Kauno teritorinį padalinį. I. Vaškelienė."

„Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos
Kultūros vertybių apsaugos departamento
Kauno teritorinio padalinio viršininkei I. Vaškelienei 2001 03 26

Lapių parapijos bendruomenė yra dėkinga LR KM KVAD už skirtas lėšas ir atliktus darbus likviduojant dalį Lapių bažnyčios avarinės būklės.

Atsakome į Jūsų š.m. kovo 20 d. raštą Nr. 93:

Lapių katalikų bendruomenė nedisponavo valstybės skirtais pinigais ir pati jų negavo.

Lapių katalikų bendruomenė neorganizavo restauravimo firmų konkurso darbų atlikimui.

Lapių katalikų bendruomenė neprojektavo atliktinų darbų.

Lapių katalikų bendruomenė nenustatinėjo atliktinų darbų pirmaeiliškumo.

Lapių katalikų bendruomenė nei savavališkai, nei nesavavališkai nesikišo į lietaus nuvedimo ir kitus darbus.

Lapių katalikų bendruomenė nei ūkio, nei verslo, nei šantažo būdu nesikišo į lietaus nuvedimo darbų projektavimą ir projekto realizavimą.

Lapių katalikų bendruomenė nei su leidimu, nei be leidimo nesikišo į lietaus nuvedimo darbus.

Lapių katalikų bendruomenė nebuvo įpareigota kontroliuoti darbus, skirti atsakingą asmenį už techninę, projektinę ir finansinę darbų priežiūrą.

Lapių katalikų bendruomenė neužsakinėjo pamatų padengimo smala, betoninės nuogrindos darbų.

Lapių katalikų bendruomenė nėra atsakinga už projektuotojų ir restauruotojų klaidas.

Žiemą ir pavasarį didelių liūčių nebuvo, bet sienos palei pamatus vis tiek drėksta, ypač dešinėje pusėje ties lietvamzdžiu. Ištyrus paaiškėjo, kad drenažinis vamzdis buvo sulenktas ir vanduo negalėjo praeiti. Jau yra užprašytas meistras, kad sutvarkytų šią problemą. Jei būtų atjungtas požeminis vandens nuvedimas ir užaklintos atjungimo vietos, vanduo rinktųsi šventoriuje ir bažnyčia „plauktų", kaip buvo įvykę pastačius mūro sienelę. Nes joje nėra numatyta angų nutekėti paviršiniam vandeniui. Tai dar labiau pakenktų bažnyčiai. Po potvynio buvo iškastas vienas kanalizacijos šulinėlis, o kitam nupirkti rentiniai (dabar esantys zakristijoje). Tačiau antras šulinėlis nebuvo įrengtas, nes negavo

grotelių. Vienos kanalizacijos nepakanka, nes ji įrengta ne žemiausioje vietoje ir neapima visos šventoriaus žemutinės dalies.

Lapių katalikų bendruomenė pakartotinai prašo likviduoti projektavimo ir darbo broką.

Su pagarba Lapių parapijos klebonas kun. Robertas Skrinskas."

2001 05 04 *raštu Nr. 146* gautas toks KVAD KTP vadovės I. Vaškelienės atsakymas: „Informuojame, kad Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios (nekilnojamoji vertybė S 246) lietaus nuvedimo darbai atlikti be projekto, suderinto Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritoriniame padalinyje ir atskiro KVAD Kauno teritorinio padalinio leidimo. Nei buv. UAB "Kauno restauratoriai", nei SP UAB "Lietuvos paminklai" savavaliai darbų nevykdė. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 13 str. skelbia, kad "Už nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimą atsako jų savininkai ir valdytojai".

Atsižvelgiant į tai, kad už nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimą atsako jų savininkas ar valdytojas, prašome informuoti, kas šiuos darbus įvykdė. Arba, jei jie buvo vykdomi be Jūsų iniciatyvos, kodėl neinformavote Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinio padalinio.

Prašome iki š.m. birželio 1 d. pateikti Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritoriniam padaliniui lietaus nuvedimo sistemos tvarkymo darbų programą. Primename, kad tvarkymo darbus gali vykdyti tik KVAD atestuoti specialistai, pagal atskirą Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinio padalinio leidimą."

2001 05 24 gautas toks KVAD KTP vadovės I. Vaškelienės *raštas Nr. 176*: „Prašome atvykti į Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinį padalinį (Rotušės a. 29, Kaunas) š.m. birželio 4 d. 11 val. Atvykimo tikslas – šv. Jono Krikštytojo parapinės bažnyčios (S 246) avarinės būklės problemos sprendimas."

2001 06 26 Kauno teritorinio padalinio viršininkei I. Vaškelienei. Kopija Kauno Arkivyskupijos Kurijai

Atsakydamas į Lapių klebono prašymus gelbėti lietaus vandens žalojamą kultūros paminklą – Lapių bažnyčią, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinis padalinys buvo apkaltinęs Lapių parapijos kleboną kun. Robertą Skrinską už savavališkus darbus bažnyčios eksterjere ir pateikė pakartotinus reikalavimus iki nustatytų datų likviduoti darbo broką.

Sukvietus atsakingų asmenų komisiją ir nustačius, kad lietaus vandens nuvedimas yra nukreiptas į drenažą, atskiro lietaus vandens nuvedimo nėra pa-

daryta, dėl drenažinio vamzdžio užlinkimo dešinėje pusėje visas vanduo nuo stogo patenka į pamatus, tuo ypatingai kenkdamas pastatui ir pamatams ir, kad klebonas yra nekaltas, t.y. buvo neteisingai apkaltintas, prašyčiau Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinį padalinį atsiprašyti Lapių kleboną už neteisingą kaltinimą ir įpareigoti kaltus asmenis likviduoti darbo broką, kaip buvo numatyta komisijos.

Su pagarba Lapių parapijos klebonas kun. Robertas Skrinskas

KVAD direktorė Diana Varnaitė 2001 09 19 parašė SP UAB „Lietuvos paminklai", KVAD Kauno TP ir Lapių klebonui tokį *laišką Nr. 05-06-1050*: „2001-03-12 raštu Nr. 07-09-85 Jūs informavote departamentą ir nurodėte terminus, kuriais buvo numatyta atlikti Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios 2001-03-02 protokole išvardintus darbus.

Lapių parapijos klebonas kun. R.Skrinskas 2001-07-30 raštu informavo departamentą, kad jokie darbai nebuvo atlikti.

Prašome skubiai išsiaiškinti ir pranešti klebonui ir departamentui, dėl kokių priežasčių nepašalinti protokole nurodyti trūkumai. Direktorė Diana Varnaitė."

Po direktorės D. Varnaitės rašto, Spec. paskirties **UAB „Lietuvos paminklai" 2001 10 11** atrašė tokio turinio ***raštą Nr. 07-09-429*** **KVAD** direktorei D. Varnaitei ir Lapių klebonui: „SP UAB "Lietuvos paminklai" praneša, kad mūsų 2001-03-12 rašte Nr. 07-09-85 minėti defektai pašalinti ir apie tai Jus informavo Kauno teritorinio padalinio viršininkė I.Vaškelienė.

Siekiant išspręsti Lapių bažnyčios Kauno r. esmines problemas, būtina sutvarkyti lietaus nuvedimo sistemą nuo bažnyčios stogo bei atlikti visos atraminės sienutės viršaus apskardinimo darbus, tačiau šiems darbams reikia 38,28 tūkst. Lt. Prašome Jūsų spręsti šių darbų finansavimo klausimą 2002 metais.

PRIDEDAMA:

1. Kauno teritorinio padalinio 2001-10-03 rašto Nr. 287 kopija.
2. Sąmatos kopijos adresatams. Direktorius Vydmantas Drumsta."

Kauno teritorinio padalinio 2001-10-03 *rašto Nr. 287* kopija: „KVAD direktorei D. Varnaitei

Atsižvelgiant į Jūsų 2001 09 19 raštą Nr. 05-06 1050, informuojame, kad lietaus nuvedimo sistemos trūkumai, nurodyti SP UAB „Lietuvos paminklai" rašte 2001 03 12 Nr. 07-09-85 pašalinti 2001 rugpjūčio mėn. KAVD Kauno teritorinio padalinio viršininkė I. Vaškelienė."

UAB „Kauno restauratoriai" darbų vykdytojas K. Grigas pertinkavo atraminę sienutę. Lietaus vandens nuvedimas taip ir liko neatskirtas nuo drenažo.

„Lapių šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto esamos būklės įvertinimo *aktas* 2003 06 26. Komisija, kurioje dalyvavo Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinio padalinio vyr. specialistė I. Grigaitienė, Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinio padalinio vyresnysis inspektorius L. Tarbunas, nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos ekspertas, konstruktorius K. Linkus ir bažnyčios klebonas kun. R. Skrinskas vietoje apžiūrėjo Lapių bažnyčios bokštą ir konstatuoja, kad jo būklė yra avarinė. Bokšto fizinė būklė buvo vertinta ir anksčiau, nes jau beveik prieš dešimt metų pastebėta, kad ji blogėja. 1996 m.buvo atlikta konstruktyvinė ekspertizė, kurios išvadose nurodoma, kad būtina stiprinti arba keisti medines bokšto konstrukcijas. NUTARTA: Būtina kuo skubiau pradėti avarinės būklės likvidavimo darbus."

2003 07 17 LR Kultūros ministerija *raštu Nr. S1-200,* kurį pasirašė ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas, rašo: „Vykdydami LR Vyriausybės kanclerio Antano Zenono Kaminsko 2003 06 25 pavedimą Nr. 23-4760 ir išnagrinėję Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono kun. Roberto G. Skrinsko 2003 06 21 pranešimą „Dėl Lapių bažnyčios neteisėto prichvatizavimo", atsakome pagal kompetenciją.(...) Rengdamas Kultūros vertybių tvarkymo darbų 2004 m. programos projektą, Kultūros vertybių apsaugos departamentas ketina atsižvelgti į Lietuvos vyskupų konferencijos 2003 06 06 raštą Nr. 1-232/03, kuriame pateikiamas sąrašas prioritetinių objektų Kultūros vertybių apsaugos 2004 m. programai. Lapių bažnyčios šiame sąraše nėra." (...) Komisijai dėl Lapių bažnyčios pastato tolimesnės būklės įvertinimo sudaryti būtina kreiptis į Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos."

2003 09 01 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministras Arūnas Kundrotas išleido *įsakymą Nr. 441* Dėl komisijos Kauno r. Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos bažnyčios pastato techninei būklei įvertinti sudarymo. „Vadovaudamasis organizacinio tvarkomojo statybos reglamento STR. 1.12.01:1996 „Statinių avarinės būklės pripažinimo tvarka" 3.3.1 punktu,

1. S u d a r a u tokią komisiją Kauno rajono Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos bažnyčios pastato techninei būklei įvertinti:

Vaclas Leonavičius – Valstybinės teritorijų planavimo ... [toliau išvardi nami komisijos nariai, kurių vardai ir pareigos yra surašytos žemiau esančiame 2003 10 01 Nr. 1-167 dokumente].

2. P a v e d u šiai komisijai per mėnesį įvertinti Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos bažnyčios pastato techninę būklę, parengti išvadas ir pateikti jas Kultūros ministerijai bei Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos klebonui. Ministras Arūnas Kundrotas."

2003 10 01 Valstybinė Teritorijų Planavimo ir Statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos atsiuntė Kultūros ministerijai ir Lapių klebonui bažnyčios pastato būklės tyrimo **2003 m. rugsėjo 5 d.** ***Aktą Nr. 1-167***: „Kauno rajono Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos bažnyčios pastato būklės tyrimo

AKTAS

2003 m. rugsėjo 5 d. Lapės, Kauno raj.

Komisija sudaryta aplinkos ministro 2003-09-01 įsakymu Nr. 441, šios sudėties:

Vaclas Leonavičius – Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos viršininko pavaduotojas, komisijos pirmininkas.

Komisijos nariai:

Ramutis Pranas Balsevičius – Specialios paskirties UAB „Lietuvos paminklai" direktoriaus pavaduotojas (ekspertas);

Gintautas Grušauskas – Kauno apskrities viršininko administracijos Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus Kauno rajono specialistas;

Vidmanta Kazimiera Poškaitienė – Kauno rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vyriausioji specialistė kultūros vertybių apsaugai;

Robertas Gedvydas Skrinskas – Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos klebonas;

Regimantas Šimkus – Architektūros statybos instituto direktoriaus pavaduotojas mokslui (ekspertas);

Irena Vaškelienė – Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinio padalinio viršininkė.

Dalyvaujant Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos pastoracinės tarybos vicepirmininkui Steponui Linkevičiui ištyrė Kauno rajono Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos bažnyčios statinių konstrukcijų ir inžinerinės įrangos būklę.

Bažnyčia stovi dešiniajame Neries upės krante viršutinės terasos pakraštyje ant nedidelio iškyšulio. Į ŠV nuo jos yra nedidelės kapinaitės. Bažnyčios šventorius, iš trijų pusių, baigiasi atramine sienute, už kurios yra apie 30 m aukščio statūs šlaitai.

Bažnyčia mūrinė, halinė, vienbokštė su trisiene apside, 19,6 x 15,67 m dydžio. Iš abiejų presbiterijos šonų yra zakristija su vienšlaičiais stogais. Mūrinė bokšto dalis yra keturių aukštų, viršutiniame aukšte įrengta varpinė. Bokšto viršus užbaigtas mediniu aštuonšoniu atiku, smaile ir kryžiumi.

Pamatai – mūriniai iš lauko akmenų ir raudonų molio plytų su kalkiniu skiediniu. Sienos iš raudonų molio plytų su kalkiniu skiediniu, tinkuotos iš abiejų pusių. Sienų nedidelės deformacijos pastebimos tik zakristijoje vėlesniu

laikotarpiu pristatytoje prie presbiterijos. Įstrižas ir vertikalus plyšys zakristijos lauko sienoje galėjo atsirasti dėl nepakankamo pamatų įgilinimo.

Perdangos – medinės sijinės su tinkuotomis medinėmis lubomis. Bokšto žemutinio aukšto perdanga – mūrinis kryžminis skliautas. Stogas – dvišlaitis, presbiterijoje su trišlaičiu galu virš apsidės. Zakristijų – vienšlaičiai. Bokšto smailė aštuonšlaitė. Gegnės stačiakampio profilio iš tašytos spygliuočių medienos. Bokšto smailės gegnės labai pažeistos medienos kenkėjų arba papuvę. Grebėstai taip pat pažeisti medienos kenkėjų arba papuvę. Stogo danga iš cinkuotos skardos, bokšto smailėje vietomis sukorodavusi. Bokšto smailės medinių konstrukcijų būklė – bloga.

Atraminė siena supa šventorių iš trijų pusių. Sienos sumūrytos iš raudonų plytų daugelyje vietų supleišėję, kontraforsai išgriuvę. 1997–1998 m. buvo vykdomi šlaito tvirtinimo ir tvarkymo darbai, įrengiant naują atraminę sienutę. Šlaitų tvirtinimo ir tvarkymo darbai nėra užbaigti.

Inžinerinė įranga: Vėdinimas -- natūralus: apvalios angos lubose ir mediniai ortakiai išvesti į pakraigę. Būklė gera. Elektros instaliacija tvarkinga.

Bažnyčios pastatus naudoja Kauno rajono Lapių Šv. Jono krikštytojo parapija. Statinio naudojimo priežiūros specialistai: Lapių Šv. Jono krikštytojo parapijos klebonas Robertas Gedvydas Skrinskas, pastoracinės tarybos vicepirmininkas Steponas Linkevičius.

Pirmoji Lapių bažnyčia pastatyta 1620 m. Maskvėnų invazijos metu 1655–1661 m. bažnyčia buvo suniokota. Atstatyta 1720 metais. 19-to amžiaus gale buvo atlikta bažnyčios rekonstrukcija. 1997-1998 m. buvo atliekami atraminės sienutės rekonstrukcijos ir bažnyčios remonto darbai. Bokšto smailė neremontuota, išskyrus tai, kad buvo sutvirtintas kryžius.

Bažnyčios pastatą veikia naudinga eksploatacinė apkrova ir atmosferiniai krituliai.

Statinio techninės apskaitos byla ir statinio naudojimo žurnalas komisijai nebuvo pateikti.

Komisijos išvados:

Vizualiai apžiūrėjus bažnyčios bokšto smailės matomas konstrukcijas ir įvertinus paminklotvarkos eksperto inžinieriaus Kęstučio Linkaus 1995-10-14 bažnyčios būklės tyrimo medžiagą, komisija nustatė, kad bažnyčios bokšto smailės gegnės ir grebėstai labai pažeisti medienos kenkėjų arba papuvę. Veikiant vėjo ir atmosferinių kritulių apkrovoms atsiranda bokšto smailės avarijos grėsmė.

Komisija siūlo:

1. Parengti projektą ir atlikti darbus avarijos grėsmei pašalinti;
2. Užbaigti atraminės sienutės ir šlaitų tvarkymo darbus.

Komisijos primininkas Vaclas Leonavičius

Komisijos nariai: Ramutis Pranas Balsevičius, Gintautas Grušauskas, Vidmanta Kazimiera Poškaitienė, Robertas Gedvydas Skrinskas, Regimantas Šimkus, Irena Vaškelienė“

2004-02-20 Prašymas Kauno rajono Merui Leonardui Gineikai Kauno rajono Savivaldybės administracijos Direktoriui Vytui Ylai Kauno rajono Tarybai

Lapių gyventojų vardu prašome suteikti finansinę paramą Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarinei būklei likviduoti.

Bažnyčia yra XVII a. paminklas, todėl daryti bet kokius darbus reikia gauti paminklosaugininkų leidimą. Tad pareikalavo daug laiko įvairių komisijų, ekspertų, specialistų kvietimai, derinimai, leidimų prašymai.

Dėka parapijiečių aukų ir talkos buvo padarytas klebonijos remontas, iškirsti ir išvalyti medžiai aplink bažnyčią ir kleboniją, buvo išvalytas prišnerkštas bokštas. Pastatyta nauja veranda klebonijoje, naujai ištinkuota ir nudažyta bažnyčios išorė, sutvirtintas bažnyčios skylantis kampas, nudažytas bažnyčios vidus, pakeistos išpuvusios bažnyčios grindų vietos, ištiesintas palinkęs bažnyčios bokšto kryžius, perdengtas skarda stogelis virš didžiųjų bažnyčios durų, padaryti nauji lietvamzdžiai bažnyčioje ir klebonijoje, restauruoti vitražai, kurių vienas buvo apdaužytas, atrestauruoti ir naujai nudažyti visi bažnyčios altoriai ir kitos naudojamos priemonės, padarytas naujas altorius, padaryti nauji ąžuoliniai suolai ir suoleliai, o seni nušveisti ir nulakuoti, padarytas žvyrkelis per kapus į bažnyčią, įrengtos metalinės grotos zakristijos lange, varpinės bokšto lange ir ant didžiųjų durų, pakeistas elektros orinis lauko kabelis, atrestauruoti ir sutaisyti bažnyčios vargonai, įrengta bažnyčios signalizacija, nudažytas naujai bažnyčios stogas (jau 2 kartą). Parapijiečiai visiems tiems darbams paaukojo ir išleido virš 60 000 litų.

Šiuo metu nerimą kelia bokšto smailė ir bažnyčios langai, nes papūtus vėjui, barška visi stiklai. Bet kuriuo metu gali išgriūti papuvę rėmai.

Parapijiečiai savo lėšomis įsipareigoja atnaujinti zakristijos ir bažnyčios langus.

KVAD įsipareigoja finansuoti pusę bokšto remonto darbų, dėl kitos pusės reikia surasti finansavimą. Konkursą skelbs ir rangovą atrinks KVAD. Statybos firmų atlikti sąmatos skaičiavimai rodo, kad projektavimo ir remonto darbų kaina yra virš 20 000 litų. Darbai būtų atliekami 2005 m. Taigi, ir finansavimas reikalingas 2005 m. Mes negalime kreiptis į KVAD dėl Lapių bažnyčios bokšto darbų eigos užsakymo, kol neturime garantijos, kad kas nors parems finansiškai pusę darbų sumos.

Mes prašome Kauno r. Merą Leonardą Gineiką, Kauno r. Savivaldybės administracijos Direktorių Vytą Ylą ir Tarybos narius skirti Lapių bokšto remontui 10 000 litų.

Priedas: Aplinkos ministro sudarytos komisijos išvados. Iš viso 3 lapai.

Su pagarba – Lapių Pastoracinės Tarybos vicepirmininkas Steponas Linkevičius

Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2004 m. kovo mėnesio Prašymas Kultūros vertybių apsaugos departamentui

Prašau skirti lėšų Lapių bokšto remontui 50% darbų vertės, t.y. 10 000 litų.

Pagal rangovų pateiktas sąmatas, jie darbus atliktų už maždaug 17000–19000 litų. Plius nedaugiau 10% nuo darbų sąmatos sudarys projektavimo darbai. Bendroje sumoje tai sudarytų apie 20 000 litų.

Lapių parapija įsipareigoja surasti rėmėjų, kurie skirtų likusią pusę – 10 000 Lt. Jau prieš mėnesį buvo kreiptasi į Kauno rajono merą Leonardą Gineiką oficialiu raštu, bet iki šiol atsakymo negauta. Jei jų atsakymas bus neigiamas, bus kreipiamasi į kitas instancijas.

Lapių bažnyčios klebonas kun. Robertas Skrinskas

2004-02-28 Prašymas Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lapių bažnyčia pagal savo amžių yra 12-ta bažnyčia Lietuvoje. (tekstas identiškas aukščiau esančiam pareiškimui, tik pabaiga kitokia) (...) Bažnyčia yra XVII a. paminklas, todėl daryti bet kokius darbus reikia gauti paminklosaugininkų leidimą. Tad pareikalavo daug laiko įvairių komisijų, ekspertų, specialistų kvietimai, derinimai, leidimų prašymai, įvairių dokumentų nešimai ir siuntimai. Kaip sunku ką nors padaryti liudija ir toks faktas, kad iki šiol dar nepavyko likviduoti bokšto avarinės būklės, nors pastangos prasidėjo dar 1995 m. Dėl to mes ir kreipiamės į Lietuvos Vyriausybę. Lapių gyventojų vardu prašome valstybės lėšomis užbaigti Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios atraminės sienutės avarinės būklės likvidavimo darbus. Parapijos močiutėms būtų nepakeliama našta, jei finansavimas užgultų jų pečius.

Priedas: Aplinkos ministro sudarytos komisijos išvados. Iš viso 3 lapai.

Su pagarba – Lapių Pastoracinės Tarybos vicepirmininkas Steponas Linkevičius, Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2004-04-13 Prašymas Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2004-02-28 laišku Premjerui A. Brazauskui ir LR Vyriausybei buvo prašoma finansiškai paremti atraminės sienelės remontą. Kaip pagrindas buvo pateiktos Aplinkos ministro sudarytos komisijos išvados. Iš viso 3 lapai. Komisija, sudaryta iš kompetentingų asmenų, pripažino atraminės sienelės ir bokšto

avarinę būklę, reikalingą skubios pagalbos. Šios komisijos išvadų kopiją persiuntėme Vyriausybei 2004-02-28 laišku.

LR finansų ministerija savo laiške 2004-03-30 Nr. ((2,34-02)5K-0407489)-6K-0403775 atsakė į prašymą neigiamai, nes nebuvo nurodyta konkreti prašoma suma.

Tačiau LR kultūros ministerija savo laiške 2004-04-02 Nr. 82-860 (ar Nr. S2-860?) pažymi, „kad būtina baigti 1998 m. vykdytus dalykus" ir „ Jei Finansų ministerija, atsižvelgdama į LR aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 1 d. Įsakymu Nr. 441 sudarytos komisijos išvadas apie avarijos grėsmę, surastų galimybę skirti 33,9 tūkst. Lt Lapių Šv. Jono Krikštytojo šventoriaus atraminės sienutės ir šlaitų tvirtinimui, mes pritartume tokiam sprendimui".

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 1995 m. buvo ruošiama dokumentacija ir 1998 m. vykdyti darbai, kurie liko neužbaigti;

atsižvelgiant į apskaičiuotą ir Kultūros ministerijos nurodytą lėšų dydį;

atsižvelgiant į Kultūros ministerijos pritarimą;

atsižvelgiant į tai, kad Lapių bažnyčia pagal savo amžių yra 12-ta bažnyčia Lietuvoje, išliko nesugriauta nuo 1620 m.;

atsižvelgiant į pavojingos būklės minėto objekto avarinį stovį, prašome surasti galimybę skirti 33,9 tūkst. Lt Lapių Šv. Jono Krikštytojo šventoriaus atraminės sienutės ir šlaitų tvirtinimui.

Su pagarba – Lapių Pastoracinė Taryba, Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2004-04-13 Prašymas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai

Dėkojame už palaikomąjį mūsų prašymą laišką 2004-04-02 Nr. 82-860 (ar Nr. S2-860?), kuriame rašoma, „kad būtina baigti 1998 m. vykdytus dalykus" ir „ Jei Finansų ministerija, atsižvelgdama į LR aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 1 d. Įsakymu Nr. 441 sudarytos komisijos išvadas apie avarijos grėsmę, surastų galimybę skirti 33,9 tūkst. Lt Lapių Šv. Jono Krikštytojo šventoriaus atraminės sienutės ir šlaitų tvirtinimui, mes pritartume tokiam sprendimui".

Dėl atraminės sienelės mes parašėme dar kartą laišką Vyriausybei.

Dėkojame už Ministerijos galimybę svarstyti dar šiais metais skirti lėšų Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto remontui. Visi Jūsų minėti dokumentai, kuriuos privaloma pateikti drauge su paraiška finansuoti kultūros vertybių tvarkymo darbus pagal Kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus 2001-04-03 įsakymą Nr. 102 ir su paraiškos forma buvo perduoti KVAD Kauno skyriaus vadovei p. Irenai Vaškelienei.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 1995 m. buvo ruošiama dokumentacija ir 1998 m. vykdyti darbai, kurie liko neužbaigti; (...) (Toliau tekstas autentiškas aukščiau esančiam.)

2004-04-13 Prašymas Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno skyriaus Vadovei p. Irenai Vaškelienei

Atsižvelgiant į Kultūros ministerijos pritarimą (žr. laiško 2004-04-02 Nr. 82-860 (ar Nr. S2-860?) kopiją) prašome dar šiais metais inicijuoti Lapių Šv. Jono krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarinės būklės likvidavimo darbus.

Su pagarba – Lapių Pastoracinė Taryba, Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2004-04-18 Prašymas Kauno r. Savivaldybės administracijos Lapių seniūnijos Seniūnui Rimantui Stankui

LR Aplinkos ministro 2003 m. rugsėjo 1 d. Įsakymu Nr. 441 sudaryta komisija iš kompetentingų asmenų pripažino bažnyčios šlaito atraminės sienelės ir bažnyčios bokšto avarinę būklę, reikalingą skubios pagalbos. Šios komisijos išvadų kopiją perdavėme Kauno r. Savivaldybei.

Mes manome, kad XVII a. pradžios valstybės saugomas architektūros paminklas – Lapių bažnyčia yra viso miestelio pasididžiavimas ir vertybė. Negi leisime, kad ji sugriūtų? Negi valstybė skiria lėšų tik Vilniaus gražinimui? Prašome Lapių seniūną gerb. p. Rimantą Stankų tarpininkauti, kad Lapių bažnyčios avarinės būklės likvidavimui Savivaldybė skirtų deramą paramą. Bent 10 tūkst. Lt.

Taip pat senų žmonių pageidavimu prašome įrengti viešąjį tualetą aikštėje, prie Mokyklos gatvės.

Su pagarba Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas, Mokyklos g. 2d

Lapių mst. gyventojai: (parašai)

2004 m. balandžio mėn. 18 d. Nr.11 Prašymas
Kauno rajono Savivaldybės Merui Leonardui Gineikai,
Administracijos Direktoriui Vytui Ylai, Kauno raj. Tarybai

Į Kauno r. Savivaldybės dokumentų registravimo kabinetą nuo Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų parapijos vasario mėnesį buvo atneštas prašymas dėl finansinės paramos. Prašymas buvo adresuotas Kauno rajono Merui Leonardui Gineikai, Kauno rajono Savivaldybės administracijos Direktoriui Vytui Ylai, Kauno rajono Tarybai. Kartu buvo pateikti 2 lapai su Aplinkos ministro įsakymu sudarytos komisijos išvadomis. Komisija nustatė, kad Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų bažnyčios bokšto smailės ir šlaito kontraforsų stovis yra avarinis.

Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų parapijos bendruomenė, pagal veikiančius įstatymus, yra atsakinga už XVII a. kultūros paminklo priežiūrą. Remontas bus vykdomas kartu su Kultūros vertybių apsaugos departamentu, kuris pageidauja žinoti, ar Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų parapijos bendruomenė sugebės surasti 50% lėšų bokšto remontui.

Kad teisingai atsakytume KVAD`ui ir suspėtume deramu laiku sutvarkyti dokumentaciją, mes ir norime sužinoti, ar Kauno r. Savivaldybė pažada 2005 m. pirmoje pusėje skirti 10 000 litų Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų bažnyčios remontui. Iki šiol atsakymo negauta. Ar mūsų pareiškimas pasimetė, ar ne? Jei jis pasimetė, prašome apie tai pranešti ir mes atvešime naują. Jei jis nepasimetė, prašome informuoti apie svarstymo rezultatus.

Su pagarba – Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų parapijos bendruomenė vardu – Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2004 m. rugpjūčio 15 d.
Dėl Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios bokšto smailės
Kultūros vertybių apsaugos departamentui,
Gerb. Direktorei Dianai Varnaitei. Kopija Kultūros ministerijai

KVAD`o Kauno skyrius mane informavo, kad jei noriu, kad Lapių bažnyčios bokšto remonto projektas būtų įtrauktas į 2005 m. planą, turiu iki rugsėjo 1 d. jiems pateikti visą būtiną dokumentaciją. Tai mane labai sukrėtė. Visi reikalingi dokumentai, kurių prašė ponia Irena Vaškelienė, buvo pateikti. Būtent: Aplinkos ministro 2003-09-01 įsakymu Nr. 441 sudarytos komisijos išvados, kurios pripažino bokšto smailės būklę esant avarinio stovio; pažyma iš valstybinio registro apie bažnyčios registravimą ir nuosavybės (valdymo) teisę; Kauno kurijos įgaliojimas Lapių klebonui; bokšto remonto darbų sąmata, programos projektas kartu su firmos, kuri gali atlikti darbus duomenimis ir atestatais; mano pareiškimas pagal KVAD`o duotą formą; Seniūnijos pažyma. Gal dar ir ne viską išvardijau, bet viskas, ko prašė Kauno KVAD`as, buvo pateikta.

Jūsų pasirašytame laiške 2004-05-06 Nr. (9.6)-2-397, atsakant į mano prašymą (2004-04-13), Jūs rašote, kad 2004 m. finansuoti avarinės bokšto būklės likvidavimo neišeis, nes tiems (einamiems) metams Departamentas nėra gavęs paraiškos. Bet „Pažymime, kad Kultūros vertybių apsaugos departamento Kauno teritorinis padalinys Jūsų paraišką departamentui pateikė 2004-04-26 raštu nr. 128, tačiau bažnyčios tvarkymo darbų finansavimo galimybes galėsime svarstyti, rengiant 2005 metų kultūros vertybių apsaugos programą."

Prašau, kad Lapių parapijos prašymas dėl paramos bokšto smailės avarinės būklės likvidavimo finansavimui nebūtų išbrauktas iš 2005 m. plano, o pateikti ir kažkur užkišti dokumentai būtų surasti.

Su pagarba Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas

2005-05-09 Prašymas Kultūros paveldo departamento direktorei Dianai Varnaitei.

Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia yra prie kelio, vedančio į Lapių šiukšlyną. Lapių mst. Barsūniškio g. gyventojai jau eilę metų kreipiasi į įvai-

rias instancijas, kad pagal seniai numatytą projektą būtų padarytas aplinkkelis į šiukšlyną. Nuo sunkiasvorių automobilių ir traktorių sukeliamos vibracijos, kuriais gabenamos šiukšlės, skyla gyventojų namai. Planuojama Lapių šiukšlyną dar plėsti, šiukšles gabenti iš visos apskrities ir automobilių srautas padidės 2–3 kartus. Mes prašome Jūsų pagalbos, kad būtų pagreitintas aplinkkelio įrengimas už ES lėšas, nes atsirado įtrūkimai ir 1620 m. statytoje Lapių bažnyčioje. Iškilo grėsmė XVII a. paminklui. (Toliau seka gyventojų parašai.)

„Lapių (...) bažnyčios (...) Apžiūros *Aktas* 2005 06 22. Apžiūroje dalyvavo Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinio padalinio vyr. inspektorė A. Naureckaitė, Kauno apskrities viršininko administracijos Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus vyresn. specialistas G. Grušauskas, Kauno r. savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus Kultūros poskyrio vyr. specialistė V. K. Poškaitienė, NVK ekspertas (konstruktorius) K. Linkus, bažnyčios klebonas R. Skrinskas.

Apžiūros metu patikrinta informacija dėl Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijinėje bažnyčioje S246 atsiradusių įtrūkimų, ir padarytos preliminarios išvados.

Triumfo arkos viršutinės dalies tinke matosi mikroplyšiai, gali būti, kad dėl temperatūrinio svyravimo.

Įtrūkimai užfiksuoti Š. zakristijoje, prijungimo prie bažnyčios sienoje bei virš zakristijos durų į lauką.

Šiaurinėje bažnyčios lauko sienoje matosi horizontalus plyšys. Bažnyčios šiaurinės sienos sėdimo priežastis gali būti dėl grunto drėkimo.

Iš lauko pusės matosi (vertikaliai) įtrūkimas, atsiradęs prijungimo vietoje, esančioje tarp Š. zakristijos ir bažnyčios, pristatytos XIX a. pabaigoje.

Atstumas tarp bažnyčios ir kelio į Lapių miestelį apytiksliai 30–35 m, todėl sunkiojo transporto sukelta vibracija negali sukelti pastato deformacijų, nes vibraciją užgesins šlaito grunte.

Užfiksuota, kad remiantis Statybos techniniu reglamentu STR 01.12.07:2004 nevykdoma statinio techninė priežiūra.

Apžiūros metu atlikta fotofiksacija.

Apžiūros preliminarios išvados:

1. Tikimybė dėl transporto srauto įtakos bažnyčiai – nedidelė. Tačiau faktinei vibracijai patikrinti reikalinga atlikti instrumentinius ilgalaikius tyrimus, kurių metu išaiškėtų dinaminės kelio apkrovos poveikis bei patikrinti atsiradusių įtrūkimų stabilizavimąsi (uždedant markes).

2. Būtina atlikti bažnyčios grindų remontą, kurio metu būtų įrengta pogrindžio ventiliacija, fiksuoti medienos puvimo priežastis.

3. Remiantis Statybos techniniu reglamentu STR 12.07:2004 vykdyti statinio techninę priežiūrą."

Buvo padarytas bokšto smailės remonto projektas. Buvo žadėta 1 egzempliorių duoti Lapių bažnyčiai. Bet klebonui sudėjus parašus, prasidėjo vargai atgaunant 1 egzempliorių:

2006 05 18 Kultūros paveldo departamentui, Gerb. Direktoriui Albinui Kuncevičiui, kopija Kauno paminklų restauravimo projektavimo institutui.

Kauno paminklų restauravimo projektavimo institutas pagal Kultūros paveldo departamento užsakymą yra parengęs Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios bokšto smailės restauravimo projektą. Projekto autorius Kęstutis Bubnaitis.

Ieškome nepriklausomų finansavimo šaltinių, todėl prašome tarpininkauti, kad vienas projekto egzempliorius būtų skirtas Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios parapijai. Kauno paminklų restauravimo projektavimo institutas jį perduos tik gavęs raštišką Kultūros paveldo departamento nurodymą.

Su pagarba Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas

2006 06 16 Lietuvos Paminklai direktoriui
Kauno Paminklų ...(pareiškimas panašus į aukščiau esantį.)

KPD Kauno TP 2006 08 31 raštu Nr. 2K-565: „Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinis padalinys informuotas, kad Lietuvos Respublikos ministerija, kaip Europos ekonominės erdvės (toliau) – EEE) ir Norvegijos finansinių mechanizmų nacionalinė koordinavimo institucija koordinuoja EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų įgyvendinimą, ir kviečia pagal minėtus finansinius mechanizmus teikti paraiškas Europos kultūros paveldo išsaugojimui.(...) Vedėja Irena Vaškelienė."

2006 10 01 Pareiškimas Departamento Direktoriui Albinui Kuncevičiui

KOPIJOS: Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamento Kauno skyriaus vadovei p. Irenai Vaškelienei, Kauno rajono savivaldybės merui Leonardui Gineikai, Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui

Dėl Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios bokšto smailės

Jau ilgiau nei 10 metų kviečiamos komisijos, rašomi raštai į įvairias instancijas dėl Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios bokšto smailės avarinės būklės likvidavimo.

KPD žadėjo vienais metais parengti projektą, kitais metais renovuoti bokšto smailę. Kauno paminklų restauravimo projektavimo institutas pagal Kultūros paveldo departamento užsakymą yra parengęs Lapių Šv. Jono Krikšty-

tojo Bažnyčios bokšto smailės restauravimo projektą. Projekto autorius Kęstutis Bubnaitis. Tuo viskas ir pasibaigė. Lapių klebonui KPD atstovas pasakė, kad dėka sutarties su Vatikanu, Lapių bokštas nebus restauruojamas. Netiesiogiai dėl nutrūkusių darbų apkaltindamas Lietuvos Vyskupų Konferenciją.

Kaip paaiškino Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Lietuvos Vyskupų Konferencija sudaro bažnyčių eiliškumo sąrašus, tačiau pradėti projektai turi būti užbaigti. (...) (Toliau seka pareiškimų, prašymų ir atsakymų, kurie yra pateikti aukščiau, citatos ir pareiškimas užbaigiamas taip):

Tai tik kelių dokumentų pavyzdžiai, parodantys, kaip provincijos kultūros paminklai yra ignoruojami, kiek daug metų kovojama dėl avarinės būklės likvidavimo, kiek įvairių komisijų kviečiama.

Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia yra viena iš pačių seniausių išlikusių mūrinių bažnyčių Lietuvoje. Pagal klebono kun. R. Skrinsko apskaičiavimus, pagal senumą 12 bažnyčia Lietuvoje. Ji nebuvo sugriauta, tik XIX a. buvo praplatinta.Yra didelė tikimybė, kad Lapių bažnyčia įeina į seniausių Lietuvos bažnyčių penketuką. Ji galėjo būti pastatyta prieš 1620 m. (L. Menotyra, 1998, Nr.2).

KPD Kauno teritorinis padalinys 2006 08 31 laišku, kurį pasirašė vedėja Irena Vaškelienė dėl finansavimo siūlo kreiptis į Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų nacionalinę koordinavimo instituciją.

Lapių bažnyčia yra kaimiškoje parapijoje, kurios intelektualinis potencialas nėra didelis. Neturime specialistų, kurie ruoštų projektus Europos ar Norvegijos institucijoms. Sostinės ir didžiųjų Lietuvos miestų paveldui, esant reikalui iš karto atsiranda lėšų iš nacionalinių šaltinių. O provincijos paveldo išsaugojimui tenka vargti prašant lėšų ilgus dešimtmečius.

Prašome tarpininkauti, kad Finansų ministerija skirtų lėšų Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarinės būklės likvidavimui.

Prašome tarpininkauti, kad Finansų ministerija skirtų lėšų Lapių Laisvės paminklo atstatymui.

Lapių parapijos vardu: pastoracinės tarybos vicepirmininkas Steponas Linkevičius Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos 2006 10 30 Nr.(9.6)2-2024 į 2006 10 01 atsiuntė Lapių klebonui ir drauge Kultūros ministerijai, Kauno r. savivaldybės merui L. Gineikai, Kauno arkivysk. metropolitui S. Tamkevičiui tokį atsakymą: „...yra parengtas Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarijos grėsmės pašalinimo projektas, o šio projekto įgyvendinimo klausimas bus svarstomas, rengiant Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje (paveldotvarka) 2007 m. programos projektą, kurio prioritetinis sąrašas rengiamas Dvišalės nuolatinės komisijos. Pagarbiai direktorius Albinas Kuncevičius."

2007 03 27 Lapių klebonas parašė „Pagalbos prašymą“ LR Aplinkos ministrui Arūnui Kundrotui: „Gerb. Ministre, Lapių bažnyčios bokšto smailės būklė yra kritiška. Prieš ketverius metus sudaryta Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos tai pripažino. Bet būklė dar pablogėjo. Kaip pavyzdį atvežiau medžio konstrukcijos detalę iš Lapių bažnyčios. Prašau padėti išsaugoti unikalių, 1620 m. statytą, kultūros paminklą. Su pagarba Lapių Šv. Jono Krikštytojo klebonas kun. Robertas Skrinskas“

2007 04 19 iš Aplinkos ministerijos atėjo *atsakymas* Nr. (1-19)-D8-3466, kurį pasirašė sekretorė Jūratė Juozaitienė. Jame cituojamas Kultūros ministerijos 2006-10-30 atsakymas: „Šio projekto įgyvendinimo svarstymas numatytas rengiant Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje (paveldotvarka) 2007 m. programos projektą.“

2007 06 12 Lapių klebonas išsiuntė prašymą Jo Eksc. Kauno arkivysk. metropolitui Sigitui Tamkevičiui, prašydamas įtraukti Lapių bažnyčios bokšto avarinės būklės likvidavimo projektą į restauruojamų objektų sąrašą: „Jau 13 metų kviečiamos komisijos, rašomi raštai į įvairias instancijas dėl Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarinės būklės likvidavimo.

Kauno paminklų restauravimo projektavimo institutas pagal Kultūros paveldo departamento užsakymą yra parengęs Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios bokšto smailės restauravimo projektą.

Visų lygių komisijos nuo 1995 m. pripažįsta Lapių bokšto smailės avarinę būklę, kuri kasmet vis labiau blogėja.

Paskutiniame 2007 04 19 atsakyme LR aplinkos ministerija rašo: „Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarijos grėsmės pašalinimo projekto įgyvendinimo svarstymas numatytas rengiant Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje (paveldotvarka) 2007 m. programos projektą.

Prašau įtraukti Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto smailės avarinės būklės likvidavimo projektą į restauruojamų objektų sąrašą.“

2007-06-21 elektroniniu paštu buvo išsiųstas **Prašymas Lietuvos Respublikos kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos,** taip pat ir Kauno teritoriniam padaliniui. Jis baigiamas tokiu sakiniu: „Ar Dvišalė nuolatinė komisija įtraukė Lapių bokšto avarinės grėsmės pašalinimo projektą į prioritetinį 2007 m. sąrašą?“

2007 06 29 atėjo atsakymas *Nr. 2K-788* į 2007 06 21: „Š.m. birželio 21 d. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros Ministerijos Kauno teritorinis padalinys (toliau KPD prie KM Kauno teritorinis padalinys) gavo Jūsų elektroninį pranešimą, kuriame prašote informuoti, ar svarstomas Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios (S246) bokšto avarinės grėsmės pašalinimo projekto įgyvendinimo klausimas, numatytas įtraukti į Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje programos projekto rengimą. Tačiau šio klausimo sprendimas nėra KPD prie KM Kauno teritorinio padalinio kompetencija. Prašome kreiptis į Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktorių Albiną Kuncevičių. Vyr. valst. inspektorius, l.e. vedėjo pareigas Liutauras Tarbūnas."

2007 11 21 Kauno arkivyskupijos kurijoje Lapių parapijos delegacija susitiko su arkivyskupu S. Tamkevičiumi ir paprašė įtraukti Lapių bažnyčios bokšto smailės avarinės būklės likvidavimą į darbų sąrašą. Buvo perduotas toks **pareiškimas**:

LAPIŲ ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO PARAPIJA PRAŠYMAS 2007 m. lapkričio 21 d.

Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui

Prašome įtraukti Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios bokšto rekonstravimo darbą į pateiktinų Kultūros Paveldo Departamentui darbų sąrašą. Bokšto smailės padėtis yra pripažinta avarinio stovio.

Su pagarba Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas; Lapių parapijos vicepirmininkas Stepas Linkevičius

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos Kultūros Paveldo Departamentui; Kauno rajono merui Valerijui Makūnui 2007-11-30

PAGALBOS PRAŠYMAS

Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčiai iškilo reali grėsmė sugriūti.

Nors dar 2003 09 01 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministras Arūnas Kundrotas išleido ĮSAKYMĄ Nr. 441 Dėl komisijos Kauno r. Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos bažnyčios pastato techninei būklei įvertinti sudarymo;

Nors dar 2003 10 01 Nr. 1-167 Valstybinė Teritorijų Planavimo ir Statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos surašė pastato būklės tyrimo 2003 m. rugsėjo 5 d. Aktą, kurio išvadose rašoma:

„Vizualiai apžiūrėjus bažnyčios bokšto smailės matomas konstrukcijas ir įvertinus paminklotvarkos eksperto inžinieriaus Kęstučio Linkaus 1995-10-14 bažnyčios būklės tyrimo medžiagą, komisija nustatė, kad bažnyčios bokšto smailės gegnės ir grebėstai labai pažeisti medienos kenkėjų arba papuvę. Vei-

kiant vėjo ir atmosferinių kritulių apkrovoms atsiranda bokšto smailės avarijos grėsmė.“;

Nors buvo parengtas projektas, o Lapių parapijos klebonas kun. R. Skrinskas daug kartų kreipėsi į įvairias instancijas, tačiau padėtis tik blogėjo.

Šiuo metu ant žmonių jau krenta bažnyčios lubų tinkas.

Lapių parapijos bendruomenė yra per silpna finansiškai atlikti bažnyčios gelbėjimo darbus.

Kviečiame atvykti į Lapių bažnyčią įsitikinti padėties katastrofiška būkle ir padėti ieškoti išeičių.

Su pagarba: Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas kun. R. Skrinskas

Tokio turinio prašymas buvo nusiųstas ir Kauno rajono merui.

Spauda apie Lapių bažnyčios būklę: Kauno diena, 1996 08 22; Katalikų pasaulis, 1997`2, 29 p.

Griūnančios bažnyčios lubos ties varpinės bokštu 2008 m.

BAŽNYČIOS ŽEMĖ

Kauno r. Savivaldybės administracija 1996 05 03 *Nr. 259* Lapių klebonui R. Skrinskui rašo: „Jūsų prašymas (dėl žemės grąžinimo) išnagrinėtas. Informuojame, kad šiuo metu negalima grąžinti bažnyčiai žemės, kadangi nėra norminio akto, kurio pagrindu būtų galima grąžinti žemę religinėms bendrijoms. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 12 05 nutarimu Nr. 532 „Dėl bažnyčių (religinių konfesijų ir jų institucijų) žemės" 1.1 punktu, turite pateikti Domeikavos agrarinei tarnybai prašymą, kartu pridėdami žemės nuosavybės teisę patvirtinančius dokumentus, kurių pagrindu bažnyčios žemė bus priskiriama neprivatizuotinai žemei." Administratorius Z. Puišys.

Kun. Robertas Skrinskas pagal Kauno r. nurodymą pateikė Domeikavos agrarinei tarnybai prašymą. Štai koks buvo gautas *atsakymas*:

„Lietuvos Respublika, Kauno Apskrities valdytojo administracija, Žemės ūkio valdyba, Domeikavos agrarinės reformos tarnyba. 1996 05 14 Lapių parapijos kunigui p. Skrinskui

Domeikavos seniūnijos agrarinės reformos tarnyba informuoja, kad pagal šiuo metu galiojančius Vyriausybės nutarimus, bažnytinės žemės negrąžinamos. Priėmus Vyriausybei įstatymą dėl bažnytinių žemių grąžinimo, Jums priklausanti žemė bus sugrąžinta. Lietuvos R.V. nutarimas Nr. 532 1991.12.05 Domeikavos ART viršininkas J. Žemaitis."

2003 m. birželio 21 d. Lapių klebono Pranešimas Kauno rajono Savivaldybei

Dėl Lapių bažnyčios žemės neteisėto prichvatizavimo

2003-06-19, ketvirtadienį, atvykęs į Lapių kleboniją buvau sukrėstas. Prie pat klebonijos matininkai įkalė žemės riboženklį. Žmonės klausė matininkų, ką jie čia daro, jie atsakė, kad juos atsiuntė Lapių seniūnas Rimas Stankus.

Prieš porą savaičių Lapių mokykla persikėlė į buvusias LNK TV patalpas. Ne tik senąją mokyklą, bet ir šalia jos esančią bažnyčios žemę nutarta parduoti. Buvo pakviesti žemės matininkai ir ... Bažnyčios žemės centre, netoli bažnyčios, keli žingsniai nuo bažnytinių trobesių, įkasė kuoliuką.

Užsakymą pateikė Kauno raj. savivaldybės Švietimo skyrius. Trumpiau – Kauno raj. savivaldybės kažkokie valdininkai.

Seniūnas Rimas Stankus nurodo, kad bažnytinės žemės ribos buvo priskirtos mokyklai 1998 m., anuometinio mero Donato Jankausko laikais.

Kauno r. Tarybos narys Donatas Jankauskas paaiškina, kad tuomet buvo veikianti mokykla ir jai buvo reikalinga erdvė, stadionas. Dabar padėtis radikaliai pasikeitė, mokykla privatizuojama ir nebūtina prie avarinio pastato priskirti 1,5 ha žemės, kai yra teisėtas savininkas, o teisingumas reikalauja žemę grąžinti teisėtiems savininkams.

Vykdant Lapėse žemės reformą ir 1936–37 m. pastačius mokyklą, jai buvo paskirtas ir žemės plotas, nepretenduojant į bažnyčios nuosavybę. Pagal Lapių mokyklos ilgametę direktorę Janiną Navakauskienę, kuri pradėjo dirbti direktore gal kokiais 1949 ar 1953 m., mokyklos žemė buvo į priešingą nuo klebonijos pusę. Problemos jokios nėra, – tegu savivaldybė pasiima mokyklos, o ne bažnyčios žemę.

Jau prieš dešimtį metų, bandant atsiimti Bažnyčios žemę, buvo surinkti bažnyčios nuosavybę įrodantys dokumentai. Yra patvirtinimas iš Lietuvos Centrinio archyvo.

Kauno rajono savivaldybės administracija, atsakydama į klebono kun. R. Skrinsko pareiškimą 1996 m. dėl žemės atsiėmimo siūlė kreiptis į Agrarinę tarnybą (1996-05-03, Nr. 259) tam, kad Bažnyčios žemė būtų priskirta neprivatizuojamai žemei. Po kreipimosi Agrarinės reformos tarnyba 1996-05-14 atsakė: „Domeikavos seniūnijos agrarinės reformos tarnyba informuoja, kad pagal šiuo metu galiojančius vyriausybės nutarimus, bažnytinės žemės negrąžinamos. Priėmus Vyriausybei įstatymą dėl bažnytinių žemių grąžinimo, Jums priklausanti žemė bus sugrąžinta. Lietuvos R.V. nutarimas Nr. 532 1991.12.05. Domeikavos ART viršininkas J. Žemaitis."

Pagal įstatymą, reikia su kaimynais suderinti žemės ribas ir spręsti iškilusius ginčus. Viso to nebuvo paisyta. Gal pasinaudota kitomis įstatymo spragomis. Bet, kad taip, vidury baltos dienos būtų atimama bažnytinė žemė, nesitikėjau.

Prašome padėti prieš kai kurių pareigūnų mafijinius užsimojimus.

Lapių žmonės iš valdžios prašė apmokėti bokšto smailės projektą, o patį bokštą su smaile restauruos tikinčiųjų lėšomis. Prašoma jau keli metai. Bokšto medinė smailė yra avarinio stovio, bažnyčia yra kultūros paminklas (1620 m.), bet vietoj to, kad tik projekto išlaidas padengtų, savivaldybė gviešiasi ir į žemę.

Bažnyčios žemė išbuvo LDK laikais, carų laikais, sovietų laikais, nors buvo „visų", klebonui išgyventi buvo palikti 3 ha. O dabar, nepriklausomybės laikais, atimama.

Lapių klebonas Kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

2003 m. birželio 19 d. Pareiškimas Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkui Aloyzui Sakalui, Lietuvos žiniasklaidai

Šiandienos, ketvirtadienio LTV „Panoramoje" kalbėjo Seimo narys Aloyzas Sakalas ir kitose pastarųjų dienų laidose bei straipsniuose netyla kalbos

apie neteisėtą žemės privatizavimą. Prezidentas organizuoja konferenciją dėl korupcijos sumažinimo. Ir koks turėtų būti įstatymų bei žmogiškumo nepaisymas, kad tokiose aplinkybėse Lapių seniūnas Rimas Stankus organizuoja bažnytinės žemės grobimą, privatizavimą ir pardavimą.

Lapių mokykla persikėlė į buvusias LNK TV patalpas. Ne tik senąją mokyklą su savo žeme, bet ir šalia jos esančią bažnyčios žemę nutarta parduoti. Buvo pakviesti žemės matininkai ir ... Bažnyčios žemės centre, netoli bažnyčios, keli žingsniai nuo bažnytinių trobesių, įkasė kuoliuką.

Tuo tarpu, jau prieš dešimtį metų, bandant atsiimti Bažnyčios žemę, buvo surinkti bažnyčios nuosavybę įrodantys dokumentai. Yra patvirtinimas iš Lietuvos Centrinio archyvo. Kauno r. Savivaldybės administracija 1996 m. dėl žemės atsiėmimo siūlė kreiptis į Agrarinę tarybą, kad Bažnyčios žemė būtų priskirta neprivatizuojamai žemei. Po kreipimosi Agrarinės reformos taryba atsakė, kad be galiojančio vyriausybės nutarimo žemė bažnyčiai negrąžinama. Žemė bus grąžinta, priėmus atitinkamą nutarimą.

Pagal įstatymą, reikia su kaimynais suderinti žemės ribas ir spręsti iškilusius ginčus. Viso to nebuvo paisyta. Gal pasinaudota kitomis įstatymo spragomis. Bet, kad taip, vidury baltos dienos būtų atimama bažnytinė žemė, nesitikėjau.

Prašome padėti prieš vietos valdžios mafijinius užsimojimus. Lapių žmonės tokiu seniūno darbu labai pasipiktinę. Matyt, tai dovana parapijos Šv. Jono atlaidams.

Smulkesnė informacija tel. 8-37-554247 penktadienį iki 12 val.

Kviečiame į spaudos konferenciją Lapėse, prie bažnyčios 14 val. Lapių klebonas.

Kun. R. Skrinskas vėliau atsiprašė seniūno Rimo Stankaus, kad jį apkaltino žemės privatizavimu.

2003 06 21 rajono laikraštyje „Naujosios tėviškės žinios" žurnalistas Viktoras Trofimišinas rašė: (...) „Kauno r. Žemėtvarkos skyriaus žemėtvarkininkas Benas Aleksonis sakė, kad matininkai buvo atvykę patikslinti mokyklos žemės sklypo ribų, nes senieji riboženkliai nunykę. Patikslinti ribas nurodžiusi Savivaldybė.

– Dabar pažymėtas tas sklypas, kuris yra priskirtas mokyklai. Tačiau tai nereiškia, kad tas sklypas atiteks mokyklos pastato pirkėjui. Sklypo ribos galės būti keičiamos, – tikino B. Aleksonis. Pasiteiravome, kas ir kokiais kriterijais vadovaujantis tas ribas keis?

– Tai spręs Žemėtvarkos skyriaus specialistai, – miglotai aiškino B. Aleksonis. (...)"

2003m. birželio 21 d. Kauno raj. Domeikavos Žemėtvarkos skyriaus Viršininkui Pareiškimas Dėl Lapių bažnyčios žemės neteisėto nusavinimo. (Pareiškimo turinys yra panašus į 2003-06-19 Pranešimą Kauno rajono Savivaldybei *Dėl Lapių bažnyčios žemės neteisėto prichvatizavimo* ir baigiamas tokiu prašymu:)

Prašom panaikinti 1998 m. neteisingai nustatytas žemės ribas ir atkurti teisingumą, – Lapių bažnyčios žemę priskirti Lapių bažnyčiai.

Lapių klebonas Kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

Iš Kauno r. Tarybos nario, buvusio mero D. Jankausko, kuris patvirtino 1998 m. mokyklos reikmėm žemės sklypo dydį **2003 06 23 Paklausimo Savivaldybei:** „(...) Dar 1998 m. prie senos medinės mokyklos, kaip veikiančios, rajono savivaldybės architektų buvo suformuotas ir mero potvarkiu patvirtintas žemės sklypas tokio dydžio, koks buvo reikalingas mokyklos reikmėms, t.y. mokinių popamokinei veiklai, kūno kultūros užsiėmimams, kitiems renginiams. Mokykla naudojosi anksčiau bažnyčiai priklausiusia žeme.

Dabar, kai mokiniai iš seno medinio pastato iškelti ir pamokos vyksta kitose patalpose, nesuprantamas skubotas jau minėto mokyklos sklypo matavimas ir ribų ženklinimas apeliuojant į 1998 m. patvirtintą detalųjį planą. Kiek man žinoma, savivaldybė dar nėra priėmusi sprendimo dėl tolesnio atlaisvinto medinio mokyklos pastato panaudojimo, pardavimo ir pan.

Būtų nedora ir neteisinga bažnyčios atžvilgiu prisidengiant nebeatitinkančiais esamos situacijos detaliaisiais planais bei savivaldybės sprendimais siekti sudaryti sąlygas kažkam, ne Lapių bendruomenei, pasinaudoti bažnyčios žeme. Teisingiausias sprendimas šiuo metu būtų nebereikalingą mokyklai žemę suteikti Lapių bažnyčiai. (...)"

2003-06-26 Pareiškimas Lapių bendruomenės komitetui, Kauno rajono administracijos direktoriui

Prašome Lapių bažnyčiai priklausančios žemės neprivatizuoti, palikti bažnyčiai, nes klebonijos pastatas ir kiti ūkiniai trobesiai yra griūvantys. Statiniai stovi ant stataus šlaito, dėl erozijos atsirado skilimai. Bažnyčios Pastoracinė Taryba ketina ieškoti rėmėjų parapijos ir klebonijos namų perkėlimui į aukštesnę vietą. Klebonijoje nėra jokių komunikacijų. Remiantis LR Žemės reformos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymu 2002-11-05 Nr.IX-1171 1 str., 7str. Papildymo 2 dalimi, (valstybės Žinios 112). Pasirašė klebonas ir 51 parapijietis.

2003 06 26 Kauno r. savivaldybės administracija laišku *Nr. 03-02-15-867* atsakė Stepui Linkevičiui: Atsakydami į Jūsų 2003-06-24 raštą Nr. 187 K informuojame, kad Kauno rajono valdyba 1998-08-17 sprendimu Nr. 304 patvirti-

no valstybės išperkamų ir neprivatizuojamų žemės, miškų ir vandens telkinių plotus Kauno rajone. Seniūnijos prašymu bei pritariant Kauno rajono žemėtvarkos skyriui, šiuo Valdybos sprendimu buvo patvirtintas 1,3 ha sklypas Lapių miestelio pagrindinei mokyklai. Statinys yra Kauno rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus žinioje, tačiau nei paties statinio, nei žemės sklypo nuosavybės teisę įrodantys dokumentai tinkamai nesutvarkyti, neatlikti žemės sklypo tikslūs geodeziniai matavimai. Atsižvelgiant į tai, jog Lapių miestelio pagrindinė mokykla persikėlė į naujas patalpas, o statinys bus naudojamas kitiems tikslams, Jūsų rašte minimi matininkai Kauno rajono Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus nurodymu tikslino žemės sklypo ribas (pagal 1998 m. patvirtintą schemą).

Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-06-23 d. įsakymu Nr. 508 sudaryta komisija peržiūrės žemės sklypo ribas ir plotą, reikalingą buvusios Lapių miestelio pagrindinės mokyklos pastatui eksploatuoti. Klausimas dėl sklypo dydžio ir ribų peržiūrėjimo 2003-06-26 bus svarstomas Lapių seniūnijos bendruomenės tarybos posėdyje, nes Lapių miestelio Šv. Jono krikštytojo bažnyčios parapijos klebono - kunigo R. Skrinsko pareiškimas buvo gautas 2003-06-25. Komisija, įvertinusi bendruomenės tarybos nuomonę ir išnagrinėjusi situaciją vietoje, pateiks išvadas.

Kauno rajono Urbanistikos skyrius, remdamasis bendruomenės tarybos siūlymu ir komisijos išvadomis, klausimą dėl buvusios Lapių miestelio pagrindinės mokyklos sklypo dydžio ir ribų teiks svarstyti artimiausiam Kauno rajono tarybos posėdžiui. Tarybos sprendimo nuorašas bus persiųstas Kauno apskrities viršininko administracijai galutiniam patvirtinimui.
PRIDEDAMA:

Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-06-23 įsakymo Nr. 508 nuorašas-1 lapas, 1 egz. Administracijos direktorius Stasys Bizulis

Kauno r. savivaldybės administracijos atstovo ir Lapių mst. bendruomenės atstovų susirinkimo, įvykusio 2003 06 27 Lapių mst. Protokolas

Susirinkime dalyvauja Kauno r. administracijos direktoriaus 2003 06 24 įsakymu paskirtos komisijos nariai, Lapių mst. bendruomenės nariai ir parapijos klebonas R. Skrinskas.

Svarstyta: žemės sklypo (1,3 ha ploto) naudojamo ir 1998 08 17 Kauno r. valdybos sprendimu Nr. 304 patvirtinto Lapių pagrindinei mokyklai tolesnis likimas.

Buvo išklausytos visų nuomonės, pasiūlymai ir pageidavimai, paaiškinti žemės sklypų grąžinimo bažnyčiai teisiniai aspektai.

Nutarta:

1. Kreiptis į Kauno r. savivaldybės tarybą su prašymu performuoti Lapių mst. pagrindinės mokyklos sklypo dydį ir ribas, atsižvelgiant į bažnyčios pastoracinės tarybos 2003 06 26 pareiškimą.

2. Sušaukti Lapių mst. bendruomenės susirinkimą ir pakviesti LR Seimo narį G. Šivicką dėl žemės grąžinimo bažnyčiai įstatyminių aktų, pataisų (papildymų), pristatymo (pateikimo) LR Seimui. (..) parašai.

2003 06 27 rajono laikraštis „Naujosios tėviškės žinios" rašė: (...) Pažymėjus mokyklos sklypo ribas, bažnyčiai lieka tik siauras kelio ruožas. Bažnyčiai priklausiusios žemės parceliavimu klebonas apkaltino seniūną R. Stankų, vėliau laiške redakcijai jo atsiprašė. Kitame laiške klebonas pranešė, jog, neatsižvelgus į parapijiečių interesus, prie savivaldybės gali įvykti piketas. Vakarykščiame posėdyje bendruomenės komitetas pritarė klebono prašymui. Kauno r. savivaldybės administracija turėtų atsižvelgti į šią nuomonę ir sumažinti prie buvusios mokyklos suformuotą sklypą parapijos bažnyčios naudai."

2003 06 30 gautas LR Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto atsakymas *Nr. 102-5-526*: „(...) Pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 2 dalį Religinėms bendrijoms, bendruomenėms ir centrams, kurie veikė iki 1940 m. liepos 21 d., o jų turtas pagal TSRS (LTSR) įstatymus buvo nacionalizuotas ar kitaip neteisėtai nusavintas, ir kurie nuosavybės teise turi pastatų ir kitų statinių, Vyriausybės nustatyta tvarka suteikiami nuosavybėn neatlygintinai jų naudojami šiems pastatams ir kitiems statiniams eksploatuoti teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypai. Žemės ūkio paskirties žemė bažnyčioms negrąžinama. (...) Komiteto pirmininkas Aloyzas Sakalas"

2003 07 02 LR Seimo Kaimo reikalų komitetas laišku *Nr. 110-5-258* užklausė Kauno r. žemėtvarkos skyriaus vedėją Tautvydą Tamošiūną dėl Lapių bažnyčios žemės: (..) Prašome įvertinti susidariusią situaciją pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus. Apie nagrinėjimo rezultatus informuokite kunigą R.G. Skrinską ir Kaimo reikalų komitetą. Komiteto pirmininkas Gintautas Kniukšta."

2003 07 02 rajono laikraštyje „Naujosios tėviškės žinios" žurnalistas Viktoras Trofimišinas rašė: (...) Žemės sklypo prie Lapių klebonijos formavimas truks ilgiau, nei manyta, nes iškilo teisinių nesklandumų. Savivaldybės administracija (...) pateikė parapijai palankaus sprendimo projektą rajono Tarybai. Pirmadienio Tarybos posėdyje išaiškėjo aplinkybės, dėl kurių sprendimas nebuvo priimtas. (...) išaiškėjo, kad tai padaryti trukdo teisiniai kliuviniai.

Norint sumažinti mokyklos žemės sklypą, reikia pakeisti pastato paskirtį, t.y. nustatyti, kad jis naudojamas ne mokymo reikmėms. Prieš keičiant pastato paskirtį būtina pastatą įteisinti. O įteisinti jį galima tik tada, kai įteisintas yra jam priskirtas žemės sklypas. Žodžiu, užburtas ratas. Ieškoti šios problemos sprendimo būdų dabar įpareigoti Ekonomikos skyriaus specialistai."

2003 07 17 raštu *Nr. 78-08-R-6183* LR Švietimo ir mokslo ministerija atsiuntė tokį atsakymą: „Atsakydami į Jūsų prašymą paaiškiname, kad Lapių pagrindinės mokyklos pastatas, esantis Kauno rajone, Lapėse, Mokyklos g. 6, yra įrašytas į apskaitą Kauno rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus balanse. Pastatas ir žemės sklypas teisiškai neregistruoti. Lapių pagrindinė mokykla yra avarinės būklės, todėl, kol statoma nauja mokykla, perkelta į buvusį LNK pastatą. Atlikus teisinę registraciją, buvęs Lapių pagrindinės mokyklos pastatas bus perduotas steigėjui – Kauno rajono tarybai, kuri svarstys pastato ir žemės panaudojimo klausimus. Todėl žemės klausimu turėtumėte kreiptis į mokyklos steigėją – Kauno rajono savivaldybės tarybą arba Kauno rajono savivaldybės administracijos Kultūros, švietimo ir sporto skyrių. Ministerijos valstybės sekretorius Dainius Numgaudis."

2003 08 04 raštu *Nr. 4-1161* Kauno apskrities viršininko Administracija atsiuntė tokį atsakymą:

„Vykdydami Ministro Pirmininko pavedimą kartu su Žemės ūkio ministerija išnagrinėjome persiųstą Lapių klebono kunigo Roberto Gedvydo Skrinsko 2003 m. birželio 21 d. pranešime keliamą klausimą dėl Lapių bažnyčiai priklausiusios žemės grąžinimo.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. balandžio 1 d. nutarimo Nr.385 „Dėl žemės reformos vykdymo kaimo vietovėje" (Žin., 1998, Nr. 33-882) 6 punktu apskričių viršininkai buvo įpareigoti pagal ministerijų, kitų valstybės institucijų, miestų ir rajonų savivaldybių pateiktus duomenis patvirtinti valstybės išperkamų ir neprivatizuojamų žemės, miškų ir vandens telkinių plotus. Kauno rajono valdyba 1998 m. rugpjūčio 17 d. sprendimu Nr. 304 „Dėl visuomenės poreikiams naudojamų paplūdimių teritorijų ir valstybės išperkamų ir neprivatizuojamų plotų patvirtinimo bei Kauno rajono valdybos 1998 m. gegužės 13 d. sprendimo Nr. 193 pripažinimo netekusiu galios" nustatė, kad Lapių pagrindinės mokyklos teritorijos žemės sklypas yra 1,3 ha. Kauno apskrities viršininko administracijos 1998 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr.05-8064 „Dėl valstybės išperkamos ir neprivatizuojamos žemės planų patvirtinimo (Kauno r.)" patvirtino Lapių pagrindinės mokyklos valstybės išperkamos ir neprivatizuojamos žemės plotą – 1,3 ha. Lapių kadastro vietovės žemės reformos

žemėtvarkos projekte, kurį Kauno apskrities viršininkas patvirtino 2000 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr.02-05-4225 „Dėl žemės reformos žemėtvarkos projekto patvirtinimo (Kauno r.)", pažymėtas Lapių pagrindinės mokyklos žemės sklypo plotas (1,3 ha) ir ribos, taip pat pažymėtas Lapių bažnyčios naudojamas žemės (0,5 ha) sklypas.

Perkėlus Lapių pagrindinę mokyklą į kitas patalpas, Kauno rajono savivaldybė dar nėra išsprendusi pastato paskirties klausimo, tačiau Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2003 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 508 sudaryta komisija, kartu su Kauno apskrities viršininko administracija bei Lapių miestelio bendruomene ir dalyvaujant klebonui R. G. Skrinskui, nagrinėjo klausimą dėl buvusios mokyklos pastatui eksploatuoti reikalingo žemės sklypo ribų ir Kauno rajono tarybai pasiūlė pripažinti netekusia galios tą Kauno rajono valdybos 1998 m. rugpjūčio 17 d. sprendimo Nr. 304 „Dėl visuomenės poreikiams naudojamų paplūdimių teritorijų ir valstybės išperkamų ir neprivatizuojamų plotų patvirtinimo bei Kauno r. valdybos 1998 m. gegužės 13 d. sprendimo Nr. 193 pripažinimo netekusiu galios" dalį, kuria nustatyta, kad Lapių pagrindinės mokyklos plotas yra 1,3 ha, siekiant kad Kauno apskrities viršininkas galėtų patikslinti valstybės išperkamos ir neprivatizuojamos žemės plotus.

Pažymėtina tai, jog pagal Kauno apskrities Lapių valsčiaus Lapių dvaro su I ir II sklypais parceliacijos planą, padarytą 1926/7 metais matininko Albino Stančiausko, Lapių bažnyčios sodybos žemės buvo 3,483 ha, kurios ribose apie 0,3 ha užimta buvusios mokyklos stadionu.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 15 d. nutarimu Nr. 925 (Žin., 2003, Nr. 71-3239) patvirtintų Valstybinės žemės sklypų suteikimo nuosavybėn neatlygintinai religinėms bendrijoms, bendruomenėms ir centrams taisyklių 2 punktu nustatyta, jog religinėms bendrijoms, bendruomenėms ir centrams žemės sklypai nuosavybėn neatlygintinai suteikiami tik prie nuosavybės teise turimų pastatų ir kitų statinių ir tik tokio dydžio, kuris būtinas esamiems pastatams ir kitiems statiniams eksploatuoti pagal jų tiesioginę paskirtį, kaip pažymėta patvirtintame teritorijų planavimo dokumente, šiuo atveju – Lapių kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekte.

Siūlome Jums, vadovaujantis Valstybinės žemės suteikimo nuosavybėn neatlygintinai taisyklėmis kreiptis į Kauno apskrities viršininko administracijos Kauno rajono žemėtvarkos skyrių dėl faktiškai naudojamo bažnyčios žemės sklypo įteisinimo. Viršininko pavaduotojas Jonas Kurlavičius".

Pareiškimas 2003-08-16 Dėl ketinimų atimti Lapių bažnyčios nuosavybę

Buvo daug rašyta ir prašyta, kad dabartinė valdžia neatimtų bent tos Lapių bažnyčios žemės, kuri yra prie pat klebonijos. Mokyklai persikėlus, žemė

tapo laisva. Ir ją reikia grąžinti tikrajam savininkui. Dabartiniai valdžiai buvo argumentuota ir motyvuota tuo, kad Lapių bažnyčios nuosavybė buvo suaukota įvairaus luomo žmonių ar pirkta iš suaukotų lėšų savos bažnyčios išlaikymui. Žemės nuosavybė išliko keturis šimtus metų. Atlaikė carų okupacijas, atlaikė švedų okupaciją, atlaikė prancūzų okupaciją, atlaikė reformaciją, atlaikė bolševikų okupaciją, atlaikė vokiečių okupaciją, atlaikė sovietų okupaciją (bent ta dalis, kurią dabar ketinama pagrobti). O dabartinė valdžia su atitinkamais pareigūnais gviešiasi į svetimą turtą be jokių skrupulų. Be to, senoji begriūnanti klebonija, yra ant stataus šlaito ir reikėtų ją perkelti kiek aukščiau, bet valdininkai nenori suteikti parapijos žmonėms tokios galimybės – tos žemės negrąžina.

Kauno Apskrities viršininko pavaduotojas Jonas Kurlavičius 2003-08-04 rašte Nr. 4-1161, adresuotame LR Vyriausybei ir Lapių klebonui rašo, kad *„Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-06-23 įsakymu Nr. 508 sudaryta komisija, kartu su Kauno apskrities viršininko administracija bei Lapių miestelio bendruomene ir dalyvaujant klebonui Robertui Gedvydui Skrinskui, nagrinėjo klausimą dėl buvusios mokyklos pastatui eksploatuoti reikalingo žemės sklypo ribų ir Kauno rajono tarybai pasiūlė pripažinti netekusia galios tą Kauno rajono valdybos 1998 m. rugpjūčio 17 d. Sprendimo Nr. 304 „(...)“ dalį, kuria nustatyta, kad Lapių pagrindinės mokyklos plotas yra 1,3 ha, siekiant, kad Kauno apskrities viršininkas galėtų patikslinti valstybės išperkamos ir neprivatizuojamos žemės plotus.“*

Toks formulavimas yra neteisingas. Protokolas, kurį bendru sutarimu pasirašė minėta komisija iš Kauno apskrities administracijos, Kauno rajono savivaldybės ir dalyvaujant Lapių seniūnui, mokyklos direktorei, klebonui ir bendruomenės nariams skamba taip: *„Nutarta: 1. Kreiptis į Kauno r. Savivaldybės Tarybą su prašymu performuoti Lapių mst. pagrindinės mokyklos sklypo dydį ir ribas, atsižvelgiant į Bažnyčios Pastoracinės Tarybos 2003-06-26 pareiškimą.“* O tas pareiškimas yra toks: *„Prašome Lapių bažnyčiai priklausančios žemės neprivatizuoti, palikti bažnyčiai, nes klebonijos pastatas ir kiti ūkiniai trobesiai yra griūvantys. Statiniai stovi ant stataus šlaito, dėl erozijos atsirado skilimai. Bažnyčios Pastoracinė Taryba ketina ieškoti rėmėjų parapijos ir klebonijos namų perkėlimui į aukštesnę vietą. Klebonijoje nėra jokių komunikacijų. Remiantis LR Žemės reformos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymu 2002-11-05 Nr. IX-1171 1 str. papildymo 2 dalimi. (Valstybės žinios 112).“* Šį pareiškimą pasirašė daug žmonių.

Iš Kauno r. Tarybos nario, buvusio mero D. Jankausko, kuris patvirtino 1998 m. mokyklos reikmėm žemės sklypo dydį rašto Savivaldybei: „Būtų nedora ir neteisinga bažnyčios atžvilgiu prisidengiant nebeatitinkančiais esamos

situacijos detaliaisiais planais bei savivaldybės sprendimais siekti sudaryti sąlygas kažkam, ne Lapių bendruomenei, pasinaudoti bažnyčios žeme."

Viskas doram, sąžiningam ir teisingam žmogui suprantama ir aišku, kaip spręsti klausimą – žemę reikia grąžinti teisėtam savininkui. Tačiau Kauno apskrities administracija atmeta labai plačių interesų grupių komisijos protokolo išvadas ir pasiremdama LR vyriausybės nauju 2003-07-15 nutarimu Nr. 925 (Žin. 2003 Nr. 71-3239) daro tokį sprendimą: *„Siūlome Jums, vadovaujantis Valstybinės žemės suteikimo nuosavybėn neatlygintinai kreiptis į Kauno apskrities viršininko administracijos Kauno r. Žemėtvarkos skyrių dėl faktiškai naudojamo bažnyčios žemės sklypo įteisinimo. Viršininko pavaduotojas Jonas Kurlavičius."* (Kalba citatose netaisyta).

Kaip matome, Jonas Kurlavičius visiškai nepaiso nei Lapių bendruomenės poreikių, nei komisijos išvadų.

Lapių bendruomenė nesitikėjo tokio barbariško sprendimo. Kodėl barbariško? Nes kaip buvo Lapių seniūnijoje surašytame 2003-06-26 pareiškime minima: „Statiniai stovi ant stataus šlaito...Klebonijoje nėra jokių komunikacijų...". T.y. valdžios biurokratai XXI a. palieka Lapių kleboniją be vandens ir kanalizacijos įsirengimo galimybės. Vandentiekio vamzdžius dar galima būtų nutiesti, bet pagal įstatymus ir gamtos apsaugos reikalavimus kanalizacijos nuvedimą į pakalnę daryti griežtai draudžiama. O statyti nuotėkų surenkamuosius šulinius stačiame šlaite ir prie jų privažiuoti, kad galima būtų išsiurbti, yra neįmanoma. Pasiremdama naujuoju vyriausybės nutarimu dėl bažnytinės žemės, Apskrities administracija tiek nurėžia žemės, kad bus neįmanoma atvežti su sunkvežimiu net anglių ar malkų į sandėliuką. O trūko tik paprasto žmogiškumo: pasiūlyti vyriausybei, atsižvelgiant į komisijos išvadas ir Lapių gyventojų pageidavimus bent specialiu potvarkiu grąžinti parapijai tuos 0,3 ha žemės.

Kauno Apskrities viršininko administracija nors elgiasi teisėtai, bet neteisingai. Naciai, šaudę žydus, t.p. elgėsi legaliai, bet neteisingai ir dėl to vėliau buvo teisiami. Tvarkos ir valstybės pamatas yra teisingumas.

Aš, kaip Lapių katalikų bendruomenės vadovas ir bažnytinės žemės administratorius, morališkai ir teisiškai negaliu kreiptis į Žemėtvarkos skyrių ir prašyti, kad suteiktų bažnyčiai tik „vos ne po pastatais" esančią žemę. Nes tuo prašymu pripažinčiau šio kreivo vyriausybės nutarimo teisėtumą ir tuo pačiu netekčiau nuosavybės į likusią bažnyčiai priklausančią žemę. Vyriausybės nutarimas vadinasi „Valstybinės žemės sklypų suteikimo nuosavybėn neatlygintinai religinėms bendrijoms, bendruomenėms ir centrams taisyklės." Bažnyčios žemė nėra valstybės žemė, kaip bet kurio kito savininko. Šiuo nutarimu vyriausybė iš tiesų konfiskuoja jai nepriklausantį objektą. Tai matyti ir iš to, kad pasiglemžtas daiktas turi būti grąžinamas, o ne „suteikiamas". Mūsų liaudis tokiam

veiksmui turi ir tikslų žodį: šventvagystė. Manau, kad nei vienas klebonas neturėtų savo parašu ir prašymu įtvirtinti bažnytinės žemės konfiskavimą.

Dabartinės vyriausybės negalima kaltinti godumu: žydams nuosavybę ketinama grąžinti. Bet kodėl katalikai atsidūrė podukros vietoje?

Lietuvoje yra 80% katalikų, bet nėra institucijos, kuri stotų ginti tikinčiųjų teises.

Žiniasklaida turėtų priminti žmonėms, kad vogto daikto pirkėjas neįgauna teisių į vogtą daiktą, o tik praranda ir pinigus, ir daiktą. Reiktų informuoti tuos, kurie ketina privatizuoti bažnytinę žemę – vogtą nuosavybę reikės grąžinti.

Jei Bažnyčiai žemė yra nereikalinga ar jos per daug, reikėtų palikti tą klausimą spręsti pačiai Bažnyčios vyresnybei ar atskirų parapijų bendruomenėms. Negi dar nepraėjo tie laikai, kai partija už mus viską sprendė.

Su pagarba Lapių klebonas kunigas Robertas Gedvydas Skrinskas

2003 09 10 gautas **LR Prezidento priimamojo laiško vyriausybei kopija,** kurioje Lapių klebono „pareiškimas dėl Kauno apskrities viršininko administracijos ir Kauno r. sprendimų žemės grąžinimo bažnyčios bendruomenei klausimu" persiunčiamas elektroniniu paštu LR Vyriausybei. Jį pasirašė Prezidento patarėja Jūratė Ūsienė.

2003 09 23 ***raštu Nr. 4-1372*** **Kauno apskrities viršininko administracija** atsiuntė klebonui ir vyriausybei tokį atsakymą:

„Vykdydami Ministro Pirmininko pavedimą kartu su Kauno rajono savivaldybe dar kartą išnagrinėjome persiųstą Lapių klebono kunigo Roberto Gedvydo Skrinsko 2003 m. birželio 21 d. pranešime keliamą klausimą dėl Lapių bažnyčiai priklausiusios žemės grąžinimo. (Toliau seka žodis į žodį ta pati 2003 08 04 Kauno apskrities viršininko administracijos rašto Nr. 4-1161 dalis ir baigiama taip): Lapių klebonui R. S. Skrinskui pakartotinai pasiūlyta skubiau atlikti Lapių bažnyčios bei klebonijos pastatų teisinę registraciją ir pateikti Kauno rajono žemėtvarkos skyriui minėtame Vyriausybės nutarime nurodytus dokumentus dėl žemės suteikimo nuosavybėn neatlygintinai.

Siekiant paspartinti Lapių religinės bendruomenės bei kitų Kauno arkivyskupijos religinių bendruomenių naudojamų žemės sklypų suteikimą nuosavybėn neatlygintinai dėl spartesnio dokumentų tvarkymo kreipėmės į Kauno arkivyskupą metropolitą Sigitą Tamkevičių. Viršininko pavaduotojas Jonas Kurlavičius."

2004 06 26 Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Kęstučiui Virbickui buvo išsiųstas tokio turinio *Prašymas*: „Dėkojame Jums už 2004-06-07 d. laišką Nr. 4D-2003/04-944/3D-2364.

Jūsų išvardintą dokumentaciją surinkau ir pagal Jūsų nutarimo 2 punktą per Lapių seniūną Rimantą Stankų pasiunčiau nurodytiems adresatams. Lapių seniūnas informavo, kad Lapių senosios mokyklos nuosavybė perduota Turto fondui.

Prašau padėti, kad Turto fondas neparduotų Lapių klebonijos sklypo. Tuomet neliktų vietos statyti Lapių klebonijai, nes senoji avarinės būklės ir stovi ant stataus šlaito. Mes tikime, kad imsitės reikiamų priemonių ir nereikės kreiptis į tarptautines organizacijas tuo pagrindu, kad vietos valdžia palieka bažnyčią perspektyvoje be klebonijos. Su pagarba – Lapių Šv. Jono Krikštytojo katalikų parapijos bendruomenės vardu – Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas"

2005 01 18 LR Seimo kontrolierius Kęstutis Virbickas ***raštu Nr. 4D-2004/04-39K/3D-223*** atsiuntė tokį atsakymą: „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas Jūsų prašymas tarpininkauti, kad VĮ Turto fondas neparduotų Lapių senosios mokyklos žemės sklypo, tokiu būdu paliekant Lapių kleboniją be perspektyvos statyti naują pastatą.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius buvo informuotas, kad 2004-11-03 buvo suderintos žemės sklypo Mokyklos gatvėje sklypo ribos. Žemės sklypo ribų paženklinimo-parodymo aktas su Jumis buvo suderintas."

Lapių klebonas kun. R. Skrinskas nesutiko pasirašyti jokių žemės dokumentų, nes, kaip minėta aukščiau, tokiu būdu jis pripažintų tik dalies žemės nuosavybę, bet prarastų visos turėtos žemės nuosavybę. Buvo pasiektas žodinis sutarimas, kad bažnyčios turėtos žemės ribos ties buvusiu mokyklos stadionu nebus privatizuotos.

Apie Lapių parapijos žemę rašė: „Naujosios tėviškės žinios", 2003 06 21; 2003 06 27; 2003 07 02; „XXI amžius", 2003 07 04; 2003 08 29; „Laikinoji Sostinė", 2003 06 21; „Tėviškės Žiburiai", 2003 07 15 (Kanada). „Akiračiai", 2003`8 (netiesiogiai) ir kita spauda, reportažus parengė kelios televizijos.

KOVA DĖL NEPRIKLAUSOMYBĖS PAMINKLO ATSTATYMO

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija

Kauno r. Savivaldybės Gerb. Merui Leonardui Gineikai 2005-03-11

Sveikiname Jus su Nepriklausomybės Diena. Linkime sėkmės ir Dievo palaimos stiprinant Lietuvos nepriklausomybę!

Ir kartu norime pateikti daugumos Lapių gyventojų prašymą. Lapių miestelis yra bene vienintelis Lietuvoje dar neatstatęs savo buvusio, garbingo Nepriklausomybės paminklo.

Manome, kad Jums, Lapių miestelio gyventojui, kurio rankose šiuo metu yra aukščiausia Kauno rajono valdžia, būtų garbės reikalas atstatyti šį paminklą.

Sakoma, kad paminklo vietoje esantis barakas, kuris darko centrinę Lapių aikštę, priklauso kooperatyvui.

Norime pareikšti, kad pradžioje buvo paminklas ir paminklo teritorija, ir jei tapo kažkieno nuosavybe, tai tapo neteisėtai. Paminklas priklausė visam miesteliui ir turėtų būti atstatytas jam priklausiusioje vietoje.

Viliamės, kad Jūs įvykdysite istorinį teisingumą.

Su pagarba Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas ir lapiečiai: (parašai)

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija

Lapių miestelio atstovui LR Seime, Seimo pirmininko pavaduotojui

Gerb. Viktorui Muntianui 2005-04-04

Lapių miestelio centre, aikštėje prieš bažnyčią, ilgą laiką buvo Laisvės paminklas. Po karo paminklą nugriovė ir jo vietoje pastatė visą aplinką darkantį baltų plytų garažą.

Prašome padėti įveikti įstatymų kolizijas, kad būtų galima atstatyti Laisvės paminklą ant jam priklausiusios žemės, jam priklausiusioje vietoje.

NR VARDAS PAVARDĖ ADRESAS PARAŠAS

Kauno rajono savivaldybes administracija

Lapių klebonui kun. Robertui Skrinskui

2005-04-15Nr.(219)-SD-716 į 2005-03-16 gautą prašymą

DĖL NEPRIKLAUSOMYBĖS PAMINKLO

Kauno rajono savivaldybės administracija pritaria Jūsų siūlymui Lapių miestelyje atstatyti Nepriklausomybės paminklą.

Lapių seniūnija 2005-03-24 raštu Nr. L7-48 „Dėl Laisvės gynėjų paminklo atstatymo“ (kopija pridedama) informavo, kad Jūsų nurodytoje vietoje atstaty-

ti paminklą Laisvės gynėjams nėra galimybių, nes Lapių miestelio centrinėje aikštėje esantis mūrinis pastatas priklauso Kauno rajono Centriniam vartotojų kooperatyvui.

Lapių seniūnija planuoja 2005 m. atstatyti paminklą Laisvės gynėjams. Vieta statyti paminklą dar nenumatyta. Siūloma keletas variantų. Savivaldybės administracijos Urbanistikos skyriaus vedėjo pavaduotojos Nijolės Lukošienės, Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vyr. specialistės Vidimantos Kazimieros Poškaitienės, Savivaldybės vyr. specialistės Romaldos Bagdanavičienės, Lapių seniūno Rimanto Stankaus, Lapių bažnyčios bendruomenės atstovo Stepono Linkevičiaus siūlymu (2005-04-13 akto Nr. L7-65 „Dėl Laisvės gynėjų paminklo atstatymo vietos parinkimo" kopija pridedama) tinkamiausia vieta statyti paminklą Laisvės gynėjams yra prie Lapių miestelio kapinių, vartų dešinėje pusėje, tarp dviejų eglių.

2005-04-28 vyks seniūnijos tarybos posėdis, kuriame vienas iš darbotvarkės klausimų – Nepriklausomybės paminklo atstatymas. Prašome Jus pateikti savo siūlymus ir kartu priimti tinkamą sprendimą dėl Nepriklausomybės paminklo atstatymo vietos. PRIDEDAMA. 3 lapai.

Administracijos direktorės pavaduotoja / 1. e. administracijos direktorės pareigas (parašas) Angelė Ščiukauskienė

Robertas Skrinskas, Vertybės ir Laisvės paminklas Lapėse, 2005 m. gegužė. Laiškas žiniasklaidai:

Sausio 13, kovo 11, gegužės 8–9 dienų minėjimai, besiartinanti birželio 14, KGB rezervistų, informatorių ir kolaborantų aukšti valstybiniai postai, Prezidento metinis pranešimas, politikų įvairūs skandalai, prorusiški istorijos vadovėliai, aukštosios mokyklos su Maskvos programomis, demografinė žiema („Išsivaikščiojanti Lietuva") bei kiti įvykiai atskleidė Lietuvos ir lietuvio identiteto, tapatybės krizę („lietuviškai kalbantis rusas"), savigarbos, savivertės, pilnavertiškumo, autentiškumo stoką, valstybingumo eroziją ir irimą. Patiriame didžiulį spaudimą: Rusijos propagandą ir ardomąjį darbą, ES ir JT feminisčių „pabarimus", direktyvas ir lobistinę veiklą platinant priešprigimtines „teises" (gėjų/lesbiečių „vedybas", negimusių vaikų ir senelių žudymą (eutanazija), pedofiliją su vaikais nuo 14 m.). Korupciniai įstatymai, nesąžiningi pareigūnai, neužkertantys girtavimo, pornografijos ir paleistuvystės plitimo, – dar daugiau, nei sovietmečiu veda mūsų jaunimą, ir ne tik, į degradaciją.

Josephas Ratzingeris straipsnyje „Europos siela" (Bažnyčios žinios, 05.05.11) rašė: „ Komunistinės sistemos žlugo pirmiausia dėl savo klaidingo ekonominio dogmatizmo. Tačiau labai noriai išleidžiama iš akių, kad jas pražudė gilesnės priežastys: panieka žmogui, moralės pajungimas sistemos porei-

kiams ir jos ateities pažadai." „Tikroji katastrofa – ne ekonominė; tikroji katastrofa – tai sielų nuniokojimas, moralinės sąmonės sugriovimas", „...prievartos plitimas, bėgimas į narkotikų prieglobstį, korupcijos didėjimas leidžia mums gyvai pajusti, kad vertybių nuosmukis turi materialinių padarinių ir kad būtina pasukti priešinga kryptimi".

Moralė ir vertybės – tai tautos širdis, valstybės išlikimo sąlyga. Kokios jos dabar? Jaunimo, valstybės ateities, pirmutinė moralė yra seksas, o aukščiausia vertybė – pinigai. Mažai liko tikinčių Tiesa, Sąžine (mokiniai klausia, o kas yra sąžinė?), Dora, Laisve. Ko gero, viena iš priežasčių tokios jaunimo būklės – netramdoma amorali komercinė TV, kita – dar neišsibolševikinusi, patriotiniam-doroviniam auklėjimui alergiška mokykla.

Prezidentas pažymėjo, kad viena iš pagrindinių grėsmių valstybei – demografinė krizė. Moterys sako: „duokit pinigų, tada gimdysim". Bet, žinia, žmogui pinigų niekada nebūna gana. Tai parodė milijonierių veržimasis į Seimą. O kuo moterys geriau gyvens, tuo dar mažiau gimdys – tai įrodo turtingiausių Vakarų šalių, ypač Vokietijos ir Japonijos pavyzdžiai. Arba Lietuvos turtuolių bevaikės šeimos. Demografinė krizė – tai tiesioginė pasekmė moralinio žlugimo. Pranas Vaičaitis rašė: „Ir grakščios tos šalies merginos/Ten žydi vis kuo nepuikiau.(...) Kaip tąsyk mergos veidą skaistų/Prie rūtų lenkia kvepiančių/Dainuodamos jas meiliai laisto,/Lelijų skinas žydinčių." Arba Sonetuose: „Kada iš daugelio vaikinų,/Skaisčių, gražių kaip obuoliai". Dabar Lietuvos mokykloje tik su žiburiu rasi vieną kitą merginą ar vaikiną, kurie norėtų iki santuokos išlikti skaistūs. Tai tikrai neprisideda prie asmens-šeimos-tautos-valstybės pamatų tvirtumo (LPL, ŽIV/AIDS, vaikų nėštumai, vieniša motinystė, abortai, nevaisingumas, prekyba moterimis). Stipriausia pasaulio galybė – JAV tai jau seniai suprato ir kasmet skiria daugiau, nei po 50 000 000 dolerių skaistumo, abstinencijos ugdymo programoms.

Ne šiaip sau įvairūs okupantai ir kolaborantai pirmiausia naikino moralę ir valstybingumą palaikančias vertybes. Pvz., Hitleris užkariautose šalyse platino pornografiją, o Vokietijoje griežtai draudė. SSSR po II p.k. okupavusi Lietuvą, pakaunės Lapėse pirmiausia sugriovė Laisvės paminklą (kaip ir kituose miestuose) ir kažkur paslėpė. Be to, pagal sovietiškai-rusišką tradiciją toje vietoje, kad žmonės neneštų gėlių, nedegintų žvakučių, užstatė visą miestelį darkantį garažą.

Laisvės paminklas buvo pastatytas aikštelėje prieš bažnyčią, ant bažnyčios žemės. Tai nebuvo atsitiktinumas. Katalikų Bažnyčia Lietuvoje ėjo drauge su tauta. Pirmosios ligoninės, pirmosios mokyklos, pirmasis universitetas buvo prie bažnyčių, išlaikomas bažnyčių. DLK kvietėsi į Lietuvą ne tik pirklius, bet ir vienuolius, kunigus, kad ugdytų vertybes, stiprintų moralę. Bažnyčia buvo vals-

tybingumo, sąmoningumo vienas iš stipriausių veiksnių. Todėl visi okupantai (o dabar kolaborantai) niekino ir naikino Bažnyčią. Napoleonas laikė bažnyčiose arklius, švedai plėšė, maskoliai degino, uždarinėjo bažnyčias ir vienuolynus (Kražių ir Kestaičių bažnyčių gynyba). Bolševikai bažnyčias vertė sandėliais, uždraudė vienuolynus, ištrėmė į Sibirą daug kunigų ir vienuolių. Po II p.k. komunistinės Rusijos okupuotoje Lietuvoje tautos laisvės kovos priešakyje stojo Bažnyčia. Daugeliui kunigų teko net palikti kaulus Rusijos platybėse.

Prieš 15 metų Lietuva atgavo nepriklausomybę. Kaip nepriklausoma, sava valstybė atsidėkojo Bažnyčiai? Ogi konfiskuodama Bažnyčios žemę. Jei po karo okupantai dar paliko Bažnyčiai 3 ha, tai prieš 2 metus nepriklausomos valstybės vyriausybė išleido „ukazą", pagal kurį Bažnyčiai žemės paliekama tik tiek, kiek reikia pastato eksploatacijai ir taškas (.) (LR vyriausybės 2003-07-15 nutarimas Nr. 925 (Žin. 2003 Nr. 71-3239). Nei vieni Lietuvos okupantai taip nesielgė su Bažnyčios žeme.

Šiais metais Lapių miestelio (Kauno r.) žmonės, surinkę daugybę parašų, kreipėsi į įvairias valdžios instancijas, kad būtų atstatytas Laisvės paminklas. Kooperatyvo parduotuvė, kuriai tas garažas dabar priklauso, pasiūlė už 20 000 litų leisti nugriauti jiems nereikalingą griozdą. Matom, iki kokio absurdo atvedė dabartiniai įstatymai. Tai tas pats, jei jūsų kieme kas pastatytų sandėliuką ir po to sakytų: „sumokėk 20 000 Lt., tai išeisiu iš tavo kiemo". Bet gal turėtų būti priešingai. Jei 50 metų naudojosi Bažnyčios žeme, gal turėtų išmokėti 20 000 litų nuomą?

Kauno rajono ir Seniūnijos pajėgomis (ačiū jiems) ketinama paminklą atstatyti prie pat kapinių tvoros, lygiagrečiai kiek toliau stovinčiam kapinių šiukšlių konteineriui. Kažin ar sovietų valdžia taip elgtųsi, jei ten būtų buvęs, pvz., Lenino paminklas ir jį būtų nugriovę vokiečiai ir užstatę garažą? Ar jis nebūtų atstatytas senoje, garbingoje vietoje?

Matome didžiulę vertybių krizę. Laisvės paminklas yra Laisvės simbolis. Kad jis puoštų visą miestelį, kad jis būtų visų matomas, o ne nugrūstas prie tvoros, kad pašalintų vaizdą darkantį garažą, – nėra pinigų. O, pvz., po Kauno r. savivaldybės rinkimų 2000 m. meru tapus Petrui Mikelioniui, buvo atleista virš 40 žmonių ir jiems išmokėta pusė milijonų litų kompensacijų. Pinigų tam reikalui buvo sočiai. Panaši padėtis, manau, yra ir kitur. Tokie įstatymai: valstybės lėšų kompensacijoms yra, Laisvės paminklui atstatyti senoje vietoje nėra.

Ir tame sujudimo dėl Lapių Laisvės paminklo įvykių epicentre per Sekmines įvyksta mažas stebuklas. Keliose parapijose tą dieną buvo renkami parašai Seimo pirmininkui Artūrui Paulauskui, kad įstatymų leidėjai, sumakalavę teisę, sudarytų galimybę atstatyti Laisvės paminklą ant jam teisėtai priklausiusios vietos Lapių gyventojų pageidavimu. Po pietų įvykiai taip susiklosto, kad

laiškas su parašais vežamas į paštą drauge su ponia Veronika Sandonavičiene, gyvenančia Daugėliškio km., Vilkijos seniūnijoje. Praėjus 10 min. nuo laiško išsiuntimo, ponia Veronika parodo vietą, kur yra užkastas bolševikų nugriautas Laisvės paminklas. Ponia Veronika pateikia keturis faktus. Kad šalimais esančiame name gyveno tokia tai moteris. Tos moters anūkas tai patvirtina. Kad tame name buvo paštas – tai tikras faktas. Kad Lapių bažnyčios kalno pakriūtėje buvo užkasti nužudyti partizanai. Vietiniai tai patvirtina. (Tuomet bus reikalinga ekshumacija). Jei trys iš keturių faktų teisingi, reiškia ir jos tvirtinimas, kad ten yra užkastas ir 60 metų išgulėjęs po žeme paminklas – tikras faktas. O iki tol niekas iš Lapių gyventojų nežinojo, kur buvo paslėptas paminklas. Reikia dar pridurti, kad ponia Veronika labai sunkiai vaikšto.

Ar paminklas bus atstatytas senoje savo vietoje, ar ne? Ką nuspręs valdininkai ir atsakys Seimo pirmininkas? Kas ims viršų: ar medžiaginiai-piniginiai išskaičiavimai, ar teisingumo, pagarbos Laisvei vertybės? Ateitis parodys, palaukime.

Kauno rajono savivaldybės administracija
Seimo kanceliarijos Priimamajam
Kopija: Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos
Klebonui kunigui Robertui Skrinskui
2005-06-03 Nr. (211)-SD-115C Į 2005-05-20 Nr. 450-S-2446
DĖL LAISVĖS PAMINKLO ATSTATYMO

Kauno rajono savivaldybės administracija pritaria Kauno rajono Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono kunigo ir Lapių seniūnijos bendruomenės siūlymui Lapių miestelyje atstatyti Laisvės paminklą (toliau Paminklą).

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas kunigas Robertas Skrinskas 2005-04-15 raštu Nr. (2.19)-SD-716 buvo informuotas, kad jo nurodytoje vietoje atstatyti Paminklo negalima, nes tam trukdo statinys Lapių miestelio centrinėje aikštėje, priklausantis Kauno rajono centriniam vartotojų kooperatyvui (toliau Kooperatyvui). Žemė prie Kooperatyvui nuosavybės teise priklausančių pastatų suformuota pagal Kauno rajono valdybos 1999-01-20 sprendimu Nr. 22 patvirtintą detalųjį planą. Parengus 909 m^2 žemės sklypo ribų planą, Kooperatyvas su Kauno rajono apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento Kauno rajono žemėtvarkos skyriumi sudarė valstybinę žemės nuomos ne žemės ūkio veiklai sutartį (Kauno rajono žemėtvarkos skyriaus 2005-06-02 rašto Nr. S6-1097 „Dėl žemės ir statinių" kopija pridedama).

Lapių seniūnija planuoja šiais metais atstatyti Paminklą. Seniūnijos bendruomenės nuomone, tinkama vieta statyti – Lapių miestelio centrinėje aikštėje, dešinėje kapinių vartų pusėje (Lapių seniūnijos tarybos 2005-04-28 posėdžio protokolo Nr. 4 išrašas pridedamas).

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos tikintieji, pageidaujantys atstatyti Paminklą Kooperatyvui priklausančio statinio vietoje, klausimą dėl pastato nugriovimo turėtų spręsti abiejų šalių susitarimu.

PRIDEDAMA:

1. Kauno apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento Kauno rajono žemėtvarkos skyriaus 2005-06-02 rašto Nr. S6-1097 „Dėl žemės ir statinių" kopija, 5 lapai.

Kultūros paveldo departamento prie kultūros ministerijos Kauno teritorinis padalinys 2005-06-08 Nr. 2K- 325 Į 2005-05-16

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonui Robertui Skrinskui

DĖL LAPIŲ LAISVĖS PAMINKLO

Atsakydami į Jūsų 2005-05-16 raštą informuojame, kad tokio pobūdžio prašymą turėtumėte adresuoti vietinės valdžios atstovams, t.y. Lapių seniūnui.

Siekiant išvengti galimų klaidų, prieš pradedant darbus, rekomenduojame surinkti papildomą informaciją apie galimą paminklo buvimo vietą.

L.e. viršininko pareigas (parašas) R. Gudienė

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko pavaduotojas

R. Skrinskui 2005-06- 17 Nr.013-S-75

DĖL LAISVĖS PAMINKLO ATSTATYMO

Dėkoju Lapių miestelio gyventojams už laišką, kuriame prašoma padėti atstatyti Laisvės paminklą. Ieškau įvairių galimybių Jums padėti, tačiau tam, kad šis paminklas būtų atstatytas, reikalingos mūsų bendros pastangos. Pirmiausiai reikia parengti Laisvės paminklo atstatymo projektą. Kreipiausi į Kauno rajono savivaldybės merą L. Gineiką prašydamas padėti Lapių miestelio bendruomenei šį projektą parengti.

Kai projektas bus parengtas, prašau informuoti mane. Tada galėsime planuoti ir atlikti tolimesnius veiksmus

LR Seimo pirmininko pavaduotojas Viktoras Muntianas

Seniūnas Rimas Stankus projektą parengė, bet pagalbos iš V. Muntiano nesulaukėme.

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija

Lapių miestelio atstovui LR Seime, Seimo pirmininko pavaduotojui

Gerb. Viktorui Muntianui 2005-07-10

Dėkojame Jums už 2005-06-17 d. atsakymą. Jūs rašėte, kad kai bus parengtas Laisvės paminklo projektas, apie tai pranešti. Iš Lapių seniūno p. Stankaus gavome projektą, kurį čia ir siunčiame.

Buvo patvirtintas Lapių miesteliui herbas, jau pasiūta vėliava, kurią tikimasi pašventinti prie atstatyto Laisvės paminko.

Kaip buvo rašyta 2005-04-04 d. laiške su gyventojų parašais, to paties prašome dar kartą:

Lapių miestelio centre, aikštėje prieš bažnyčią ilgą laiką buvo Laisvės paminklas. Po karo paminklą nugriovė ir jo vietoje pastatė visą aplinką darkantį baltų plytų garažą.

Prašome padėti įveikti įstatymų kolizijas, kad būtų galima atstatyti Laisvės paminklą ant jam priklausiusios žemės, jam priklausiusioje vietoje.

Priedas: Laisvės paminklo projektas: aprašymas ir piešinys.

Su pagarba – Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas

Gyventojų pareiškimas

DĖL LAPIŲ LAISVĖS PAMINKLO ATSTATYMO

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI 2006-01-21

Lietuvai minint Laisvės gynėjų dieną, Prezidentas paragino nebūti abejingiems šventiems dalykams –žuvusiųjų atminimui, tautos vertybėms ir mūsų istorijai.

Jau 15 metų, kaip nepavyksta Nepriklausomoje Lietuvoje atstatyti Lapių (Kauno r.) Laisvės paminklo jam teisėtai priklausančioje vietoje. http://users.churchserve.com/europe/domeikava/2/Laisve.htm

Prašome Lietuvos Respublikos Vyriausybės padėti atstatyti istorinį teisingumą Lapėse.

NR. VARDAS PAVARDĖ ADRESAS PARAŠAS

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija 2006-03-17

Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui

Dėl Laisvės paminklo

Jūsų Ekscelencija,

Kauno r. Lapių miestelio gyventojai jau 15 metų negali atstatyti aikštėje prieš bažnyčią stovėjusio Laisvės paminklo. Jau ne vieną kartą buvo kreiptasi į įvairias instancijas, mūsų apygardos Seimo narį V. Muntianą, rinkti parašai valdžios vyrams. Vieno parašų lapo pavyzdys pateikiamas drauge su šiuo pareiškimu. Buvo surinkta apie 700 parašų. Iš vyriausybės buvo gautas atsakymas, kad parašai gauti ir viskas tuo pasibaigė.

Visos kovos dėl paminklo peripetijos aprašytos šiame tinklapyje: http://users.churchserve.com/europe/domeikava/2/Laisve.htm

Problemos esmė yra, trumpai kalbant, kad paminklas buvo pastatytas

prie bažnyčios, ant bažnyčios žemės. Sovietai žemę nacionalizavo. Paminklo vietoje parduotuvė užstatė garažą, kuris dabar praktiškai nenaudojamas ir darko visą aplinkos vaizdą. Parduotuvės savininkas už garažo nugriovimą, kaip kompensaciją nori gauti (po indeksacijos) 60 000 litų.

Popiežius Benediktas XVI pirmojoje savo enciklikoje „Deus caritas est" rašė: „Teisinga visuomenės ir valstybės tvarka yra pagrindinė politikos užduotis. Valstybė, kuri nėra valdoma teisingumo, tėra didelė plėšikų gauja, kaip kartą yra pasakęs Augustinas: „remota itaque iustitia quid sunt regna nisi magna latrocinia?" (...)

Teisingumas yra visos politikos tikslas ir todėl vidinis matas. Politika yra daugiau negu paprastas techninis viešųjų taisyklių apibrėžimo menas; jos versmė ir tikslas – teisingumas, o šis etinio pobūdžio. Tad valstybė niekada negali išvengti klausimo: kaip čia ir dabar įgyvendinti teisingumą?" (28)

Per visokias okupacijas Lapių bažnyčia išsaugojo savo žemes. Net Stalino laikų okupacinė valdžia paliko bažnyčiai 3 ha žemės. Dabartinė Lietuvos valdžia ne tik negrąžino žemės, bet įteisino ir tų 3 ha atėmimą. Pagal Seimo įstatymus viskas, tarsi, teisėta, bet plika akimi matomas didžiulis neteisingumas. Teisėtumas nereiškia teisingumo!

Pone Prezidente, padėkite atstatyti (morališkai, ne finansiškai) Lapių Laisvės paminklą.

Su pagarba – Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas

Lietuvos Respublikos Seimo narys
Kauno rajono savivaldybės merui 2006-04-06 Nr. 187/47

Kopija: Lapių klebonui kun. Robertui Skrinskui, Lapių seniūnijos bendruomenės tarybos Pirmininkui A.Šimkui

DĖL LAISVĖS PAMINKLO LAPĖSE

2006-04-03 Seimo nario susitikimo su Lapių gyventojais metu gyventojai akcentavo, kad iki šiol neišspręsta seniai besitęsianti Laisvės paminklo atstatymo problema. Lapių gyventojai ne kartą kreipėsi į įvairias savivaldos institucijas dėl paminklo atstatymo Lapių miestelyje bei kolektyviniu laišku kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę, Seimo vadovybę. Gyventojai prašo, kad Laisvės paminklas būtų atstatytas aikštėje priešais bažnyčią, vietoj dabartinio sandėlio, kaip ir buvo pastatytas 1928–1930 m. ir Lietuvos okupacijos metu buvo nugriautas. Jie teigia, kad bažnyčia yra miestelio centre ir paminklas suteiktų estetinį vaizdą.

Nepriklausomybės metais Lapės buvo valsčiaus centras, turėjęs valsčiaus savivaldybę. Broniaus Kviklio knygoje „Mūsų Lietuva" (krašto vietovių istoriniai, geografiniai, etnografiniai bruožai) akcentuojama, kad 1930 m. vietos šaulių būrys pastatė paminklą nepriklausomybės sukakčiai paminėti.

Vietos gyventojai prisimena šiuos istorinius faktus, ir šis nepriklausomybės ir laisvės supratimas yra sveikintinas. Bendruomenės iniciatyvos palaikymas prisidėtų prie jaunuomenės švietimo bei dorovinio ugdymo, todėl prašome atsižvelgti į vietos gyventojų pageidavimus bei ieškoti galimybių, nebūtinai Savivaldybės biudžeto lėšomis, spręsti klausimą dėl paminklo atstatymo.

Lietuvos Respublikos Seimo narys Donatas Jankauskas

Kauno rajono savivaldybės administracija
Lapių klebonui Kun. Robertui Gedvydui Skrinskui
2007-02 - 06 Nr.(2,16)-9D-356 Į 2007-01-13
Lapių seniūnui Rimantui Stankui
Lapių bendruomenės tarybos pirmininkui Algiui Šimkui

DĖL LAPIŲ LAISVĖS PAMINKLO ATSTATYMO

Siekdami objektyviai išspręsti Laisvės paminklo atstatymo Lapėse klausimą, inicijavome Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus, Kauno rajono mero Leonardo Gineikos, Kultūros paveldo departamento Kauno teritorinio padalinio inspektorės Astos Naureckaitės, Lapių seniūno Rimanto Stankaus, Lapių bendruomenės tarybos pirmininko Algio Šimkaus ir klebono susitikimą Lapėse, toje vietoje, kur šaulių būrio iniciatyva 1928 m. buvo pastatytas paminklas žuvusiesiems už Lietuvos laisvę.

Visų dalyvavusiųjų susitikime nuomonės sutapo vienu klausimu: paminklą reikia atstatyti. Tačiau dėl šio paminklo vietos nuomonės išsiskyrė, nes paminklo vietoje stovi Kauno rajono centrinio vartotojų kooperatyvo sandėliai. Ši vieta Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui, kitiems išvardytiems asmenims paliko slogų įspūdį, todėl siūlome paminklą statyti kitoje, kraštovaizdžio specialistų, architektų parinktoje vietoje (tam neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktai), kurioje paminklas gražiai įsilietų į kraštovaizdį, turėtų savą erdvę, teritoriją, apsaugos zonas, kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas ir poįstatyminiai aktai.

Kauno rajono savivaldybė, ieškodama palankaus sprendimo paminklą atstatyti toje pačioje vietoje, kurioje buvo pastatytas 1928 m., nuosekliai išnagrinėjo susitikime pateiktą siūlymą Savivaldybei įsigyti Kauno rajono centriniam vartotojų kooperatyvui priklausantį sandėlį ir nustatė, kad jei Savivaldybė įgyvendintų pateiktą pasiūlymą, tai negautų 51912 Lt pajamų iš kooperatyvo sumokėto sumažinto nekilnojamojo turto mokesčio dalies ir patirtų papildomas išlaidas 18 300 Lt, nes tektų apmokėti už darbus: geodezinius matavimus, topografinę nuotrauką, detaliųjų planų ir projektų parengimą.

Taigi vien vietos parengimas paminklui atstatyti Savivaldybei kainuotų 70 212 Lt. Be to, šie darbai užtruktų apie pusantrų metų. Atsižvelgdami į tai pri-

mename, kad Kauno rajono savivaldybė įsigyti šio sandėlio finansinių galimybių neturi, tačiau, kaip ir Lapių bendruomenė, nepriešarauja, kad paminklas būtų atstatytas.

Valerijus Makūnas (parašas) Administracijos direktorius

Kauno rajono centrinis vartotojų kooperatyvas
Klebonui Robertui Skrinskui 2007-01-08 Nr. 13

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapija

DĖL SPRENDIMO PARDUOTI SANDĖLIUS

Kauno rajono centrinio vartotojų kooperatyvo valdyba apsvarsčiusi 2007 metų kooperatyvo veiklos planus nutarė atlikti M. Lapių parduotuvės, adresu Mokyklos g. 2c, Lapių miestelio, Kauno rajonas rekonstrukciją.

Tik pardavus parduotuvės sandėlius, kurių kaina su priskaičiuotais mokesčiais sudaro 35 tūkst. Lt galėsime pradėti vykdyti rekonstrukcijos darbus. Todėl kooperatyvo valdyba priėmė sprendimą parduoti sandėlius už 35 tūkst.Lt.

Siūlome Jums neatidėliojant pasinaudoti šia galimybe.

Direktorius Algirdas Ruzgys

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija 2007 01 09K PD prie Kultūros ministerijos Kauno teritoriniam padaliniui Prašymas Dėl Lapių Laisvės paminklo atstatymo

Kauno r. Lapių miestelio gyventojai jau 16 metų negali atstatyti aikštėje prieš bažnyčią stovėjusio Laisvės paminklo. Ne vieną kartą buvo kreiptasi į įvairias instancijas: Lietuvos Respublikos prezidentą, Lietuvos Respublikos ministrą pirmininką, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininką, Kauno apskrities viršininką, Kauno r. Savivaldybę, Kauno r. Savivaldybės Tarybą, Kauno r. Savivaldybės merą, Kauno r. Savivaldybės administracijos viršininką, mūsų apygardos Seimo narį ir Seimo pirmininką V. Muntianą, Lapių seniūną. Įvairiais metais buvo surinkta šimtai parašų valdžios vyrams. Reikalai iš vietos nepajudėjo iki šiol.

Laisvės paminklas buvo pastatytas prie bažnyčios, ant bažnyčios žemės 1930 m. Prie paminklo pokaryje buvo palaidoti 7 Eigirgalos miške žuvę rusų karo lakūnai. Stalino laikais Laisvės paminklo viršuje esantį kryžių nupjovė (...)* Vietoj kryžiaus tarybinė valdžia ant laisvės paminklo viršaus uždėjo Stalino biustą. Po J. Stalino mirties paminklą užkasė gretimame kieme. Veronika Sandonavičiene, gyvenanti Daugėliškio km., Vilkijos seniūnijoje parodė vietą, kur yra užkastas nugriautas Laisvės paminklas. (Tarp Chšanavičių ir Tervydžių namų Mokyklos g.). Lapių mokyklos muziejuje yra eksponuojama plokštė nuo Laisvės paminklo, kurią rizikuodamas dideliais nemalonumais išsaugojo nusipelnęs mokytojas – kraštotyrininkas Bronius Šukys.

Paminklo vietoje buvo užstatytas garažas, kuris dabar praktiškai yra nenaudojamas ir darko visą aplinką. Kauno r. Centrinio vartotojų kooperatyvo pirmininkas Algirdas Ruzgys, kuriam priklauso kooperatyvo parduotuvė ir tas garažas, pasiūlė už 30 tūkst. litų kompensaciją leisti nugriauti jiems nereikalingą griozdą. (Garažas, iš tiesų, yra naudojamas. Jo priedangą pamėgo Lapių gyventojai ir aplinkinių sodų bendruomenių nariai, sergantys lėtiniu alkoholizmu. Aplink pilna butelių, stiklo šukių ir gamtinių homo sapiens atliekų. Nuo šios vietos eina bjauriausi kvapai. Ir visa tai prie unikalaus kultūros XVI a. pr. paminklo, vos pora žingsnių nuo kapinių, pačiame miestelio centre!).

Prašome KPD prie Kultūros ministerijos Kauno teritorinį padalinį tarpininkauti arba pritarti, kad Lietuvos Respublikos vyriausybė, Kauno r. Savivaldybė atstatytų Lapių Laisvės paminklą.

Su pagarba Lapių katalikų bendruomenės vardu kun. Robertas Skrinskas

*Ši pareiškimo vieta praleidžiama, nes žmonės tuo metu klaidingai informavo autorių.

Kultūros paveldo departamento prie kultūros ministerijos Kauno teritorinis padalinys

Lapių Šv. Jono Krikštytojo parapijai 2007-01-09 Nr. 2K- 08 Į 2007-01-09

DĖL LAPIŲ LAISVĖS PAMINKLO ATSTATYMO

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kauno teritorinis padalinys pritaria Lapių laisvės paminklo atstatymui jo ankstesnėje vietoje priešais bažnyčią.

Alytaus teritorinio padalinio vedėjas, 1. e. Kauno teritorinio padalinio vedėjo pareigas (parašas) Vytautas Kolesnikovas.

Prašymas Dėl Lapių laisvės paminklo atstatymo 2007-01-13

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PIRMININKUI

VIKTORUI MUNTIANUI

Šiuo metu Lietuvoje liko neatstatytas vienintelis Laisvės paminklas Lapėse jam teisėtai priklausančioje vietoje. Mes – už vertybinio paveldo, atminties palikimo išsaugojimą ateinančioms kartoms, jaunimo dorovinį ugdymą.

Prašome Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko padėti atstatyti istorinį paminklą Lapėse.

NR VARDAS PAVARDĖ ADRESAS PARAŠAS

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija 2007 01 13

Kauno r. Administracijos direktoriui Valerijui Makūnui

PRAŠYMAS Dėl Lapių Laisvės paminklo atstatymo.

Kauno r. Lapių miestelio gyventojai jau 16 metų negali atstatyti aikštėje prieš bažnyčią stovėjusio Laisvės paminklo. Ne vieną kartą buvo kreiptasi į

įvairias instancijas, mūsų apygardos Seimo narį V. Muntianą, rinkti parašai valdžios vyrams. Visos kovós dėl paminklo peripetijos aprašytos šiame tinklapyje: http://users.churchserve.com/europe/domeikava/2/Laisve.htm

Paminklas buvo pastatytas prie bažnyčios, ant bažnyčios žemės. Jį galutinai nugriovė po J. Stalino mirties. Paminklo vietoje parduotuvė užstatė garažą, kuris dabar praktiškai nenaudojamas ir darko visą aplinką.

Šiuo metu Lietuvoje liko neatstatytas vienintelis Laisvės paminklas Lapėse jam teisėtai priklausančioje vietoje. Lapių mokytojas - kraštotyrininkas Bronius Šukys, rizikuodamas dideliais nemalonumais, išsaugojo plokštę nuo Laisvės paminklo. Dabar ji yra eksponuojama Lapių mokyklos muziejuje.

Prašau Kauno r. Administracijos direktorių Valerijų Makūną bei Savivaldybės bendruomenę nelikti nuošalyje ir prisidėti priimant sprendimą atstatant Laisvės paminklą. Nes savivaldybė priėmė neteisėtą sprendimą, perduodama Laisvės paminklo teritoriją kooperatyvo parduotuvei. Visų istorikų, paveldo specialistų, kraštotyrininkų nuomone, paminklas turi būti atstatomas ne prie tvoros, ne prie seniūnijos ar dar kažkur, bet ten, kur jis stovėjo ir turi stovėti, – senoje garbingoje vietoje.

Su pagarba, Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

Lapių šv. Jono Krikštytojo parapija
2007 01 13 Žiniasklaidai

PAGALBOS PRAŠYMAS Dėl Lapių Laisvės paminklo atstatymo.

Kauno r. Lapių miestelio gyventojai jau 16 metų negali atstatyti aikštėje prieš bažnyčią stovėjusio Laisvės paminklo. Ne vieną kartą buvo kreiptasi į įvairias instancijas: Lietuvos Respublikos prezidentą, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininką, Respublikos ministrą pirmininką, Kauno apskrities viršininką, Kauno r. Savivaldybę, Kauno r. Savivaldybės Tarybą, Kauno r. merą, Lapių seniūną. Įvairiais metais buvo surinkta šimtai parašų valdžios vyrams. Reikalai iš vietos nepajudėjo iki šiol. Kauno r. meras Leonardas Gineika sako, kad pagal įstatymus Savivaldybė negali pirkti garažo. Lapių seniūnas Rimas Stankus padarė paminklo projektą. Bet tiek Kauno r. meras, tiek seniūnas sutinka perstatyti paminklą tik prie tvoros, netoli kapinių šiukšliadėžės arba prie seniūnijos. Visų istorikų, paveldo specialistų, kraštotyrininkų nuomone, paminklas turi būti atstatomas ne prie tvoros, ne prie seniūnijos ar dar kažkur, bet ten, kur jis stovėjo ir turi stovėti, – senoje garbingoje vietoje. „Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kauno teritorinis padalinys pritaria Lapių laisvės paminklo atstatymui jo ankstesnėje vietoje priešais bažnyčią." Pasirašo Alytaus teritorinio padalinio vedėjas, l.e. Kauno teritorinio padalinio vedėjo pareigas – Vytautas Kolesnikovas. 2007-01-09 Nr. 2K-08.

Laisvės paminklas buvo pastatytas prie bažnyčios, ant bažnyčios žemės 1930 m. Prie paminklo pokaryje buvo palaidoti Eigirgalos miške po lėktuvo katastrofos žuvę 7 rusų karo lakūnai. Stalino laikais Laisvės paminklo viršuje esantį kryžių nupjovė (...)*. Vietoj kryžiaus tarybinė valdžia ant laisvės paminklo viršaus uždėjo Stalino biustą. Po J. Stalino mirties paminklą užkasė gretimame kieme. Veronika Sandonavičienė parodė vietą, kur yra užkastas bolševikų nugriautas Laisvės paminklas. (Tarp Chšanavičių ir Tervydžių namų Mokyklos g.). Šį liudijimą gali patvirtinti korporacijos „Matininkai" skyriaus viršininkas Algirdas Sandonavičius. Lapių mokyklos muziejuje yra eksponuojama plokštė su užrašu nuo Laisvės paminklo, kurią rizikuodamas dideliais nemalonumais išsaugojo nusipelnęs mokytojas - kraštotyrininkas Bronius Šukys.

Paminklo vietoje buvo užstatytas garažas, kuris dabar yra beveik nenaudojamas ir darko visą aplinką. Prieš kelis metus kooperatyvas garažą privatizavosi. Kauno r. Centrinio vartotojų kooperatyvo pirmininkas Algirdas Ruzgys, kuriam priklauso kooperatyvo parduotuvė, o dabar ir tas garažas, pasiūlė už 30 000 litų kompensaciją leisti nugriauti jiems nereikalingą griozdą. Garažas iš tiesų yra naudojamas. Jo priedangą pamėgo Lapių gyventojai ir aplinkinių sodų bendruomenių nariai, sergantys lėtiniu alkoholizmu. Aplink pilna butelių, stiklo šukių ir gamtinių homo sapiens atliekų. Nuo šios vietos eina bjauriausi kvapai ir dvokas. Ir visa tai prie unikalaus kultūros XVI a. pr. paminklo, kurį lanko turistai, vos pora žingsnių nuo kapinių, pačiame miestelio centre!

Lapių miestelio gyventojai yra nepelnytai skriaudžiami, nes:

1. Kenčia nuo šalimais esančio šiukšlyno, į kurį vežamos visos Kauno rajono ir Kauno miesto gyventojų šiukšlės. Nuo šiukšlyno eina bjaurus kvapas; varnos, suskridusios iš visos Kauno apskrities, šiukšlių atliekas išmėto gyventojams į kiemus. Valdžia neatsižvelgė į gyventojų prašymus laikytis šiukšlyno projektavimo metu suprojektuoto aplinkkelio ir daugiatonės šiukšliavežės net šventomis dienomis veža savo krovinį per miestelį. Dėl to eismas labai intensyvus, daug triukšmo ir nuodingų išmetamųjų dujų. Nuo vibracijos trūkinėja namų sienos. Kaip kompensacija gyventojams įdėti plastikiniai langai, nemokamai išvežamos šiukšlės. Bet Lapių gyventojai mielai perleistų savo šiukšlyną bet kuriai seniūnijai su visomis lengvatomis. T.y. smulkios lengvatos neatstoja daromos žalos.

2. Jau daugiau nei 10 metų kviečiamos komisijos, rašomi raštai į įvairias instancijas dėl Lapių Šv. Jono Krikštytojo Bažnyčios atraminės sienelės ir bokšto smailės kritinės avarinės būklės likvidavimo. 2003 09 01 aplinkos ministro įsakymu Nr. 441 buvo sudaryta komisija Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios pastato techninės būklės įvertinimui. Komisiją sudarė: Vaclas Leonavičius, Ra-

* Dabar teigiama, kad kryžių nupjovė stribas Filipavičius.

mutis Pranas Balsevičius, Gintautas Grušauskas, Vidmanta Kazimiera Poškaitienė, Robertas Skrinskas, Regimantas Šimkus, Irena Vaškelienė. Komisija savo išvadose siūlė: 1. Parengti projektą ir atlikti darbus avarijos grėsmei pašalinti. 2. Užbaigti atraminės sienutės ir šlaitų tvarkymo darbus. Kauno paminklų restauravimo projektavimo institutas pagal Kultūros paveldo departamento užsakymą yra parengęs bokšto smailės restauravimo projektą. Projekto autorius Kęstutis Bubnaitis. Tačiau lėšų nei Savivaldybė, nei Vyriausybė neskyrė. Motyvuoja sutartimi su Vatikanu. Atseit spręs dvišalė komisija kam skirti, kam neskirti lėšas. Pati parapija seniai būtų pastačiusi naują bokšto smailę ūkio būdu, bet jai taip daryti neleidžiama. O Lapių bažnyčia yra statyta 1620 m. ir yra 12 bažnyčia Lietuvoje pagal amžių.

3. Į bažnyčią daugiausia ateina močiutės. Tai nusipelniusios Lietuvai motinos, savo darbais ir naujos kartos auginimu, auklėjimu nutiesusios kelią mums į šiandieną ir ateitį. Jos sukūrė materialinį ir dvasinį produktą, kuriuo visi dabar naudojasi. Deja, žiemos laiku, kai anksti temsta, bažnyčia, takas per kapus į bažnyčią, net automobilių stovėjimo aikštelė prie bažnyčios skendi tamsoje. Nemažai Kauno r. bažnyčių, keliai ir aikštės prie bažnyčių yra apšviesti. Deja, apie Lapių bažnyčią to nepasakysi. Kodėl pats žymiausias Lapių objektas skendi tamsoje, kai tiek daug net šunkelių yra apšviesti? Kodėl taip paniekintas senas, pagyvenęs žmogus, turintis tamsoje grabaliotis, kad patektų į Dievo namus?

4. Visose žydų šaudymo, kankinimo vietose yra memorialinės lentelės, kurias pastatė ir seniūnijos, savivaldybės. Prie Laisvės paminklo buvo sumesti ir Lapių bažnyčios pakalnėje užkasti Laisvės kovotojai. Nepriklausomos valstybės valdžia nepriklausomybės kovotojams jokio žymenio 16 metų nestato.

Lapių miestelis yra garsus savo praeitimi. Savo paveldu. Savo istorija. Čia yra pilies griuvėsiai, buvo Lietuvos ministro pirmininko A. Merkio dvaras, Yra unikalus gamtos paminklas – apie 100 metrų ilgumo šimtamečių liepų alėja. Buvo Laisvės paminklas....

Lapių miestelio gyventojai yra nepelnytai skriaudžiami, kai per 16 metų valdžia negali surasti lėšų Laisvės paminklo atstatymui.

Ar lėšų nėra todėl, kad dėl šiltos žiemos nereikia valyti ir to kelio, kuriuo kasdien vežamos visos Apskrities šiukšlės ir kuris žiemos metu kasdien buvo valomas ir barstomas kelis kartus per dieną?

Ar lėšų nėra todėl, kad Lapės neša viso rajono ir miesto šiukšlių naštą?

Ar lėšų nėra todėl, kad Lapės yra provincijos miestelis, toli nuo Vilniaus.

Ar lėšų nėra todėl, kad Laisvė, Nepriklausomybė, paaukotos gyvybės už laisvę - jau nebe vertybės dabartinėje valstybėje?

Prašau Jūsų nelikti nuošalyje ir paremti ilgametes visų užmirštų lapiečių pastangas atstatant Laisvės paminklą.

Prašau visų miestelių, kaimų ir miestų, kuriuose jau atstatyti laisvės paminklai, kryžiai ir koplytstulpiai žmones solidarizuotis su visų užmirštais lapiečiais ir savo balsu, laišku, skambučiu į atitinkamą instituciją paremti Lapių Laisvės paminklo atstatymą.

Su pagarba, Lapių klebonas kun. Robertas Gedvydas Skrinskas

LR Kultūros ministerija 2007 06 07 Nr. S1-257 atsakė LR Seimo nariui Donatui Jankauskui į 2007 05 22 raštą:

"Kultūros ministerija, išnagrinėjusi Jūsų 2007-05-22 raštą Nr. (1.31)-MSD-133, informuoja, kad pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą valstybė gali dalinai finansuoti tik kultūros paveldo objektų tvarkybos darbus. Biudžeto lėšos skiriamos pagal Kultūros ministro patvirtintas Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos nekilnojamojo kultūros paveldo paveldosaugos programas.

Kultūros ministerija palaiko Lapių miestelio gyventojų iniciatyvą bei pritaria Laisvės kovotojų paminklo atstatymo idėjai, tačiau lėšų skirti šiam atstatymui negali, nes neišlikęs Laisvės kovotojų paminklas nėra kultūros paveldo objektas, o jo atstatymui reikalingas teritorijos sutvarkymas, mūrinio KOOP parduotuvės sandėlio nugriovimas ir miestelio aikštės erdvės suformavimas yra traktuojamas kaip nauja statyba, kurios finansuoti Kultūros paveldo depa rtamentas prie Kultūros ministerijos jokiais teisės aktais nėra įgaliotas.

Ministerijos sekretorius /parašas/ Juozas Širvinskas

2007 06 14 prie aikštės buvo atidengta memorialinė lenta Laisvės paminklo atminimui, o žiniasklaidai buvo išplatintas toks pranešimas/pakvietimas:

Lapės, 2007 06 13 PRANEŠIMAS – KVIETIMAS

Per sovietų okupaciją komunistinis režimas Lietuvoje įvykdė daug nusikaltimų prieš žmogų, visuomenę, valstybę.

Vieno iš nedaugelio komunistų įvykdytų barbariškų nusikaltimų Lapėse paminėjimas įvyks

2007 m. birželio 14 d. – masinių trėmimų pradžios dieną.

Žiniasklaida informavo, kad Vašingtone buvo atidengtas paminklas komunizmo aukoms. Į atidengimo iškilmes atvyko Amerikos prezidentas George`as W. Bushas, kongreso nariai, diplomatai, tautinių bendruomenių atstovai.

Lapės – ne Vašingtonas, bet tikimės, kad į GEDULO ir VILTIES dieną Lapėse organizuojamas paminklinės lentos atidengimo iškilmes atvyks Kauno r., Kauno apskrities ir Valstybės valdžios atstovai. Viliamės, kad žiniasklaida apie renginį painformuos.

Komunistų vandališko nusikaltimo Lapėse paminėjimo 2007 06 14 programa:

17 val. Paminklinės lentos LAISVĖS aikštėje, prie Lapių bažnyčios, atidengimo iškilmės.

Svečių pasisakymai.

18 val. Šv. Mišios Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje už komunistinio režimo aukas.

Su pagarba – Lapių parapijos klebonas kun. Robertas Skrinskas.

2007 07 06 Kauno r. Savivaldybei, Kauno Apskričiai ir kitoms savivaldybėms buvo išplatintas tokio turinio pranešimas:

LAPIŲ ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO PARAPIJA, Lapės, 2007 m. Karaliaus Mindaugo karūnavimo diena

PRANEŠIMAS

2007 07 05 į Lapes buvo atvykę Kauno II dekanato (Kauno r.) klebonai.

Lapių klebonas kun. R.Skrinskas jiems pristatė totalitarinio režimo „Komunistinio vandalizmo" muziejaus Lapėse įkūrimo projektą.

Muziejaus tikslas:

1. Parodyti Tarybų Lietuvos valdžios barbarišką elgesį su istoriniu-kultūriniu liaudies paveldu.

2. Įsijungiant į Europos kultūros programą, šviesti, auklėti jaunąją kartą.

3. Aktualizuoti per 50 okupacijos metų Lietuvoje išryškėjusį, susiformavusį ir išlikusį iki mūsų dienų svarbiausią vandalizmo centrą, pritraukiant turizmo infrastruktūras. Sukurti užsienio turistų lankomą unikalų objektą.

4. Kaip ypatingos reikšmės objektui, reprezentuojančiam okupacinio laikotarpio svarbius visuomenei ir valstybei istorinius įvykius, liudijančius šios vietos savitumą ir vertę bei leidžiančiais giliau, pilniau ir įvairiapusiškiau suvokti mūsų kultūros ženklų istorinę prasmę, tautinę reikšmę ir šiandieninę svarbą, siūlyti šiam muziejui suteikti respublikinį statusą.

Muziejaus eksponatas: Išniekintas Lapių Laisvės paminklas. Tai būtų pirmasis „realiai funkcionuojantis" sovietinio laikotarpio komunistinio barbarizmo muziejus Lietuvoje.

Muziejaus koncepcija: Praktiškai visi miestai ir miesteliai su savo seniūnijų, savivaldybių ir gyventojų pagalba jau seniai atstatė sunaikintus ir sugriautus tautos, valstybės atmintį įamžinančius paminklus. Lietuvoje liko vienintelis dar neatstatytas Lapių Laisvės paminklas. Lapės tapo tarsi Stalinizmo bastionas. Neveltui Lapėse buvo įkurtas pirmasis Kauno r. Stalino kolūkis.

„Tebūna mėšlynu paversti jo namai". Ezd.6,11. Tai ištrauka iš Biblijos Ezdro knygos. Šv. Rašto vertėjas kun. Antanas Rubšys komentuodamas šią eilutę rašė, kad paversti namus mėšlynu buvo didžiausias išniekinimas. (Šv. Raštas, Senasis Testamentas, Putnam 1994, p.550.) Tai tinka ir Laisvės paminklui.

Čia prisimintini ir neseni Rusijos prezidento V. Putino pasisakymai per spaudos konferenciją apie čečėnų laisvės kovotojų murkdymą mėšlyne. Galbūt tai azijietiškos kultūros įtaka.

Lapių gyventojai dar prieš keletą metų kolektyviniu pareiškimu kreipėsi į Lapių seniūną dėl visuomeninio WC įrengimo aikštėje, prie kapinių šiukšlių konteinerio, nes pijokai ir jaunimas atlieka gamtos reikalus ant buvusios Laisvės paminklo vietos. Bet seniūnijai „per brangu" tokį dalyką įrengti.

Taigi, Lapių Laisvės paminklo išniekinimas tęsiamas toliau.

Lapių gyventojai jau daug metų kreipėsi į savivaldybę dėl Laisvės paminklo atstatymo. Pagrindinis motyvas, – kad prieš unikalų XVII a. kultūros paminklą, Lapių bažnyčią, nebūtų „mėšlyno". Bet „savivaldybei" (kieno interesus ji atstovauja?) t.p. „per brangu" sutvarkyti tą mėšlyną.

Kitaip sakant, „Komunistinio vandalizmo" muziejaus eksponatas dėl biurokratų abejingumo gyvai funkcionuoja ir nepriklausomoje Lietuvoje.

Lapių klebonas atvyks į Kauno r. savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyrių aptarti tokio muziejaus steigimo perspektyvų. Klebonas tikisi, kad Savivaldybė neprieštaraus, nes visai nereikės skirti lėšų, nebent muziejaus reklamai. Būtų galima bandyti įkurti muziejų kaip Grūto parko filialą.

Tikimasi, kad Kauno r. dvasininkai, aptarę „Komunistinio vandalizmo" muziejaus projektą, jau dabar galės kviesti savo parapijiečius, gyventojus ir moksleivius aplankyti šį nepakartojamą stalinistiško stiliaus objektą. Pasiūlys mokytojams įtraukti išniekintą Lapių Laisvės paminklą į savo mokyklų lankomų turistinių objektų sąrašą. Istorijos mokytojai turės unikalią galimybę pravesti Lapėse okupacinio laikotarpio pamoką.

Muziejaus projekto įgyvendinimas turėtų padėti vietos gyventojams vystyti verslus ir namudinę prekybą dėl padidėjusio turistų skaičiaus.

Ateityje kreiptis į LR Vyriausybę dėl saugotino kultūros draustinio: pilis-bažnyčia-vandalizmo muziejus įsteigimo.

Su pagarba – Lapių klebonas kun. Robertas Skrinskas

Dėl Kauno r. Lapių miestelyje išniekinto paminklo „Žuvusiems už Lietuvos Nepriklausomybę" atstatymo vilkinimo

Paminklo atstatymo senoje garbingoje vietoje priešininkai teigia, kad „tik grupelė" žmonių to nori.

- 2007 m. kovo mėnesį Lapių pagrindinėse gatvėse buvo atlikta pilnamečių gyventojų apklausa dėl Laisvės paminklo (toliau LP) atstatymo vietos. Buvo pateiktas toks klausimas: Ar Jūs norėtumėte, kad paminklas būtų atstatytas ankstesnėje vietoje, kur stovėjo – prieš bažnyčią, ar naujoje – prie seniūnijos?

Apklausos rezultatai gauti sekantys: 100% visų apklaustųjų pasisakė už LP atstatymą senoje vietoje prie bažnyčios. Žemdirbių g. – 22 gyventojai; Barsūniškio g. – 63; Vilties g. – 29; Merkio g. – 93; Mokyklos g. – 83; Šaltinio g. – 62. Nei vienas gyventojas nepasisakė, kad norėtų atstatyti prie seniūnijos. Todėl teigti, kad „tik grupelė" pageidauja atstatyti LP prie bažnyčios, yra nedora. Apklausos metu dalies gyventojų nerasta namuose arba kieme lakstė šunys ir jų nepavyko apklausti.

Paminklo atstatymo senoje garbingoje vietoje priešininkai teigia, kad čia „per brangu".

- Kodėl kooperatyvo parduotuvės direktoriui niekas nesako, kad užsiprašė „per didelės išpirkos"?

- Kodėl niekas nesako ar nesakė, kad aikščių prieš bažnyčias ar vienuolynus sutvarkymas Šiluvoje, Kražiuose, Varniuose, Liškiavoje, Paparčiuose, Vilniuje ir daugelyje kitų vietų yra „per brangu?"

- Kauno Prisikėlimo parapijos klebonas paprašė kelių milijonų aikštės sutvarkymui. Kodėl niekas iš savivaldybės ar seniūnijos, ar vyriausybės nesako, kad „per brangu"?

Kyla ir daugiau klausimų, į kuriuos LP atstatymo buvusioje vietoje priešininkai nepateikia atsakymų.

- Kodėl nenorima atkurti istorinį teisingumą ir atmintį?

- Į Žuvusiųjų už valstybės Nepriklausomybę paminklo vietą ateina vietos alkoholikai ir atlieka savo gamtos reikalus.

„Tebūna mėšlynu paversti jo namai". Ezd.6,11. Tai ištrauka iš Biblijos Ezdro knygos. Šv. Rašto vertėjas kun. Antanas Rubšys komentuodamas šią eilutę rašė, kad paversti namus mėšlynu buvo didžiausias išniekinimas. (Šv. Raštas, Senasis Testamentas, Putnam, 1994, p. 550.) Čia prisimintini ir Rusijos prezidento V. Putino pasisakymai per spaudos konferenciją apie čečėnų laisvės kovotojų murkdymą mėšlyne.

Kodėl toje vietoje, kur buvo palaidoti žuvę kariai; kodėl prieš unikalų XVII a. kultūros paminklą – bažnyčią; kodėl prieš pat amžino poilsio vietą, – kapines, tęsiasi toks pasityčiojimas?

- Jei LP bus pastatytas prie Seniūnijos, Lapėse nuo to gražesnė aplinka nepasidarys. Valerijus Makūnas 2007-02-*06 Nr.(2,16)-9D-356* rašė: „Ši vieta Kauno arkivyskupui metropolitui Sigitui Tamkevičiui, kitiems išvardytiems asmenims paliko slogų įspūdį, todėl siūlome paminklą statyti kitoje." Kodėl turi ir kaip ilgai turės „slogų įspūdį" Lapių gyventojai kęsti?

- Kodėl gyventojams, nešantiems viso regiono ir antrojo pagal dydį Lietuvos miesto šiukšlių naštą, gailima suteikti nors kiek estetinio grožio?

- Kodėl Kauno r. savivaldybės tarnautojai, valdininkai ir viršininkai už vietos gyventojus nustatinėja, kur privalo būti LP?

- Kodėl valstybė pavogė tą žemę, ant kurios stovi LP iš teisėto, turinčio visus nuosavybės dokumentus savininko?

- Kodėl valstybė vogtą žemę perdavė kažkam kitam, o ne teisėtam savininkui?

- Kodėl valstybė nusiteikusi taip priešiškai (jau 17 metų) žemės savininko ir viso Lapių miestelio gyventojų norui atstatyti išniekintą LP?

- Kodėl atsakingi valdininkai, kuriantys asmeninį savo gerbūvį iš valstybės kišenės, nenori deramai pagerbti tuos, kurie praliejo savo kraują už šios Nepriklausomos valstybės atsiradimą?

- Kodėl atsakingi valstybės pareigūnai meluoja žiniasklaidai apie Lapių miestelio gyventojų pastangas atstatyti LP?

- Kodėl žadama griauti Vilniuje brangius „kotedžus", pastatytus ant žydų kapinių, o Lapėse atvirkščiai daroma?

- Kodėl vietos ir rajono valdžia nenori deramai pasiruošti 400 m. (1620) bažnyčios jubiliejui?

Kun. R. Skrinskas

Kauno r. Lapių seniūnijos bendruomenės tarybos posėdžio

PROTOKOLAS Nr. 04

2007-08-30 d. 16 val.

Lapės

Dalyvauja: bendruomenės tarybos nariai, Lapių seniūnijos gyventojai, Lapių seniūnijos seniūnas Rimantas Stankus ir kviestiniai svečiai: Kauno r. savivaldybės vicemerė Nijolė Kliučienė; vicemeras Petras Mikelionis; mero patarėjas Zigmas Kalesinskas, draugijos „Pilis" nariai Danutė Gruzdienė; Bronislovas Kučinskas; Rimvydas Žiliukas.

Posėdžio sekretorė – Regina Firaitienė.

Darbotvarkėje:

Svarstomas klausimas:

Dėl Laisvės gynėjams paminklo atstatymo vietos (senoje vietoje, kur buvo prie bažnyčios).

Pasisakė Lapių seniūnijos seniūnas R. Stankus (gyventojai paprieštaravo seniūno nuomonei). Įvyksta karšta diskusija, kurios metu labai aktyviai dalyvauja Lapių seniūnijos gyventojai: Steponas Linkevičius; Jurgis Bielinis; Steponas Laimutis Krapas; Janina Linkevičienė; Jonas Juozapavičius; Stasys Vasiliauskas; Jadvyga Krapienė; Jūratė Silenkovienė ir kiti.

Gyventojai pasisakė už tai, kad paminklas būtų atstatytas toje pačioje vietoje, kur stovėjo iki nugriovimo, reikia nuversti nelegaliai pastatytus statinius koop. parduotuvės užnugaryje.

Pasisakė svečiai iš draugijos „Pilis" – D. Gruzdienė, B. Kučinskas. R. Žiliukas. Draugijos nariai išsakė savo nuomonę, kad paminklas geriausiai tiktų prie Lapių seniūnijos bažnyčios – aikštėje (buvusioje senoje vietoje).

Pasisakė svečiai iš Kauno r. savivaldybės: vicemeras P. Mikelionis, N. Kliučienė, Z. Kalesinskas. Svečių nuomonė: pritarti gyventojų nuomonei, kad būtų atstatytas Laisvės paminklas toje vietoje, kur stovėjo anksčiau, tačiau gal reikėtų ieškoti lėšų naujo paminklo atstatymui, kadangi senasis paminklas gali būti jau bevertis. Apie šio paminklo atstatymą turi pasisakyti Kauno r. savivaldybės Urbanistikos skyriaus specialistai, architektai bei žemėtvarkos skyriaus atstovai. Dėl Laisvės paminklo atstatymo prie Lapių miestelio bažnyčios pritaria ir LR Kultūros ministerija.

Vicemeras – P. Mikelionis pritarė dėl šio projekto, tačiau prašė gyventojų, kad duotų laiko dvi savaites aptarimams su kitais specialistais.

NUTARTA:

Bendromis gyventojų ir savivaldybės pareigūnų jėgomis sutvarkyti aikštę prie bažnyčios, neatstatyti seną, bet pastatyti naują Laisvės paminklą, kadangi senas iškastasis paminklas gali būti bevertis.

Gyventojai nutarė laukti dvi savaites Kauno r. savivaldybės pareigūnų sprendimo ir teigiamo atsakymo.

Pridedamas dalyvavusiųjų posėdyje, sąrašas:

Sekretorė: Regina Firaitienė

Veronika Blaževičienė su dukromis Brone ir Veronika 1945 m. G. Gaižauskienės (Blaževičiūtės) nuotrauka

DOMEIKAVOS FORTAS

Vytauto Didžiojo karo muziejaus Karybos skyriaus vedėjas Arvydas Pociūnas, 2002 03 28. Rankraštis.

1882 m. pradėta statyti Kauno tvirtovė, kurios iki 1900 m. buvo pastatyti 8 fortai, 9 ilgalaikės artilerijos baterijos, kiti gynybiniai objektai. 1901 m. gegužės mėn. IX-ojo forto (Kumpės) statybą aplankė Rusijos karo ministras generolas A. Kuropatkinas. Apžiūrėjęs forto apylinkes, jis pastebėjo, kad galimas priešas, užėmęs Domeikavos aukštumas, galėjo išdėstyti savo artilerijos baterijas ir nekliudomai apšaudyti forto užnugarį, o pėstininkai prasiveržti į tvirtovės gilumą. Karo ministras pasiūlė pastatyti grupę ilgalaikių įtvirtinimų.

1909 08 22 (s.st.) Kauno tvirtovės štabas Rusijos kariuomenės vadovybei siūlė Domeikavoje statyti didelį betoninį fortą, o taip pat mažesnių betoninių gynybinių įtvirtinimų. 1912 m. Rusijos kariuomenės Generalinis štabas sutiko su pasiūlytais projektais. Buvo numatyta pagal garsaus rusų fortifikatoriaus inžinieriaus profesoriaus Buinicko projektus pastatyti Domeikavoje ant aukštumos 48,3 didelį fortą ir šalia apšarvintą dviejų haubicų bateriją; aukštumoje 41,9 – mažą fortą (netoli Ramaškių km.), Šakiuose ir Lantainiuose dvi betonines kareivines ir vieną parako sandėlį. Visa ši grupė turėjo kainuoti 1 800 000 rublių. Visų gynybinių įtvirtinimų įgulą turėjo sudaryti 1000 karių.

1912 10 22 (s.st.) imperatorius Nikolajus II patvirtino Kauno tvirtovės naujojo fortų žiedo statybą. Į minėtą projektą įėjo ir Domeikavos įtvirtinimų grupė. 1913 04 10 naujojo fortų žiedo projektą patvirtino finansavimui ir karo ministras. Neatidėliojant prasidėjo žemės darbai, į statybas atvežė ekskavatorius, sunkvežimius, kitą techniką. Domeikavos forte visus metus buvo kasami priekiniai gynybiniai grioviai, dalis centrinio gynybinio griovio. Minėti darbai sudarė 10 proc. visų atliktų darbų. Šakių įtvirtinimuose darbų buvo atlikta iki 60 proc. visų darbų. Nors Lantainių ilgalaikio gynybinio baro, betoninės slėptuvės 100 karių projektai galutinai buvo patvirtinti tik 1914 07 25 (s.st.), bet jau buvo atliekami paruošiamieji žemės darbai. Visus darbus atlikinėjo lietuviai darbininkai. 1914 m. buvo baigtas kelias į Domeikavos fortą, toliau gilinami forto gynybiniai grioviai, kiti žemės darbai, pradėtas betonavimas. Nuo Šilainių km. pro Šakius į Lantainius buvo nutiestas siauras geležinkelis, nuo kurio atšaką naudojo statybos reikmėms. T.p. ji turėjo mūšio metu atlikti gynybos funkciją, panaudojant traukinį su kariais ir artilerija.

Tačiau pradėtus statybos darbus nutraukė prasidėjęs I-asis pasaulinis karas (1914–1918 m.). Tvirtovėje paskelbus karo stovį, ją padalino į 4 gynybi-

nius skyrius. IV-tą gynybinį skyrių sudarė įtvirtinimai nuo Nemuno iki Neries (VIII, IX, X fortai). Į jį įėjo ir pradėtas statyti Domeikavos fortas ir aplink buvę inžineriniai objektai. Vyko papildomi sutvirtinimo darbai. Nusitęsė spygliuotų vielų užtvaros linija Romainiai – Gireikiai – Žemaitkiemis – Rožė – Lantainiai. Iškastos kelios linijos apkasų, o priešais Šakius buvo įrengti fugasai (po žeme sukrautas didelis užtaisas parako, akmenų ir žeme užlygintas; priešui užėjus, elektros mašinėlės pagalba susprogdindavo užtaisą).

1915 07 01 jau vyko abiejų pusių pėsčiųjų ir raitųjų žvalgų susišaudymai Eigirgala – Romaškių Būda. Vokiečių pagrindinė apkasų linija ėjo Babtai – Biliūnai – Netoniai. Liepos 25 d. (s.st.) vokiečių karinės dalys su artilerija, technika galutinai išsidėstė priešais I-mą, II-rą, IV-tą gynybinius pylimus ir pradėjo tvirtovės šturmą. Tuo metu nuo Gireikių iki Lantainių gynybos baro centriniuose apkasuose išsidėstė šie tvirtovės daliniai: 124-tas pėstininkų divizijos 495-to Kauno pėstininkų pulko 3-čias ir 496-to Vilkmergės pulko 2-ras ir 3-čias batalionai (abiejų pulkų batalionus sudarė lietuviai kariai), Sibiro greitašaudė baterija (8 vnt. pabūklų), 14-oji Apsauginė raitoji šimtinė. Sargybų apkasų linija tęsėsi nuo palivarko Agnapolis – Eigirgala – aukštuma 33,5 iki Miškų Būda. Viso minėto gynybos baro grupė sudarė 2 400 karių, kuriai vadovavo pulkininkas Jakovlevas. Šios grupės daliniai išsidėstė taip: Orlovo palivarke – 495-to p.p. 1-ta ir 496-to p.p. 4-ta kuopos, Ramaškiuose – 495-to p.p. 7-ta kuopa, Lantainiuose – 495-to p.p. 3-čia kuopa, rezervas Domeikavos forte – 495-to p.p. 2-ra kuopa. Kitą liniją Ražiai – Žemaitkiemis – Šakiai užėmė likusios 496 p.p. kuopos.

Liepos 29 d. minėtų pulkų žvalgyba pranešė, kad vokiečiai, gavę pastiprinimą į Valeravo palivarką, atvyko 100 dviratininkų ir 6 vnt. artilerijos pabūklų, kurie 18 val. apšaudė Eigirgalos km., kuriame buvo rusų sargybos postai.

Rugpjūčio 1 d. 17:50 val. į Vandžiogalą vokiečiams atvyko pastiprinimas, batalionas pėstininkų, keturi eskadronai kavalerijos, du sunkieji artilerijos pabūklai (210 mm), kuriuos išdėstė dvaro sode, kiek toliau išrikiavo dar 4 lengvus pabūklus. 20 val. minėti pabūklai apšaudė Rožės ir Voškonių kaimus, bei Orlovo palivarką.

Vykstant aršioms kautynėms dėl Kauno tvirtovės, nemažai kuopų iš Domeikavos gynybos baro buvo permestos į I-mą gynybos skyrių.

Rugpjūčio 4 d. (s.st.) vokiečių daliniams užėmus I-mą, II-rą, III-čią fortus, jie įsiveržė į miestą. IV-to gynybos skyriaus vadas generolas Lapušanskis įsakė skyriui evakuotis. Tuo metu skyriaus visos baterijos atidengė ugnį, šaudymo metu buvo sprogdinami pabūklai ir tokiu būdu juos išvedinėjo iš rikiuotės (apie 44 vnt.). Netoli Domeikavos buvo susprogdinti sviedinių sandėliai, Domeikavos km. susprogdino šovinių sandėlį, nes neturėjo arklių ir vežimų,

kad būtų galima išvežti karo turtą. Pirmieji barą paliko artileristai ir minuotojai, paskui juos pradėjo trauktis ir pėstininkai, kurie žygiavo link Neries, kur stovėjo pontoninis tiltas. 17 val. pradėjus kariams trauktis per tiltą, vokiečiai perkėlė artilerijos ugnį ir sviediniai krito prie tilto, todėl buvo perbėginėjama nedideliais būriais. 21 val. tiltą minuotojai susprogdino ir padegė.

496-to p.p., 3-čio bataliono 10-tos kuopos puskuopė buvo įsitvirtinusi Domeikavoje, kita dalis prie IX-to forto. Vokiečių artilerijai atidengus uraganinę ugnį, sviediniai masiškai krito į fortą ir aplink jį esančius apkasus ir puskuopė atsitraukė į Domeikavą, kur susijungė su ten buvusia puskuope. 10-ta kuopa vėl buvo pilnos sudėties. Kuopos vadas davė įsakymą trauktis. Traukiantis iš Domeikavos forto, išlėkė į orą vienas iš betoninių sandėlių, kurio skeveldros vos neužmušė grupės karių. Kuopa žygiavo link tilto per Nerį, bet atvykę rado jį jau susprogdintą. Suradusi brastą ties Kleboniškių km., sėkmingai persikėlė. Tai buvo paskutinis dalinys, palikęs Kauno tvirtovės IV-ąjį gynybos skyrių. Jo teritoriją užėmė vokiečiai.

Arvydas Pociūnas parašė knygą „Kauno tvirtovės gynyba 1915 m.“ Atspausdinta 2007 m.

PAPILDYMAS iš Kultūros paveldo registro http://195.182.68.156/registrai/

Kauno tvirtovės blindažas, Domeikava, Sodų g., Lapių moreniniame gūbryje. Objekto identifikatorius MC 26547. Paveldo registro nr. S 686

Vieno aukšto, pailgo stačiakampio plano, priekinėje statinio dalyje yra 4 skliautinės patalpos ir 2 prieangiai, už jų – ilga tunelio tipo patalpa. Ventiliacijos kanalai išvesti vidinėse sienose į pagrindinį fasadą. Išliko dalis metalinių sijų. Grindys betoninės. Sienų ir stogo kampai suapvalinti. Betoninė danga suirusi. Skardinio stogelio nebėra.Yra du įėjimai, kiekviename po 2 durų angas. Patalpos drėgnos. Matosi vandens nuleidimo latakų kronšteinai, 8 ventiliacijos kaminai.

Autorius: Gen. Obručevas, Zverjevas, Volbergas, plk. P. Bertgoldtas.

Pastatymo amžius: XIX a. pab.–XX a. pr.

Datavimo pagrindas: Kauno tvirtovės sistemos tyrimai ir kt. I t. ASI, K., 1992.

Archit. J. Lukšės apmatavimai ir brėžinys, parengtas 2002 m.

Informacijos šaltiniai: 1. LTE, 5 t., p. 395. 2. MLTE, 2 t., p. 98. 3. Archyviniai brėžiniai. ASI. Kaunas (RCK-I archyvas. Kowenskaja krepost. Maskva.). 4. Kauno architektūra. K., 1991. 5. Kauno tvirtovės komplekso gynybinių statinių renovacijos ir panaudojimo projektas, N.Steponaitytė, J.Lukšė, A.Jakučiūnas. 6. KPC archyvas, f. 11, ap. 1, b. 126. Kauno tvirtovės sistemos tyrimai,

vertės ir apsaugos statuso nustatymas, regeneravimo ir pritaikymo siūlymai. I t. (tekstas), Kaunas, 1992. 7. Kauno m. savivaldybės Architektūros ir urbanistikos sk. Paminklotvarkos poskyrio vyr. archit. J. Lukšės ir KPC vyresn. istorikės O.Stasiukaitienės 2001–2002 m. apžiūros duomenys. Kultūros ministro 2005 m. įsakymais Nr. ĮV-190, ĮV-359 saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui. Valdytojas Kauno miesto savivaldybė, Laisvės al. 96, Kaunas.

Kauno tvirtovės Domeikavos forto liekanos. Domeikava, Parko g. Objekto identifikatorius MC 26355. Paveldo registro nr. S 662

Š. gynybinio griovio dalis apsemta, p. r. pusėje yra dvi kūdros. Teritorija apima 9,04 ha plotą. Pagal forto dvi kraštines yra nežymūs gynybinio griovio fragmentai. Fortą sudaro tik atskiri stačiakampio plano betoniniai statiniai, kurių dalis užversti žemėmis arba susprogdinti.

Autorius: Pirminį tvirtovės komplekso genplaną sudarė carinės Rusijos gen. Obručevas, Zverjevas, Volbergas, plk. P. Bertgoldtas. I klasės poligoninio tipo Kauno tvirtovės paskirtis gynybinė. Kaunas buvo apjuostas fortų, baterijų ir įtvirtinimų žiedu. Fortai ir baterijos išdėstyti miesto prieigose beveik taisyklingu ovalu. Tarp fortų yra 2–2,5 km atstumai. Pastatymo data 1913–1915 m. Datavimo pagrindas: KPC archyvas, f. 11, ap. 1, b. Nr.126. Kauno tvirtovės sistemos tyrimai, vertės ir apsaugos statuso nustatymas, regeneravimo ir pritaikymo siūlymai. I t. (tekstas), 1992, Kaunas.

Informacijos šaltiniai: 1. LTE, 5 t., p. 57, 395. 2. MLTE, 2 t., p. 98. 3. Kauno architektūra, K., 1991., p. 217. 4. J.Lukšės mokslinis pranešimas, Modlinas (Lenkija), 1994. 5. Kauno tvirtovės komplekso gynybinių statinių renovacijos ir panaudojimo projektas – N. Steponaitytė, J. Lukšė, A. Jakučiūnas, 1997. 6. Archyviniai brėžiniai. ASI, K., (RCK-I arch. Kowenskaja krepost. M.). 7. KPC archyvas, f. 11, ap. 1, b. 126. Kauno tvirtovės sistemos tyrimai, vertės ir apsaugos statuso nustatymas, regeneravimo ir pritaikymo siūlymai / 1 t (tekstas), Kaunas, 1992. Kultūros ministro 2005 m. įsakymais Nr. ĮV-190, ĮV-359 saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui.

SPECIFINIAI ARCHEOLOGINIAI DUOMENYS

http://195.182.68.156/registrai/

LAPIŲ pilis

Kultūros paveldo identifikatorius MC. 17164, registro Nr.A327

Padavimai: Pasakojama, kad rūmuose gyvenę 3 broliai kalvinai. Žmonės juos vadinę prezidentais. Nuo savo rūmų iki bažnyčios broliai buvo pastatę geležinį tiltą, kuriuo važiuodavę į bažnyčią pasikinkę meškas (VAK. B.11. P.208).

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos istorijos ir kultūros paminklų sąrašas. Valstybės archeologijos komisijos medžiaga. KPC A. F.1. Ap.1. B.11. P.179-185, 207-208.

1930 m. daryta dvaro griuvėsių nuotrauka (VAK. B.11. P.180).

Kasinėjimų ir žvalgymų ataskaitos. A.Žalnierius. Kauno raj. Mažųjų Lapių dvaras. Archeologinių tyrimų ataskaita (1989 m.). LII rankraštynas. B.1781.

LENTAINIŲ piliakalnis

Radinių saugojimo vieta – Vytauto Didžiojo karo muziejus, Lietuvos nacionalinis muziejus.

Tarasenka (pusl.nr.) 157

Archeologijos atlasas (tomas) 2, (leidimo metai) 1975-08-01, (pusl.) 95

Lentainių piliakalnis 1952 m. J. Gineikos nuotrauka

Šaltiniai: Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašas, V., 1973, p. 124. Lietuvos Respublikos istorijos ir kultūros paminklų sąrašas, V., 1993, p. 59. Valstybės archeologijos komisijos medžiaga. KPC A. F.1. Ap.1. B.11. P. 190–200. P. Tarasenka. Kauno senovė // Kauno tiesa. 1958 rugsėjo 20 d. M. Valančius. Pilys // Raštai. V., 1972. T.1. P. 363 (Kleboniškis). B. Kviklys. Mūsų Lietuva. V.,1991. T. 2. P. 311.

Topografiniai ir kiti apmatavimai: P. Tarasenka 1942 m. atliko piliakalnio topografinius apmatavimus M 1:1000.

Kita medžiaga: 2 Lentainių piliakalnio nuotraukos. VAK. B.11. P. 196.

Žvalgymas: P. Tarasenka, 1942 m. MMT, V. Daugudis, 1967 m. Lietuvos istorijos institutas, A. Tautavičius, 1971 m., MMT, V. Daugudis, 1972 m. MMT, A. Kuncevičius, 1981 m.

Žvalgymo rezultatai: 1942 m. piliakalnis apmatuotas. 1981 m. nustatyta piliakalnio su gyvenviete teritorija.

Kasinėjimų ir žvalgymų ataskaitos: V. Daugudis. Kauno r. Lantainių, Vilkaviškio r. Piliūnų piliakalnių ir Kapsuko apylinkių archeologinių paminklų žvalgymo ataskaita 1967 09 12–1967 09 15. KPC A. F.7. Ap.1. B.118. P.1-4; A. Tautavičius. 1971 metų žvalg. archeologinės ekspedicijos Kėdainių, Jonavos, Kauno, Kaišiadorių, Prienų, Alytaus, Trakų, Švenčionių, Raseinių, Vilniaus r. ataskaita. KPC A. F.7. Ap.1. B.146. P.21; V. Daugudis. 1972 m. VI 12-30 d. archeologinės žvalg. ekspedicijos Kauno ir Vilkaviškio r. KPC A. F.27. Ap.1. B.26. P.17-18. A.Kuncevičius. 1981 m. žvalg. arch. eksp. Kauno r. ataskaita. KPC A. F.27. Ap.1. B.97.

Topografinių ir kitų apmatavimų medžiaga: Piliakalnio planas M 1:1000 ir pjūvis M 1:500 (sudarytas P. Tarasenkos 1942 m.). KPC A. F1. Ap.1. B.1. (VAK medžiaga). P. 193. Lentainių piliakalnio planas M 1:1000 (sudarytas P. Tarasenkos), situacijos schema 1:100 000 ir aprašymas. KPCA. F.15. Ap.1. B.80.

Kartografinė medžiaga: Teritorijos ribų planas M 1:10 000. Lietuvos TSR Kauno r. kultūros ir gamtos paminklų katalogas. V.,1972. KPC A. F.4. Ap.1. B.7. P.28; Lietuvos TSR Kauno r. gamtos, istorijos ir kultūros paminklų katalogas. V.,1984. KPC A. F.4. Ap.1. B.53. P.83.

Kodas A324 K

ŠANČIŲ piliakalnis

Kultūrinis sluoksnis, kapai Piliakalnio aikštelėje, kultūrinis sluoksnis iki 30 cm storio.

Tarasenka (pusl.nr.) 242

Archeologijos atlasas (tomas) 2, (leidimo metai) 1975-08-01, (pusl.) 160

Šaltiniai: Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašas. V.,1973, p.124. Valstybės archeologijos komisijos medžiaga. KPC A. F.1. Ap.1. B.11. P.292-295, 306-312.

Topografiniai ir kiti apmatavimai: P. Tarasenka 1942 m. atliko piliakalnio topografinius apmatavimus M 1:500.

Žvalgymas: P. Tarasenka, 1942 m.; Mokslinė metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba. V. Daugudis. 1972 m.; Mokslinė metodinė kultūros paminklų apsaugos taryba. A. Kuncevičius. 1981 m.

Žvalgymo rezultatai: 1942 m. atlikti piliakalnio apmatavimai, aikštelėje pastebėtas tamsios spalvos dirvožemis; 1972 m. piliakalnio aikštelėje buvusioje duobėje pastebėtas iki 30 cm storio kultūrinis sluoksnis, nurodoma, kad p. piliakalnio papėdėje yra gyvenvietės liekanos.

Kasinėjimų ir žvalgymų ataskaitos: V. Daugudis. 1972 m. VI 12-30 d. archeologinės žvalgomosios ekspedicijos Kauno ir Vilkaviškio r. ataskaita. KPC A. F.27. Ap.1. B.26. P.28; A. Kuncevičius. 1981 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos Kauno rajone ataskaita. KPC A. F.27. Ap.1. B.97. P.18.

Topografinių ir kitų apmatavimų medžiaga: Piliakalnio planas M 1:500 ir pjūvis M 1:250 (sudarytas P. Tarasenkos 1942 m.). KPC A. F.1. Ap.1. B.11 (VAK medžiaga). P.294; Piliakalnio planas M 1:1000 (sudarytas P. Tarasenkos), situacijos schema M 1:100 000 ir aprašymas. KPC A. F.15. Ap.1. B.18.

Kartografinė medžiaga: Teritorijos ribų planas M 1 : 10 000. Lietuvos TSR Kauno rajono kultūros ir gamtos paminklų katalogas; V., 1972. KPC A. F.4. Ap.1. B.7. P.29. Lietuvos TSR Kauno rajono gamtos, istorijos ir kultūros paminklų katalogas. V., 1985. KPC A. F.4. Ap.1. B.53. P.87.

MASTEIKIŲ kapinynas

Buvęs kodas: AV284. MC 6008. Vieta: Masteikių k. 0,6 km į p. nuo Lepšiškių piliakalnio, vadinamo Batareika, ir 0,2 km į š.r. nuo Marilės ir Neries santakos, į p. nuo Kauno–Žeimių kelio. Registro kodas: A329. Įregistravimo data: 1997-12-31. http://195.182.67.68/registrai/list_s.jsp?tipas=A&klase=V&nuo=200&iki=300

LEPŠIŠKIŲ piliakalnis, vadinamas Batareika

Buvęs kodas: AR356. MC 5055. Vieta: 0,8 km į Š., Š.R. nuo Marilės ir Neries santakos, taip pat į P. V. nuo Šančių piliakalnio, vadinamo Kepeliušu, Pikelnia ir 0,5 km į š.v. nuo Kauno-Žeimių kelio. Registro kodas A328. Įregistravimo data 1997-12-31. http://195.182.67.68/registrai/list_s.jsp?tipas=A&klase=R&nuo=300&iki=400

KATEKIZMAS

„Sūnau mano, užlaikyk įsakymus Tėvo tavo, išrašyk juos savo širdyje. Kai vaikščiosi, tegul kartu eina su tavimi. Kai miegosi, tegul tave sergsti. O atsibudęs šnekėk su jais, nes įsakymas yra žvakė, o įstatymas šviesa ir gyvenimo kelias". Karalius Saliamonas. Pat. 6,20-23.

Dievo įsakymai

1. Neturėk kitų dievų, tik mane vieną.
2. Netark Dievo vardo be reikalo.
3. Švęsk sekmadienį.
4. Gerbk savo tėvą ir motiną.
5. Nežudyk.
6. Nepaleistuvauk.
7. Nevok.
8. Nemeluok.
9. Negeisk svetimo vyro ir svetimos moteries.
10. Negeisk nė vieno daikto, kuris yra tavo artimo.

Didysis įsakymas. Mylėk Viešpatį Dievą, visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis; mylėk kiekvieną žmogų taip, kaip save.

Bažnyčios įsakymai

1. Švęsk šventes.
2. Sekmadieniais ir šventėmis dalyvauk Šv. Mišiose.
3. Laikykis pasninko ir nesilinksmink draudžiamu laiku.
4. Bent apie Velykas atlik išpažintį ir priimk Švč. Sakramentą.
5. Padėk išlaikyti Bažnyčią ir jos tarnus.

Svarbiausios tikėjimo tiesos

1. Dievas yra vienas trijuose Asmenyse: Dievas Tėvas, Dievas Sūnus ir Dievas Šv. Dvasia.
2. Dievas Sūnus yra tapęs žmogumi ir numiręs dėl mūsų išganymo.
3. Dievas yra teisingas: už gera atlygina, už pikta baudžia.
4. Žmogaus siela yra nemirtinga.

Atgailos dalys

Kad atgaila būtų gera, reikia:

1. Atsiminti savo nuodėmes.
2. Gailėtis dėl nuodėmių.

3. Tvirtai pasiryžti nebenusidėti.
4. Atlikti išpažintį.
5. Atsilyginti ir taisytis.

Sakramentai

1. Krikštas
2. Sutvirtinimas
3. Eucharistija
4. Atgaila
5. Ligonių patepimas
6. Kunigystė
7. Santuoka

Šv. Mišių tikslai

Švč. Trejybę:
1. Pagarbinti.
2. Atsiprašyti.
3. Padėkoti.
4. Malonių išprašyti.

Šv. Dvasios dovanos

1. Išmintis
2. Supratimas.
3. Patarimas.
4. Tvirtumas.
5. Žinojimas.
6. Maldingumas.
7. Dievo baimė.

Nuodėmės prieš Šv. Dvasią

1. Superpasitikėjimas
2. Vilties praradimas.
3. Užkietėjimas nuodėmėje.
4. Atgailos atidėliojimas.
5. Prieštaravimas tiesai.
6. Pavydas kitiems suteiktų malonių.
7. Piktžodžiavimas prieš Šv. Dvasią.

Dangaus kerštо šaukiančios nuodėmės

1. Žmogžudystė (abortai, abortuojanti kontracepcija).
2. Sodomija (lytiniai iškrypimai: homoseksualiniai santykiai, masturbacija ir pan.).

3. Našlių ir našlaičių skriaudimas.
4. Užturėjimas užmokesčio tarnams ir darbininkams.

Svetimos nuodėmės

Ką pikta daryti: 1. Patarti. 2. Liepti. 3. Padėti. Ką pikta darant: 4. Pritarti. 5. Pagirti. 6. Nesulaikyti. Ką pikta padarius: 7. Tylėti. 8. Slėpti. 9. Pasidalyti.

Didžiosios nuodėmės

1. Puikybė. 2. Gobšumas. 3. Gašlumas. 4. Rūstumas. 5. Pavydas. 6. Persivalgymas ir pasigėrimas. 7. Tingėjimas.

Gražiausios dorybės

1. Nuolankumas. 2. Dosnumas. 3. Skaistumas. 4. Romumas. 5. Meilingumas. 6. Saikingumas. 7. Uolumas.

Dieviškos dorybės

Tikėjimas, Viltis, Meilė.

Pagrindinės dorybės

1.Išmintingumas. 2. Teisingumas 3. Susivaldymas 4. Tvirtumas.

Žymiausieji geri darbai

Malda. Pasninkas. Išmalda.

Gailestingumo darbai sielai

1. Nemokantį pamokyti. 2. Abejojančiam patarti. 3. Nuliūdusį paguosti. 4. Pikta darantį sudrausti. 5. Įžeidimus atleisti. 6. Nuoskaudas nukęsti. 7. Melstis už gyvus ir mirusius.

Gailestingumo darbai kūnui

1. Išalkusį pavalgydinti. 2. Ištroškusį pagirdyti. 3. Vargšą aprengti. 4. Keleivį priglausti. 5. Ligonį aplankyti. 6. Kalinį sušelpti. 7. Mirusį palaidoti.

Švč. Mergelės Marijos rožinis

I dalis. Džiaugsmo slėpiniai
1. Angelas apreiškia Marijai Dievo Sūnaus įsikūnijimą.
2. Marija lanko šv. Elzbietą.
3. Gimsta pasaulio Atpirkėjas.
4. Išganytojas aukojamas šventykloje.
5. Viešpats Jėzus randamas šventykloje.

II dalis. Šviesos slėpiniai
1. Jėzaus krikštas Jordane.
2. Apsireiškimas Kanos vestuvėse.

3. Dievo Karalystės skelbimas raginant atsiversti.
4. Atsimainymas.
5. Eucharistijos įsteigimas.

III dalis. Kančios slėpiniai

1. Viešpats Jėzus meldžiasi Alyvų daržely.
2. Viešpats Jėzus nuplakamas.
3. Viešpats Jėzus vainikuojamas erškėčiais.
4. Viešpats Jėzus neša kryžių.
5. Viešpats Jėzus nukryžiuotas miršta.

IV dalis. Garbės slėpiniai

1. Viešpats Jėzus prisikelia iš numirusių.
2. Viešpats Jėzus žengia į dangų.
3. Į žemę atsiunčiama Šventoji Dvasia
4. Švč. Dievo Motina paimama į dangų.
5. Švč. Dievo Motina danguje vainikuojama.

Paskutinieji dalykai

1. Mirtis. 2. Dievo teismas. 3. Pragaras. 4. Rojus.

Rimtai susirgus

Priimti Dievo malonėje Eucharistiją mirties pavojuje. Sunkios ligos atveju pirmiau šaukti kunigą, o ne daktarą.

Sielos išganymo priešai

Velnias. Nuo Dievo nutolęs pasaulis. Kūno aistros.

Tiražas 1500 vnt. Užsakymo Nr. 5953
Spausdino UAB „Judex“
Europos pr. 122, LT-46351 Kaunas, tel. (8 ~ 37) 341246

ŽUVUSIEMS
UŽ LIETUVOS LAISVĘ
1918–1928 m.